

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Tabula arcti

De cephalaea. 15. 63.
 De deapigine. 16. 66.
 De melanochia. 16. 68.
 De furora. 17.
 De phrenetide. 41.
 De lethargo. 44.
 De apoplexia. 46.
 De morbo comitiali. 1. 16. 47. 67.
 De morbo verum repletionis. 18.
 De letano seu rigore. 2. 48.
 De angina. 3. 49.
 De affluibus columelle. 3. 49.
 De consilium affectibus. 4. 50.
 De sanguine torcente per os.
 7. 54.
 De asthma. 22.
 De pulmonis abscessibus. 22.
 De catarrharia. 5. 24. 53.
 De tuba cypheos. 20. 45. 70.
 De periculis. 21.
 De pleuritide. 5. 50.
 De sinu. 9. 56.
 De causa id est febre istoria. 9. 1.
 De stomachi affectionibus. 32.
 De affectu ventriculi. 33.
 De morbis affectionibus. 11. 23.
 59. 70.
 De liena. 24. 71.
 De morbo regio. 25.
 De vena alicuius morbo. 11. 60.
 De catarrhis. 26.
 De hystera. 27.
 De hepate. 10. 57.
 De lieno seu pulvere. 10. 59.
 De colico. 24.
 De dysenteria. 32.
 De morbo in utero. 5.
 De vena affectionibus. 12. 50. 62.

De vena egritudine. 13. 31. 61.
 De vena profluvio. 29.
 De miltaria. 14. 62.
 De seminis profluvio. 37.
 De vena morbo. 36.
 De vena strangulata. 13. 62.
 De aspicione morbis. 37. 71.
 De elephantia. 31. 33. 71.

Delacana de la accrosacion de Pallas

ARETAEI CAPPADOCIS

MEDICI INSIGNIS AC VETVSTISSIMI
LIBRI SEPTEM

Nunc primum e tenebris eruti

A IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO
accuratissime in latinum sermonem versi.

R VFFI EPHESII

MEDICI CLARISSIMI,

De corporis humani partium appellationibus

LIBRI TRES.

AB EODEM IVNIO PAVLO CRASSO
latinitate Donati.

Quæ in omnibus his libris scitu ac memoria digna habentur,

INDEX LOCVPLETISS.

Operis calci appositus demonstrabit.

VENETIIS APVD IVNTAS.

M D L I I

Cum summi Pontificis Senatusq; Veneti
Decretis ad Annos decem.

Juan Moreno

ILLVSTRISS. PRINCIPI

ALBERTO SENIORI,

*Marchioni Brandenburgensi, Prusia, Stetini, Pomeraniae,
vandalarum, Cassubiorumq; Duci, Burggrauio
Norimbergensi, ac Rugiae Principi,*

IVNIUS PAVLVS CRASSVS S. P. D.

Vo longè omnium pulcherrima, diuinisq; operibus
consimilia nobis à dijs fuisse concessa, veritatem
scilicet eloqui, & mortalibus benignè facere Pytha-
goras ille philosophorum sapientissimus assererat. Id
ego mecum sepe animo reputans ALBERTE
princeps Illustrissime verissimam tanti philosophi
sententiam esse cognoui. Deus nanque cùm res omnium summa, per-
fectissima, verissimâq; sit, cuiusq; veritatis fons est vberimus.
idem cùm sit perquam beneficus & liberalis, in omnem mundum
munera sua longè latèq; diffundit: & quicquid est, à Deo vitam
& perfectionem, quantam eius natura capere potest, adipiscitur. qua-
propter ego Deum imitari, eiusq; muneribus aliquo pacto desungi
cupiens, vt primum per aetatem licuit, veritatem docere, atque hu-
manum genus pro virili parte iuuare constitui. Inde factum est, vt
annos propè viginti in nostra Patauina Academia per totam Euro-
pam celeberrima Hippocraticam medicinam publicè non infrequenti
auditorio interpretatus fuerim. Verùm cùm ab eo docendi officio ni-
mij laboribus deterritus corpusculi que nostri valetudini consulens de-
stitissem, alia ratione veritatem patefacere, humanòque generi opem
ferre quæream. Ea verò est, aut aliqua per me vtiliter inuenta lite-
rarum monumentis commendare, aut veterum autorum obsoleta do-
cumenta illustrare, in hominumque memoriam reuocare. Cùm in hac
animi fluctuatione versarer, fortè liber quidam græcè manu scriptus,
veterimus, & cariosus in manus meas incidit: in fronte libri nomen
auctoris inscriptum erat Aretæi videlicet Cappadocis: de morbis age-
bat, qui singulatim humani corporis membra corripunt: ipsum auidè,

* ij vt

ut mihi moris est, & ter & quater perlegi. perlectus liber cum gaudio, tum mœrore animum persudit meum. Quippe gauisus sum tam egregij auctoris librum, qui vetustatis iniuria hominumque socordia in tenebris tot secula iacuisset, in lucem Dei beneficio fuisse vindicatum. Indolui verò non mediocriter ipsum non sanum, non integrum, sed multis mendis inquinatum, multis magnisque vulneribus concisum & laceratum ad manus nostras delatum esse: Ceterum hæc fragmenta colligere, utque pluribus vsui forent, latina facere, ac publicare satius esse iudicaui, quam ea in totum carie, tinea, situque deleri permittere. Scriptor enim mihi plurimi faciendus visus est: nam salutaria in primis documenta proponit: auxiliaque pellendis morbis præsentanea recenset. quo quid magis expetendum mortalibus sit, nescio. quid enim cetera vitæ bona affecto languentique corpore proficiunt? præterea summopere lectorem detinet, atque delectat. nam & quatenus materia conuenit, grandiloquus est cum ampla & sententiarum gravitate, & maiestate verborum, vehemens, varius, copiosus, ad permouendos animos acerrimus, ipsa quoque vetustate venerabilis. Qua verò tempestate vixerit, apud nullum græcum latinum ue scriptorem hæterus reperire, aut certis coniecturis assequi valui. Natione Cappadox fuit, ut libri testatur inscriptio. in qua regione, licet barbara, tres tamen gentes Græcæ Dorica, Ionica, & Aeolica floruerunt. Galenus eum huiusce Aretæi nusquam meminerit, alioquin veteres medicos sæpe commemorans, nullam de eo notitiam habuisse videtur. Paulus Aegineta semel eum initio quarti sui voluminis, Aetius verò Amidenus frequentius nominauit. Sua patria lingua ionica scribit: Hippocraticamque dicendi formam, id est breuitatem cum gravitate coniunctam emulatur. Hippocrate namque fuit ætate posterior: siquidem eum nonnunquam testem adducit: eiusque vel integros aphorismos in suis voluminibus conscripsit. Nulli scetæ additum se Aretæus aperte demonstrat: in quibusdam enim ab Hippocrate, Galeno, Aristoteleque dissentit. De nonnullis etiam morbis propria quædam à nullis alijs tradita, rationi tamen consentanea, scituque dignissima exponit. Quam multos in eo transferendo labores tulerim: quantum temporis atque olei absumperim, vix queam dicere, cum plurimis undique vulneribus confossus esset. ex tribus tamen collatis exemplaribus multa, quæ deficiebant, restitui: quæ erant deprauata, castigavi: quæ confusa erant, in ordinem redegi. per coniecturas etiam certissimas ab artis medicæ peritia

peritia desumptas, non paucos locos librariorum incuria vitiatos antiquæ & sanæ lectioni restitui. De quibus autem ambigebam, neque sinceram veritatem eruere, mihi quæ penitus satisfacere poteram, eos asterisco notavi: aliorum quæ iudicijs pensandos castigandosque reliqui. Ut quæ in summa dicam, quantum huic libro opis attulerim, qui candida mente, & liore purgata ipsum curiosè lætæ abunt, & cum græcis exemplaribus conferent, facillè deprehendent. Libellus præterea quidam Ruffi Ephesij De medicinalibus appellationibus inscriptus Francisci Frigimelici medici nobilissimi, & omnibus reconditis disciplinis ornatissimi opera cum ad me allatus esset, autoris præstantia atque eruditione cognita, eum quoque eadem de causa latinitate donandum, Aretæoque adiungendum esse iudicavi. Vterque enim vetus scriptor est: Vterque græca oratione artem medicam literis commendavit. Fuit sanè Ruffus Traiani Adrianique Cæsarum temporibus medicus eximius Ephesi natus Urbe Ionie celeberrima, minorisque Asiæ Metropoli. Hic multos de medendi facultate libros eruditissimè composuit, magnique Galeni testimonio laudari commereuit. nam de atrabile neminem exactius luculentiusque, quàm Ruffum, differuisse commemorat. Verùm ex tot eius doctissimis libris hic vnus, quod ego sciam, vix reliquus est. in quo singularum corporis partium græca vocabula enumerat: nec non & earum positum, figuram, numerum, vsum, facultatesque declarat. Igitur hunc libellum perutilem, dignumque, qui ab eruditis perlegatur, latina lingua donare, & in manus studiosorum proferre haud alienum duximus. Neque hîc parum diligentia adhibendum fuit, cum græcis vocibus latinas respondentes indagaremus: neque id in omnibus semper assequi possemus. Interdum enim linguam nostram vocabulorum inopem (nisi forsitan hoc ignorantia nostra factum sit,) inueniebamus. At ubi nos latina deficerent, græcis, quemadmodum & in alijs doctrinis fieri solet, pro latinis vsi sumus. Porro illud monitos læctores velim, huiusce libelli primam partem à Ruffo bis eisdem ferè verbis fuisse conscriptam, eademque fermè ad vnguem repetita. Quo id consilio fecerit, diuinare nequeo. Ego verò cum ita manu scriptum librum offenderim, ita & transferre, & ædere libuit. neque enim ex toto partes hæc similes sunt: Sed nonnulla, quæ in altera desunt, in altera reperiuntur: nonnulla, quæ in altera obscurè ac breuibus perstricta sunt, in altera clarius ac fusiùs explicantur. Hos itaque perueteres ac præstantissimos artis medicæ scriptores, ne
eorum

eorum, qui de humano genere bene meriti sunt, memoria prorsus evanesceret, divulgare cum mihi in animo esset, meaqué commendatione apud vulgus eos minus probatum iri suspicarer, sub tuo nomine id facere optimum esse censui Illustrissime ac Sapientissime Princeps. Te verò potissimum inter Christiani nominis principes delegi, cui has lucubrationes meas dicarem, quòd te constans fama & sanctissimis moribus, & vera religione insignem, bonarumque disciplinarum alumnus, & parentem celebrat. non potui igitur non te maxima veneratione atque amore prosequi: cum nihil sit in terris optimo principe dignius, nihil amabilius: nihil, si modò humana diuinis conferre fas est, quod magis Deo simile dici queat. Verus enim princeps ille est, qui ut dignitatis fastigio, perinde & virtute cæteris mortalibus præstat. Qui talis autem agnoscitur, is tanquam terrestris Deus, aut saltem Dei vicem gerens inter homines, suspiciendus, ac sanctè pieque observandus est. Idcirco & antiquitus populi & ciuitates viros probitate vitæ excellentes ad magistratus & ad imperia prouehabant: eosque vel inuitos imperare cogeant. Ut Scylax de regibus Indiæ memoriæ commendauit. Te verò huiusmodi esse, hisque de causis tanto imperio dignum iudicatum, Maxime atque Optime Princeps, nemo tam rerum imperitus est, qui nesciat. Ea enim in te omnia sunt, quæ in summo rege inesse debere omnis testatur antiquitas. Porro familiæ tuæ, maiorumque tuorum splendorem, ac fortia facta consultò prætereo, quando quidem Quæ nos, (ut poeta ille dicebat,) non fecimus ipsi, vix ea nostra puto. At quæ tua propria sunt, & verè regia ornata, ea planè digna sunt, quæ ab omnibus in cælum ferantur, ab omnibus memoriæ ac literis prodantur. Admirabilis prudentia, quam propriam regum esse virtutem Aristoteles voluit, in primis apparet. per eam enim tantam molem tuæ latissimæ ditionis tam in bello, quam in pace scientissimè gubernas ac moderaris: populisque tuis ventura incommoda longè prospiciens & cauens eos in summa tranquillitate conseruas. Iustitia præterea, quæ cuiusque regni firmissimum vallum ac munimentum est, nullo vnquam in principe, quam in te clarius enituit. nam sua cuique pro meritis tribuis: diuites potentioresque non deprimis: pauperes atque humiles sustines, fones, à contumelijsque defendis. Liberalitatem autem tuam, & erga omnes, sed præcipuè literarum cultores munificentiam quis vnquam satis pro meritis laudauerit? Plurimos enim ære tuo non in Germaniæ modo verum etiam Italiæ gymnasijs

gymnasiis vberimè fouisti atque sustentasti: scholam Regiomontanam instituisti: doctissimisque viris, qui studiosam iuuentutem erudirent, undique accitis exornasti: bibliothecam quibuslibet veterum scriptorum libris refertissimam profusissimis impensis condidisti. quam qui viderunt, cum antiqua illa Philadelphi Aegyptij bibliotheca certare contendunt. Nempe fortitudinem, quanta in te sit, res in bello strenuè ac fortissimè per te gestæ omnibusque vel remotissimis gentibus manifestæ declarant. Humanitatem & clementiam incredibilem non modò subditi, sed & finitimæ & longinquæ nationes testantur: cum nemini vnquam te adire volenti occludatur accessus: nemini vnquam irrita ceciderit, modò fuerit honesta petitio. Iure itaq; Homerì poetarum principis carmina illa de te cani possunt, quibus bonus princeps pastor populorum dicitur: Iuppiter deorum hominumque pater appellatur. Quid mirum ergo, si tu virtutibus adeo fulgens, in tanta fortunæ amplitudine positus, (quæ duo in eodem rara inuentu sunt,) me ad te amandum, & quoquo modo possem, colendum illexisti, vel potius attraxisti? Ac non vereor, ne flagitiosa quadam assentatione aucupari tuam gratiam videar: neque enim tu is es, qui sis nescius eos magis, qui te non admirentur, inuidos, quàm eos, qui laudent, assentatores esse indicandos. Nam quæ de te hæcenus prædicaui, neque mea commenta sunt, neque solus attestor: sed hæc passim Germani, Sarmatæ, Itali homines, neque vulgaris notæ, sed grauissimi quique viri vno ore fatentur, ac celebrant. Hisce ego rebus impulsus, sed tua potissimum lenitate mansuetudineque fretus benignissime Princeps hos tibi dedicaui libellos, non me latet, quàm ignobile, quàm sordidum munusculum: At me legisse memini Artaxerxi Persarum regi cognomento Memori agrestem quendam haustam è proximo flumine aquam caua manu obrulisse: neque ab eo reiectum, sed comiter acceptum & phiala aurea, stola persica, multisque daricis donatum abiisse. Dices forte, quid principi cum medicorum libris? multa & præclara priscorum regum exempla adduci possunt, Attaliregis minoris Asiæ, Gentij Illyriorum, Iubæ Mauritanæ, Mithridatis regum barbarorum maximi. Hi omnes medicinæ scientiam adamarunt, diligenterque coluerunt: Quod nisi iam plus equo vagatus essem, tibi valentissimis argumentis ostenderem, principi viro nihil medicina charius, nihil iucundius, nihil fructuosius in vita accidere posse. Itaque ne tuas aures grauissimis in administranda republica negociis occupatas diutius inani loquacitate fatigem, finem faciam, si
hæc

hæc pauca ad iecero, me in his vertendis autoribus fidelem, quàm elegantem atque disertum esse maluisse. cum in arte medica res spectentur, non verba pendantur. Sterilis quoque materia est morborum natura & curatio: neque magna, (in alieno præsertim libro) sacundia capax: quæ alioquin nobis tenuissima est. Sed iam aliud opus, quod deus fortunet, sanè quàm pulchrius meo iudicio, longèquæ utilius amicis nostris hortantibus, ac propè impellentibus aggressi sumus: ubi non alieni scriptoris sententijs adstringemur, sed proprijs viribus nitentes spatibimur. latius excurret oratio, amœna interdum quæret diuerticula: casus mirabiles, euentus varios, aliæque iucunda dictu, ac legentibus non minus frugifera, quàm blanda narrabimus. Interim hos libellos nostri erga te animi veluti arrabonem qualemcunque mittimus, grandior rem librum, & magis operosum, si hos non respueris, missuri posteriorius. Vale.

ARETAEI CAPPADOCIS

MEDICI INSIGNIS

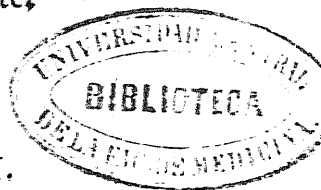
DE CAUSIS ET SIGNIS ACUTORVM MORBORVM

Liber Primus sine principio,

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete,

Hæc sunt integri Libri Capita. Ex quibus
prima quatuor perierunt.

De Phrenitide.	Cap. I.
De Lethargo, seu Vaterno.	Cap. II.
De Tabæ.	Cap. III.
De Apoplexia.	Cap. IIII.
De Accessione morbi comitalis.	Cap. V.
De Tetano seu Rigore.	Cap. VI.
De Angina.	Cap. VII.
De Affectibus columellæ.	Cap. VIII.
De Tonsillarum ulceribus,	Cap. IX.
De Pleuritide.	Cap. X.

De causis & signis accessiōis morbi comitalis. Cap. V. sine principio.

hebetudines, vertigines, tendonum grauitates, venarum colli reple-
tiones & distentiones. nausea frequentius quidem à cibis; non mini-
mè tamen & ab inedia pusilla quædā nausea sequitur: & vberior pitui-
tæ fit vomitus. paucis assumptis cibis fastidiunt, & crudi sunt. flatibus
replentur: præcordia elata habent. Hæc sanè perpetuò comitantur. Cùm
vero accessio appropinquat, splendores quidam purpurei, aut nigri, aut

D omnes vnà permixti ob oculos in orbem versantur, ac discunt: vt in
cælo Iris prætenta esse videatur. foedum odorem sentiunt: aures sonant,
iracundi fiunt: bilis præter rationem acceditur. Quidam igitur leui de
causa, vtpotè ob animi angorem, ceciderunt: aliqui intentè fluminis de-
cursum, aut rotam, quæ circūuoluitur, aut turbinem, qui in orbem agi-
tur, conspicati: alios autem rerum graueolentiam, vt gagatis lapidis
odoratus prostrauit. His utique in capite vitium inhæsit, atque inde no-
xam inferens ortum habet. Nonnullos verò & corripit à neruis procul
à capite positos incipiens, quicūque principium in consensum affectus
inducunt. Itaque magni manuum, aut pedum digiti conuelluntur: vn-

A R E T A E I

de & dolor, & stupor, & tremor sequitur. atq; hæc in caput impetum **E**
 faciunt, si & malum surrepens caput inuasit. His porro fragor quidam
 redditur perinde, ac si ab ligno, aut lapide verberentur. cumque ab hu-
 mo surrexerunt, quædam tanquam si ex insidijs vapulassent, comme-
 morant. hoc sanè pacto illi, quibus primò id malum incidit, decipiun-
 tur. Quibus verò familiare & consuetum est, simul atq; morbus in di-
 gitum impetum dedit, aut inde exortum est, vsitatos, qui adsunt, adiu-
 tores inclamant, futuramq; ab experimento calamitatem prospiciunt:
 obsecrant quoq;, vt membra, vnde oritur, constringant, reflectant, di-
 rigant. quinetiam ipsimet sibiipsis affecta membra, tanquam inde mor-
 bum eximentes trahunt, velluntq;: atque ita sibimet auxiliantes, non- **F**
 nunquam & nos ad ægritudinis notitiam impulerunt. Nonnullos uti-
 que ceu inuadente fera pavor corripuit, aut adumbrationis opinio in-
 cessit, atque ita prociderunt. At in ipso morbi insultu sensibus captus
 homo iacet: manus ipsi neruorum distentione conuelluntur. crura ve-
 rò non solum distracta sunt, sed etiam huc atq; illuc à tendonibus proj-
 ciuntur. Id genus calamitas iugulatis tauris haud absimilis est: ceruix in-
 curuatur, caput variè distorquetur. siquidem nonnunquam prouum,
 ceu arcus, inflectitur, quando pectori maxilla adhærescit: nonnunquam
 verò in scapulas refringitur: veluti his, qui per vim crinibus trahuntur, **G**
 vsu venit. quando modò in hanc, modò in illà partem ad humeros ad-
 mouetur. Sic laborantes magno hiatu os aperiunt: id siccum habent,
 linguam prælongam: vt periculum sit, ne aut magno vulnere faucietur,
 aut penitus abscindatur. Interdum cōuulsione dentes inter se collidun-
 tur: oculi inuersi sunt: palpebre cum palpitatiōe frequenter dehiscunt.
 quòd si quando conuiuere velint, palpebre non committuntur, sed al-
 ba oculorum cernuntur, ac subapparent. Supercilia nonnunquam, vt
 his, qui ad iram concitantur, in glabellam attrahuntur: nonnunquam
 ad tempora vehemèter admodum reuelluntur: vt cutis circa frontem
 valde prætenta sit, atq; in superciliorum medio rugæ euauerint. Ma-
 læ rubentes palpitant. Labia interdum quidem in acutum clauduntur: **H**
 interdum verò ad obliqua dilatantur: quando in ridentis speciem den-
 tibus circuntenduntur. Malæ rubent quidem, sed cum morbus incre-
 uit, & faciei liuor accedit: ceruicis vasa distenduntur: vox, vt in strangu-
 latu, aufertur. etiam si vehemèter inclames, non sentiunt. eorum vox
 nihil nisi gemitus & suspirium est. respiratio verò suffocatio quædam
 est, veluti in his, qui laqueo strangulantur. Inter initia arteriarum mo-
 tus vehemètes sunt, & celeres, & parui: in fine verò magni, tardi, & lan-
 guentes: in vniuersum autem ordine carentes. Penis quoq; arrectio se-
 quitur. Hæc utique circa accessions finē patiuntur. Vbi ad mali remis-

fionem perueniunt, tunc sponte vrinam reddunt, alius fluit: nonnullis etiam adstrictis compressisq; vasculis genitura excernitur. id vero & dolore irritante, & humiditate erumpente accidere potest. siquidem & isti neruorum dolores fiunt. Ad hæc os vehementer humidum habent: pituitam multam, crassam, & frigidam: eam si trahas, in longum, veluti filum, ipsius multitudinem deduces. Porro temporis longitudine, et laboris vehementia, quæ intra pectus sunt, feruent. spiritus vero intus coercitus omnia concutiet. eorundem quoq; et conuulsio & perturbatio sequitur. inter respirandum præterea humores & os & nares inūdant. spiritus cum humore effertur. Cū præcedens vero strangulatio remittit, omnia item remittere videntur. Quinetiam, vt magnis procellis concitatum mare, spumam ore profundunt: quando & tanquam iamdudum expulso morbo resipiscunt, & refurgunt. Cæterum cū à morbo quiescunt, ab initio, membris segnes sunt: capitis grauitate præmuntur: dissoluti sunt, languidi, pallentes: consternati animo ob lassitudinem morbiq; verecundiam contristantur.

De Tetano, seu Rigore. Cap. VI.

Tetani musculorum, qui in maxillis sunt, & tendonum distentiones sunt, dolorem quidem magnum inferentes, celerrime vero necantes, haud facile quoque sanabiles. At noxæ ab hoc malo cum omni corpore communicantur: omnia enim cum principiorum vitij consentiunt. Species verò conuulsionis tres sunt, cū rectum corpus riget, aut retrorsum flectitur, aut prorsus versus incuruatur. Recto quidē corpore Tetanus dicitur, cū neutram in partem detortus homo, atq; inflexilis contentus est. At conuulsiones, quæ retrorsum, aut in priorem partem fiunt, à tentione et loco nomenclaturam accipiūt. Nam in auersam partem ægrotantis reclinationem Opisthotonon vocamus, neruis, qui eo loci sunt, male affectis: Emprosthotonon autem, si in priorem partem homo deflectitur, neruis antè positis laborantibus. Tonus enim neruorum, tentionisq; vocabulum est. Causæ autem istorum infinite sunt. nam ob vulnera fieri solēt, membrana, aut musculis, aut neruis punctis, ex quo plerunque moriuntur. A vulnere enim conuulsio letale est. Conuellitur autem & ex abortu mulier: verum & hæc raro admodum euadit. & ab aliquo vehementi ceruicis ictu nonnulli conuelluntur: Et frigus longe excellens horum vitiorum causa esse potest. Quapropter hyems omnium maxime horum vitiorum ferax est, secundo loco ver & autumnus, æstas autem minime, nisi vulnus præcesserit, aut peregrini morbi grassentur in vulgus. Mulieres sanè magis, quàm viri, neruorum distentione tentantur: frigida enim sunt. verum ipsæ fre-

quentius liberantur, quoniam humidæ sunt. Quantum ad etatē, attinet, pueri assidue hoc morbo vexantur: sed non admodum pereunt, quod illis vsitatum & familiare id vitium sit. Iuuenes aut̃ rarius, quā pueri, id patiuntur: sed crebrius intereunt: viri minimè. At senes inter omnes magis & eo vitio corripiuntur, & eo necantur. In causa est frigiditas & ariditas senectæ, & mortis natura. Cæterum si frigiditas cum humido coniungatur, minus noxiæ sunt conuulsiones, minusq; ab ipsis discrimen impendet. Affectum hunc ista comitantur, omnes subito atque affatim corripit, labor & intentio tendonum adest, et dorsi, et musculorum, qui in maxillis & pectore sunt. Inferiorem enim maxillam superiori annexunt adeo, ut neq; vectibus, aut cuneis per Iouem facile diduci possint. Quod si quis vi detes abducens humorem instillauerit, non demittit, sed effundunt, aut ore continent, in naresue retrudunt. Isthmus enim simul inhaerescit: ac tonsillæ duræ atque intentæ eius, quod deuoratur, imprefioni non cedunt. Facies est rubida, variegata, oculi ferme rigentes, qui vix circumuoluantur, strangulatio vehemens, spiratio vitiosa, manuum crurumq; distentio, musculi palpitantes, facies varijs modis distorta, buccæ & labia tremunt, maxillæ quatiuntur, dentes strident. In alio verò quodam & aures mouebantur. Ego sanè vidi, & miratus fui, lotium supprimi vsque ad insignem meiendi difficultatem, aut sponte effundi, cum vesica premeretur. Hæc vtique omnibus conuulsionis generibus communia: propria verò cuiusque hæc sunt, Tetani quidem in rectum totius distentio, nullam prorsus in partem detorta, neque declinans. recta quoque sunt crura & manus. Opisthotonus verò retrorsum incuruat hominem, ut reflexum caput inter scapulas locetur. guttur extat: maxilla inferior plerunque dehiscit, & rarò cum superiore committitur. in respirando stertunt, venter & pectus prominent, lotium his minus contineri potest. abdomen intentum est, & si percutias, resonans. manus retrorsum extentione detorquentur, crura inflectuntur. e contrario poplites vitiosè curuantur. At si in priorem partem contrahuntur, conuexa quidem his terga sunt æqualiter cum parte pectori opposita, quam Metaphrenon Græci appellant. coxendicibus extra pulsus, dorsum totum rectum est: vertex, caputq; in pectus vergunt: mentum ossibus pectoris affigitur: manus consertæ sunt, & coherentes: crura extenta. Dolores omnium atroces, vox omnium flebilis. suspirant autem mussantes profundius. Si pectus & spiritus morbus occupauerit, facile migrant è vita. Bonum quidem ægrotanti, quod laboribus, distortionē, turpitudineq; liberatur. præsentibus quoque hominibus minus triste, seu filius, seu pater sit. Verum si in vita adhuc perdurent, spiritu licet vitiato, nihilominus permanente, prorsum versus non arcus modo

instar, verùm et orbis incuruantur: vt caput genibus adnexum habeant, cruraq; ac terga in priorem partem refracta sint adeo, vt genu articulus in poplitem depulsus esse videatur. Inhumana calamitas, iniucundus aspectus, triste intuenti spectaculum, et malũ insanabile. ob inuersionem aut vel ab amicissimis hoĩbus non agnoscuntur. Votum quoq; illis, qui adsunt, prius impiũ, nunc honestũ efficitur, ægrũ vita defungi, quo vnà cũ vita doloribus et acerbis malis liberetur. Quinetiã neq; medicus pręfens atq; aspiciens, ad vitam, aut ad doloris leuamen, aut ad figuræ emendationem quicq; opis afferre pót. Nam si membra dirigere velit, viuentem sanè hoĩem distraxerit discerpseritq;. Igitur victis à morbo nihil vltra subueniẽs cõtristatur dũtaxat. Hęc verò est medici magna ifelicitas.

De Angina.

Cap. VII.

A Ngina pacutus affectus est. spiritus enim compressio est. Duę vero eius species sunt: aut enim instrumentorũ spirandi phlegmone est, aut solius spiritus in seipso causam habetis affectus. Instrumentorum quidem, tonsillarũ, epiglottidis, faucium, columellæ, summæ arteriæ. Quod si depascitur phlegmone, etiam linguæ & maxillarum interius: cum ob phlegmones excellentem magnitudinem linguam extradentes proferunt. oris enim cauernam implet, & ipsius quod abundat, extra dentes exeritur. Hoc malum Synanche gręce, Angina latine, & Cynanche, idest, Canina angina nominatur: aut qm̃ huiusmodi animalia assidue hoc malo vexantur, aut quod etiam sana linguam exere consueuerunt. Alteri autẽ generi contraria eueniunt, instrumento rum collapsio, & singulorum naturæ insignis macies, et strangulatio vehemens: vt ipsismet in pectore, latentioribusq; partibus circum cor atq; pulmones abdita esse inflammatio videatur. Anginam hanc appellamus, quasi interius vrgentem, atque angẽtem. Ego vero existimo ipsius solius spiritus id vitium esse, praua conuersione ad calidissimum ficcissimumq; conuersi, nulla corporis parte inflammatione laborante. Id autem mirandum nõ est: nam in * Charonœis strangulatus citra vllum

* Aliter
coronæ
is.

corporis affectum acutissimi contingunt: immò vel vnica inspiratione prius, quàm corpus aliquod maleficium contrahat, homines moriuntur. Quinetiã & à rabido cane, qui in faciem, dum spiritus adducitur, tantummodo inspirauerit, & nullo pacto momorderit, in rabiem homo agitur. Talem igitur respirationis mutationẽ interius fieri haud est ex his, quæ fieri nequeant: quando quidem & alia infinita eorum, quæ in homine sunt, eandem speciem cum exterioribus causis obtinent. succi perdentes intra corpus sunt, & exterius. morbi quoque medicamentis perniciosi asimiles. & à medicamentis talia vomunt, qua-

A R E T A E I

lia ob febres vomere solent. Quocirca neque à ratione alienum est in pestilentia, quæ Athenas afflixit, nonnullos existimasse in puteos Pirææ à Peloponensibus venena fuisse coniecta: homines enim pestilentis morbi cū letalibus medicamentis similitudinem ignorabant. Adest sanè Canis angina laborantibus tonsillarū, faucium, totius oris inflammatione lingua extrà dentes & labia prominens: saliva effunditur: pituita crassissima ac frigida defluit: facies rubicunda & inflata est: oculi exerti, patentes, valde rubent: potus in nares refunditur: dolores acerbissimi, sed stragulatione vexati eos obscurius sentiūt: pectus & cor ardēt: frigidi aeris desiderium adest, & admodum exiguum inspirant eousq; donec demum intercluso ad pectus aeris transitu strangulentur. Nempe quibusdam cum pulmone vitium facile communicatur. hi vero per mutationē moriuntur. febres ignaue oriuntur, molles, nihil proficientes. At si alicui in bonum res vertitur, abscessus secundum aurem hinc atque inde exterius, aut interius in tonsillis fiunt. Quod si cū torpore non admodum tarde fiant, euadunt quidem, sed cum dolore atque discrimine. Sin autem morbo in abscessum mutato tumor maior subest, in acutum abscessu insurgente repente strangulantur. Hæ sunt planè caninæ anginae species. Anginam aut collapsio, gracilitas, pallor comitantur, oculi caui, interius demersi, fauces & gurgulio retracts, tonsillæ multò magis subsidentes, vocisq; priuatio. Huiusce speciei strangulatus longè, quàm prioris, violentior. quippe cū in pectore malum sit, vbi spirandi initium ponitur. eodem die moriuntur, qui celerrime. nonnunquam & ante, quàm medicum accersuerint. nonnulli & accersito medico nihil profecerunt, mortuus est enim æger ante, quàm medicus arte vteretur. Quod autem in melius vertitur, inflammata omnia, quæcūque extrorsum phlegmone impulerit. quare ex tynanche, idest, angina, fit cynanche, idest, canis angina. Bonum quoque est, si in pectore magnū oedema oriatur, aut insigne erysipelas. Egregius vero medicus aut cucurbitula in pectus malū detrahit, aut sinapim ossibus pectoris, aut partibus iuxta maxillas imponens extrinsecus * vlcerat, distensionemque molitur. Quibusdam sanè breui tempore vitium his auxilijs exterius tractū fuit, absolutum vero subito recurrit, & * ad interiora reuersum est. Cause vtique infinitæ sunt, refrigerationes magis, exustiones minus, plagæ, ab ossibus pisciū penetrationes in tonsillas, frigide potus, ebrietates, saturitates, & mala à respiratione pdeūtia.

* Alia le-
ctio at-
trahit,

* Alia
suffocaz-
uit,

De affectibus Columellæ. Cap. VIII.

Corpus solidum ex palato pendens, inter tonsillas positū, Columella et Gurgulio nominatur. Vua enim affectionis nomē est. Colu-

- A** mella natura neruius est, sed humidus. nam in humido loco situs est. Iste itaque Gurgulio pluribus incommodis afficitur. Etenim phlegmone crassescit, equalisq; à basi vsque ad extremum terminum efficitur in lógum protétus, ac rubore suffusus. Columna huiusce vitij appellatio est. Si in extrema tantum parte rotundatur, & increfcit, liuet, atq; subnigricat, Vua huiusmodi affectus cognominatur: omnia eni vñe similia sunt, & figura, & color, & magnitudo. Tertius affectus est mēbranarum ab vtraq; parte iacentium, quę veluti squāmā lata, aut vesperilionum alæ cōspiciuntur. id genus morbi Lorum vocatur: loris enim similes sunt membranarum in latum explicationes. At si in tenuem &
- B** oblongam membranam Columella desinat, veluti vrinaculum in extremis habens, Craspedon Græci hunc affectum nominant. quod mōtis radicem vel pedem significat. latino caremus vocabulo. Prouenit autem & id ex fluore, quē admodum & alia vitia. Fit verò & per abscessionem obliquē factam ab vno tantum latere membranam relinquentem medico. Sin autem bicornis Columella reddatur, geminis mēbranis hinc atq; inde pendentibus, nomen quidē nullum obtinuit, verum affectus ipse perspicuus est. omnia verò hæc facile fuerit introspectientē dignoscere. Omnibus ipsis strāgulatus accidit, & egrē cibum potumq; deuorant. tussis quoque omnibus adest, sed præcipuē Loro vexatis, &
- C** Craspedo. quædam enim arteriæ titillatio à membranis oritur: nonnunquā verò & aliquid humoris in arteriā clanculum instillatur, vnde ad tussim prouocantur. Vuam autē & Columnā maior spiritus difficultas sequitur, et magis impedita deuoratio. in his enim humor in nares repellitur, quoniā tonsillæ vnā malè habentur. Senibus Columna accidere consuevit. Iuuenibus autē ac viris Vua. siquidem hi sanguine referti sunt, & inflammationi magis obnoxij. Pubescentes & pueros membranarum vitia sæpius infestāt. Secari autem omnia citrà noxam queunt. sed in Vua adhuc rubentibus locis sanguinis effluuium, & dolores, & phlegmones incrementum superueniunt.
- D** De Tonsillarum vlceribus. Cap. IX.

Vlcera in Tonsillis fiunt aliqua mitia, familiaria, non lædentia: Aliqua aliena, pestifera, necantia. Mitia quidē sunt munda, exigua, non altē descendencia, non inflammata, dolorem non excitantia. Pestifera sunt lata, caua, pingua, quodā concreto humore albo, aut liuido, aut nigro sordentia. Id genus vlcera Aphthæ nuncupātur. Quòd si concreta illa sordes altius descenderit, affectus ille Eschara est, atque ita gręcè vocatur, latinè Crusta. Crustam verò circūueniunt rubor excellens, & inflāmatio, & venarum dolor, quemadmodum in carbun-

* Aliter
exterior.

cūlos; & exiguae raræq; pustula, quas Græci Exanthemata vocant, oriē-
tes, hisq; aliæ superuenientes in vnum coalescunt: atque inde latum vl-
cus efficitur. Id si intērius in os depascendo serpit, ad Columellam vsq;
peruenit, ipsamq; exedit, & linguam etiā occupat, & gingiuas, & fre-
na, id est, dentium alueolos, dentesq; inde labefactantur, & denigre-
scunt. In collum etiam phlegmone erumpit. atque isti haud ita multis
diebus post phlegmone, febribus, foetore, inediaq; cōsumpti intereunt.
At si in pectus per arteriam id malum inuadat, illo eodem die strangu-
lat. pulmo enim & cor neque talem odoris foeditatem, neq; vlcera, ne-
que saniosos humores sustinent: sed tussis spirandiq; difficultas enasci-
tur. Causa maleficij tonsillarum est frigidorum, asperorum, calidorū,
acidorum, adstringentiumq; deuoratio. quandoquidem hæ partes pe-
ctori ad vocem spiritumq; ædendum inferuiunt: & ventri ad alimenti
transmissionē, & gulæ ad eiusdē deuorationem obsequio sunt. Inter-
nis verò partibus si quod contingat incōmodum, ventri videlicet, gu-
læ, & pectori, ad isthmum, & tonsillas, & loca ibi posita mali cōsensu
& eructationes perueniunt. Quapropter pueri vsque ad pubertatem
maximè hoc morbo tentantur. præcipuè nanque pueri multum frigi-
dumq; aerem inspirant. quoniam in his plurimū caloris inest, & ad ci-
bos intemperantes sunt, & varia concupiscunt, & frigidam potant, &
excandescunt ac ludentes altiùs vociferantur. Puellis quoque vsq; ad
mensuræ purgationis tempora hæc vitia vsitata sunt. Regio Aegypti
horum affectuum planè foecunda est. aer enim spirādo siccus adduci-
tur. varios præterea cibos suggerit. radices enim, herbæ, atque olera ibi
largè proueniunt, & acria semina, & potio crassa, vtpotè Nili aqua. sibi
verò Aegyptij ex ordeo, & ex flocibus seu vinaceis potiones acres cōfi-
ciunt. Syria quoque, maximè illa, quæ Coele, id est, caua nominatur, hu-
iusmodi morbos procreat. vnde ægyptia & syriaca vlcera id genus ap-
pellant. Modus verò mortis quàm miserrimus accidit. Dolor quidem
acer, & calidus, qualis in carbūculo, spiritus vitiat. exhalāt enim ma-
ximæ putredinis odorem, eūdemq; vehementer in pectus spirādo ad-
ducunt. Immūdi adeo sunt, vt neq; suum ipforum odorem ferre que-
ant. Pallida his seu liuida facies, febres acutæ, sitis, vt igne accēsi videā-
tur. Potum, veriti dolores, non admittunt. tristantur enim, cū tonsil-
læ comprimuntur, aut potus in nares resilit. cūque decumbunt, sur-
gunt, vt sedeant, decubitus non ferentes. quòd si sedent, quiete caren-
tes, iterum decumbere coguntur. plerūque autem recti stantes obam-
bulant. nā quiescere nequeūt. solitudinē fugiunt dolorē tollere dolore
tentātes. Inspiratio magna est, frigidū enim aerem ad refrigerationem
desiderāt. expiratio verò parua. Nā veluti igne exusta vlcera cū sint.
à calido

LIBER PRIMVS

5

A à calido præterea spiritu incenduntur. raucitas adest: vox nihil significat. Atq; hæc in peius ruūt, cū subito in terrā collapsis anima deficit.

De Pleuritide, id est, morbo, lateris. Cap. X.

S Vb costis, dorso, & internis pectoris ad iugula vsque tenuis membrana robustaq; ossibus inherens substrata est, cui nomen succingens inditū est. In hac cū phlegmone suborta fuerit, ignis adest cum tussi & sputis varijs. Pleuritis morbus iste à Græcis appellatur. Opus est autem omnia hæc inter se cōsonare, atq; conspirare ab vna causa peridentia. Quotquot enim ex his sparsim alia ab alia causa proueniunt, & si omnia simul ingruunt, Pleuritis non vocatur. Hunc affectum comitatur dolor acutus ad iugula ascendens, ignis acer. Decubitus in latus inflāmatum facilis est. in sua enim ipsius sede. collocatur. in oppositam verò partem decubitus dolorem cōcitāt. à pondere enim, & phlegmone, & suspensione in omnes membranae continuas partes ad humeros vsque & iugula, quibusdam verò & in terga, & in dorsi scapulas dolor protenditur. Pleuritida veteres Græci appellarunt, Latini morbum lateris, vel costarū. Eam verò sequitur difficilis spiritus, vigilia, ciborum fastidium, malarum rubor hylaris, tussis arida: sputa egre exeuntia, pituitosa, aut biliosa, aut abūdē cruenta, aut subflaua: & hæc ordinem nō seruantia, sed aliās alia aduenientia ac recedentia. Ex omnibus verò peius est, si cruentum sputū desit. Delirant autē: & nōnunquā comate occupantur: atq; in soporem grauem inclinantes mentis alienationē patiuntur. Itaq; si in malum vertatur morbus omnibus in peius vergētib; intra septimam isti in syncopam lapsi consumuntur. At si in secūda hebdomada educi sputa incipiant, & mala augeſcāt, decimoquarto die pereunt. Nonnunquā sanē intrā huius temporis spatium omnium in pulmonem transitus est. Trahit enim in seipsum pulmo rarus, & callidus, & ad p̄xima trahenda sese cōmouens. Tūc q; morbi trāsp̄ositione repente homo strangulatur. Cæterū si diem hūc ægrotus tranſierit, **D** atq; intrā vicesimum non moriatur, in empycum, hoc est, pectore suppuratū euadit. Hæc p̄fecto, si morbus ad perniciē tendat, eueniunt. At si in melius vergat, sanguinis ē naribus larga p̄fusio cū impetu succedit: tūc q; repente morbus discutitur. qñquidem et somnus oritur, & pituitæ reiectio aduenit, postea bilosorū tenuium, deinde multo tenuiorum, rursum verò cruentorū, crassorū, carnis formā referentiū. Quod si post cruenta iterū exeat bilis, post ipsam pituita, secura est hæc in pristinum restitutio. Hæc si tertio die incipiunt, & facillē extusciunt, leuia, æqualia, humida, rotunda, septimo die liberantur. qñ & venter biliosa exturbat, spiratio cōquiescit, mēs ad se redit, febres decreſcūt, ciborum

appetētes sunt. Si secūda verò hebdomada hæc inchoatur, decimo quar-
to die sanatur: sin minus, in empyema, hoc est, pectoris suppurationem
morbis vertitur. Id verò rigores indicat, doloresq; punctorii. federe cu-
piunt, spiritus deterius ducitur. tunc metus maior est, ne pulmo pus-
multum subito attrahens hominem suffocet: qui prima & maiora ma-
la euaserat. Verū enim uerò si inter costas morbus irrepsit, easq; dis-
iunxerit, & plegmones fastigium extrorsum deprompserit, aut ver-
sus intestina eruperit, plerunque homo ad sanitatem redit. Inter anni-
tempora hyems maximè huius morbi ferax est: secundò autumnus:
ver minus, nisi interdum frigidum sit: æstas verò minimè. Quantum
ad ætates attinet, in primis fenes pleuritidi sunt obnoxij: qui etiam sæ-
pius, quàm alij, liberantur. neque enim magna phlegmone in arido
corpore excitari potest, neque in pulmonem transitus facilis est. quip-
pe qui est in senecta, quàm in alia ætate frigidior. quando & spiratio
parua est, & omnium attractio imbecilla. Iuuenes autem & viri haud
ita frequenter in hunc morbum incidunt: verū neque admodum
frequenter euadunt. nam neque ab exigua causa, neque ob exiguam
phlegmonem ægrotant. In magnis autem maius inest pericu-
lum. & pueri minimè pleuritide corripuntur, minusq; ab ea
periclitantur. quando quidem puerilia corpora ra-
ra, humida, fluxaq; sunt, ac multa est in eis dif-
flatio atque digestio. quocircà neq; ma-
gna contrahitur phlegmone.
ea est huius ætatis in hoc
morbo foeli-
citas.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE CAUSIS ET SIGNIS

ACUTORVM MORBORVM,

Liber Secundus.

IUNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Hæc insunt in secundo Libro.

De Pulmonaria.	Cap. I.
De Sanguinis reiectione.	Cap. II.
De Syncopa.	Cap. III.
De Ardoribus.	Cap. IIII.
De Cholera.	Cap. V.
De Voluulo.	Cap. VI.
De Iecinoris acutis morbis.	Cap. VII.
De Cauæ venæ acuto morbo.	Cap. VIII.
De Renum acutis affectibus.	Cap. IX.
De Vesicæ acutis affectibus.	Cap. X.
De Vteri strangulatu.	Cap. XI.
De Satyriasi.	Cap. XII.

De Pulmonaria,

Cap. I.

B DVO potissimum viuunt animalia, escam videlicet & spiritum. ex his multo magis vitæ conducit spiratio. hanc enim si quispiam supprimat, non diu feret incolumis: sed protinus interibit. Huius instrumenta multa parata sunt. Initium sunt Nares: via est Arteria: locus continens Pulmo. Pectus autem pulmonis est vallum & conceptaculum. Verum cætera vt instrumenta solum animali subseruiunt, pulmo vero attrahendi causam in se continet. Nāque in ipso medio calidum viscus sedet cor vitæ spirandiq; principium. Id pulmoni quoq; attrahendi frigidi aeris cupiditatem inijcit. si quidem ipsum incendit; verum cor est, quod attrahit. In primis igitur si cor affectum est, nō diuturna est mortis dilatio. Si pulmo male habet, pusillam quidem ob causam difficulter spirat, male vitā agit, mors tardissime aduenit, si q̄s medelam adhi-

A R E T A E I

bet. Si vitium insigne fuerit, qualis est phlegmone, strangulatus sequitur, vocis spiritusq; sublatio: subitanea pncies imminet. Hæc est ægritudo ea, quam Græci Peripneumoniam Latini Pulmoniam dicunt. vomica scilicet pulmonis. Eam febris acuta comitatur, doloris carentia, si solus pulmo inflammatur. Quippe qui naturaliter dolore immunis sit, ob corporis raritatem lapidis assimilis: Asperę arterię in ipso insertę sunt, cartilaginosa, & ipsa dolorem non sentientes. Musculorum pulmo ex pers est: nervos habet exiguos, graciles, ad motum ciendũ opportunos. his de causis pulmo dolorem non pcipit. At si quæpiam ex membranis eũ ambientibus & ad pectus deligantibus inflamatur: adest tunc & dolor. spiritus est depravatus, calidus: sedere volunt laborantes. ad spiritum ducendum corpus rectum statuitur: ad id enim hic est situs aptissimus. rubescit facies, sed malę præcipua. oculorum album nitidissimum ac pingue est. summę nares sima sunt. venę tēporum, vel etiam colli elatę apparent. cibos auersantur, arteriarum pulsatus initio magnos habent, inanes, creberrimos perinde, ac si festinare coacti sint. calor in exterioribus membris modicus humectusq; est: in interioribus ingens aridus. Inde fit spiritus calidus, sitis, linguę siccitas, frigidi aeris aviditas. mentis ambiguitas supuenit. tussis adest plerunq; sicca. sin aliquod sputum mouet, id vel spumans pituita est, aut aliquid exquisite biliosum, aut cruentum, floreō colore valde perfusum. id vero cruentum alijs pnciosius est. Quod si mortifera magis ægritudo redditur, vigilię augescunt, somnus paucus, torpidus, haud absimilis sopori, qui à Græcis Coma nominatur. cogitationes vanę insurgunt. mens alienatur. nō admodũ ecstasi corripitũr. præsertim mala ignorāt. nam eos si de morbo interrogas, nihil periculi instare respondent. eorum algēt extrema: liuescunt vngues * curuanturq; . motus arteriarũ parui, frequētissimiq; sunt, et deficientes: quando ipsis proxima mors est. nam septimo die plerunque moriuntur. Porro si nonnũquam morbus subsistit, & aliquantulum in melius vergit, vehemens de naribus sanguinis eruptio conspicitur: aut per aluum cum pturbatione multorum biliosorum & spumantium succorum deiectio. qui ex pulmone in sacrum ventrem depulsi fuisse videri possunt, si multi liq̃diores & facile deijciuntur. Nōnũquã vero & per vrinarias semitas euocantur: Cæterum quibuscunq; hæc simul eueniunt, hi q̃primũ ægritudine subleuantur. Quidam vtique sunt, quibus magna vis puris in pulmone procreatur: aut ex pleuritide fit permutatio, si maius bonũ suboritur. Quod si ad intestina aut vesicam ex lateris morbo sanies deriuata sit: tunc quidem continue pulmonis vomica liberantur: sed diuturnum vlcus, quod demum sanescet, in latere patiuntur. Quibus vero in pulmonem pus irrumpit: nōnulli ob

* Ailas
vigilant,

subitaneam & copiosam effusionem, & reiiciendi infirmitatem suffocantur. At quicumq; suffocationis periculum ex tumoris eruptione subterfugiunt: hi longo tempore pulmonis vlcere cruciantur, & in phthisim prolabuntur. Verum ex abscessu & phthisi pauci admodum senes liberantur, sicut neq; à pulmonia iuuenes & florentem ætatem agētes.

De Sanguinis exitu ab ore. Cap. II.

Sanguis ab ore duobus modis emittitur. primo ex ipso ore, capite & vasculis, quæ ibi sunt. via est palatum & fauces, vbi est gulæ & arteriæ principium. screantes vero & cum parua tussi, vel etiam citatiore in os sanguinem eructant. nam cum ab ore fertur, neq; screatu opus est, tum expuere dicimur. cum vero paucissimus & guttatim sanguis exit, aut etiam si copiosus de capite, vel ab ore eruperit: nōdum reiectio est appellanda: sed idem vel sputum, vel sanguinis eruptio, græce hæmorrhagia dicitur. si ab inferioribus ascendat à pectore visceribusq; ibi latentibus, pulmone, aspera arteria, locisq; spinæ finitimis: huiusmodi nō sputum, sed reiectio latine, græcè anagoge vocatur, ascensionis, ac viæ, per quam fertur, nomen habēs. Signa vero vtriusq; communia exigua & pauca sunt, quantum & locus permittit, in quem reiectio & sputum conueniunt. Singulorum autem propria, magna, & multa, & periculo sa sunt. quibus vtranc; effusionis sanguinis speciem internosse leue est. Igitur si a capite sanguis decurrit, vbi multus est, plura maioraq; aderunt: pauca minoraq; vbi raro paucusque expuitur. caput graue est, dolet. sonant aures. facies rubet. venæ distentæ sunt. vertigo infestat. Et ante hæc causa euident fuit. percussus, frigora, calores ingentes, vinum largius epotum. Quippe id subito ac valde caput implet, repenteq; multum sanguinis effracta vena profundit. modica ebrietas rarefacta vena sanguineum sputum mouet. Interdum per nares sanguinis consuetum profluuium sistitur: ad palatum vero conuersum reiectionis imaginem præbet. Igitur si de capite profluit, titillatio in palato gignitur. creber screatus fit. post quem sputum erumpit. inde irascuntur, tussisque magnopere agitantur. Si ex palato in arteriam defluit, tum per tussim sanguinem extrudunt: idq; multos falsos habuit ex profundis visceribus reiectionem fieri suspicantes. Nonnunquam & ex capite decurrit in gulam, sicq; cum nauſea euomitur. falsosq; multis ita persuasit, vt ex gula ferri sanguinem crederēt. Qui expuitur sanguis, haud ita crassus est, colore ater, leuis, æquabilis, alienæ materiæ non permixtus. screantibus enim confestim in linguam cadit rotundus, auulsioniq; obediens. Tu vero si palatum etiam intropicias, id fordidum, vlcerosum, & sæpius cruentum videbis. Huic simplex curatio breuisq; suffecerit, adstringen-

tia videlicet medicamenta palato adhibira, & ea frigida. siquidem cale-
 facientia, & quæ rara faciunt corpora, & quæ dilatant, fluxum maiorem
 citant. Eaquæ fit à capite cadentis sanguinis coniectura. At caput quoque
 vel per venæ sectionem, vel per nares, vel per aliam diffilationem eua-
 cuandum est & hæc mature facienda sunt. nam si diutius sanguis fera-
 tur, quædam erit eius cursui exercitatio, eiusquæ loci membra suscipien-
 do sanguini affuescent. vlceratur autem & arteria: vnde tussis, nõ scea-
 tus exoritur atque inde fit corruptionis initium. Si vero à pectore inferio-
 ribusquæ visceribus sanguis effluerit: reiectio latine, græce anagoge nũ-
 cupatur. Vtiq; valde mortifera est, si ab aliquo principe membro effra-
 cto sanguis manauerit, aut à concaua cordis vena sanguinem ab iecore
 illi suggerente, aut à magna arteria secundum dorsi spinam discurren-
 te. nam erumpente sanguine, perinde ac si iuguletur homo ac strangu-
 letur, mors instat celerrima. Quibus autem ex pulmone, aut costa, aut
 aspera arteria profunditur, non æque cito intereunt; verum tamen in sup-
 puratione pectoris, græce empyema dicitur, & in phthisim incidunt.
 Minus periculi ab aspera arteria porteditur. Si gula aut ventriculus san-
 guinem vomunt, non ita terribile est: et si valde copiosi sanguinis vom-
 itus est. nequæ longa curatio est, neque varia. Si à iecore aut liene prodeat,
 non facile id fit, nequæ continenter. nanquæ in ventriculum & intestina ex-
 peditus hæc viscera sanguinem propellunt. haud ita tamen, quin cre-
 dendum sit, hæc eadem ad superiora, videlicet, pulmonem & arteriam
 posse retrudere. Siquidem in febribus à liene & iecinore per narem il-
 lam sanguis erumpit, quæ è regione patienti visceri opponitur. Locos,
 vnde fit exitus, iam recensuimus: eorumquæ periculi vel mortis discrimi-
 na. Effusionis autem sanguinis tres sunt modi, vel rupta vena aliqua, vel
 exesa, vel rarefacta. Rumpitur quidẽ repente vel ictu, vel ferendo one-
 re, aut tollendo, vel ab edito loco defiliẽdo, vel clamore, vel magna ex-
 candescẽtia, aliaũe id genus causa cum subito in arteriam copiosus san-
 guis effunditur. Si ab erosa parte, hominem interrogare opus est, num
 prius tussierit, difficulter spirauerit, nausea vomitusũe antea infestaue-
 rit? in his enim diuturnis affectibus copiosa & acri fluctione pseueran-
 te vascula exeduntur. Vbi igitur de trite & attenuata, ad extremum cõ-
 sumptæ fuerint ambientes mēbranulæ, hæc atquæ illac sanguine perfluũt.
 At rarefactio citra rupturam est proinde non subitanea, nequæ cum mul-
 ti aut crassi sanguinis exitu. nam cum rarescunt venarum corpora, te-
 nuis pars excernitur. Quẽd si multus in aliquo inani spatio sanguis col-
 lectus rursus emittitur, crassior seipso redditur: non tamen multo cras-
 sior, nequæ ater, quale concrementum, aut grummus est: sed copiosior. vt
 potẽ qui vnum in locum prius confluxerit. Id genus autem repẽtini exi-

A tus plerumq; scēminis, quibus menstrua nō respōdēt, euenire solet idq; singulis mēsis euenit. ijsdēq; mēstruę purgatiōis circuitibus apparet: necnō ijsdē statis cessatiōis diebus supprimitur. ac nisi mulieri laborāta succurratur, per multos circuitus sāguinis emissio reuertetur. Nempe quibusdā vasa rupta sunt, sed multitudine reiectio euariat. Et ab arteria, an à vena feratur, interest. Qm̄ ater est sāguis, crassus, & facile spissescēs, qui à vena mittitur: prēterea minus discriminis affert, celeriusq; cōpescitur. Ab arteria flauus tenuisq; plabitur, haud ita cogitur, citius hominē perimit, & maiori negotio supprimitur. nam arteriæ agitatio sanguinis fluore mouet, vulnusq; frequenti concussione dehiscit. Erosionis autē curatio magnam diligentiam postulat, cū sit longa, difficilis, & periculosa. Etenim parte mēbri deficiente, ad solidationem vlcus non ducitur. vlcus enim, non vulnus efficitur. Rupturæ verò facilior solidatio, quia vulneris oræ se contingunt, & hæc secundo periculi ordine cōsistit. Minimus in rarefactione metus subest. spōte enim sanguis conquiescit, & adstrictio refrigeratioq; in medēdo satis est. Cæterum & sedes, vnde sanguis pficiscitur, obseruādæ sunt. Siquidem multa sunt communia indicia, & erroris occasio in promptu est, curatioq; diuersa. **A** gula igitur haud ita sēpe per rarefactionem solet sanguis effluere: cū ob cibos potionesq; refrigeratio & adstrictio eius ptes cōdenset. **C** Quinetiam rosiones haud frequenter fiunt, ac minus, quā rarefactio, gulam infestant. quippe fluctiones erodētes nō multum temporis in ea subsistūt: sed aut expuuntur, aut ad inferiora pelluntur. Frequentius gulæ incidit ruptio. itaque si interdum rupta est, nō tam magnæ, sicuti à pectore, sanguinis pfusiones fiunt. in causā est venularū, quę ibi sunt, arteriarumq; tenuitas. sanguis verò exiens nō magnoperè nigricat, subflauus est, non exactè, læuorem habet, aut saliuæ pmixtus est. cum nausea et vomitu reijcitur. levis tussicula citatur, modò humidum quippiam mouens, modò arida. id euenit, quoniā gulæ affectum arteria quoq; participat, secūdum illam extenta & adhærescens. morbus vel adstrictio vlceris inter deuorandum percipitur. idq; præsertim, si benè frigida, aut calida, aut acerba sint, quę deglutias. nonnullos autem & gulæ ipsius dolor inuadit ad interscapulum vsq; interdū pertinens. vomunt pituitosa. nōnunquam, si morbus producitur & inualefcit, cibum reijciunt, cibos summoperè fastidiunt. febres haud ita multum continuæ, sed erraticæ sunt. E vētriculo niger cōcretusq; sanguis euomitur, etiam si ab arteria fluxerit. Si à vena, multò nigrior, compactiorq; est. nausea multa adest: pituitosus, biliosusq; vomitus. si prius homo comedit, cum cibus mixtus sanguis eijcitur. in eodē enim loco cibus sanguisq; colligitur. ructus crebri fiunt, & virus olentes. quòd si

multa materia collecta est, angor animi vertigoq; sequitur. cum mate- **E**
 riam vomuerunt, subleuantur: resoluuntur tamen, penitus exaestuant,
 assidueq; dolet ventriculus. Ab aspera autem arteria paucus sanguis,
 vehemēter flauus, per tussimq; expellitur: qui nisi expellitur, cōtinens
 tussis inhæret. sensus verò & dolor in gutture est, paulum suprà aut in-
 frà: vox rauca & obscura fit. Si à pulmone, repente vberiorque sanguis
 emanat: idq; magis, si erosio in causa sit. tussis permolesta est: sanguis
 verò exacte flauus, spumans, rotundus sic, vt pars eiecta à parte distin-
 cta sit. Cæterū & in communi vase corruptio eorum, quæ de pectore
 exeunt, alia est. comparatione autem permixta discernas: alioqui pecto-
 ris partes specie carnosas pulmonis esse partes censueris. verū pecto- **F**
 ris grauitas, indolētia, ruborq; in facie multò magis in pulmonis vitio
 reperitur. Si in pectore noxa sit, in parte priori, secundum os pecto-
 rale, quod vocant, dolor laceratam partem ostendit. ingens tussis ad-
 est, vix aliquid extrudens. sanguis non multum flauus est, modicè
 crassus, spuma carens. Quòd si & pulmone in trāsitu noxam impertiat,
 aliquid etiam spumæ consequitur. quandoquidem ex pectore in arte-
 riam per pulmonem iter datur. Si à membrana costas vestiēte, per tuf-
 sim quidem sanguis funditur: sed niger, leuis, tetri odoris virosiq;, qua-
 lis ex putridis rebus exhalat. dolor succingentis membranæ acutus ve-
 xat. multi ex his cum febre, vt pleuritici solent, intereunt. Tempus an- **G**
 ni humidum calidumq; sanguinis emissionem maximè procreat. tale
 est humidum & calidum. Verò secūdo loco Aestas, Autumnus minùs;
 Hyems minimè. Aestate maximè moriuntur ob sanguinis effluuium:
 quo tempore haud ita magnæ phlegmonæ oriuntur. Vere secundo
 phlegmonis & vrentibus febribus cōsumuntur. Autumno plurimū
 Tabes, quas Græci Phthoas dicunt, eueniunt. Vt semel autem dictum
 sit, omnem sanguinis reiectionem quantumuis modicam, quāuis iam
 rupta vasa coierint, comitatur mœror, diffidentia, vitæ desperatio.
 Quis enim est adeo firmo & cōstanti animo, qui se iugulationi simile
 quoddam passum esse conspiciens, non futuram mortem vereatur, & **H**
 perhorrescat? grandiora nanque animalia & robustiora, quales tauri
 sunt, sanguinis profusione celerrimè perduntur. Verū hoc haud ma-
 gnopere mirandum est. Illud summa admiratione dignum, quòd in so-
 la ex pulmone reiectione, quæ omnium seuisima est, homines ani-
 mum non despondent, cum tamen in extremo discrimine versentur.
 Pulmonis indolētiā huiusce rei causā ego statuo. quilibet enim do-
 lor, quamuis exiguus, interitus metū inijcit, & plerūq; terribior est,
 quā periculosior. contrā indolentia in plurimis vel magnis morbis à
 morte securitatem præstat: damnosiorque est, quā terribior.

A

De Syncopa.

Cap. III.

R Ecce planè medicus & vulgus, recte, inquam, huic affectui nomen indiderūt. O Cyphon, cuius mali est nomen? Ecquid enim maius, ecquid celerius syncopæ facultate? ecquidnam aliud nomen ad hanc rem appellandam significantius? quid vero corde ad mortem vitæ potētius? Neque syncopam cordis ægritudinem esse, aut vitalis in eo potestatis detrimentum, non credendum est. tanta est mortis celeritas, & talis morbi species. Quippe is affectus vinculorum potestatis vitam fouentis dissolutio est, hominis constitutioni aduersarius.

B hanc enim tenaciter corripiens non dimittit, sed dissoluit ac dissipat. Neque id magnum est miraculum. Nā & alij affectus quorundam membrorum, quibus inhærescunt, indeq; accenduntur, proprij sunt & periculosi. Inguinum quidem tumores pestiferi & permaligni (Bubonas Græci nuncupant,) iecoris soboles sunt, nullaq; alia ex parte prodeūt. Tetanus autem neruorum labes est: Comitialis morbus caput obsidet. Pari igitur ratione & syncopa cordis & vitæ ægritudo est. Quicunque vero stomachi affectum syncopam esse opinantur; quoniam cibus vinoq; in nonnullis & frigida vires refectę sunt, & ægritudo sublata: ijdem mihi videntur capillorum capitis, & cutis affectum esse phrenitici suspicari; quoniam capillorum detonsione, & cutis irrigatione phrenitici releuātur. Verum cordi stomachus vicinus perniciosus est: vnde in cor tam noxia, quàm vtilia deriuantur. Etenim per pulmonem etiam, vt spiret, aerem cor accersit: verum tamen pulmo haud ex æquo spirandi facultatis particeps est. cum facultates non in instrumētis, sed vbi est vitæ fons atque roboris, statuātur. At stomachus vitæ neq; principium, neq; sedes est: aliquis tamen ab eius imbecillitate lædi potest. Nam & cibi cordi nocentes non stomacho efficiunt, sed cordi per eum noxam infigunt. Si quidem & ab illis moriētes cordis affecti notas representant, articularum motus paruos debilesq;ue, cordis concussionem cum vehementi palpitatione, vertiginem, animi deliquium, torporem membrorum, resolutionemq;ue, copiosum sudorem, qui supprimi nequeat, refrigerationem in toto corpore, sensus vocisq; priuationem. dicendum ne est hæc stomachum perpeti? Sed quæ nam ei propria? Nausea, vomitus, cibi fastidium, singultus, eructatio simplex, vel acida. Illi præterea, quibus cor laborat, sensus aciem exquisitiorem habent; vt videant, vt exaudiant plus, quàm antea. mente etiam sunt firmiore, & animo puriore. proinde non tantum præsentia declarant, verum etiam futura verissima diuinatione prædicunt. Num ne igitur & hæ stomachi potestates sunt? hercule minime, sed cordis, vbi & anima & eius natura inhabi-

C

tat, ad quod & virtutū ibi sitarum calamitas pertinet. Huius vero morbi est tenoris naturæ destructio autore frigido humidoq; quippe hoc oppressi intus & in cute refrigescunt; non sitiunt: frigidum spirant; quāvis magnis ac perurentibus febribus, vnde ipsa syncopa dependet, affligantur. Natura enim robusta & probe temperata omnia superat, omnibus dominatur, ac per humorem & spiritum & solida, horumq; omnium conuenientem ordinem & modum hominis vitam administrat. Quod si naturæ nexus, id est, Tenor dissolutus sit: tunc affectus oritur, cuius prægrediens causa est comburens febris, quæ græce Causus dicitur. ea vero huiusmodi est.

De Causo, id est febre uistoria. Cap. IIII.

* Alias
mobilis

Ignis passim & acer et tenuis est: sed intus maxime. Spiritus tāquam ab igne, calidus. Aeris vehemens attractio. Frigidi cupiditas. Lingua arida. In labijs & cute squallor. Algent extrema. Lotium quāmbiliosissimum. Insomnietas. Arteriarum motus crebri, parui, imbecilli. Oculi puri, * lucentes, subrubri. Facies bene colorata. Si morbus ulterius crescit, omnia maiora & sæuiora fiunt. Arteriæ minimis motibus et creberrimis agitantur. Ignis aridissimus & acerrimus. Mens delirat; omnia ignorat. Siticulosi fiūt. Omnia frigida attrectare cupiunt, parietem, vestem, pauimentum, humorem. Manus frigent, sed palmæ perquā calidæ. Ungues liuent. Spiratio crebra est. Roscidus humor circa frontem & iugula. Cū ad summam ariditatem caloremq; corporis natura puenit; tum calidum in frigidum, squallor in imbrem conuertitur. Rerum nanque ad maximam molem incrementa in contrarium statum prolabūtur. Vbi ergo naturæ nexus soluti fuerint, ea syncopa est. Tunc sudor ingens toto corpore funditur, & nullo pacto compefcitur. Spiratio frigida est. Vapor e naribus multus exhalat. Siti non vexantur. cætera enim exaruerunt. quinetiam alia instrumenta sitiunt os & gula. Vrina tenuis & aquea redditur. Aluus plurimum adstricta est: nonnunquam tamen pauca quædam biliosa descēdunt. Copiosa & aliena humilitas redūdat. Ossa quoq; tabescentia diffliunt: & vndique, vt in flumine, ad exteriora omnia dilabuntur. Animus stabilis & constans est: sensus omnis purus & integer: subtile ingenium. Mens vaticinādo idonea. Primum quidem seiplos de vita migraturos præsentiant, deinde præsentibus futura denunciant. Nonnulli vero interdum eorum dictis fidem non habendam putāt, sed dictorum euentus homines in eorum admirationem concitat. Aliqui præterea ex his cum quibusdam vita defunctis sermonem habent: fortasse quidem ipsi soli præ sensus acumine & puritate eos adesse cernentes: aut forte ipsorum animo viros,

*

H

A cum quibus versaturi sunt, prænoscant, atque enarrant. Quippe antea in lutulentis humoribus & caligine demersus erat: quos ubi morbus exhaustit, & ab oculis tenebras deterfit, quæ in aere fiunt, prædicant, exutoque fordibus animo veracissimi vates efficiuntur. Sed quorum succi & ingenium adeo extenuati sunt, hi non diu admodum solent esse superstites; cum eorum vitalis potentia iam in aerem cesserit, atque abierit.

De Cholera,

Cap. V.

B Cholera est materiæ à toto corpore in gulam, ventriculum & intestina retro fluens motio, vitium acutissimum. Supra enim per vomitum erumpunt, quæ in ore ventriculi & gula congesta fuerant. Infra deijciuntur humores in ventriculo intestinisque natantes. In primis quæ euomuntur, aquæ similia sunt: quæ anus effundit, stercorea, liquida, tetriq; odoris sentiuntur. Siquidem longa cruditas id malum excitauit. quod si per clysterem eluantur, primo pituitosa, mox biliosa feruntur. Initio quidem facilis morbus est, dolore vacans: postea vero tensiones in ore ventriculi & gula: tormina in ventre nascuntur. Si magis seuiat morbus, & tormina auferunt, anima deficit, membra resoluitur, cibos exhorrent, animus consternatur. Si quid acceperint, cum magno tumultu nausea & vomitus inuadit, tum sincere flaua bilis expellitur: deiectiones quoq; similes sunt; Nervi tenduntur, tibiarum brachiorumq; muscoli conuelluntur, digiti incuruantur. vertigo oboritur. singultiu. ungues liuent. algent extrema. totum corpus rigore concutitur. Si malum ad vltimum venit, tum vero egrotus sudore perfunditur. bilis atra supra infraq; prorumpit. conuulsione impedita vesica lotium cohibetur; quod tamen, cum in intestina humores deriuentur, abundare non potest. voce priuantur. arteriarum pulsatus minimi sunt ac frequentissimi: cuiusmodi in Syncopa proposuimus. conatus ad vomendum perpetui ac inanes fiunt. inclinatio ad deijciendum

D prompta, quam Tinesimon Græci vocant: sicca tamen, nihilque succi egerens. mors demum sequitur doloribus plena & miseranda, per conuulsionem, strangulatum, & inanem vomitum. Id genus maxime estate grassari consuevit, secundo per autumnum, minus vere, hyberno tempore minime. Inter ætates autem iuuenta, & ea, quæ robustior est, hoc ferè corripiuntur: senectæ rarissime: pueri magis, quam senes, sed non mortifere.

De Ileio græce vocato, latine Voluulo. Cap. VI. E

Phlegmone in intestinis gignitur perniciosum dolorem mouens. quippe innumeri torminibus acerbissimis necantur. In hisce & frigidus flatus & lentus colligitur; nec infra, nec supra facile penetrans. Commoratur autem diu, perq; superiorum intestinorum angustos an fractus reuoluitur. vnde & affectus Ilei græce, latine Voluuli nomen accepit. Quòd si ad tormina compressio & remollitio intestinorum ac cesserit, id vero iam Chordapsus est. quod nomen vltima parte elixationem, remollitionem uel significat. Chorde autem intestinorum vocabulum est. Lactes enim Epicordida Græci veteres nominarunt. **F** quos scilicet interiacentes, & vascula, & membranas: quæ intestinorum stabilimenta & fulcimina sunt. Voluuli causa est perpetua ciborum multorum, diuerforum, inusitatorumq; corruptio: & alia super aliam cruditas. præcipue ab esu ciborum, qui Voluulum excitare consueuerunt. quale est Sepiæ atramentum in ferculis sumptum. idem existimandum de plaga est, de frigore, de frigida potione: si, dum quis sudat, eam large abundeq; ingurgitauerit. Ad hæc his Voluulus accidit, quibus intestinum cum stercore in scrotum procidit; neq; in ventrem repulsum, sed per vim retentum fuit, his inferiora intestina, phlegmone vexari solita sunt. Pueros hic affectus crebro male habet: utpote quos sæpe cruditas infestat. hi tamen sapius etiam sanescunt, cum ob consuetudinem, tum ob humiditatem intestinorum; lubrica enim sunt. Senes raro afficiuntur, sed multo perniciosius. Aestas magis, quam Ver huius mali referta est: Autumnus, quam Hyems: Aestas vtrunq; superat. Multi quidem vi torminum repente intereunt: alijs intestinum suppurat, deinde nigricans tunc, & putrefactum excidit; atq; ita deficiunt. Mediocrem Voluulum hæc symptomata comitantur, dolor oberrans in stomacho, humiditas superans, exolutio, mollitia, ructus inanes, nihil proficientes. alius flatibus perstrepens, qui ad podicem vsque properant, sed ibi esitus intercluditur. Sin autem ex toto Voluulus occupet: omnia sursum **H** petunt flatus, pituita, bilis: hæc q; vomitu prodeunt. fiunt perpallidi: frigent toto corpore: acerbò dolore cruciantur: male spirant: sitiunt. Quibus vero iam iam mors instat, gelidus sudor emanat: vrina difficulter exit: anus tam arcte clausus est, ut neq; vel tenuem acum possis adigere: stercus per os redditur: vox aboletur. arteriæ raro inter initia & parum micant: instante morte minime, creberrime; tandem micare desinunt. Hæc sunt, quæ tenuibus intestinis affectis incidunt. Verum & in pleniori intestino, quod Græci Colon vocant, eidem affectus oriuntur, eademq; symptomata eandem formam retinentia. Sed nonnulli, quibus

Abus colon suppurat, huiusce morbi discrimen effugiunt. causa est huiusmodi affectus carnosâ intestini crassitudo. Dolor autem in gracilibus quidem intestinis tenuis est et acutus: in pleniore vero intestino est redundans humiditas, & incumbens grauitas. dolorq; modo ad costas vsq; superiores ascendit, quando & speciem lateralis morbi præ se fert; siquidem & isti febricitant: modo sub spurias costas in dextram aut in leuam partem descendit sic, vt iecur aut lienis dolere videantur; item & cilia nonnunquam dolore torquentur. Colon nanq; prægrande est, & quoquo versum se circûuoluens. Quidam sunt etiam, quibus et in sacro osse dolor inhærescit, & in femoribus, & illis in locis, quibus testes appenduntur, Græci Cremasteras appellant. Qui hoc genere tentantur, vomitione plerunque inani laborant. quod si quid reiecerint, id est subtile, biliosum, olei simile. In hoc malo periculum tanto leuius est, quanto laxum intestinum tenuibus corpulentius, pinguius, & noxæ tolerantius est.

De acutis Iecoris affectibus.

Cap. VII.

Quibus iecur male habet, hi non celerius, quàm qui corde egrotant, sed maiore cruciatu perimuntur. maxima enim iecoris pars sanguinis concrementum est. Si in huius autem visceris portis aliqua incidat causa mortifera; æque, ac si ex corde laborarent, celeriter consumuntur. Ratio in promptu est, quia videlicet hæ partes membranis, tonis gracilibus & magni ad vitam momenti, grandioribusq; venis contextuntur. præterea, vt sapientum quidam prodiderunt, hoc loco appetitricis animæ domicilium est. Sanguinis utique profluuia è iecore omnium maxima fiunt: neque ab re; venarum enim radicatio iecur est. Itaq; in ipso magna vomica haud ita frequenter, neque in particulis magis præcipuis oritur. homo enim vita excedēs præuenit. At exiguæ frequentius eueniūt. inde fit, vt mortem quidem euadant, sed longinquo morbo impliciti crucientur. Ipsius enim functionis, qua sanguinem condit, cessatio non conceditur, neq; dilatio: atque hinc ad cor & ad viscera infra septum sanguis diffunditur. At si qua magna iniuria, vt puta verbere, longa ciborum multorum vitiosorumque corruptione, ebrietate, vehementi refrigeratione phlegmone in portis iecoris excitatur, tunc egrotus celerrime iugulatur. Ignis enim in profundo corpore depascitur, obscurus, acer. Venarum motus torpēt. Doloris species variæ & diuersæ sunt. Nonnunquam enim dextra in parte defigitur adeo, vt acutum telum adaçtum esse videatur. interdum torminibus similis est. rursus vero interdum dolor cum summa grauitate coniungitur: atq; inter dolendum virium debilitas vocisq; casus

A R E T A E I

incidit: Transuersum septum, & interna costarum tunica inferius de- **E**
trahitur. quoniã inde iecur suspensum onere suo degrauat. Proinde ad
iugulũ è regione oppositum vehemẽs dolor peruenit. Tussicula quæ-
dam imperfecta, seu potius tantum ad tussim inclinatio est. si quando
vero tussiant, nihil reddunt. vitiose spirant: neq; enim pulmõni trans-
uersum septum opitulatur, ei ad constringendum ac dilatandum mo-
rem gerens. paulum aeris adducunt, plus expirant. colore ex atro viri-
diq; permixto infecti sunt, plũbea scilicet specie. cibos oderũt. q; si quid
sumpserint, eis inflantur præcordia. ructus biliosi, acidi, graue olentes
exeunt, nauseant, vomere frustra conantur. venter solutus multa biliosa
excernit, viscida pauca: sed perpetuo augefcũt mala. mens haud ita mul- **R**
tum delirat: torpida, suspensa, & attonita est, magna est in corpore se-
gnities. extrema frigent. tremor adest, horrores, singultus: inanis, con-
uulsioni similis, morbus regius: pura bilis. totumq; corpus bilioso colo-
re suffunditur. Quin morbus regius ante septimũ diem si apparuerit,
plurimos sustulit. Quibus autem vel sanguinis profusio, vel per aluum
multorum biliosorum exturbatio, vel vrina syncera plurima effluens
mortem depulit: post tres septimanas iecur his suppurat. Quod si mul-
tum temporis cira abscessum prætereat, in hydropem, ineuitabilem
terminatur. hi siticulosi sunt, parum tamen bibũt. eorum corpus squal-
let, pinguedine carens. appetũt acida, sed gustatus lapores non percipit. **G**
Autumnus hoc malum fert, multorum variorumq; fructuum esum se-
quente cruditate. Inter ætates florens ei magis obnoxia est.

De Venæ Concauæ acuto morbo, Cap. VIII.

AB Iecoris portis inter eius extrema magna vena ingreditur: quæ
semper in tenues pluresq; dum scinditur, deniq; in tenuissimas
visumq; latentes toto iecore dispergitur. Istarum summis osculis aliæ
venarum extremitates committũtur: quæ ex gracilibus & pluribus ma-
iores amplitudine, sed numero pauciores constituũtur. Demum in me-
dio iecore in venam vnicam grandem coalescunt. Inde hæc in duas par- **H**
titur, quæ Iecoris extrema petunt. Harum altera superius primam fi-
bram penetrans, in eius conuexa egreditur: mox transuersum septum
perforans, in cor inseritur. Hæc vena Concaua nominatur. Altera vero
quintam fibram, quæ inferius iacet, traicĩes vsque in iecoris gibba * ad
spinam peruenit: & eo loco ad coxendices vsq; porrigitur. Ea quoque
eodem nomine Concaua nuncupatur: quoniam vna & eadem vena est
ab initio de iecore exoriens. Si quis enim aliquid de superiore vena Ca-
ua cordi infixã in eam, quæ iuxta spinam protenditur, aut à spina per ie-
cur ad cor velit impellere, eundem descensum ascensumq; inueniet.

* Alias
cõcaua.

- A** Hæc igitur vena, (vt arbitror,) vniuersa ægritudines & acutas & validas patitur. nam tota vna est atque continua. a nonnullis autem medicis ea pars duntaxat, quæ secundum dorsum discurrit, egrotare creditur. quoniam eius, quæ cor intrat, notæ obscuræ sunt. intra pectus enim rei nulli adherens, sed in pectore subleuata protenditur, donec transuersum septum egressa cordi inferitur. Igitur si quod ingens malum hanc venam corripiat, pectore ambiente delitescit. In hac itaque vena Cedmata oriuntur, (Sunt autem Cedmata diuturni affectus ex defluxu materiæ prouenientes,) quando sanguis copiosius erumpens citissime vitam delet: Per superiora quidem per pulmones & arteriam effluens, si in pectore fiet effractio: Si iuxta principiū, in imum ventrem descendens in intestinis continetur, atq; adeo intestina replentur. cum prius, quàm deiectus sanguis in conspectum detur, homines intereunt; & ventriculus sanguine redundat. Nascitur & circa venam phlegmone, quæ & ipsa si magna sit, celeriter hominem tollit. ignis enim acer mordaxque in ambabus cavitatibus inclusus accenditur, paucusque duntaxat foris apparet, vt tangenti flamma tenuis esse videatur: æger vero sese comburi existimat. pulsatus arteriarum exigui sunt, creberrimi, ac veluti oppressi atque repulsi. frigus adest extremorum, fitis aspera, oris siccitas: facies decolor rubet: omne corpus subrubidum.
- C** est præcordia dura sunt atque reuulsa. dolor in dextra parte maior, & cum eo palpitatio in longitudinem ad ilia vsque perueniens. quibusdam & arteria secundum dorsum inflammatur: quod pulsatio in alteris præcordijs manifestat. nam & ipsa venæ caue in orborum particeps efficitur iuxta illam in sinistro latere posita, vt potè ea, quæ in omne corpus diducitur, nihil leuaminis afferente, neque cutim emolliente. cutis autem sic affectorum squallida, rugosa, atque aspera est: sed in partibus prominentibus atque ossæis, vt in cubitis, genubus, digitorumque articulis magis talis conspicitur. somni tumultuosi fiunt. alius quibusdam nihil reddit, quibusdam exiguum, acre, biliosum. lotium * acre mordaxque est. mens vtique his constat, sed quadam fegnitie torpet, & corpus tabe consumitur. tum quotquot hunc habitum viderunt, eum Causi, idest, ardoris speciem appellarunt. quando quidem quæ adsunt, sub ardoris genere collocantur. Per Autumnum hæc labes exoritur, cum ferum quiddam & immane sapit. Viros ac iuuenes occupat, quibus mala viuendi ratio, laboresque tenuem corporis habitum compararunt. Decimoquarto die hi plerunque moriuntur. quibus morbus diutius trahitur, duplo longiori tempore pereunt. Quotcunque autem aut ab initio pusillam phlegmonem habent, aut magnam paulatim remittentem; mortem quidem euadunt, sed non-

* Alias
flauum.

A R E T A E I

dum morbo liberantur. Hi longo sanè tempore causo laborāt, verum **E** omnia periculosa iam desinunt, dolores, præcordiorum distentiones, & pulsuum malitia, & mentis ignauia. adhuc tamen fastidiosi sunt, languentes, consilij inopes; simulque & ardor, & sitis, & linguæ orisq; siccitas egrum discruciant. multum diuq; trahentes spirant. & subito totum aerem vna spiratione refrigerandi causa adducunt. Verum si frigidam quamplurimam affatim bibunt, breui interuallo molestia leuantur. postmodum ipsis sitis accenditur: rursusq; vberime aquam ingurgitant. & hæc est mali successio & reciprocatio. At egregius medicus, frigidam liberaliter citra noxam propinare potest: vt in alijs ardoribus assolet. sed longe tutius ardore a vena caua oriente **F** laborantibus eam concesserit. Quòd si ventriculus aut vesica potam aquam expellant, neque vomitione opus est: sin id facere nequeant, à multa frigida epota multum vomendum est. homo enim disrumperetur, si tanto bibito humore nihil aut per sudores, aut per vrinam, aut per ventrem effunderet.

De Renum acutis affectibus. Cap. IX.

Renes quantum ad corporis speciem attinet, haud ita multum periculis patent; tamen si in aliquod acutum vitium incident: glandulosa enim ipsorum natura est. ad mortem vero inferendam bene habiles sunt: ipsorum enim actio peropportuna est, vrinæ videlicet à sanguine secretio, eiusdemq; expulsio. sed eam cohibet aut calculus, aut ingenita phlegmone, aut sanguineum concrementum, aut id genus. quando quidem ex consensu affectionis ob formam corporis prouenientis nulla creatur offensio. Vrinæ autem interclusio omnia sæua & acerba facit, ignem acrem & fastidium inferentem, dolorem grauem secundum lumbos in dorso, partium distentionem, sed magis circa præcordia. Suppressio autem lotij non ex toto fit, sed stillatim quidem meiunt, multum vero effundere cupiunt. redundantiam enim sentiunt. Quòd si & acre mordaxq; lotium inest, frigent, **H** tremunt, conuelluntur, distenduntur præcordia & replentur. Hæc morbi forma perceptioq; doloris alui inflationi à ciborum multitudine corruptioneque prouenienti similis est. Pulsus initio rari sunt ac segnes: si malum plus vigeat, parui fiunt, crebri, turbulenti, inordinati. somni tenues dolore vexati, non continui: sed repente à somno perinde ac si quis pupugerit, prosiliunt: postea in soporem tanquā lassitudine oppressi delabuntur. mentis alienatio haud ita magna est: nugantur, facies liuet. At si quando rursus meiendi audivitas redeat, cum distentionibus magnisq; doloribus modicum quiddam, idq; stillatim

A latim eijciunt. tum paulum cruciatibus leuantur, postmodum in eadem relabuntur. Inter hos illi celerrime pereunt, qui nihil prorsus emittunt. Quicumque vero non moriuntur, (plures enim liberantur) hi aut calculo in vesicam per vrinae semitas delapso, aut plegmone suppurante, paulatimue per diffilationem exhalate discrimen euadūt. quāquam enim paulatim & auare effundatur vrina, mortem tamen facile effugiunt: at longo temporis curriculo eorum habitus contabescit; atque iure ista agrotantes patiuntur, in peiusque labentes ad colliquationem deuoluuntur. Anni vero tempora, loca, ætates hunc morbum ferunt, quæ & in vena caua laborante ferebant. Nonnunquam è renibus sanguis multus subitaneus erupit, multisque diebus continentur effluxit verum nemo ex huiusmodi profluuio moritur: sed phlegmones ratione, quæ simul cum profluuio nascitur, & sanguinem coerces. plerumque autè ex retentione, quā ingens phlegmone facit, moriuntur.

De Acutis in Vesica ægritudinibus. Cap. X.

Vesica difficiles in acutis morbis dolores patitur, & si ab alijs vitium participet: difficiliore, magisque mortiferos, si per se laborare inceperit. quandoquidem omni corpori & neruis & menti labem communicare valentissime potest. Quippe vesica neruis frigidus calbusque est, & ab innato calido quamlongissime, quamproxime vero externo frigori posita. Nam in imo sacro ventread aures thoracis sita est. nobili quoque munere fungitur, vrinae videlicet emissionē. Hæc porro si tantum calculis, aut sanguinis grummi, aut qua alia propria, peregrinaue calamitate interclusa fuerit, perniciosum est. In mulieribus enim ipsis & vteri phlegmonas comprimit, in viris autem extremum rectum prelongumque intestinum. In plerisque vero ob inuoluntariam præverecundia retentionem in coetibus hominum, aut in conuiuijs repleta distenditur, constringereque non valens nihil amplius excernit. Igitur vbi vrina supprimitur, superiores quoque partes, **D**renes videlicet, replentur: vrinae ductus, (græci Vreteras appellant,) distenduntur: ilia dolor ponderosus infestat: nerui conuelluntur: tremunt: horrent: desipiunt. Verum si ad hæc & vlcus accedat, & inflammatio, multa sanè damna eueniunt: Sed mors vlceribus sanè quamce lerior inuadit. Cæterum de ulceribus, abscessu, suppuratione, & id genus alijs, quæcunq; nō acutissima sunt, in libro de longinquis morbis tractabitur. Quæcunque vero peracuta sunt, & intra quatuordecim dies, aut paulo citius feriusve hominem perimūt, qualis phlegmone est, aut grummi sanguinei, aut calculus in cervicem delapsus; de istis in præsentia sermonem faciam. Quapropter si quid horum inci-

derit, vrina retinetur: abdomen intumescit: dolor acutus totum ventrem occupat. vesica turget: decimo die luteus sudor exit: pituita vomitur primo, deinde bilis: vniuersum corpus friget, sed pedes vehementius. Si malum vires maiores acquirat, tum febres cum singultu hominem corripunt: micant arteriae inordinatis, frequentibus, ac pusillis motibus: rubida facies est: sitiunt: animo anticipites sunt: mens non constat: nerui contrahuntur. Medicamentis praeterea venenosis, & cantharidibus, aut bupreste & pneumatibus vesica deurit: & tota aliis maiorem vim patitur: ac prorsus in peiorem statum delabatur: neque longa mortis mora interponitur. Nonnunquam & sanguinem vesica effundit. flauus autem ac tenuis vesicae sanguis est. Sed perraro hac de causa homines pereunt, quamuis haud facile sanguis supprimitur. Grumi vero & phlegmonae minantur interitum. refrigeratio enim et extinctio caloris ingenti sequitur, quae Necrosis graece dicitur, & gangraena, & quae eam comitantur mala. Id genus facile hominem tollit. Haec vitia hyeme & Autumno grassantur. In aetate virili, magis etiam in senecta vigent. Reliqua anni tempora & aetates neque assidue hos morbos ferunt, minimeque mortiferi sunt. Pueri omnium maxime his calamitatibus vacant.

De Vulvae strangulatu. Cap. XI.

IN medijs ilibus mulierum Vulua posita est, muliebri viscus, animalis ferme naturam adeptum. Siquidem per se huc atque illuc versus ilia mouetur: quin etiam ad superiora e regione pectoris cartilagineum subit: in latera quoque in dextram videlicet, aut leuam partem, aut ad iecur, aliave intestina mouetur: & ad inferiora natura procliuior est. utque paucis absoluiam, penitus errabunda est, & iucundis odoribus delectatur, ad ipsosque se recipit: contra foede olentibus contristatur, & ab ipsis longius se proripit. ac prorsus est in homine vulua perinde, atque in animali quoddam animal. Haec itaque si repente superiora petierit, ac diutius ibi commoretur, visceribusque violenter incumbat, interdum homo veluti comitiali morbo correpta citra neruorum distentiones strangulatur. angustijs namque iecur, transuersum septum, pulmones, cor celeriter opprimuntur. Qua de causa spiritus priuatio, imbecilitasque adesse videntur. Praeterea & venae somniferae, (Carotidas graeci vocant,) cordis vitium participantes, affliguntur. unde capitis grauitates & sensuum abolitio cum nouo quodam sopore adueniunt. Incidit etiam ipsis aliud vitium proxime dicto non absimile: in quo spiritus & vox auferuntur: sed a vulua non provenit. quippe & viros infestat iussu morbi, quem Carochon nominant. At mulieribus

- A** à vulua malè habentibus tetra odora menta naribus subiecta, iucunda verò naturalibus apposita opitulantur. altero autè affectu laboratibus hæc frustra adhibentur: nihilq; opis afferunt. Præterea membra in vulua morbo agitantur, in altero affectu quiescunt. Amplius tremores spontini, & non spontini, sed ex ambrosii thiræi subiectione excitantur. vuluæ refrigerationes vehementes, copiosæ sanguinis profusionis retentio, & id genus alia in causa sunt. Itaq; si in superiora subeunte vulua vexari mulier inceperit, ad obeunda negotia pigrior redditur: exoluitur: infirmatur: genua labant: vertigo infestat: extrema debilitantur: caput dolet, grauescitq; in venis ab utroq; nasi latere iacentibus dolorem mulier percipit: quod si ceciderit, stomacho mordetur. iuxta præcordia illa; vbi vuluæ domicilium est, inania sunt. motus arteriarum intermittunt, ordine carent, deficiunt. spiritus magnoperè angitur. vox intercipitur. sentiendi facultas impeditur. spiratio ignota obscuraque est. celerissima nec opinatò mors aduenit. nihil enim adest, quod mortem instare significet. color nanq; viuus est, ac multo post mortem tempore magis rubent. oculi parum admodum extantes fulgent, haud ita multum intenti, neq; tamen valde remissi & coniucentes. Ceterum si prius, quam malum ad extremum venerit, aliquando vulua in sedem propriam migret: à strangulatione liberantur. quando alius submurmurat: humiditas adest locorum muliebrium: spiritus asperior manifestiorque redditur. nequaquam tamen ab affectu excitantur, aut subleuantur. imò quâ celerrimè interitus aduenit. nam facile superiora vulua petit: facile quoque inde recedit. Quippe vulua suapte natura superfluitat. membranae verò eam sustinentes humidae sunt: humidus est & locus, vbi reconditur. Amplius fuga & apparentia tristium iucundorumque mouetur. quo circa labascit facile, ac veluti arboris ramus huc & illuc, susque deque impellitur. Propterea & iuuenes foeminae id vitij patiuntur, seniores immunes sunt. Quibus enim ætas, & vita, & mens vaga magis & erratica est; his vulua quoque errabunda instabilisque sit necesse est: Quibus verò firma ac stabilis ætas, & vita, & mens fuerit; his & vulua similiter afficitur. Hæc vtique à vulua proueniens ægritudo (strangulatus videlicet) mulieribus duntaxat infesta esse potest. Verùm tamen communes quoq; viris ægritudines in vulua oriri cōsueuerūt, phlegmone videlicet, & sanguinis profusio. communes etiam sunt, quæ comitantur, notæ. vtpote febres, pulsus abolitio, refrigeratio, vocis amissio. In sanguinis autem profusione & maturius mors ingruit, quemadmodum cum quis animal iugulat.

De Satyriasi. Cap. XII.

Satyrii Dionysio sacri, qui pictura, quiq; statuis exprimuntur, arre-
 ctio pene figurantur. quod diuinę rei signum est. Est verò & affe-
 ctus species, qui laborantis penē excitat erigitq; atq; ob Dei figurę simi-
 litudinem Satyriasis nūcupatur. Est autem inexplēbilis coeundi appe-
 titus. Verū neq; si ad veneris opus accedant, quicquā iuuantur: neque
 multo assiduoq; cōcubitu sedatur arrectio. Conuulsiones autem om-
 niū neruorū fiunt, & tendonū distētio, & inguinū, partisq; eius, q̄ inter
 inguina & femen est, Plechada gręci nomināt, genitaliū p̄terea inflā-
 matio & dolor, in facie rubor inest, & vapor quidā roscidę humiditati
 similis. porrò ipsi egri sese incuruāt & cōprimunt: quiescunt tristes, de-
 missi, vtpotē calamitatē suā grauatim ferētes. Quod si hoīs verecūdiā
 id malū superet, turpiter admodū lingua intēperantes efficiūtur: Intē-
 perantes quoq; in aluo exonerāda, in venerē lasciuientes, mēteq; inde-
 center titubātes, nā se cōtinere nequeūt. siti laborāt. pituitā largiūs euo-
 munt: qm̄ labris spuma, quēadmodū hircis in libidinē ruētibus, isidet.
 gnetiā haud absimilis odor est. lotiū post longā retentionē effunditur
 album, crassum, geniturę simile. aluus resōluitur, costę & axillę spōte
 pruriūt ac titillātur. cōuellūtur: à cibis abhorrēt: sed cū eos assumūt, ra-
 paciter assumūt. cōturbātur. Sin ad interitū ægritudo spectat, inflātur,
 venterq; in tumorē effertur. tendones & lacerti oēs cōtenduntur. ægrē
 admodū corpus mouetur. membra cōtrahuntur. arteriæ paruo motu,
 debili, inordinatoq; agitātur. Hęc omnia quādoq; discutiūtur, si aluus
 perturbata multas pituitosas biliosasque humiditates eiecerit: easdem
 quoq; vomitus nō abiq; discrimine effuderit. Nempe medela nō vacat
 discrimine, ea per somnū profundū longissimūq; prætatur. Si quidē
 refrigeratio & resolutio stuporq; neruorum multus somnus est: stupor
 verò ac refrigeratio satyriasi medicatur. Id morbi genus vere potif-
 simū atq; æstate sæuire cōsuevit. Inter ætates autē adulescentia iuen-
 tusq; ei maximē patet: p̄cipueq; illi omnes, quorum natura in venerem
 propensior est. Acutissimū id malū, triste fœdumq; est. nam plerūq; in
 septima die hominē cōsumit. Memoriae proditum est mulieres etiā in
 hanc labem incidere, & eundē in libidinē impetum, ac cætera oīa simi-
 lia perpeti. Verū ego impudicū quendā libidinis ardorē mulieres inua-
 dere mihi persuadeo, mulieres inquā humiditate affluētēs, vt ipsius re-
 dundātia pfundatur: sed satyriasi id esse minimē cōcesserim. Neque
 enim ipsarū natura atq; tēperies, cū frigida sit, huic vitio habilis atq; ex-
 posita est. p̄terea neq; partes ad arrectionē idoneas, quēadmodū Saty-
 rus, vnde affectui nomē est inditū, mulier obtinet. Quandoquidē neq;
 viri strangulatione ab vtero vexantur: qm̄ viro vterus datus non est.

15

ARETAEI CAPPADOCIS

DE CAUSIS ET NOTIS DIVERSORUM

NORVM AFFECTVVM

Liber Primus.

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

De Longis affectibus.	Cap. I.
De Cephalæa.	Cap. II.
De Vertiginosis.	Cap. III.
De Morbo comitiali.	Cap. IIII.
De Melancholia.	Cap. V.
De Furore.	Cap. VI.
De Resolutione neruorum.	Cap. VII.
De Phthisi.	Cap. VIII.
De Suppuratione in pectore.	Cap. IX.
De Vomica pulmonis.	Cap. X.
De Anhelitu.	Cap. XI.
De Pulmonarijs.	Cap. XII.
De Iecore.	Cap. XIII.
De Liene.	Cap. XIIIII.
De Morbo Regio.	Cap. XV.
De Cachexia, idest malo corporis habitu.	Cap. XVI.

De Diuturnis affectibus, Prooemium. Cap. I.

A iuturnarum egritudinū dolor multus est, tempus colli-
quationis longum, & medicatio instabilis. vel enim
haud ex toto deleti sunt, vel ex qualibet leui offensa
morbi deleti reuertuntur. Nam laborantes æquo ani-
mo ferre vsq; in finem non audent. quin etiam si æquo
animo ferunt, in victus ratione nimis longa delinquant. Si verò & do-
lor adest, laboriosa curatione per sitim, famem, amara medicamina, &
dolorem excitātia, aut per sectionem, aut vstionem, quibus in diutur-
nis morbis egemus, miseri ægroti cruciantur: vt mortem, quā iam pri-
dem appetebant, effugiant. vbi me hercule in magna animi constantia

diu præstanda, auxilijs variandis, iucundis citrà noxam ægro conceden- E
dis, ipsoq; decipiēdo: medici virtus atq; excellentia dignoscitur. Cæte-
rùm & eger fortis sit, & cum medico aduersus morbum conspiret, ne-
cesse est: qui nō solum corpus tenaciter arripiens ipsum celeriter tabe-
facit & exedit: verùm etiam sensum magnoperè subuertit, animamq;
insanam reddit. Nanq; ab intemperie corporis id genus furorem, atq;
insaniam, quam græci Melancholiam vocant, proficisci nouimus. de
quibus in sequentibus dicam. in præsentia de Cephalæa, idest, de vete-
re capitis dolore sermonem instituiam.

De Cephalæa. Cap. II.

F
SI caput, repente obuia quaq; de causa, per plures etiam dies dolorē
patitur, hic affectus Cephalalgia græcè nōminatur: si multo tem-
pore dolor infestare aslueuit, & per longos, frequentesq; circuitus, ac
in dies maior violentiorq; insultat difficulter sanationem admittens;
id genus Cephalæam græco vocabulo appellamus. Eius formę infinite
sunt. quiquidam enim perpetuus dolor inhæret, exiguus quidē, sed
non intermittens. nonnullis per circuitus reuertitur, ut his, qui quotti-
diana intermittente febricitant. nonnullis ab occasu solis vsq; in meri-
diem: & tunc ex toto remittitur. vel à meridie in vespèram, aut etiam
vlterius vsque in noctem permanet: sed non multum hæc durat circui- G
tio. Præterea dolor modo est in toto capite, modo in dextra magis, mo-
dò in sinistra, modo circa frontem, aut synciput. hæc q; eodem die in-
certè & erraticè fieri solent. Quidam dextra tantum parte dolent, qui-
dam leua: qua tempus, vel auris, vel supercilium unum, uel oculus ad
medium usque terminatur, uel qua nasus in æquas partes diuidit. ultra
quem terminum dolor non progreditur, dimidiū tantum capitis oc-
cupans. Id uitium solum Eterocrania dicitur, haud leue malum: quā-
uis intermitte, quāuis exiguum esse prima specie uidetur. nam, si acu-
tè interdum impetum faciat, foeda atq; atrocia detrimenta affert. ner-
ui distenduntur, facies obtorquetur. oculi uel contenti instar cornu ri- H
gidi sunt: uel huc, atque illuc interius conuelluntur, ac uertiginosè agi-
tantur. in ipsisq; dolor profundus usque ad intimas tunicas descendit.
sudor extendonibus immodicus effluit repente: neque cohiberi po-
test: neque vlla causa præcessit, perinde ac, si quis ligno plagam inflixe-
rit. nauſea & vomitus bilioſus comitantur: homo consistere nequit,
sed in terram delabitur. Quod si vitium quādoq; increſcit, de hominis
vita actum est. At si debilius est, & citrà vitæ periculum, diutius perma-
net pigritia multa adest, & capitis grauitas: animi pendent vitam ægro
ferunt. fugiunt enim quodam modo lucem, tenebræque his ægritudi-

A nem folantur; neq; quicquam iucundi, aut intueri, aut audire sustinet. olfactorius in ijs sensus infectus est, neque quicquam eos bene olens oblectat; pariter quoq; graue olentia detestantur. vita ipsis inuisa est, mortemq; discipiunt. Harum calamitatum fons & origo est cum ariditate frigiditas. Si diu teneat, magisq; inualefcit ægritudo; post id genus dolores vertigo subsequitur.

De Vertigine. Cap. III.

Si tenebrę oculis prætenduntur, & caput in turbinis modum circumduci videtur, & auribus murmur veluti delabentis cum strepitu fluminis insonat, aut tanquam ventus flatu vela percutiens, aut tiliarum siltularumq; cantus, aut veluti stridor plaustrı currentis obstrepi; vertigo huic vitio vocabulum est. malum quidem, si capitis symptoma est; malum quoq; si cephalęe successit, aut ex ea vetusta egritudine ortum est. Nam si priora vitia nõ recesserunt, sed remanet Scotodine, id est, tenebrę oculorum, & apparens motus in orbem, aut longiori tempore cum proprijs symptomatibus nulla adhibita curatione ad summum peruenit; vitium, quod à græcis Scotoma dicitur, à latinis Vertigo, procreatur. Causam habet frigidam & humidam; aliorumq; sæpe morborum, cum insanabilis euasit, initium est, vt furoris, melancholicę, morbi comitialis cuiq; suis symptomatibus accedentibus. Vertiginis autem forma ita se habet. grauitas adest capitis. splendida quędam oculis inter multas tenebras sese offerunt. suimet æger propinquorumque ignarus est. Cumq; morbus augefcit, tunc tibię soluuntur, atq; humi repunt. Nausea fit, atq; vomitus pituitę, bilisve tam atrę, quam flauę. quando flaua per vomitum reiecta furor enascitur: atra vero, melancholia: ac pituita exeunte, morbus comitialis efficitur. Omnium quippe morborum talis conuersio est.

De Morbo comitali. Cap. IIII.

Variū ac portentosum morbi genus est Epilepsia, quę dicitur à græcis, latine Comitialis morbus. terribilis utiq; in accessionibus, & peracutus, & perniciosus: quando quidem nonnunquam accessio vna hominem rapuit. At si diligenti cura vim morbi sustinet laborans; ægre tamen vitam ducit inter foeditates, ignominias atq; dolores. Morbus autem non facile recedit, sed ætatibus melioribus, & pulchriori tempore viget. vexat etiam pueros & adolescentes. interdum secunda fortuna euenit, vt per succedentem prouectiorem ætatem abigatur. quando simul cum ætatis flore euanescit: Sed & tum quosdam abiens deformes efficit, pueros quoq; pulchritudinis inuidia perdit, aut ma-

num inutilem reddens, aut faciem torquens, aut sensum aliquem prorsus auferens. Quod si malum hoc penitus infederit, atque radices altius egerit; neque ipsum medicus, neque ætatis mutatio submouent, sed cum ægrotante uiuit atque commoritur. Interdum morbus iste membra oculosque conuellens ac distorquens, dolores ciet: interdum & mentem in furorem adegit. Triste mediis fidius est ipsius inuasionis spectaculum: turpis & eius desinentia cum stercore, & lotio, & spontanea ventris solutione. Ipsius quoque morbi origo mirabilis, & præter hominum opinionem est: Quippe nonnulli flagitiosis hominibus à luna immitti existimant: cuius rei causa & sacrum morbum hunc nominant. Verum & alijs rationibus id nomen ei fuit impositum: aut ob magnitudinem, oë enim magnum, sacrum dici consuevit: aut quod non humana ope tolli queat, sed diuina: aut quoniam demone correptus esse homo videatur: aut ob hæc simul omnia sacer morbus appellatus est. Quæcunque sane huic tanquam acuto morbo symptomata eueniunt, superius memorauimus. At si diu permanet; neque per intermissiones citra noxam degunt torpentes, abiecti animo, moesti, hominum aspectum consuetudinemque vitantes; neque ætate procedente mitiores fiunt. vigilantes. per quietem multis formidolosus imaginibus terrentur. cibum sumere fastidiunt, sumptum male conficiunt. decolores, facieque plúbea sunt. ob ingenij sensusque tarditatem ægre discunt. auditus hebet. aures tinniunt. G capiti bombi veluti quidam insonant. Lingua in sermone perplexa est ac titubat, aut ex vi morbi, aut ob vulnera, quæ tẽpore exacerbationis accepit. tunc enim ob conuulsionis neruorum motum lingua in ore varijs modis torquetur. Rationem quoque usque eo morbus conturbat ac deiecit, ut prorsus denique infatuentur. Atque horum omnium causa est cum humiditate frigiditas.

De Melancholia. Cap. V.

A Tra bilis in acutis ægritudinibus si in superioribus apparet, opido quam mortifera est: si ad inferiora descendens exijt, non H valde vacat discrimine. In tardis autem longisque morbis, si ad aluum bilis atra decurrit, in tormina icorisque dolorẽ finitur: Mulieribus vero purgatio vice mensium aduenit, si in cæteris abest mortis periculum. At si superius, ut puta stomachum, septum uel transuersum petit; insaniam parit, quam græci Melancholiam nominant. flatum namque gignit, & ructus foetidos piscium odorem exhalantes. infra vero & flatu cum crepitu transmittit: nec non & mentem simul alienat. Proinde melancholicos iuxta & flatuosos medici veteres sic affectos appellarunt. Porro quidam reperiuntur, in quibus neque flatu, neque bilis atra colligitur: sed ira immoderata,

- A** immoderata, & moeror, & ingens animi cōsternatio. hos quoq; nihilo minus Melācholicos nuucupamus. Bilem quidem in istis redundare iracundia significat; atram vero bilem, iracundiæ vehementia ac feritas. testis autem Homerus est, vbi inquit, Inter hos autem surrexit heros atrides late imperans Agamemnon tristis, furore autem valde præcordia atra circum oppleta erant. eiusq; oculi igni fulgenti similes erāt. Tales euadunt Melancholici, cū ab hoc malo interimuntur. Est autem animi angor in vna cogitatione defixus atque inhærens absque febre. Mihi profecto Melancholia Maniæ, (quæ latine Furor dicitur), initium atq; pars esse videtur. Siquidem furentibus animus modo ad excādescēntiam, modo ad voluptatem cōuertitur. At melancholici in tristitia & animi angore duntaxat versantur. Furentes etiam plurimum vitæ sic transeunt desipientes, & fœda atrociaque committentes. Melancholici vero non vna tantum infaniæ specie laborant: sed aut venenum ne sibi detur, suspicantur: aut hominum cōsuetudinem perosi, in solitudinem aufugiunt: aut ad supersticiosam religionem conuertuntur: aut lucem hanc vitamque odio prosequuntur. Verum si quid interdum ex animi angore laxamenti habeant, exhilaratio voluptasque plurimis aduenit. Hi vero in furorem præcipitant. Sed quomodo quibusque sedibus affectis id vitium plerunque contrahitur, subiiciā. Porro si in præcordijs residet, causa circa septum transversum immoratur, bilisq; supra infrave melancholicis prorumpit. Si caput etiam per consensum afficitur: & excādescēntiæ delirium in risum hilaritatemq; per longum vitæ spatium commutatur: hi vero morbi potius magnitudine, quàm affectus dolore in furorem prolabuntur. In vtrisque nimirum ariditas accusanda. Viri sanè & furore & melancholia corripiuntur: rarius autem, quàm viri, sed deterius mulieres furijs agitantur. Aetas, quæ prope statum est, & ipse status huic malo subiiciuntur. Aestatis tempus & autumnus hunc morbum procreant, ver autem iudicat. Inter notas euidentiores hæ sunt, quod videlicet, quieti aut tristes, abiecti, torpentesq; sunt absq; ratione: nullaque de causa melancholia initium sumit. præterea in iram facile incidunt, male sunt animati, vigilantes, ex somnis tumultuose excitantur. ingenti quoque pauore trepidant, cū morbus cremētum suscipit. quando & insomnia vera sunt, terribilia atque euidentia. quotquot enim à naturali statu valde aliena sunt, ea non protinus huic malo insunt, sed per quietem sese offerunt: cū in aliquid impetu rapti sunt, postea facile eos pœnitent. mutabiles sunt, turpes, de minimis quibusque solliciti, auari, sed non ita multo post simplices. prodigi, multa largientes, non virtute animi, sed morbi varietate. Quod si malum exasperatur, homines oderunt, ab eisque fu-

* alias
tristitie.

giunt. de inanibus conqueruntur. vitæ maledicentes, mortem expectant. Atque istorum multis sensus ac mens usque eo stupore fatuitateque capiuntur, ut omnium ignari, sui que met immemores in morem bestiarum vitam degant. corporis quoque habitus in peius labitur: colore foedo, & ex atro viridi que commixto tinguntur: nisi inferius bilis descendat atque exeat, sed quoquo versum per corpus cum sanguine diffundatur. multi cibi capaces, nihilominus tamen extenuati sunt. quoniam somnus in eis neque potu, neque cibo membra confirmat, sed vigilia ad exterius mouet, ac dissipat. proinde & aluus arida est, nihil deijciens. nonnunquam vero deijcit sicca, rotunda, atro quodam biliosoque circumfusa. vrina pauca redditur, acris, biliosa. multum flatuosi spiritus in præcordijs est. ructus putidi feruntur, graue olentes perinde, ac si ex maris lacuna exhalarent. nonnunquam & humidum quoddam acre cum bile reijciunt. arteriarum motus ferè parui sunt, pigri, inualidi, crebri, frigori similes. Fama est, ex his quempiam insanabiliter se habentem, cum puellâ deperiret, medicis nihil proficientibus ab amore fuisse sanatum. Ego vero suspicor, eum ab initio in puellam exarsisse, inde tristem, & languenti animo, quod ea non potiretur, euasisse, suisque popularibus melancholicum visum esse. at iste ubi puellæ amata se coniunxit, moestitia recessit: ira, & animi langor discussus est: gaudium tristitiam deleuit: & mens amore medico prorsum sanata est.

* Aliter affectui.

De Furore. Cap. VI.

F Vroris modi specie permulti sunt, genere tantum vnus. est enim ex toto mentis alienatio diuturna, vacans feбри. Etenim si febris quandoque coniungitur, id non ratione furoris proprie, sed alio quouis casu incidit. Quippe & vinum mentem inflamat, & per ebrietatem delirare cogit. præterea quædam esculenta amentiam pariunt, ut mandragora & altercus. sed neutiquam hi inter furentes numerandi sunt. nam repente hæc adueniunt, & celeriter conquiescunt: furor autem stabilis ac permanens est. Furori autem nihil simile delirium habet, quod senectæ calamitas est. Est enim sensus, mentis, rationisque marcor & ignauia ex refrigeratione proueniens. At furor ex calida siccaque causa exoritur, functionesque tumultuosas præstat. Deliramentum autem à senectute incipiens, nunquam per intervalla desinit, simulque commoritur: Furor vero & intermittit, & diligenti curatione radicitus vellitur. Sed intermissio non sincera est, quando per se furor desinit: cum non congruenter aut medela, aut temporis anni clementia curatur. Nonnullos nanque, qui penitus soluti morbo videbantur, aut veris tempus, aut error in victu, aut ira casu aliquo prorritata denuo

- A** ad furorem reuocauit. Porro illi huic vitio facile patēr, qui natura sunt iracundi, acriter excandescētes, negotiosi, faciles, hilares: qui iocosis, puerilibusque delectantur. Illi etiam, qui contrario his sunt ingenio, quicunque videlicet stupidi sunt, tristes, tardi in discēdo, in laboribus perseuerantes, et qui cū demum quid didicerunt, facile obliuioni tradunt; hi & melancholia promptius capiuntur, qui & antea in furorem procidunt. Verum & in ætatibus, quibus calor & sanguis multus est, hi furore exagitantur, vt puberes, iuuenes, & viri. In quibus autem calor ex atra bile accenditur, corporisq; habitus ad ariditatem vergit; his in melancholiam cadere facillimum est. Item victus ratio, multi cibi
- B** assumptio, saturitas immodica, ebrietas, luxuria, veneris appetentia hanc egritudinem concitant. Nonnunquam & mulieres, nisi munde tur corpus, furor infestat: cum ipsarum vteri ad virilem congressum apti euaserunt. alia vero haud ita facile, sed admodum acerbe in furorem agūtur. Cause tales sunt, vir nimirum furiosus fit, si consuetus sanguinis exitus, aut bilis, aut sudoris, aliqua de causa repressus est. Et quibus furor voluptati est, ridēt, ludunt, saltant die noctuque: irascuntur palam: nonnunquam coronati incedunt, ac si ex aliquo certamine victores redeant: quibus obuiam fiunt, non sunt infesti. ita se habet huiusmodi furoris species. Alij vero ab ira furentes nonnunquam sibi vestes prosciderunt, & seruos interfecerunt, & sibi ipsis manus intulerūt, & obuios quosq; male habuerūt. Species vtique infinite sunt. Ingeniosi nanque ac dociles Astronomiam callent sine doctore: Philosophiāq; possident à nemine traditam: Poeticam quoq; veluti à musis infusam norunt. Aliquid enim & in morbis emolumenti præbet docilitas. Rudes autem atque indocti homines hoc malo circumuenti grauiā pondera ferunt: figulinam exercent, aut fabrilē: aut lapides cēlant. Præterea & monstrosa quēdam cogitant. Timebat enim quispiam ne vasa oearia prociderent: Alius non bibeat, se laterem esse existimans, ne humore dissolueretur, pertimescens. Id etiam fama diuulgat, carpentarius quidā olim fuit, cū domi esset, prudens operator: ligna bene metiebatur, scindebat, complanabat, clauis iungebat, aptabatq; in domo extruenda sobrius cum exactoribus operum versabatur, paciscebatur, pro laboribus iustam mercedem poscebat. porro iste in loco, vbi arte suaungebatur, mente constabat: at si in forum quandoq; discederet, ad balneum, aut ad aliud quippiam necessarium; instrumenta deponens primo suspirabat, deinde egrediens humeros constringebat: postea cū è seruorum, fabricę, locique illius conspectu abisset, tum penitus insaniebat, & furore rapiebat. quod si ad eundem locum celeriter recurisset, iterum ad se redibat. Hęc erat inter locum illum & viri

mentem cognatio. Causa morbi huius in capite præcordijsque continetur: modo utroque membro pariter laborare incipiente, modo altero inuicem lædente. Verum præcipua furoris & melancholiæ sedes viscera sunt. quemadmodum caput & sensus in phreniticis plerumque laborant. in quibus vis sensoria oblata est; & quæ non adsunt, tamen iam præsentia conspiciunt: & alijs non conspicua, ipsorum sese oculis repræsentant. At furentes tantummodo vident; quæ videre oportet; sed de illis non sentiunt, ut sentiendum est. Itaque si magnum est malum, promptiore ingenio sunt, sensibus acutiores fiunt, suspitiosi sunt, iracundi nulla de causa, moerentes præter rationem, cum in seuerum & tetricum furor vertitur. cum vero ad animi hilaritatem inclinat, læti & alacres fiunt. prius dicti sine lædente causa vigilant. utrisque visio deprauata est. capitis dolor, aut saltem grauitas comitatur. auditu prompti sunt, mente tardissimi. in quibusdam sanè peculiariter sonant aures, & bombis adeo perstrepunt; ut tubarum fistularumque voces audire sese existiment. idque fit, cum morbus clementum accepit. multo vento inflantur, anxij sunt, in sumendo cibo voraces atque auidi. vigilant enim, & vigiliam famem fuscitat. verum neque, ut ægri solent, emaciantur: sed magis peculiaris melancholicis corpulentia est: item pallore quodam suffunduntur. Si quod autem viscerum phlegmone inuaserit, tunc appetentia nutritiove hebetatur. oculi caui fiunt, non conuiuentes: ob quos cœruleæ atræque imagines sese obijciunt, si ad melancholiam affectus vergit: sed rubicundiora & punicea visa sunt, si ad furorem inclinat. plerisque etiam tanquam fulgurans ignis apparet, paucorumque eos veluti instantis fulminis occupat. nonnullis vero & rubent oculi, & sanguine suffusi sunt. In summo ægritudinis impetu varijs secundum quietem visis perturbantur, immoderateque venerem concupiscunt. neque eos etiam in publico ventrem exonerare pudet. ad mutua & familiaria colloquia pigri sunt. commonefacti & increpiti ad iram excitantur, atque furore penitus insaniunt. Exinde alius alio modo furit, quidam immensum spatium decurrunt: & quo peruenturi sint, nescientes; eodem, unde discesserant, cursu feruntur: Alij per longum iter eos, quibus forte occurrerint, comitantur. Item nonnulli vociferantur, latrocinium, aut vim illatam querentes. Alij ab hominum conspectu in solitudines fugiunt: secumque tantummodo versantur. Cum vero iam inclinatus est morbus; stupidi, quieti, mœstique sunt: in notitiam enim morbi venientes, sua calamitate miseriaque tristantur. Alia reperitur furoris species, qua laborantes propria membra dilacerant, pia cogitatione Dijs suis tanquam id postulantibus gratificantes. Id furoris genus à persuasionem quadam duntaxat proficiscitur. in cæteris

A hi temperantes modestique sunt. excitantur autem tibię cantu, alio'ue animi oblectamento, aut temulentia, aut præsentium hortatu. Deorū afflatu hic furor prouenit: qui cum remittitur, hilares sunt & curis vacui, tāquam dijs initiati. præterea decolores & macie affecti sunt, diuq; ex vulnere doloribus infirmum eorum corpus est.

De Neruorum resolutione. Cap. VII.

A Poplexia, Paraplegia, Parefis, Paralyfis, oīa genere eadem sunt. aut enim motionis, aut tactus, aut vtriusque defectus est: interdum & mentis, interdum & reliquorum sensuum. Sed Apoplexia totius quidē corporis & sensus, & mentis, & motionis resolutio est. proinde Apoplexiam fortem soluere nulla facultas potest: debilem vero tollere non facile est. Paraplegia est tactus motusque remissio, sed in membro vno, vt puta manu crureve. Paralyfis autem motus tantum ferē actionisque defectio. Quod si nonnunquam solus tactus deficiat, (raro autem id euenit,) potius Anæsthesia, idest, sensus abolitio, quā Parefis, idest defectio nominatur. At si Hippocrates apoplectō, idest, attonitum crus secundum rectum dicat; illud tanquam mortuo simile, inutile, & insanabile vult significare. quod enim in toto corpore est vehemēs Apoplexia, illud in crure Paraplegiam vocat. Vrinæ autem in vesica aut suppressio, aut retinendi impotentia, Parefis proprie est. Palpebrarum vero & malarum, musculorumque in maxillis, & genæ in alterutram partem diductio, si per conuulsionem torqueantur; Canina cōuulsio nominatur. Genuum resolutionem, sensusq; per aliquantum temporis stuporem, & exanimationem, & casum Lipothymiam, idest animæ deliquium vocitamus. Verum nonnunquam membra singulatim resoluuntur: supercilium, exempli gratia, solum, aut digitus, aut maiora etiam, vt manus crurive: nonnunquam simul plura: & aliās dextra tantum, aliās sinistra; aut vnum post aliud omnia resoluuntur exquisite, aut debiliter. neque tantum quæ distantia sunt, & D quæ eodem censentur nomine, cōiugataque sunt; vt oculi, manus, crura: verum etiam coniuncta, cognataque; vt nāres vsque ad medium, & lingua vsque ad fines, qui in ipsa media positi sunt. vna tonsilla, & isthmus, ipsaque gula dimidia resoluitur. Ego sanē stomachum etiam, & intestina, & vesicam, oblongumque intestinum vsque ad principium, idest, anum idem vitium pati existimo. Sed interiora membra resoluta latent, obscuraque sunt. imperfectæ vero sunt ac dimidiatæ eorum functiones. proinde mihi & membra dimidia pati videntur in duas partes à morbo diducta. Hæc res nimirum documento est, quo dextræ partis facultas & natura à sinistra partis natura & facultate differat. Quippe

A R E T A E I

assidens causa æqualis est, & vtrique communes morbi occasiones: si- E
 ue frigiditas sit, siue cruditas. Sed vtraque haud æque pati idonea est.
 Natura vero æque valens est, vbi subiecta sunt æque valentia: idem au-
 tē inæqualibus inesse nullo modo potest. Igitur si infra caput aliquod
 principium affectum sit, qualis medullæ dorsi membrana est, quæ no-
 minis eiusdem sunt & contigua, dextra in dextris, & in sinistris leua re-
 soluuntur. Verum si caput primo in dextra patiatur, sinistra; si in leua,
 dextra neruorum resolutione laborant. Hoc ideo euenit, quòd ner-
 uorum initia permutata sunt. Neque enim dextri nerui in dexteras par-
 tes secundum rectum vsque ad extremum progrediuntur: sed ab ini-
 tio enati protinus ad oppositos transeunt, se in vicem in figuram huius F
 literæ, X quam græci Chiasmon vocant, permutantes. Vtque semel di-
 cam, siue omne simul corpus resolutionem neruorum patiatur, siue
 aliqua membra, siue ab alterutra, siue ab vtraque parte; nerui de capite
 fluentes alia ratione patiuntur. Nam sensu quidem, vt paucis dicam, hi
 priuantur, non admodum autem facile ex se motum amittunt. Quòd
 si per communionem cum his, qui mouentur, aliquid vitij contraxe-
 rint; paulum & ipsi motus perdiderint. Nam & per se ipsi motum ta-
 meti minorem naturaliter possident. Nerui enim à musculis ad mu-
 sculos transeuntes motionis principatum obtinent; & his, qui à capite
 manant, impertiunt. Nerui enim capitis ab illis plurimum motus par- G
 ticipant: tamen ex se quoque, licet minorem, vim mouendi habent. At
 que hi nimirum in motu noxam magis patiuntur. Raro autem vsu ve-
 nit, vt per se iacturam sensus faciant: neque tunc ex toto eam facere vi-
 detur. At si qua copula neruorū ab osse quopiam enatorum, & ad ossa
 pertinentium, soluta, aut rupta sit; tum membra proprio situ non con-
 tinentur, luxantur, locoque dimouentur: non tamen sensu priuantur.
 Hæ sunt autem Paraplegiæ species, quandoque enim membra resolu-
 ta in longum porriguntur: neque, quando extrema longissima appa-
 rent, iterum possunt recuruari. nonnunquam in orbem flectuntur, neq;
 in longum extenduntur. Siquis autem ea, ceu ligna adaptans & poliēs, H
 violenter protrahere nititur, breuiora ea seipsis inueniet. Vtrunq; id vi-
 tium & in oculis pupilla sustinet. aut enim in amplitudinem magnam
 diffunditur; idque Platycorien, id est, pupillæ amplificationem appella-
 mus: aut hæc eadem in angustum contrahitur; idque Phthisis, aut etiā
 Mydriasis à nobis dicitur. Vesica etiam in suis obeundis muneribus de-
 prauatur, & Parefim quam vocant, patitur. aut enim per extentionem
 resolvitur, cum retinendi impotens lotium effundit: aut in se ipsam cō-
 uoluitur, cum vrine plena reddere nihil potest. Morbi huius, Parefis vi-
 delicet, causæ prægredientes sex numerantur; vulnus, percussio, refri-

- A gératio, cruditas, venus, vinolentia. Cæterû & animi immodicæ perturbationes, vt repente incussi pauores, timores, animi cõsternatio, & mœror: præterea & in pueris terrores: interdum inopinatum atque ingens gaudium: item risus vsque ad mortem implacabilis nervos resoluerè consueuerunt. Hec vtique morbi primà initia sunt: Sed vltima atque potissima causa est ingenitæ caliditatis refrigeratio, quando ab humiditate aut siccitate iniuriam patitur. ab hac vero magis, quàm ab illa sanatu difficilis læsio est: nec non & à vulnere, neruique intercissione malum insanabile provenit. Quantum ad ætates atinet, senes & ipsi curationem vix recipiunt: pueri facile ad sanitatem redeunt. Inter anni tempora hyems hanc ægritudinem gignit præcipue, secundo ver, tertio autumnus, æstas omnium minime. Habitus corporis pingues natura, humidi, desides, belluini, hoc vitio facile corripitur. Affectus hiriæ perfecti talibus signis deprehenduntur, immobilitate, sensu sopito, qui neque calidum, neque frigidum, neque vellicantes aut scalpentes, aut aliter contingentes percipiat. Raro euenit, vt istis extremitates doleant: verum sanitati recuperandæ indolentia non leuiter prodest. Porro morbus hic repente inuadere solet. nonnunquam tamen etiam prelonga habet initia, grauitatem, motum difficilem, torporem, frigoris sensum, aliàs caloris excessum, somnos breues, cogitationes, siue apparitiones vehementiores, atque tunc subito resoluti sunt. Nempe in Canino vocato spasmo, idest, neruorum cõuulsione, omnes faciei partes conuelli, non magnopere vñtatum est. Sed ad dextras partes leuæ, ad leuas dextræ feruntur: quando buccæ atque os huc aut illuc, tanquàm ex sede propria discedente maxilla longius detorquentur. Etenim quibusdam nonnunquam articulus luxatus est, cum valde hiantibus maxilla ad inferiora delapsa fuit. in læsa mala oculi inuersio & strabositas, (vt ita dicam) fit: in palpebra inferiore palpitatio. palpitât & superior aliàs quidem cum oculo, aliàs vero sola. Cõtenduntur & labia seorsum alterutrum: nonnunquam vero & ambo collapsa balbutiunt. quibusdam & exacte occluduntur, postea repente ac late dehiscunt, & solitum sputum cum strepitu eiiciunt. conuellitur & lingua: siquidem & ipsa musculus est & nerui: quando ad palatum secundum latitudinem tota cohærens subito sese remouit, & concussionis sonum reddidit. conuellitur & columella: ac si os, quæ interius sunt, in vnum cogat, inopinatus sonus redditur: si vero dehiscat, columellam intueberis nonnunquam palato secundum latitudinem adhærentem; nonnunquam violentia quadam in longum productam, ac descendente; fistulæ per similem: quando quidem & ipsa sonum edit. Porro caninæ conuulsiones decipiunt, quippe integræ ac sanæ partes ægrotare spectantibus videntur.

A R E T A E I

Nam in omnem partem tentione, colore, oculi amplitudine, sanæ partes læsionem pati existimantur. Deprehenduntur vero & ridendo, & loquendo, & conniuendo. Siquidem læsæ partes omnes cum violentia & strepitu quodam trahuntur: labium risu caret: inter loquendum non mouetur: palpebra non volubilis, oculus intentus ac rigens est: sensus tagendi nihil percipit. At sana membra loquuntur, coniuunt, sentiunt, ridet.

De Phthisi. Cap. VIII.

S I ab externa causa abscessu in pulmonibus factu, aut à longinqua tussi aut à sanguinis reiectione & puris extusiant; Pye & Phthisis nominatur. Si pectus autem, costave suppurauerit, materiaque per pulmones traducatur, id genus homines Empyi græce vocantur, Purulentii à latinis dici possent. Quod si et ab his pulmo exulceretur à præterlapso pure corrosus; hoc vitium non ulterius empyma, id est, purulentia, sed Phthoem, id est corruptionem appellato. Simul autem adest & ignis assiduus, qui nunquam intermittere videatur interdum latens sudore atque corporis frigore. Hæc enim propria Phthoem sequuntur, quod videlicet caliditas excitatur, & in noctem emicat, interdum rursus in visceribus delitescit. patet autem istorum angor, & imbecillitas, & colluctatio. Nam si per diem corpus ignem euaderet, cur non fieret tunc homo carnosior, & robustior, & morbi tolerantior? ut enim recessit, grauius magis intenduntur: arteriarum motiones parue & imbecillæ sunt: vigilant, color languet, & alia omnia patiuntur, quotquot febricitantes comitari solent. At species humorum prope infinitæ sunt, liuidorum, atrorum, purorum ac syncerorum, aut pallido alboque, aut albo & viridi mixtorum, latorum, rotundorum, durorum, glutinosorum, aut rarorum diffluentium, aut odore carentium, aut foede olentium. Omnes autem hæ puris formæ ac species sunt. Quicumque vero aut igne, aut aqua humiditates explorant ac notant; hi haud ita multum phthoem mihi dignoscere videntur. Namque visio quolibet alio sensu certior est, non modo his, quæ reijciuntur, intuendis, sed etiam ægrotantis specie consideranda. Siquis enim vel plebeius hominem viderit pallentem, imbecillum, tussientem, macie confectum; hunc vera Phthoe laborare pronuntiat. Quinetiam quibuscunque quidem ulceratus pulmo non fuerit, nihilominus tamen diuturnis febribus consumpti sunt, sæpiusque duriter, & absque effectu villo tussientes nihil reijciunt; hos quoque Phthificos haud ita multum improprie nominarunt. Simul vero & his adest pectoris grauitas: pulmo enim infirmus est: angor, intolerantia, cibi fastidium, vespertina extremorum frigiditas, & matutina caliditas: sudor usque ad pectus caliditate molestior: per tussim varia, qualia

- A** lia memorauimus, extruduntur: vox raucescit: ceruix nonnihil tortuosa est, gracilis, non versatilis, sed veluti rigens atque intenta: digiti tenues, sed articuli crassi sunt: ossium duntaxat species remansit. si quidem & carnes extabescunt. vngues adunci fiunt: digitorum ventres rugosi & lati. nam præ macie neque fasciam ambientem, neque rotunditatem obtinent. quam obrem & vngues adunci sunt. ea est enim ipsorum requies & fulcimen, quæ ipsorum extremitates replet: quoniâ & ipsi laborem sustinent, utpote qui solida membra sunt. Item nares ipsæ acuminatæ, graciles: malæ extantes & rubidæ: oculi caui, lucidi, micantes: tumida, excarnis, pallida, seu liuida facies est. buccarum tenuia dentibus inhaerent: identibus assimulantur. in omnibus denique cadaueris speciem referunt. Hunc in modum & cætera sese habent: tenues enim & carnibus priuati sunt: brachiorum muscoli non apparet: mammarum neque vestigia extant: solæ autem papillæ cernuntur. costas non solum dinumerare perspicue licet, verum etiam ubi desinant, intueri facile est. neque enim cum vertebris factæ articulationes occultantur. patent etiam in os pectorale costarum insertiones: quarum interstitia inania & caua sunt, Rhombi figuram secundum ossium circumductum ostendentia. præcordia vacua ad superiora conuulsa sunt. abdomen & ilia spinæ dorsii cohaerescunt. artus conspicui, prominentes, & macri sunt: perinde se habent & tibia, & coxendix, & brachiū. at spina vertebris superextat, à priori parte caua, utrisque musculis per tabem dissipatis. scoptula aperta tota sese conspectui offerunt, atque auium alas imitatur. Huiusmodi ægrotis si alius perturbetur, actum est: sin ad sanitatem vergant, perniciosius contraria signis adueniunt. orro senes in hoc malum frequenter non incidunt, sed minime euadunt. Iuuenes autem usque ad florentem consistentemque ætatem post sanguinis reiectionem in phthisim prolabuntur: inde sanescunt quidam, sed non facile. Pueri assidue tussi usque ad phthisim nonnunquam diuexati facile ad sanitatem redeunt. Habitus verò in id vitium
- D** proni sunt graciles delicatique, scetilibus tabulis similes, alarum instar habentes, prominenti gutture, albidis, rariore pectore. Re giones autem frigide atque humida huiusmodi affectus germanæ sunt.

F

Q Vibus hominibus in cauis locis è regione pectoris, aut inferius sub transuerso septo puris abscessus fiunt; si per os id eijciūt, Empyi, hoc est, Purulenti vocitantur. Si per alium pus deijcitur, Apostematæ græco vocabulo dicuntur. Ac si in pectore quidē, cum est vlceratum, in pulmone verò, cum phthoe laborat, aut in subli-
nente costas mēbrana circa latus, aut os pectoris, quod græci Sternon
vocant, aut inferius, vbi pulmo cum spina dorsi committitur, cohare-
scitque, aut si quo alio pectoris loco vitium sit; omnibus ad pus excern-
endum via per pulmonem munita est. Sub intersepto verò in visceri-
bus, iecore, liene, renibus per vesicam; in mulieribus etiam per vterum
transitus datur. Nempe cuidam ego aliquando abscessum laxioris in-
testini dextra in parte propè iecur dissecai: multumque inde puris effu-
sum est. multum quoque per renes & vesicam ad plures dies emana-
uit. vnde & sanitatem homo adeptus est. Causæ verò communes om-
nium hæ sunt, plaga, cruditas, frigus, & id genus alia. Porro & quibus-
dam in pectore diuturna tussis incumbens, & lateris inflammatio, &
vomica pulmonis, & fluctio longinqua, nec non & acuti morbi in ali-
quod istorum decubitus; purulentæ originem præbent. At humor a-
liàs iners imbecillusque alij inhæret, aliàs acris & mordax, & ad mor-
tem vsque putrefaciens. Nam & species infinitæ sunt, quas suo loco po-
stea memorabimus. Sed magnum profectò miraculum est, quomodo
id fiat, vt ab exili tenuique membrana nihil crassitudinis habente, mē-
brana inquam costas interius obtegente, tanta copia puris effundatur.
multum enim colligi in multis deprehensum est. Huius rei causa est in-
flammatiō ex sanguinis multitudine oriens, ob quam membrana cras-
fescit: verum ex multo sanguine multum in medio pus contrahitur. id
si ad interiora subeat, costarum ossa suam propriam sedem obtinent,
sed phthisis altera species superius à nobis memorata secundum natu-
ram eueniet: sin ad exteriora procurrat, ossa disiunguntur. in aliquod
enim inter costas medium spatium ipsius abscessus acies exeritur: quā-
do in hanc atque in illam partem costarum ossa pelluntur. Notarum
autem quedam omnium communes, quedam singulorum affectuum
proprie sunt: grauitas potius quàm dolor, commune signū est. Pulmo
enim dolorem non percipit. febres obscure, horrores vespertini, sudo-
res in remissiōe, vigilia, tumores in extremis pedibus, manuumque di-
gitis subinde consistentes, atque insurgentes: inquietas, cibi abominatio,
totius corporis macies. Quòd si & in longum mutatio producit, ha-
bitus phthisicus redditur: neque enim ultra in officio natura perseue-

- A** rat: quoniam concoctio non fit, qualis antea. inde caro consumitur: color, qualis belluæ, efficitur. Spiratio cunctis quidem mala, sed illis peior, quibus ad superiorem ventrem morbus ascendit. quin etiam tussis ab initio tātisper vexat, donec inflammatio, quæ virget, perseverat. quādo & dolores, & horrores augentur: & caliditas, & vigilia, & spiritus difficultas adhuc magis incrementum. Venarum motus parui, torpentes, imbecilli fiunt: mens delirat, pectus distenditur. Verum enimverò si ad suppurationem inflammatio veniat, omnia maxima fiunt: sed reiectio parua est cum maiore tussi, & ex violento abscessu. in primis pituita fertur bile infecta, ad nigritiem vergens, tanquam admixta fuligine, adhuc tamen cruenta ac pinguis pituita est. Quod si proxime rumpenda inflammatio est, quæ rejiciuntur speciem carnis habent, crassioraq; sunt. At si iam rupta sit, strangulatus discrimen impendat, si multum subitaneumque pus emanavit: si pedetentim verò emittatur, exactè sanitas aduenit. Porro si ad inferiora pus transire velit, partes quidem superiores, ubi erat abscessus, acutus dolor occupat: alius verò humida est, primum aquosa cum pituitosis deiciens, deinde cruenta quædam circumfluentia: rursusque carnosæ, cum iam effractus abscessus est. Hæc pus sequitur aut per aluum, aut per urinæ vias elabens. Sed materiæ ad renes & vesicam transmutationes meliores omnibus sunt. At si pus infra suprave feratur, eius color varius est, pallidus, aut albus, aut cinereus, aut lividus, aut ater. pus item aut olidum est, aut odore vacans: crassissimū, aut mediocris corpulentia: aut læve equale, aut asperum inæquale. Et frustra caruncularū similia in eo fluitantia rotunda, aut lata sunt, quæ facile abluantur, aut tenacia. Vtque in summa de pure dictum sit, quæcunque alba feruntur, concocta, inodora, lævia, rotunda, & celerius extusuntur, aut per aluum deturbantur, hæc tuta & salutaria sunt: quæcunque autem perpallida, biliosa, & inæqualia sunt, ea prava esse scito: Sed multo his peiora, livida & atra. putredinē enim et exedentia vlcera significant. Ad hæc & habitum simul animaduerte-
- D** re conuenit, & quæ morbum comitantur: nam si excretionem bene tolerat, febre vacat, recte concoquit, bene coloratus est, bene ad cibos se habet, si facile extusit, si articularum motus bonus est: si vires firmæ, egrotus perniciem euadit. At si febris superueniat, omniaq; in deterius conuertantur, de salute desperatum est. Præterea & loci abscessibus occupati simul noscendi sunt: quibuscunque enim in osse pectoris, quod Sternon vocant, empyema id est, purulentia fit, tarde abscedit. nudæ enim, & excarnes, & cartilagineæ partes illæ sunt: eiusmodi verò non facile phlegmones redundantiam suscipiunt, & absque suppuratione multum temporis permanent. Siquidem res frigida cartilaginee sunt,

* *Aliter
violenta
extētiōe*

sed earum phlegmonæ minime nocent. Ipsius verò habitus colliquationes prauæ sunt, breui enim tempore suppurant. Lienis, iecur, & pulmo, & interseptum celerius quidem pus ducunt, sed periculosa & mortifera sunt.

De Pulmonis abscessibus, Cap. X.

Q Vicunque pulmonia laborant, si pituita sit, nisi diffundatur, superstites erunt. hi verò morbi primum impetum euadentes purulenti fiunt. Futuri quidem, aut iam perfecti abscessus indicia in capite de purulentis exposuimus. Cùm perfectus iam abscessus est, non vi ac laboribus ad eum rumpendum rejciendumque, quemadmodum in alijs corporibus vsu venit, opus est: sed facile per superiora excernitur: cùm magis in raritatibus, quàm in corporis habitu distentio fiat. Rarus enim ac foraminulentus pulmo est, spongiæ similis, humorem haud moleste ferens: qui aliam post aliam inanitatem eo vsque, donec ad asperam arteriam deueniat, permutare solet. Circuitus autem humori faciles sunt, quandoquidem flexile atque lubricum pus est. Respiratio etiam sursum spiritum efflat. Sæpius autem mortem effugiunt, nisi aliquando quispiam subitanea ac multi humidi attractione stranguletur: quòd, arteria puris multitudine obstructa ærem non recipiat. Horum nonnulli progressu temporis moriuntur, quemadmodum phthifici aut purulenti extingui solent. Sputa verò càdida sunt, spumantia, cum saliuâ permixta, aliàs cineracea, aut subnigricantia. Et Bronchia, idest, asperæ arteriæ circuli nonnunquam expuuntur ob vlceris varietatem, si altè abscessus penetrat: quando & fragmenta visceris expelluntur. Rauescunt: breue spirant: grauem vocem edunt. ipsorum pectora latefcunt, & latioribus humiditatis causa indigent. oculorum nigræ partes fulgent, albæ verò albissimæ fiunt, ac pingues: malæ rubent: venæ in facie elatæ ac tumidæ sunt. Mirum est autem in his, quòd tenor, quàm pro corpulentia, maior est, animi verò alacritas & constantia tenore potentior.

De Asthmate, siue Anhelitu. Cap. XI.

S I à cursu, exercitationibus, & quolibet negotio spiritus ægre redditur; Asthma græce, Anhelitus latine vocatur. Morbus quoque ille, quem græci orthopnoeam dicunt, & ipse Asthma nominatur. in accessionibus enim & ipsi anhelant. Orthopnoeam verò appellant, quoniam erecto duntaxat corpore facile spiritum ducunt. decumbentes enim strangulantur. propter extensionem igitur, quæ in spirando adhibetur, affectui nomen Orthopnoea, idest, Recta spiratio inditum est.

- A** Erectus enim homo ad respirandum extenditur. at si supinus decubuerit, strangulationis instat periculum. Afficitur autem pulmo, simul etiam quæ spirationi conducunt, afficiuntur interseptum & pectus. At si cor vitiatum sit, nunquam diutius vita produci poterit hoc enim loco spirandi viuendique initium situm est. Causa est frigiditas spiritus, atq; humiditas: materia verò, crassi interiusque abditi humores. Huic vitio mulieres opportunæ sunt magis, quàm viri: quâdoquidem & humida & frigida sunt. Pueri facilius, quàm hę, liberantur: nam ipsorum natura in incremento est, quæ valentissime calefacere potest. Viri tamen si nō facile hoc morbo capiuntur, citius tamen capti pereunt. Dif-
- B** fertur autē interitus quibuscunque opere conficiendo, aut lanis elaborandis pulmo incalescit, & acceditur: quemadmodū calcis opificibus, aut æarijs, aut ferrarijs fabris, aut ignis in balneis excitatoribus. Morbi verò incipientis notę huiusmodi sunt, grauitas pectoris: tarditas ad opus solitum, & ad aliud quodlibet gerendum: in cursu, aut in accliuui itinere difficilis & egra spiratio: raucescunt, ac tussiiunt: flatus in præcordijs, atque eructationes præter rationem excitantur: vigilant: noctu parum, & obscure incalescunt: nares acutas, & ad spirationem paratas habent. Si malum in peius ruat, male rubent: oculi prominent, veluti in his, qui strangulantur: stertūt, dum vigilant, multo magis, cum dormiunt: humida, obscura, sonoque carens vox est: multum & frigidum aerem cupiunt: sub diuo ambulant: quælibet enim domus ipsis ad trahendum spiritum parua & angusta est. Erecti spirant, tanquam omni aere attracto potiri cupientes. præ aeris autem cupiditate & os aperiūt, patefaciuntque, tanquam eo ampliore indigentes. Ipsorum facies præter malas, quæ rubent, pallida est: sudor circa frōtem & iugula emanat: assidua & aspera tussis infestat: reijciuntur pauca, tenuia, frigida, veluti quædam spumæ efflorescentia: inflante spiritu collum intumescit: præcordia reuulsa sunt: arteriarum pulsatus parui, crebri, atq; depressi: crura exilia: Quod si hæc vltterius crementum acceperint, instat comitialis
- D** morbi nonnunquam hominem strangulant. At si vertatur in melius, tussis longior, & rarior fiet: plura excernentur saniosa sputa, & humidiora: multa per ventrem aquea exturbabuntur: vrina copiosa scatueriet, licet nondum quicquam in ea subsidat: vox sonantior, clariorque reddetur: somni longiores, quantum satis fuerit, efficientur: præcordia remittentur: dolor interdum ad scapulas in remissione transiit: anhelitus rarus, lenis, sed cum vocis asperitate fit. Ita sanè mortem effugiunt: Sed in morbi cessationibus, licet ipsi non decumbentes obambulent, secum tamen morbi signa circumferunt.

* aliter
minor

De Pulmonarijs. Cap. XII.

E

Anhelitus species Pulmonarium est, quod græci Pneumodes vocant. Et à pulmone vitium, quemadmodum & anhelitus, oritur. Quæ insunt enim, vtrique communia sunt, & exigua differentia est. Nam spirandi angustia, & tussis, & vigilia, & caliditas vtrunque vitium comitantur. item in cibos odium, & totius corporis extenuatio. Id enim malum cum foedum sit, producitur, neque tamen anni spatium excedit. Nam si autumnii tempore egrotare quis inceperit, verè, aut estate futura vitam finiet: sin hyeme, sequenti autumnno moriturus est. Interdum & senes in hanc labem facile incidunt, & exterriti. Ea correptis leui momento ad perniciem opus est. omnes simillime spiratione priuantur. arteriarum motus parui, crebri, infirmi sunt. Sed hæc & in anhelitu reperiuntur. Priuatim verò hi tussunt, tanquam aliquid expulsiuri, cum tamen irritus eorum labor sit, nihil enim rejiciunt. verum si quid ex pulmone vi extruditur, illud exiguum, album, rotundum, grandinosumque est. Pectus in his latius vtrique est, non obtortum, non ulceratum. Tamen si autem pulmo non suppuret, humorum tamè veluti concretorum plenus est. Temporis intercapedines inter huiusce morbi accessiones longiores sunt. Nonnulli ex his celerius suffocati sunt, quàm aliquid deterius omne corpus inuaserit. nonnullis vero in Hydropem circa ilia, aut in eum, qui Anasarca dicitur, morbus iste mutatur ac desinit.

De Iecore. Cap. XIII.

Iecur lieni in generationem equilibre est. dextram enim leuamque partem hæc viscera occupant, naturaliter paria numero, sed facultate tam in sanitate, quàm in morbis imparia. In sanitate quidem, quoniam principatum alimenti iecur obtinet. si quidem venarum radicatione iecur est. Quinetiam in morbis ad sanitatem consequendam multo, quàm mors, valentior causam habet. Igitur quato ad sanitatem iecur melius est, tanto & deterius à morbis afficitur. Etenim celerius et violentius inflammatur: & frequentius perniciosiusque abscessum patitur. At duro tumore, qui Scirrhus græce nuncupatur, affectum velocius, atque dolentius, quàm lienis, interficit. Quæ ad inflammationem attinent, in libro de acutis morbis proposui. Quod si in pus conuertitur, dolor acutus ad iugulum vsque, aut & ad summum humerum pertinet. Nam præ onere interseptum, vnde iecur suspensum est, detrahit: interseptum verò membranam costis substratâ degrauat: ipsum enim illa consequitur: quæ planè ad iugulum vsque & ad summum hume-

- A** rum extenta est, atque hæc omnia simul ad inferiora detrahuntur. Ignis acer cum horroribus in suppuratione exoritur: tussis arida non admodum crebra diuexat: colore herbaceo ægri tinguntur: si largius colorentur, in auriginem incidunt in albidum vergentes: somni haud ita visis imaginibusque vacant. Prudentes verò cum sint in omnibus, in aliquo tamen ad tempus oblato repente delirant, ad seque protinus reuertuntur. Tumor sub mammis, aut sub costis oritur: multi autem membranæ Peritonæi tumorem esse falso crediderunt. Verum si tumor sub spurijs costis fiat, cum premittitur, dolor excitatur: iecur intumescit. humiditate nanque refertum est. At si non sub ossibus remaneant, inflatur
- B** membranæ signum. Et ipsius quidem circumscriptio & fines patent: post enim fibrarum circumductum in vacuum abdomen comprimēs manus descendit, ac subsidet. Peritonæi verò interminata duritia est: & extremitatis processus nequaquam cernitur. Porro si ad interiora subit abscessus, longè medico natura præstat: aut enim ad intestina, aut ad vesicam pus conuertet. verum multo innocentior est in vesicæ via. At si extra feratur abscessus, ipsum non secare utique malum est: nam si prætermittatur incisio, à pure iecur eroditur, nullaque mortis dilatio est. Si secare autem malis, profluvij sanguinis periculum instat, statimque hominem perdi contingit. nam sanguinis è iecore profusio co
- C** cerni nullo modo potest. Igitur si aliquando necessario ad sectionem venire cogeris, vistorium ferramentum candens perspicuumque ab igne accipito, & usque ad puris locum intrudito. idem enim tibi & secat & comburit. Quòd si homo periculum euadit, tum pus album effluet, concoctum, læue, olidum, quoniā crassum est. istis febres & acerbæ remittunt, omniaque facile mulcebuntur. Verum si in intestinum pus effunditur, ex alio primum aquea feruntur, postea humori, in quo sint lotæ carnes, similia: item qualia in torminibus, ubi vlcera intestina sunt, exire solent. interdum cruentum virus, interdum concretis sanguis effunditur. fertur & bilis flaua, syncera, aut porracea, & postrema interitum afferens nigra bilis. Si non suppurat vlcus, & mali odoris quædam veluti putredinem venter expellit; crudum alimentum præterfluit ob ventriculi intestinorumque intemperiem: neque enim bene se habens iecur iterum ea concoquit, postea ignis acer suboritur, omniaque in malum prolabuntur. carnes colliquatione tabescunt, motus arteriarum parui sunt, & egra spiratio. ubi haud ita multo post vite finis imponitur. Ceterum quibusdam difficultas quidem intestinorum vlcusque sanata sunt, morbus tamē in aquam intercutem desijt. Quòd si omnia remittantur, pus album sit, læue, equale, inodorū: venter deijciat, & cibaria concoquat; homo in bona spe est. Optimum vero est

A R E T A E I

per lotium crifim fieri: hac enim fecurior eft, minusque maleficus puris transitus. Verum fi à phlegmone iecur non fuppurat, nemini dubium fuerit, tumorem durum fubfidentem in fcirrhum mutari ac ftabiliri: quando continuus dolor non infeftat: cumque adeft, obtufus inersque fentitur: rara verò et caliditas: à cibus alienatio, ab amaris delectatio, à dulcibus contriftatio: horrore afficiuntur: fubalbicant, virêt: lumbi ac pedes tument: facies corrugatur: venter fquallet: deiectiones crebre fiunt. malorum autem colophon aqua intercus. Post aquam intercutem fi multa vrina & craffa feratur, multumque in ea limofi fubfideat, & cum impetu erumpat, humorem illum intercutaneum effluere poffe fperandum eft: fi tenuis autem, fubfidentia carens, paucaque vrina exeat, aquam intercutem auget fouetque. Quòd fi priftinas vires natura recipiat, & quandoque per ventrem cum impetu materiam deturbet, post multorum, crafforum, aquoforumque depulfionem & ipfum hydropicum morbum tollere confueuit. Verum id genus auxilij cum periculo eft: post enim fubitas & copiofas inanitiones, extremosque cafus prostratis interdum viribus, quemadmodum in fanguinis profluuiò accidere folet, egri interierunt. cum minori autem noxa morbum fudor, fi liberalius effluat, diffoluit. Hydropici nanque haud ita multum in fuma cute humectari folent. atque morborum iecoris hic finis eft. Quando in iecore pus nafcitur. * Adolefcentes, & qui vfque ad confiftentem ætatem peruenerunt, his vexatur morbis: mulieres minus his patiendis expofitæ funt. Huiusmodi vitiorum caufæ numerantur victus intemperantia, & longa valetudo. præfertim post difficultatem inteftinorum, & colliquationes. quandoquidem & eos Syntecticos, id eft, colliquatos nominarunt, qui post vlcera iecoris tabefacti moriuntur.

De Liene. Cap. XIII.

Lieni familiaris longus morbus eft, quem Scirrhum nominant. Purulentia verò haud ita facile, quandoque tamen efficitur: cum dolor non afper, tumor autem ingens fpiratione maior exoritur. Siqui dem in dextram partem ad iecur vfque tota communione increfcere vifus eft. vnde multi vt fallerentur in caufa fuit: tanquam non lienis, fed membrana affecta efferet. nam peritoneon, quod græci vocant, inflammatione occupari ifti exiftimant. contumax autem atque indomitus inftar lapidis tumor eft. talis plerunque à Scirrho lienis efficitur: quando & ambiguitas difficultasque maxima fimul adeft. Verum fi forte fuppuret, tractabilis eft vtique: & in parte fuma, vbi puris quoque creatio eft, tactui cedit. quando verò pus non ducit, tactui omnino refiftit. Porro nonnunquam fcirrhus totus fuper ventrem fufpenfus eft, in hanc,

* aliter dolore

- A** in hanc, atque in illam partem, prout impellitur, delabens: donec, pusillus cum sit, locum ad fluendum habet. Adest nausea & anxietas: maxime cum instat eruptio. Incrementi autem notę sunt febres, dolores, & horrores. multoties enim horrent: nonnunquam verò non horrent cum breui caliditate, & dolore vacāt. hac de causa interdum & in splene abscessus oriens latuit. rarum enim, & sensu carēs in sanitate quoque viscus est. Turgent isti, atque humoris, tanquam Hydropici, pleni sunt, atro colore viridi admixto suffusi, egre omnia patientes, pectore veluti pondere oppresso grauiter spirantes. euident enim malum est. vsque ad superiora spiritu venter impletur crasso, caliginoso, humido quidem
- B** ad speciem, cum tamen non sit humidus. tussis adest, multumque irritantur, sed pauca sicca extruduntur. Venter si quę infra depellit aquosa, primò paulum subleuat, deinde si largius deiecit, hominem quidem tabefacit, sed nihilominus iuuat. At si & abscessus ruptus fuerit; pus utique purum & concoctum nunquam excernitur, sed subalbidum & cinereum, quandoque seculentum, aut liuidum. quòd si & profundior abscessus fuerit, nigra etiam fertur humiditas: quando & aliqua succi lienis, qui simul tabescit, particula exprimitur. Quibusdam præterea & integrę lienis partes exierunt: siquidem & natura dissolubilis lienis est. Cæterum si morbus vlcere non substitit, sed in longum tempus
- C** extrahitur; cibos auersantur, malo sunt habitu, tumidi, aspectu foedi, multis vlceribus toto corpore, sed maximè in cruribus scatent. rotunda, liuida, concaua, sordida, egre sanabilia vlcera sunt. sicque demum tabefacti interiunt. At in exiguo tumore cum duritia et renixu indolentia est. vnde fit, vt isti longiorem vitam ducant. Verum si ab affectu superentur, aqua intercus, aut phthisis necessariò sequitur: & corporis eliquatio superuenit, atque iste sanè pernicię modus ipsos è vita migrare compellit. Pueri ac iuuenes facillè calamitatem hanc patiuntur, facileque inde liberantur: senes verò non facillè utique leduntur, sed affecti euadere interitum nequeunt. Quinetiam seniores quidam nescientes ipsi
- D** vitio lienis absumpti sunt: nam & pusillus tumor ipsis causa interitus fuit. Longa quoque agritudo tabidos facit: & iuuenibus ocium maximè nocet, quicumque à certaminibus exercitationibusque corpus quieti desidięque tradunt: loca palustria, aque exuberantes, salse, virosę: inter anni tempora ferinus autumnus.

De Morbo regio.

Cap. XV.

Sibile flaua, vitellina, aut crocina, aut nigra cum viridi mixta omne corpus à viscere suffusum sit; affectus hic à gracis Icterus, à lati-

nis Regius morbus, siue Arquatus, siue Aurigo dicitur. Difficile utiq; **E**
 in acutis malum est: quia non solum ante septimum apparens, sed etia
 post septimum infinitos necauit. raro autem ad extremum febrem be-
 ne iudicauit: ipse verò haud facillè discutitur. Neque vitio iecoris tantū-
 modo prouenit, ut nonnulli medicorum existimant: sed & ventricu-
 lus, & lienis, & renes, & laxum intestinum in causā sunt. & ab iecinore
 quidem nascitur, si phlegmone, aut scirrho viscus illud opprimitur, à
 solito tamen munere non impeditur. creatur enim in iecinore bilis,
 eamque in iecinore posita vesica fecerunt. Verum si meatus ad intesti-
 num bilem deferentes phlegmone, aut scirrho interclusi fuerint, vesi-
 ca autem exundauerit, bilis retrò labitur. Cum sanguine igitur misce- **F**
 tur, qui per totum corpus discurrens, secumque bilem vehens in om-
 nia membra diffundit: atque ita corporis species bile tingitur. Stercora
 verò albida sunt & argillam referentia. neque enim bile colorantur,
 quoniam humoris eius affluxu carent. iccirco & vèter valde siccus est:
 si quidem bile nec madet, neque stimulat. color autem ad albedinem
 vergit. Si morbus regius ab liene ortum habeat, color est ater cum vi-
 ridi mixtus. ipsius enim atra bilis alimentum est: cum sanguinis atrī ef-
 figies quādam ac simulacrum sit. cuius purgamenta non suscipit, neq;
 elaborat lienis ægrotans. inde fit ut per omne corpus cum sanguine di-
 labantur. Propterea lienis arquato laborantes cum viriditate quādam **G**
 nigricant. ipsorum quoque consuetā stercora nigriore colore imbuta
 sunt. nam quod alimenti in splene abundat, ad vias exitus tanquā re-
 crementum propellitur. A' laxo etiam intestino & ventriculo arquat-
 us prouenit. vbi concoquendi facultas in ventriculo & laxo intestino,
 quod græci Colon nominant, lesa fuerit. nam & in colo concoctio ef-
 ficitur, & ab ipso alimentum in iecur digeritur. Igitur si aliud alimen-
 tum crudius iecur susceperit, proprium quidem elaborat, & conficit,
 alienum verò dimittit. sanguis enim, qui distribuitur, coli cessationem
 atque inertiam retinens, in omnem partem labens eam disseminat. in
 colo autem cruditas ipsius bilis effectrix est. Hunc sanè in modum ab **H**
 omnibus visceribus arquatus oriri poterit, non modo ab ijs, quæ ieco-
 ri eam suggerunt, sed etiam ab ijs, quæ à iecore suscipiunt. Neq; enim
 per canales duntaxat sensiles, sed multo copiosius per halitus natura in
 omne corpus alimenta distribuit. qui à toto in totum natura ipsos per
 solidas ac densas partes dirigente discurrere facillè queunt. gignuntur
 itaque halitus bile infecti; & corpus, vbi infederint, colorant. Nempè
 per aluum laborante colo non fit albida excretio: iecur enim creandis
 succis nullam noxam patitur, exitumque bilis ad intestina patetem ha-

* Aliter
 albū cū
 viridi mi-
 xtum.

- A** bet. *Habitus quoque totius corporis ad morbum regium citandū sum mopere efficax est. habet enim & in toto causam, quæ huiusmodi est. In omnibus corporis partibus calor ad concoquendum insitus est: in oībus item humorum est creatio ac separatio. sed aliorum alia, singulis autem propria. ut puta in carne sudor, in oculis lachryma, in articulis & naribus mucus, in auribus Cypselis græcè dicta, Latini auriū Mar morata, seu Cerumina vocant. Itaq; si ad singula obeunda munera callidum fatigatum lassatumque fuerit, ipsum quidem in acre atq; igneū vertitur, humiditates autem omnes in bilem abeunt. ignis enim opera amara & bile infecta sunt. quod si & in sanguine cruditas incidat, sanguis biliosus efficitur, & quoquo versus nutriens dispergitur. Propterea & ubique bilis conspicitur. Planè acerbum id malum est, color vero specie horribilis. etenim colore aurum representant: sed non hominem decet, quod in lapide pulchrum fuerit. At superuacuum mihi videtur, vnde id nomen Icterus tractum fuerit, explicare: præterquam à terrestribus feris quadrupedibus; quas græci Ictidas, latini Viueras, alii qui Martes vocant. & Sylvestris mustellæ species est. his enim bestijs oculi huiuscemodi colore tincti sunt. Duæ sunt huiusce labis species: aut enim in flauum croceumque vergit, simulq; albicat & virefcit: aut in liuidum nigrumque declinat. atque adeo istorum causa & ipsius bilis causa est. Aliqua enim bilis flaua est subtilis, perspicua, tenuioris generis: aliqua magis colore saturata, ut crocum, aut vitellum eiusdem speciei quis affirmet. Secūda bilis species nigrioris coloris est, porri, aut isfatidis herbæ colorem referens, atra. inter hæc extrema infinitæ sunt colorum varietates. penes autem calorem atque humiditates istarum mutatio fit. Quin etiam viscera huiusce varietatis causæ sunt: ut puta si flauum viscus sit, quale iecur est: aut liuidū, qualis lienis. Quo circa si ab aliquo viscere arquatus oritur: à iecore quidem, iecoris notæ sunt: a liene, lienis: singulorumque, vnde oritur, membrorum indicia apparent. Si nullius membri signa videantur, vniuersi habitus ægritudo est. Perspicua verò sunt & ea, quæ in albisimīs oculis cernuntur. Frontis autem secundum tempora, in corporibus naturaliter albis præcipuè, & in paruo arquato color exquisitior efflorescit. Porro quicumque nigro arquato laborant, in his ater color viridi commixtus apparet. ijdem frigentimbecilli, desides, tristes, atque demissi animo sunt. tetrum odorem exhalant: gustatum amarum habent: spiritus non facile ducunt: in ventriculo morsum percipiunt: alui excrementa porracia, subnigra, arida sunt, ægreque descendunt. vrina bene colorata est, ad nigrius vergens. ad hæc cruditate laborant, cibum detestantur, vigilant, moerent.*

melancholia agitantur. At in albiore arquato color est ex albo & vi- E
ridi temperatus: mente sunt hilariores: cibos accipere primò eos piget;
sed vbi coeperunt, nauiter comedunt: facilius, quàm priores, conco-
quunt: alui purgamenta alba sunt, arida, cretacea. lotium reddunt fla-
uum, pallidum, crocinum. In vtrisque corpus omne pruriginosum
est: calor in naribus exiguus quidem, sed mordax percipitur: nam bilio-
sum distrahit laniatque: Gustatus amarorum quidē non amarus, quod
mirum est, non tamen dulcis: dulcium verò amarus. in ore nanque bi-
lis in lingua residens, & prius cibus occurrens sensum hūc ludificatur,
ac decipit. Lingua enim bile suffusa cibos non sentit. atque antea qui-
dem ieiunij tempore bilis quiescit: neque iccirco lingua propter consue- E
tudinem egre fert: verum si cibus excitata bilis efferbuerit, ipsa cibus ob-
iecta prius linguam mouet ac stimulat. Itaque siue amara sit esca, ama-
ri sensus est, siue dulcis, biliosi perceptio. bilis enim sensio praeuertit.
Falluntur autem, qui amara videri dulcia existimāt. res enim haud ita
se habet: sed quoniam membrum amaro aliquo delibutum duntaxat
propter morbi consuetudinem amaritiem non percipit, ideo speciem
dulcescentis representat. verum in dulcibus & amaris cibarijs idem sta-
tus reperitur. fallacium igitur ciborum velamentum bilis est. Vtique
si nullius visceris calefactio euidentis fuerit, plerunque sine noxa ar-
quatus est, sed diuturnior. si perseuerauerit, atque insuper viscus in- G
flammatione vexatum fuerit; in aquam intercutem, & malum cor-
poris habitum vt plurimum definit. Plerique & sine aqua intercute
colliquati interiere. Id malum adolescentulis iuuenibusque familiare
est: quibus & minus officit. Pueris autem, non admodum inusitatum,
non omnino tamen innoxium est.

De Cachexia, siue malo corporis habitu. Cap. XVI.

Omnium simul vitiorum malus habitus conuersio est. Siquidem H
ab omnibus morbis propagatur & emanat. Verum & ipse so-
lus citra alios morbos materiam multam lutulentam naetus, à princi-
pio noua ægritudo gignitur. Et habitus quidem malus simplex cōmu-
nis est, & symptomata multa comitatur: nomenq; ipsum significanter
inditū est. Gracilitas verò, aut pallor, aut tumor, et siquid aliud insit, ad
tempus durans in corpore exoritur: Malus autem habitus vnius ingen-
tis affectus species est. eiūque nomen tale fuit impositum. Nam homi-
nis ad omnia bonus habitus est: & ad concoctionem, aut ad distribu-
tionem sanguinis creatio, atque omnis naturæ functio inde prouenit.
hæc consequitur facilis spiratio, valide vires, floridus color, sed pri-

- A**ma omnium sanitas. Quòd si ad imbecillitatem vitiosorum corporis humorum, quæ Cacoehymia à græcis dicitur, natura conuersa fuerit; id iam malus habitus est, quem græci Cachexiam nominant. Valetudo hæc vix sanabilis est, malumq; longissimum. longo enim tempore acquiritur, neque ab vno corporis vitio, neque ab vno viscere prodiens. Sed omnium est in deterius conuersio. Quocirca ab hac enascentes morbi ineuitabiles sunt, vt puta aqua intercus, aut phthisis, aut eliquatio. Siquidem & mali habitus causæ colliquationis germanæ sunt. Morbus autem in multum tempus extrahitur: intestinorum difficultas adeest continua: quibusdam morborum reuersiones eueniunt.
- B**ene vtique cibos appetunt, tametsi multos ingerant, ac repleantur: crudi verò, & non confecti digeruntur. quoniam alimenti elaboratio ad coctionem pertinens, debilis admodum atque inualida est. Labis huius causæ sunt & ab hæmorrhoidibus, quas vocant, venis effluuij suppressio, & vſitatorum vomituum retentio, & ab exercitationibus quies, & sudorum exiccatio, & ab ingentibus laboribus ocium. quando enim horum singula, quæ aderant, non amplius reuertuntur; tunc sequitur corporis grauitas, pallor subinde repetens, venter flatibus refertus, oculi concaui, somni graues torporem afferentes. Verù enimuero hæc si erraticè, & non statis temporibus fiant;
- C** morbi inconstantiam infirmitatemque significant. sin altius exactis radicibus maneant, neque desistere velint; ingentis mali nuncia sunt. Stantibus pedes tibieque intumescunt, decumbentibus autem partes decliues atque iacentes. Quòd si decubitus mutauerint, tumor in illas decumbentes partes deuoluitur: humidique aut frigidi in grauitatem fit circuitus. nam si calor humidum euaporet, id verò non effundatur, postea delabetur. Multos vtique cibos appetunt, edaces admodum sunt: celerior concoctione distributio fit crudiorum magis, quàm inconcoctorum. nutritio non perficitur. Sed hoc inde prouenit, quoniam in toto alimentum à natura non concoquitur. in ventre
- D** enim atque in omni corpore caloris imbecillitas eadem est. quapropter neque optimus, neque boni coloris sanguis procreatur. cumque crudorum succorum omne corpus refertum fuerit, & ciborum appetentia euanescat; sic malo habitu vsque ad ventriculum grassante, & affectu iam summam potentiam obtinente, tunc sanè tumidi fiunt, imbecilli, & ad omne opus abiecto postratoque animo. Alius ficior est: plerunque recrementa bile priuata, alba, aspera, crudaque deijciunt: corpore squalent, sudore carentes & pruriginosi. somnus nequaquam firmus est, sed decumbentes conniunt: tarde spiritum du-

AR ET AE I

cunt: arteriarum motus languidi sunt, debiles, frequentes: post quã- **E**
libet autem velexiguam actionem frequentissimi fiunt. Post hæc re-
spiratio cum anhelitu fit: venæ in temporibus elatæ apparent: partes
enim, quæ circumiacent, emacruerunt: verum & in brachialibus
longe grandiores inflatione venæ redditæ sunt: sanguis atro colore
viridi admixto infectus est. Ab his phthisis, aut colliquatio hydro-
dem anasarca vocatam, aut ascitem adducit: istorumque procreatio
inevitabilis est. Aetates huius morbi feraces sunt in primis senectus,
neque mortem euadunt. Pueri & celeriter pati idonei sunt, & libe-
rantur facilius. Florentes ætate haud ita valde huic malo patent,
non tamen penitus facile sanantur. Tempus anni non **F**
vnum hanc fert egritudinem, neq; vno tempore fini-
tur: verum autumnus concipit, hyems alit,
ver ad vltimam vehementiam per-
ducit, æstas verò
interficit.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE SIGNIS ET CAUSIS

DIVTVERNORVM MORBORVM.

Liber Secundus.

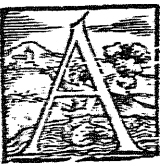
Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

Hæc insunt in hoc libro.

De Hydrope.	Cap. I.
De Diabete.	Cap. II.
De Affectibus renum.	Cap. III.
De Vitijs vesicæ.	Cap. IIII.
De Seminis effluuio.	Cap. V.
De Stomachi vitijs.	Cap. VI.
De Ventris affectu.	Cap. VII.
De Dolore intestini coli.	Cap. VIII.
De Difficultate intestinorum.	Cap. IX.
De Leuitate intestinorum.	Cap. X.
De Affectibus vteri.	Cap. XI.
De Articulorum et coxendicis modis.	Cap. XII.
De Elephantiasi.	Cap. XIII.

De Hydrope, hoc est, Aqua inter cutem. Cap. I.

A

Qua inter cutem, quam Græci Hydropa vocant, incutundum aspectu vitium est, & toleratu difficile. ab ipso enim perpauci liberantur: idque foelicitate quadam, ac Deorum potius, quàm artis auxilio. Maiora enim omnia vitia soli Dij medicantur. Nam aut in viscere primario morbus delitescens totum in malum habitum conuertit, aut omne corpus ingruente pestilentia in malum succum viscera permutauit. quando sibi vtraque vicissim ad perniciem suffragantur: nullaque est pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem asserre possit. Est autem ad humectationem fluctio frigida, crassa, qualis est nebula vniuerso: aut conuersio ab humida & frigida causa in talem habitum hominem permutante. Neque enim in inferiori ventre fluctuans humidum Hydropa nuncupamus: quandoquidem neque ibi vitium est, sed cum

A R E T A E I

E
 morbum consequitur tumor, inflatio, coloris foeditas; iste in aqua ha-
 bitus colliquefcens hydrops & est, & appellatur. Nam tametsi nonnun-
 quam foras sponte aqua prorumpit, aut aliquis præcordia rescindēs ef-
 fundit; adhuc in sede sua permanent hydropici. Princeps itaque causa
 nralis habitus est, species autē plures. verum & eius nomen aliud, atq;
 aliud. nam si sit humida suffusio, quæ in ilibus fluitet, & præ inflatio-
 ne, cum verberantur, tympanum quodammodo referant; Tympanias
 nominatur: at si aqua copiosa in peritoneo continetur, natantq; in hu-
 more intestina; Ascitem eam cognominarunt. sin autem ilia nihil isto-
 rum habeant, sed omne corpus intumescat, si ex alba pituita crassa, &
 frigida; Phlegmatias ei nomen est: si in humorem sanguineum, aquo- F
 sum, tenuem, carnes liquatæ fuerint, Hydrops anasarca generatur. pra-
 ua quidem est harum singularum constitutio, peior autem multo ip-
 sarum permixtio. Nam earum, quæ in ilibus fiunt, vna vni earum, quæ
 totum corpus inflant, sociari nonnunquam consuevit. Difficillimus est
 autem tympanias cum anasarca vocato copulatus. Ex occupantibus
 enim ilia tympanias ascite improbius est: ex infestantibus verò totum
 corpus leuco phlegmatias, quam anasarca benignior. Mitis quidem vt
 in desperatis morbus est, si minor species cum minori pariter coniun-
 gatur: peior verò, si aliqua ex minoribus cum altera ex maioribus admi-
 sceatur. Quod si duarum maiorum mixtio exactè facta fuerit, grauius G
 inde malum exoritur. Notæ autem maximæ sunt, & visu, & tactu, &
 auditu facillimæ. In ascite nanque in ilibus tumorem, in pedibus infla-
 tionem videre licet: facies, brachia, & reliqua gracilia cernuntur, intu-
 mescent testes, præputium, & totus colis ob inæqualitatē tumoris tor-
 tuosus est. tangito vix, & aliquam in partem manum imprimens in-
 trò moderate pellito. ad alias enim partes humiditas transluet. Verum
 etiam in corporis ad alterutrum latus cōuersionibus humor in locum
 decluam & tumorem & fluctuationem facit, fluctuantisque liquoris
 sonitus exauditur. quinetiam sicubi digitum impegeris, locus cauus ef-
 ficitur, & multum temporis cauus perseverat. Hæc vtique ascitem si- H
 gna declarant. Tympanias autem vltra tumoris spectaculum, etiam au-
 ditu sonorus est. nam ad palmæ percussum abdomen sonum edit: neq;
 ad corporis conuersionem spiritus locum mutat. & si enim locus am-
 bigus aliquorsum inclinat, spiritus tamen equalis supra & infra vbique
 permanet. Ceterum si in nebulam & aquam spiritus vertatur, (nam
 ascites ex tympania gignitur) si non perfectè mutatus aliquando fue-
 rit, ex dimidio factus in ventre fluitat. Ceterum anasarca & leuco
 phlegmatias ilia inania occupant: tumidam faciem & brachia reddūt:
 & quæcunque in alijs vacua sunt, in huiusmodi ægrotis opplentur.
Quandoquidem

- A** Quandoquidem in leucophlegmatia alba pituita, frigida, & crassa redundat hac omne corpus impletur: facies, collum, brachiaque tumescunt: abdomenq; ex inflatione crassescit. mammæ quoque in tumorem excitantur illis scilicet, qui iuuenes robusti in ætatis prospera fortuna consistunt. At in hydropse anasarca vocato carnis liquamentum fit in succum speciem carnis referentem: saniesque cruenta, qualis ab intestinorum vlceribus emanat. talis verò & à membris aliquo graui, quod superinciderit, contusis, si paulum superficiem secueris, humor effunditur. Ex duabus quidem speciebus permixtio ambarum indicia obtinebit. Omnibus verò simul inest pallor, spirationis difficultas,
- B** tussis, diuersis temporibus segnes sunt: pigritia multa, à cibo alienatio. quòd si aliquid assumant quauis modicum, & flatu carens; nihilominus valde inflantur: distentiones patiuntur, quales ex saturitate fiunt. citra madorem eorum corpus est: iccirco neque in balneis sudore madescent. præterea albidus sunt, & effoeminati. Anasarca laborantes colore ex atro, viridique permixto infecti sunt: obscurasque & nigras venas habent: In ascite atque tympania conspicuæ, atque admodum euidenter sunt in brachialibus atque in abdomine. In anasarca verò atque phlegmatia tumore omnia delitescunt: somni sunt graues, torpentes, breues: animæ deliquium, circa minima queq; sollicitudo, viuendi cupiditas. tolerantia non ex animi alacritate, ac bona spe, vt in ijs est, qui prospera fortuna vtuntur: sed ex ipsa morbi natura. neq; causa dici potest, sed mirari tantum id licet, quod me hercule magnum est. nanque in alijs haud omnino perniciosis affectibus ægrotantes abiecto sunt animo, tristes, mortis amatores; in his verò & bene sperant, & vitæ cupidi sunt. Ambo hæc contraria morbi efficiunt. Aqua inter cutem nonnunquam à copioso frigida potu continuo provenit, cum præ nimia siti ad saturitatem quispiam multam aquam gelidam ingurgitauerit, postea humidum in peritonæum delatum sit, atque inde in ventribus insitus calor refrigeratus fuerit. deinde in ilia guttæ effluunt, quæ prius
- D** in aerem versæ per transpirationem digerebantur. Id igitur si incidit, facilius est huius morbi curatio, ante quam viscus aliquod, aut totus homo affectus sit. Cæterum & ventosus cibus, & cruditas, & buprestes aquam inter cutem pepererunt. Est hæc omnibus communis calamitas viris, mulieribus, cuiusque ætatis: præterquam quòd alij in alia specie sunt propensiores. In vocatam anasarcam, & leucophlegmatiam pueri: iuuenes autem ad consistentem usq; ætatem inundationi ilium obnoxij sunt. At senes omnibus quidem generibus sunt expositi, cum inopes sint caloris: frigida enim senectus est. verum ad humoris multitudinem contrahendam apti non sunt. ipsis igitur tympanias accide-

A R E T A E I

re confuevit. Omnes quidem species prauę: hydrops enim morborum **E** omnium vitium est: Sed inter ipsas leucophlegmatias mitior habetur: nam multę, & varię sunt eius tollendę prosperę occasiones, sudoris, aut lotij excretionē, aut alui nōnunquam in huiusmodi ægrotantibus copioso effluuio, iam abeunte aquę inter cutem habitu. Difficilis autē tympanias est; adhuc tympania difficilior anasarca. Oportet enim medicum hoc in morbo totū hominem permutare. Quod per Iouem neque Dijs ipsis facile fuerit. Nonnunquam & exigua in parte homo aquam inter cutem patitur: vt secūdum caput in eo morbo, qui Hydrocephalus nuncupatur, aut in pulmone solo, aut iecinore, aut licne, aut in mulierum vtero. & cęteris hęc species sanabilior. Nam si eius ostio- **F** lum à priori conclusione hiare cōeperit; humorem quidem si habeat, effundit; si spiritum, efflat. quod si vterus anasarca laboret, plurimum tota mulier aquam inter cutem patitur. Alia quędam hydropici morbi species talis agnoscitur: in ea vesiculę quędam pusillę, crebrę, humoris plenę in loco, vbi Ascites fieri solet, excitantur. Cęterum, quod humore multo refertę sint; illud indicio est, si abdomen perforaueris, parum admodum humoris effundes. Ab interiori nanque parte vesica occlusit: at si in vesicam instrumentum impuleris, iterum succus emanabit. Hęc vtique aquę inter cutem species haud leuis est: vnde enim id genus vesiculę eruperint, via haud facilē reperitur. Alij nanque affir- **G** mant huiusmodi ampullas per intestina transisse. Ego verò id nunquā vidi: iccirco, neque non scribendo affirmo. nam siue ex intestino colo, siue ex ventre ferantur; qualis sit ipsarum generationis modus, quid dicam nihil certi habeo. iter enim ad omnium excretionē per sedem lubricum, ac patens est. at ipsius humoris in ilibus collecti per intestinorum rupturam egressio credi non potest: neque enim innoxium, neq; citra perniciem intestini vulnus est.

De Diabete, siue vrinę profluuiō. Cap. II.

Diabetes qui vocatur affectus, miraculum quoddam est, haud ita **H** sæpe hominibus vsitatus, carniū, ac membrorum in vrinam colliquatio. Frigida atq; humida, vt in aqua inter cutem, causa est. Trāsitus autem consuetus renes & vesica. Neque enim cum intermissione lotium reddunt: sed perinde atq; canales laxati sint, indefinens est profusio. Diuturna est huius morbi creatio, & longo tempore parturit. Breuis erit autem hominis vita, in quo affectus iste perfectus fuerit: velox enim est colliquatio, & festina interdum mors aduenit, & vita fœda est, ac vexata doloribus. Sitis intoleranda est, potus copiosus, multitudini tamen lotij non respondens. copiosius enim lotium redditur:

- A** neque eos quisquam neque à potu, neq; à mictu inhibere potest. Quòd si vel punctum temporis inhibeatur, si quidem à potu, os siccatur, corpus arefcit, viscera ipsi sua conflagrare opinantur, omnia fastidiunt, de omnibus dubitant, haud multo post mortem obeunt, ardentissima fitis adest. Mictum verò quæ ratio suppresserit. aut quæ verecundia dolore potètiior? Sin autem vel parum temporis à meiando abstinuerint, intumescunt lumbi, testes & ilia: cumque remiserint, lotium quidem calefactione profundunt, tumidæ verò partes detumescunt: in vesicam enim confluit exundatio. Cùm morbus iste iam perfectus est, facile omnes eum depræhendunt. Sed cùm futurus est, os humore priuatur: siliua est albida, spumans, perinde atque in siti: nondum tamen sitiunt. præcordia graua sunt: calorem, aut frigus à ventre in vesicam tendere sentiunt, prout aduentantis morbi processus est. quinetiam paulò plus lotij, quàm moris erat, effunditur. fitis adest, sed nondum vehemens. Cumque amplius cremen-tum accipit, calefactio parua quidem, sed mordax visceribus inhærens exoritur. abdomen habent rugosum, venas extantes, totum corporis habitum gracilem, quando & vrinæ profluvium, & fitis iam auctæ insigniter sunt. cumque ad extremum colem vitij consensus peruenierit, protinus vrinam reddunt: atque inde mihi huic morbo Diabetes appellatio indita fuisse videtur, perinde ac si pertranseuntem dixeris, quòd in corpore humor non remanet: Sed ubicunque in homine collectus stagnauerit, ad exitum labitur. Durant sanè aliquod tempus, licet non admodum diu: nam cum dolore meiunt, atque atrox fit liquefactio. neque enim ex potu aliqua insignis portio in corpus absumitur, & carniùm magna copia in vrinam eliquatur. Huiusce languoris causa aliquis acutus morbus esse potest, qui hanc in partem impetum fecerit, & in crisi aliquod malignum virus latenter morbi reliquerit. Haud incredibile est etiam aliquod perniciosum venenum ex his, quæ vesicam & renes infestant, huic affectui causam præbuisse. Quinetiã si quis à Dipsade morsus sit, talis morsum affectus sequitur.
- D** Dipsas autem reptilis fera si quem percusserit, sitim non ferendam accendit, isque copiose bibit, neque siti medetur, sed ventrem obruit humore: adeo inexplabilis est bibendi cupiditas. At si quis ob ventris distentionem doleat, graueturque humoris copia, & ideo paulum temporis à potu abstineat, iterum sitiens largissime bibit. Atq; hæc est maiorum vicissitudo: se nanque mutuò fitis & potus adiuuant. Alij præterea sunt, qui lotium non reddunt: neque vlla est alia eius, quod bibunt, transpiratio. itaq; potius infatiabili auuiditate, humoris inundatione, ventris distentione, repente ac penitus disrupti sunt.

Renes substantia glandulas, quas græci Adenas vocant, referunt: colore autem rubidiores sunt, quale est iecur potius, quàm mē, aut testes. nam & hi adenes sunt, verum albiores. Figura testibus similes, lati magis sunt, iuxta & retorti. Sinus habent exiguos ad lotium excolandum cribrorum instar foraminibus peruios. Ex utroque nervosi canaliculi tanquam fistulæ expullulant, qui in vesicæ terga utrinque sese inferunt. æqualis est autem lotij à renibus in vesicam via. Huiusce viæ multi atque varij affectus renes, prædictosque meatus male habet: aliqui acuti sanguinis profluuium, & febribus, & inflammationibus iugulantes; hi verò sunt, quotquot ego enumeravi: aliqui diurni hominem colliquatione dissoluentes, haud lætales quidem, sed insanabiles, & vna cum ægroto commorientes. Diurni itaque sunt abscessus, ulcera, calculorū exortus, hæmorrhoides vocatæ. Ulcera quidem hominis ex abscessu facta omnia planè diuturnissima sunt, atque ægre sanationem recipientia. Calculorū verò diuturna est creatio, cum dolore obstructions: haud enim facillimus est exitus. ad hæc difficilis est & lotij suppressio. At si multi sint, & exigui calculi, sese mutuò impediētes, remorantur: aut si vnus sit magnus, locorum angustijs intrusus inhærescit. Atque si utroque in rene hæc fieri usu veniat, interclusa vrina, distentisquē locis, paucis diebus superstitēs ægri moriuntur. Rectè sanè natura renum ventrem oblongum, & vrinæ canalibus magnitudine equalem fabricauit, exiguis quidem calculis ampliorem, quò superius concretus calculus expeditissimum in vesicam iter inueniat: atque ideo lapilli oblongi generantur. Plerunque enim propè vrinæ fistulas id genus lapilli concresecunt: & quotquot eo loco fiunt, inæqualis crassitudinis sunt. priori in parte ob canalium angustiam gracilescunt, posteriori autem crassiores fiunt: quoniam renes deorsum vergunt. in solis autem renibus oriuntur, hisque igneo calore feruentibus. neque enim sedem in fistulis vrinæ calculi obtinent, sed arenulæ cum lotio per eas fistulas inferius delabuntur, quæ & indicia & materia huiusce affectus sunt. Quòd si aliquando grandior effectus lapis concavo renis inhæserit, tunc dolores lumborum circa musculos, quos Psoas Græci appellant, excitantur, & ad medias vsque costas perueniunt. Multis sanè dolor iste, perinde ac si morbi lateralis esset, imposuit. præterea grauitas adest coxendicis: dorsum ægre incuruatur: difficulter annuunt: tormina dolores inferunt grauia, perseverantia: intestinum enim sinuosum est. cumque exundat vrina, & distentiones incresecunt, ad moriendum, ut in parturiginibus, proritantur: flatuosi sunt, sed flatus excerni ne-

- A** queūt. febres adfunt mordaces, præaride. squallida quidem lingua, sicca verò est aluus. macrescunt. à cibo abhorrent: quòd si quid assumant, neque concoquere, neque distribuere facile possunt. Sin autem in lotij canaliculum lapis inciderit, concussio corporis fit, vt in rigore. calculi progressus sentitur: còmuni simul violento. } Quòd si in vesicam delapsus fuerit, lotium aquosum vberius effunditur: aluus deijcit: flatus inde exhalant: extensus stomachus est: ructus eduntur: à prioribus malis quies datur. interdum quoque vlcerato canali præter lotium cruor emanat. Secunda porro calamitas est, cum per colem calculus transmittitur. Nam si amplior sit, quàm vrinæ iter, (Græci Vrethram vocant,) capere possit, in eo multum temporis hesitat, atque vesica multitudi-
B ne vrinæ completur: tumque eius maiore cum dolore suppressio fit. nā cum vesica & canales vretes vocati veluti incenduntur. Aegerrime autem tortuosi calculi exeunt: quosdam enim & hamatos vidi, in meatibusque adnatas quasdam callosas duritias. Plerunque autem oblongi propter canalium rectitudinem figurantur. At colore nonnulli albicat argillam referentes, talesque sæpius in pueris generantur: alij flauī sunt instar croci, hi verò in senibus reperiuntur, quibus & in renibus creari solent: crebrius enim pueris in vesica lapilli oboriuntur. Concretionis autem causæ geminæ sunt. In senibus frigidum corpus, & crassus sanguis. frigidum verò crassas materias celerius cogit. indicio sunt aquarū natura calidarum fontes: hæc nanque refrigeratæ in tophaceum lapidē condensantur. At in pueris multum sanguinis limum elixatum generandi calculi veluti sedem ignis habet. Igitur in calculi creatione talis est affectio. Cæterum nonnulli sunt, qui per quosdam circuitus sanguinem meiuunt, huiusmodi affectus hæmorrhoidum profluuio similis est; similis est quoq; corporis constitutio. nam valde pallescunt, torpent, ignaui sunt, cibum fastidiunt, cruditate laborant: & cum excretus est sanguis, languidi fiunt, membra resoluuntur, caput verò leuius & agilius redditur. At si per circuitum nihil sanguinis effluerit, capitis do-
D lore vexantur, oculorum acies hebet, tenebræ eis obuersantur, vertiginem patiuntur. Inde alij infiniti in comitalem morbum incidunt, tumidi, veluti caligine perfusi, aquam inter cutem patientibus similes: alij morbo atræ bilis, aut neruorum resolutione tentantur. Nam ex còsueti profluuij sanguinis retentione huiusmodi mala proueniunt. Si quidem à renibus defluat sanguis mundus, lotio non permixtus, plerunque tamen cum vesicæ vrina confusus emanat. Nonnunquam & ex renum disruptione sanguis fertur multus collectim, verum cogitur, & in grummos densatur: vtque in sanguine extra corpus effuso fieri assolet, interdum vtique & in vesica congelatur: quando atrociter

† Hęc verba abundare videntur.

vrina supprimitur. Ruptionem verò vlcera diuturna, atque vix sanabilia sequuntur. indicia sunt ramentum, aut membranula aranearum instar rubida egrediens; aut pus album meiando profusum, modo purum & sincerum, modo cum vrina permixtum. Ab iisdem & abscessus dignoscendi sunt, si vesperi febres accesserint & rigores: dolores circa lumbos, & pruritus. At si ruptus fuerit, grummi purulenti carnisque formam representantes eijciuntur: quin etiam & albida sanies excernitur. Vlcera verò mordacia sunt, modo repurgata, modo sordentia: id pus manifestat: vrina quoque aut olida, aut nihil olens. Ver sanguinis profluvia & abscessus parit: hyems autem, autumnusque calculos. Quòd si à calculis vlcera facta sint, insanabiles inde morbi nascuntur, cito colliquatio, morsque adueniunt. E
F

De Vesicæ affectibus. Cap. III.

Vesicæ morborum nullus placidus est. quippe acuti inflammatione, vulneribus, conuulsione, febribusque acutis interficiunt. Vlcus verò & abscessus, aut resolutio, aut lapis magnus tolli nequit: neque enim potione, aut medicamento frangitur, aut circumteritur; neque præter noxam exciditur. opus est enim & tenues vesicæ partes simul cedere. id verò aut eodem die hominem perdit, aut paucis diebus conuulsionibus, febribusque consumit. Nisi excidatur autem præter G vrinæ conclusionem doloribus, febribusque, aut liquationibus homo contabescit. sin haud ita magnus sit calculus, frequentius lotium cohibetur: nam facile in ceruicem delapsus lotij transitum obstruit. securius autem quàm grandiores exciditur, sed vesica quoque necessario sauciatur. cumque mortis periculum euaserint, in fistulam Græci Rhœada vocant, prolabuntur. quod licet periculo vacet, ingenuis tamen hominibus non est tolerandum, perpetuum scilicet vrinæ profluvium, siue quis ambulet, siue dormiat, ambulantis verò maximè iniucundum. Valde parui autem plerunque citra noxam exciduntur. Quòd si vesicæ inhaerit calculus, ex colliquationibus patet: sed neque dolorum, neque H grauitatis expertes sunt, licet vrinam expeditè reddant; sin minus, & vrinæ difficultas accedet. Omnes verò calculos ex sabulosis vrinæ tubulentis deprehendes: & quòd istis virilia sæpius arriguntur. quando enim meiunt, subestque calculus, dolent, tractant, attrahuntque pudenda, tanquam calculum cum vesica exempturi. Anus quoque vitij particeps redditur pruritu laborans. Prominet verò et rectum intestinum vi, contentione, imaginatione perinde, ac si iam lapis excernatur. Ambo enim inter se copulantur anus & vesica; quorum vno affecto, & alterum afficiatur necesse est. propterea inflammato podice vrinæ

- A** exitus clauditur:& vesica exacerbata sedes non deijcit, licet alius admodum sicca non sit. Tales utique sunt ex calculis labores. At sanguinis effluuium tametsi non admodum cito enecet, tempore tamē procedente infinitos iugulauit. Ab eo verò grummi creantur, lotij suppresio, & matura mors non secus, atq; à calculis fieri compertum est. quauis enim sanguis tenuis flauusque est, neque valde crassus, neque concretus; vesica tamen longo tempore congregat, ac eadem calefaciens & elixans cogit conspissatq; atque ita grummi efficitur, & vrinae interclusio, quam græci Ischuriam vocant, inferendæ morti potentissima. His accedit dolor acutus, ignis acer, lingua arida, & ab his delirantes moriuntur. Sin autem à vulnere dolor exciterur; vulnus utique mortiferum est: vlcus verò & si nō protinus interficit, febribus tamen, aut inflammatione insanabile redditur. Tenuis quidem est crassitudine vesica, nervus autem substantia. quocirca neque carnem contrahit, neque facilè ad cicatricem ducitur. Accedit & vrina biliosa, acris, mordax vlceris, communis victus. Vesica enim cūm repletur, distenditur: cūm inanis est, subsidit. in extensione igitur & contractione eundem, quem & articulus, affectum patitur. In articulo verò nullum vlcus bene sanescit: suppurationem autem ex abscessu contrahit. Vesicæ signa eadem sunt, quæ & in alijs membris inflammatis: Nam etsi febribus rigoribusque succedat abscessus, eadem pericula impendent. Verū si pus crassum, album, non tetri odoris eijciat; ab his orta vlcera benigna sunt. At si depascantur; fæculentam, mucidam, graueolentem vrinam reddunt. Huiusmodi ægrotantibus non tarda mors aduenit. Mordax quidem vrina est, & cum dolore est eius emissio: Ad summum vsque colem dolor peruenit. Ipsos utique omnia etiam contraria lædunt, & saturitas, & inanitio, & otium, & exercitatio, & lauatio, & illuuius, & saturitas, & ieiunitas, & dulcia, & acida: cūm alia alios lædant, alios iuuent, in vnum autem conuenire non possint.

D De Seminis profluuiō. Cap. V.

Mortis quidem periculo vacat Genituræ profluuium, iniucundum tamen est, & vel auditu insuaue. Nam si intemperies & resolutio humida occupat, genitaliaque membra, (vt à frigidis contingere solet,) profluit semen: neque ipsum vel in somnis cohibere possumus. verū seu quis dormiat, seu vigilet, continens profusio est. neque id, quod fit, sensu percipitur. Aegrotant quoque & tali morbo mulieres, sed partibus illis prurientibus, & cum voluptate nonnullis genitura profunditur: quinetiam virilem coitum impudenter appetunt. Viri autem nequaquam pruriunt: nam quod effluit, humidum, tenue, frigi-

A R E T A E I

dumque est, sine colore, infœcundum. Quî enim genitale semen refrigera- E
 tata natura emisit? Quòd si iuuenes hoc vitio laborent, omnes se-
 nilem corporis habitum induant necesse est: quippe qui segnes fiant, re-
 soluti, exanimes, torpentes, hebetes, imbecilli, recurui, ignaui, pallen-
 tes, albidî, effœminati, à cibis abhorrentes, frigidi, membrîs graues &
 stupidi, cruribus impotentes, & ad omnia remissi & languidi. Multis
 sanè id genus ægrotatio ad neruorum resolutionem (Paralyfim græci
 vocant) viam strauit. Quomodo enim neruorum facultas non afficia-
 tur, cum natura ad vitæ generationem faciens refrigerata sit? Atqui &
 genitura vitalitatem impartiens nos viros efficit, calidos, articulatos,
 hirsutos, vocales, animosos, ad intelligendum operandumque valen- F
 tes: id viri testantur. Contrà verò quibus non inest vitalis genitura, ru-
 gosi sunt, debiles, acutæ vocis, glabri, imberbes, effœminati: eunuchi id
 manifestant. Siquis autem vir & seminis profundendi abstinens fuerit,
 robustus est, audax, neque vel feras expauescens: testimonio sunt ex
 athletis temperantes. Nam & illi, qui natura quibusdam præstant, ob
 intemperantiam deterioribus multo peiores fiunt: contrà natura dete-
 riores ex temperantia præstantioribus longè meliores euadunt. Neq;
 sanè ab alio quopiam, quàm à genitura robustum animal generatur.
 Vitalis itaq; genitura ad sanitatem, ad robur, ad animi fortitudinem,
 & ad generandum mirificè confert. A Satyriasi in seminis profluium G
 corporis status deuoluitur.

De Stomachi affectibus. Cap. VI.

Stomachus delectationis, tristitiæque princeps est, cordi periculo- H
 sa vicinia, ad tenorem, animiq; alacritatem, siue abiectionem ob
 animæ consensum præcipue stomachi facultas confert. Hæc mihi alio
 loco dicta sunt. Delectationis quidem hi fructus sunt, bona concoctio,
 carnis conueniens incrementum, floridus corporis color. Tristitiæ ve-
 rò istorum cōtraria. nonnunquam & animi abiectionem cum alimen-
 to caret inducit, atra bile vexatur, cibum refugit. Cum itaque stoma-
 chus ægrotat, escas odit, & abominatur, non modo cum offeruntur,
 verum etiam si non in conspectum dentur, sed eas memoria repetant,
 aut anxietate, aut madore stomachi, aut eius ostioli dolore perciti. &
 saliuam effundunt quidam, & vomitibus lancinantur, corpusq; simul
 ab his vexatur. Quòd si ventriculus istorum vacuus est, dolorē, quàm
 cibi sumptionem, facilius tolerat. Sin autem interdum ad alimentum
 capiendum accedere cogitur, id multo peius est. Labor quidem famis
 est, ore cōterere, in deuorando dolor, & maior conflictatio. Ceterum
 non erga vîsita quidem ita se habet, erga aliena verò optimè; sed que
 naturaliter

- A** naturaliter habent, in contrarium mutata sunt: & omnia grauatim ferre: fugaque adest, & odium alimentorum. In interscapulis præterea dolor inheret: sed longè maior si edant, deuorentque. fastidiunt: animi pendunt: visus hebetatur: aures sonant: caput grauatur: membra torpent: crura, brachiaque resoluuntur: palpitant præcordia: dorsum imaginantur versus crura moueri: alias alio, huc atque illuc sese ferri existimant, seu stent, seu iaceant: quæadmodum à ventorū flatu harūdines, aut arbores agitantur: pituitam frigidam, aqueam reijciunt. Quando verò & in biliosis redundat bilis: istorum oculi tenebris caligant: siticulosi non sunt, etsi à cibis sitire videntur: vigilant: tardi sunt: dormitant non
- B** vero tamen somnoijs, qui sopore graui (Coma græci appellant) occupantur: similia patiuntur. macie confecti, valde pallentes, debiles, resoluti, animæ deliquium patientes, animo consternati, meticulosi, quieti, repente tamen irascentes, valde melancholici: nonnunquam enim in atram bilem, quam Melancholiam græci nuncupant, id genus ægrotaantes inciderunt. Talem utique stomacho impartiente animæ affectū esse oportet. Verum homines compatibilium membrorum ignari, in quibus hæc grauissima vitia fiunt, stomachum esse causam opinantur. magnum autem ad ea, quæ dico, probanda testimonium cordis contiguitas est, vbi omnium principatus collocatur. in medio enim pulmone cor sedet: horum autem medium stomachum coniungit: ambo verò dorso inserta sunt. propter hanc itaque cordis viciniam & dolor ille excitatur, quem Cardialgiam græci nominant, & resolutio, & morbi melancholici. Nempè morbi causæ & aliæ sunt plurimæ: præcipua verò pus multum à ventre per stomachum effusum. Familiare est etiam id vitium illis, qui tenui victu, & duriore coacti sunt uti: quinetiā illis, qui, ut erudiantur, laborant, & eius causa multa perferunt. quibus inest diuinæ scientiæ cupiditas: qui cibi parsimonia, & vigilijs macerantur: qui doctos sermones, & res graues meditantur: qui victum pleniorē & varium contemnunt: sed famem pro alimentis habent, pro potu a-
- D** quam, & in somnis vigilant: quibus molle cubile est nuda humus, stragula vestis ignobilis, tunica lacera: ipforum verò tectum est communis aer: diuitiæ autem adeptio, atque vsus diuinæ sapientiæ. Hæc utiq; ipsis eruditionis amore bona comparantur. Cumque cibum, & illum quidem ignobilem accipiunt; id vitæ tantum, non saturandæ famis, neque potum vini causā assument. non eos abstrahit voluptas, non vagatio & peregrinatio, nō corporum exercitatio, nec carniū circumpositio. à quo enim discipline amor non auocet: à patria, à parentibus, à fratribus, à se ipsis vsque ad mortem. His igitur corporis macies adest, decolor facies, & in iuuenta senescunt: & ob cōtemplationem stu-

pidi habentur: animò autem seueri, non ridētes, immites sunt. Atqui **E** ob stomachum erga cibos male affectum citò satiantur cibo vſitato, vili & ad manum. varijs autem dapibus non sunt affueti, & erga omnes cibos pigri sunt. quòd si aliquem inuſitatum cibum acceperint, læduntur, omnes alios protinus auerſantes. Iſte eſt ſtomachi longus morbus. Inflammationes verò, deſtillationes, oris ventriculi morſus, (Cardiogramon græci vocant) aut dolor, ſtomachalis affectus non dicitur. Hunc morbum æſtas affert: quando & concoctionis, & appetitus, & omniũ eſt impotentia: Inter ætates verò ſenectà, quibus & abſq; morbo ob vitæ finem & appetentia ad extremum peruenit.

De Affectu ventriculi.

Cap. VII.

F

Ventriculus concoctioni deſtinatum viſcus in concoquendo laborat, cum alui profluuium, quem græci Diarrhæã vocant, hominem premit. & eſt liquidi alimenti inconcocti profluuium: niſi à recenti & proxima cauſa vnum aut alterum tantum diem permanente oriatur. præterea & totus homo debilis redditur, quia corpus non alitur, vnde longus morbus, Cœliacum quem vocant, efficitur, latine ventricularis dici poteſt, ob concoquentis caloris, imbecillitatem, frigusq; ventriculi: cum liqueſcit quidem à calore alimentum, ſed non concoquit calor, neque in ſuccum proprium vertit, ſemicoctum imperfectũque relinquens, cum perfectionem aſſequi non poſſit. id verò concoctione deſtitutum ad prauum commutatur & colore & odore & coſiſtentia. albus eſt enim bile priuatus color: olida excernuntur, & lutu- **G** lenta; liquida & incoſiſtens ob proſtigatam actionem ſubſtantia eſt; virtutem modo atque principium coctionis præſeferens. Hac de cauſa venter flatuoſus eſt, ructus aſidui, tetri odoris. Quòd ſi deorſum penetrent, ſtrident inteſtina; flatuſ erumpunt aſperi, humidi, argilloſi. videtur autem iſpis tanquam humidum quoddam effluere. Dolor ventriculi grauis eſt, aut ſubinde punctiones referens. gracilis verò, & emaciatus homo redditur, pallidus, iners, nihil ex negocijs vſitatis valenter **H** efficiens: ſed cum ambulat, membra labascunt, temporũ venæ exerte ſunt. ſiquidem ob alimenti penuriam tempora habent concaua: atque in omni corpore venę inſignes apparent. non modo enim morbus iſte non concoquit, verum ſtatim neque in molem corporis diſtribuit. Nã haud ſolum concoctionis, ſed etiam digeſtionis vitium mihi eſſe videtur. Porro ſi in incremento morbus ſit, materias ab omni corpore in ventriculum rurfus adducit: tunc ea iam eſt corporis eliquatio, os eſt aridum, ſuperficies ſquallida, nihil ſudant: ventriculus nonnunquam vt ab ardenti carbone peruritur, aliàs tanquam à cryſtallo congelacia-

Atur. interdum verò sanguis in extremo vitæ discrimine constitutus in deiectionibus flauus defluxit, purus, non permixtus: vt venæ ostiolum patefactum esse videatur. acredo nanque venas exedit. Longissimum & difficulter curabile vitium est. Etenim si absque manifesta causa defisse videtur; iterum inuadit, vbi & ex leui errore iam denuo suboritur. Per circuitum igitur morbus iste reuertitur. Senibus hoc malum familiare est, & mulieribus magis quàm viris. Pueris autem ventris effluuium assiduum est ob quottidianam cibi intemperantiam, sed non ventriculi debilitate morbus aduenit. Ex anni temporibus ætas hoc malum sæpius affert, secundo autumnus: deinde hyems frigidissima, si proximè ad extinctionem calor deteniat. Diuturnum quoque morbum & affectus iste, & difficultas, & leuitas intestinorum consequuntur. Verum & largissimus frigida potus interdum hanc labem progeniit.

De Colicis idest intestini plenioris morbo laborantibus. Cap. VIII.

Colicis sanè voluulo & stropho, idest, torminibus celeriter necantur. longè plurimæ sunt huiusce morbi causæ. Signa verò hæc sunt, grauitas in ieiuno, vbi affectus maximè vrget: pigritia multa adest, tardi sunt, cibos refugiunt, graciles, vigiles, facie tumidi. Quod si propè splenem ægroter colon, idest, laxius intestinum; colorem habet nigrum cum viridi mixtum: album verò cum viridi, si propè iecur. ab his enim proximis visceribus malum communicatur. Sin autem cibum acceperint quāturnuis paucum, & flatu vacantem; mirum in modum instantur, & difflandi quidem cupiditas eos incescit, sed inferius exitus intercluditur: superius verò ructus violenter tentati neque ipsi finem assequuntur. Si qua verò parte flatus vi erumpunt, virosi planè odoris sunt sursum petentes, & acidus ructus excitantes. Renes & vesica in partem huius doloris adducuntur: & vrina cohibetur, istis alia pro alijs accedunt. Miraculum autem his maius est, quod in testes & cremasteras, idest, suspēsores inopinatus dolor inuadit. Nō paucis medicorum hæc morbi communicatio in occulto est: siquidem nonnunquam & suspēsores execuerunt, propriam morbi causam eos continere opinati. quocirca & his pro alijs alia fiunt. Ab hoc quoque vitio alia prodeunt, abscessus, & viscera non mitia, aqua intercus, & phthisis morbi insanabiles. nam à frigore & crasis humoribus, & longè glutinosa pituita propositi intestini dolor exoritur. Quinetiam & ætate, & tempore, & regione frigida, & aspera hyeme prouenit.

De Dyſenteria, id eſt, difficultate inteſtinorū. Cap. IX.

Superiora inteſtina ad cœcum uſq; tenuia & bilioſa ſunt: atq; inde **E** græcè Cholades nominantur: poſt hæc inferiora uſq; ad inteſtini re-
cti initium craſſa & carnoſa ſunt. In oĩbus vlcera ſiūt: dyſenteria verò eſt
horum vlcerum ſpecies: iccirco & varij exiſtūt morbi. Aliqua etenim
ſuperficietenus inteſtina radunt, excoꝛiationem tantum facientia, &
innoxia ſunt: ſed longè innocentiora, ſi in inferioribus inteſtinis coſi-
ſtant: alia paulò etiam profundiora vlcera. verum neque hæc immitia
ſunt. Alia profunda non vno loco manentia, ſed exedentia, glandulo-
ſa, ſerpentia, & ſphacelum inferentia, mortifera ſunt. Venulę quoq; in **F**
hiſce vlcerum paſſionibus circumroſę apparent: & in hiſ vlceribus ſtil-
lationes ſanguinis largiores cernuntur. Alia eſt ſpecies vlcerum, quę
oris tumentibus aſpera ſunt, inęqualia, calloſa, vt in ligno Gemmā di-
cimus. id genus vlcera vix medicabilia ſunt: neque enim cicatricem fa-
cilè contrahunt, & facilius aperiuntur. Dyſenterię cauſę plurimę
ſunt: principes autem cruditates, refrigerationes aſſiduę, acrium cibo-
rum aſſumptio, obſonij, quod gręci Myttoton vocant, latini Moretū
dicerent: cœpę ipſius, alij, carniū vetuſtarum, acrium eſus: à quibus
poſtea cruditas ſuperuenit. Super hæc humidum aliquod inuſitatum;
vt mixtura illa, quę Cyceon græcè dicitur: aut potio RYTEON appellata: **G**
aut qualia in ſingulis regionibus loco vini ſiunt contra ſitim remedia.
plaga præterea, & refrigeratio, & frigidę potus inteſtina exulcerant.
Excrementa verò, & quę cum vlceribus ſunt, alia atque alia in alijs at-
que alijs reperiuntur. Nam ſi in ſuperficie ſint; ex ſuperioribus quidem
tenuia, bilioſa, inodora, præter eum, qui ab inteſtinis fit, odorem: ieiunij
autem inteſtini excrementa puriora, crocea, mali odoris: Aliqua ve-
rò & cum alimento liquato quidem, ſed aſpero exeunt. at modo gra-
uis odor ab vlcerum putredine fit, modo vt à ſolo ſtercore provenit.
Ab inferiorum autem inteſtinorum vlceribus aquoſa, tenuia, ſine odo-
re feruntur. Sin profundiora vlcera ſint, ſanioſa effluunt, ſubrubida, vi-
noſa, aut inſtaraquę, in qua caro lota ſit: & hæc modo ſola, modo cum
ſtercore. hocque liquidum eſt circumfuſo humore diſſolutum, non in-
fectum bile, inodorum: aut compactum, ſiccumque, ſed ob humorem
circunfluentem lubricum deiicitur. Cæterum ſi maiora, leuioraque vl-
cera ſint, & in ſuperioribus inteſtinis; eorum ratione, à quibus, & per
quę tranſeunt, bilioſa effunduntur. ſedem enim vellicant: nam bilis a-
cris eſt, eoque magis ſi ab vlceribus effluat. bilis verò & inſtar vnguinis
pinguis eſt. Ex profundioribus autem vlceribus, ſed inferioribus cruen-
ta manant, craſſa, pituitoſa, carnoſa, non valde pinguiſ, ramentoſa: vt

- A** potè quæ ab intestinis abstrahantur. quinetiam & integræ intestinorū partes commixtę sunt. Excernuntur quoque & albida, crassa, mucosa, adipis concisa similia, humore circumfusa. Hæc vtique à recto oblongo intestino feruntur. Nonnunquam sanè mucosa tantum, vellicantia, parua, teretia, mordaciaque egeruntur; crebro surgere cogentia, & deijciendi cupiditatem cum voluptate afferentia; sed quæ deijciuntur valde pauca sunt. Tenesmus huic vitio nomen est. A' cæco autem carnes longè rubicundæ, & grandes excernuntur, circumscriptione multo maiorem habentes: in ipso enim maiora fiunt vlcera, cruor etiā crassus, feculentusque emanat: & hæc omnia multò quàm antedicta foediùs olent. Cæterum postquam serpunt, & exedunt vlcera, & nullo remedio villo in loco coerceri possunt; a superioribus quidem non solum exquisite biliosa, sed & crocina, spumea fecem vini referentia, & nigra, isatidis, & porri succum repræsentantia, antedictis crassiora, atque instar putredinis graueolentia deijciuntur. Alimentum nunc minus concoctum est, solum vt à dentibus voracius contritum. At si inferiora intestina vlceribus erodentur; guttæ cruoris atræ, crassa, carnosa, rubida, grummosa, nonnunquam nigra, multis modis variantia, olida, non ferenda per sedem expelluntur: humiditatumque exitus inuoluntarij fiunt. Nonnunquam oblongum quiddam in pluribus non discretum, instar sani intestini deijcitur: & ignaris rei suspicionem præbuit intestini. At negocium ita se habet, intestinorum tunica perinde ac ventriculi geminę sunt, & altera alteri obliquè superiniecta est. Igitur cum earum connexio dissoluitur, interior tunica secundum longitudinem ab sistens foras egreditur: exterior sola intus remanet, & carnosa efficitur, & cicatrice solidatur: sanescuntque homines, & viuunt. id verò inferius intestinum solum patitur. in causa est tunicarum carnosa substantia. Quòd si ex quopiam vasculo cruor emanet flauus, aut niger; purus, non cum cibo aut stercore mixtus effunditur: verum concretum quiddam latis araneolis simile extenditur. in grumum enim, cum re fixit, obduratur: neque sanguinem excretum esse credideris. ob sonū autem multum cum spiritu maior quàm pro effectu, excretionis est apparentia. Interdum & in pleniore intestino purulentus abscessus efficitur, nulla nouitate ab alijs internis vlceribus differēs: etenim signa, & pus, & vlcerum medicatio penitus eadem sunt. Si res duræ, carnosæ contritis asperisque corporibus similes excernantur; abscessus non benigni moris significatur. Nonnunquam ex laxo intestino aqua multa dysentericæ modo profluit, idque plurimos ab hydropico morbo liberauit. Vlcerata quidem intestinorū (vt paucis dixerim) huiusmodi sunt. Cæterum & ipsorum formæ, & ab ipsis purgamenta tot sunt, quot su-

pra comprehendimus. Quae singulis quoque aegrotantibus accidunt, explicabimus; seu placida, seu noxia ulcera sint. Itaque collectim dictum esto. si exulceratio superficietenus fuerit siue supra, siue infra; febrem non habent, nec dolorem; ac sine decubitu tenui victus ratione diuersis modis sanescunt. Sin vlcus altius descenderit, in superioribus quidem mordacia tormina & acria sunt tanquam à pauca calida bile. alijs, atque alijs temporibus suppurant intestina: plerunque verò suppurat, aut coctiones dimidiatę sunt, cibos tamen non horrent. Si inferiora ulcerata sint, longe superioribus sunt salubriora. hæc enim humiliora intestina multò carnosiora sunt alijs. Sin caua & depascentia ulcera in superioribus grassentur; febres acutę concitantur, non emicantes, in visceribus demersę: extrema refrigerantur: cibus fastiditur: vigilia adest: ructus male olent: nauseabundi sunt: bilis vomitus, vertigo. cumq; multa expellantur, (ea verò biliosiora sunt,) tormina, atque alij dolores magis perseverant. His accedit virium consumptio, genuumq; resolutio: ardore estuant: sitibundi sunt & anxij: atra per nauseam rejciunt: lingua est arida: pulsus pusilli, debiles. atque his germana sunt, quotquot, de perniciosis ulceribus mortifera exposui. oris etiam ventriculi dolore usque ad animę deliquium torquentur. Quidam verò neque ex eo deliquio in pristinum restituti sunt, sed in tali affectu vitam finierunt. Huiusmodi calamitates & inferiorum intestinorum corrosionibus communes sunt, si depascantur ulcera, neque eorum depastionem compescere valeamus præterquàm quòd tormina doloresque sub vmbilico inferius, vbi ulcera sunt, percipiuntur. Formę autem excrementorum tales sunt, quales supra posuimus. Verùm si inter initia parua ulcera sint, in longumque tempus depastio producat; alia alijs ulcera superueniunt, aliquibus mitescentibus, aliquibus in summum excrecentibus. quales enim sunt in mari fluctus, talis est in vlcerebus tempestas. Ceterum si quando natura resistere potens fuerit, simulque & medicus subuenerit, depascentia compescitur, mortisque timor remouetur: intestina tamen dura, tumida, cicatricosaque remanent, & nõ nisi longo post tempore sanescunt. Verùm enim verò cum ab intestinis cruor erupit, si ex magna vena, aut arteria exeat, matura mors aduenit: neque enim aut manum intromittere, doloremque attingere, aut medicamentum ipsi vlceri adhibere possumus. Quinetiam si medicamento sanguinis profluuium coercetur, non propterea tuta est, ac vera mortis euasio: quãdoquidem nonnullis magna crusta, (Escharam græci vocant,) decidens, venę ostiolum patentius efficit. Vbi verò & grummi intus con crescent, intusque remanent, ineuitabilis morbus est. Incipientibus igitur sanguinis eruptionibus succurrere oportet. plerunque autem cum

- A** futura sunt, licet non admodum claris signis, tamen sese indicant. anxietas enim adest, & animi ambiguitas: grauitas ea in parte est, quæ rumpitur: & facies rubet, si nondum ruptura facta est. Sin autem vena proximè rescissa est, plurimum venter mollitur omnino: si satis temporis præterijt, difficilior, atque tardius soluitur. Huiusce qualitatis sunt intestinorum vlcera. Præcipuè nascuntur æstatis tempore, secundo autumni, minus vere, minimè hyeme. Pueris quidem, & adulescentibus ventris profluvia contingunt: difficultas autem intestinorum viris & iuuenibus. Senecta verò ægrè medicabilis est, & ad ducendam cicatricem longum tempus requirit. At vlcera exedentia senibus inusitata, sanguinis verò profusio senectæ est conueniens.

De Læuitate intestinorum.

Cap. X.

- S** I à torminibus, & ab latis, valdeque profundis superiorum intestinorum vlceribus cicatrices crebræ, crassæ, solidæque contrahantur; stercora ex his deorsum liquida, ab alibili indiscreta prolabuntur. Intestinorum enim raritas, per quam sursum versus alimonia discurrit, à cicatrice interclusa est. Homo igitur nutritionis inopia laborat: & pallor adest, & infirmitas. Affectus iste qui ab cicatrice fit, Lienteriæ cognomè accepit, ab intestinis scilicet, quæ Græci Entera vocant: & nunc quidem à cicatricibus morbus exoritur. Aliàs verò intestina cicatricis expertia sunt, sed consuetudo & exercitatio intestina profluum pati edocent. In istis enim calidum quandoque refrigeratum est: vt neque concoctionem, neque digestionem moliantur: sed præ imbecillitate retinere non potest, omnemque elaborationem alimentum subterfugit. Quod si ex tempore, & non stabilis, sed leuis mouenti purgatio fiat; simplex à cibis vomitus morbum soluit. Sin autem aliquo tempore prorogetur, et in sede firma istorum causa permaneat, nihil opis vomitus affert. Morbus quoque longus, & malus habitus, qui decumbere non cogit, lienteriam peperit. Aqua intercus nonnunquam in hanc agritudinem foeliciter commutata est, in malum scilicet ex malo. sed melior est successio.

De Vteri morbis.

Cap. XI.

M Vlicibus vterus ad purgationem & partû bonus est, sed morborum infinitorum, malorumque accruum congerit. neque enim vlceribus tantum, & inflammationi, & fluori obnoxius est; verum etiam si totus repletus sursum versus moueatur, celerem interitum affert. Alibi quidem scriptum est, qui nam ipsius morbi perniciosi acuti sint. Diuturni verò huius fluer duplex, duritia, vlcera aliqua innoxia, ali-

A R E T A E I

qua maligna, exitus totius aut partis. Fluor sanè ruber, aut albus est, for
ma declarat. Ruber quidem, si sanguis flauus emanet, & huius species:
vel liuidus, vel niger & tenuis, vel crassus et concretus, vt grummi. Al-
bus, vt aqua, aut flauus cum pallido mixtus vt bilis; crassus verò aut sub
tenuis, aut tenuis liquor, quem græci Ichora vocant, & male olens. al-
bus item, vt pus. sed exquisitè albus, vt album serum. quin etiam gutta
cruenta nonnunquam cum pure simul effluit: mille aliæ sunt secun-
dum rationem maioris & minoris istorum species. Circuitus verò mo-
do est menstrua purgatio, sed non ad pristinum præscriptum diem re-
uertitur. non multus quidem sanguis, sed per multos dies effluit. pau-
cōrum autem dierum fit interpolitio, sed omnino pura. Alter est cir-
cuitus modus, sed ad certum diem: neq; plurimi sanguinis est plerunq;
prima purgatio, bis autem ac ter purgantur per totum mensem. Tertia
est quoque floris species, indefinens quidem effluuium est, & singulis
diebus modicum: sed in totum mensem summa fit non admodum mo-
dica; neque enim vterus ostium claudit, sed hiat, ad effluxum humidi-
tatis relaxationem patiens. Verum si neque intermittatur, neque pa-
rum effluat, ob sanguinis effusionem moriuntur. Signa utiq; hæc sunt,
præter humiditatis effluētis colores, ipsius hominis color, peruigilant,
cibos oderunt, anxietate vexantur, dissoluuntur in rubro profluuiio
magis, & dolore torquentur, & in ambobus quod effluit, mali odoris
est, sed modo magis modo minus. Albū enim profluuium peius olet,
si quando maior adest putredo. Aliās autem rubrum, cum sæuius de-
bacchatur erosio. Breuib; sanè dictum esto, ater fluor omnium pessi-
mus est, deinde liuidus. Pallidus, albus et purulentus, diuturniores qui-
dem sunt, sed minus periculosi. Ex his ipsis pallidus deterior quidem
est, sed longe melior est ille, qui cum vfitato colore mixtus est: vfitatus
autem est ruber, eiusque species. Quin etiam & ipsis minus noxij sunt
vfitati: sed re vera senioribus infestiores sunt rubri fluxus, minimè au-
tem puellis, quibus magis albi nocent. Item altera est albi floris spe-
cies, menstrua purgatio, exalbida, acris, & pruriginem cum voluptate
afferens. In istis verò humor albus, crassus, genituræ similis prouoca-
tur; hanc speciem Gonorrhœam, idest, fluxum seminarium muliebrem
appellauimus. Est autē vuluæ refrigeratio: quam ob rem humorum te-
nax esse non potest: quin etiam sanguinem in albidum colorem trans-
mutat: vim enim ignis rubrificam non habet. Id genus vitij & stoma-
chus patitur, ideo & pituitam euomit. Simili affectu & intestina labo-
rant, cum profluuiio græce Diarrhœa vocato, ægrotant. In vtero præte-
rea vlcera suboriuntur, aliqua lata, pruriginosa, tanquam sale inspersa;
hæc sunt quædam superficiiei exoriatio. pus habet crassum, inodorum,
paucum.

- A paucum. Vlcera huiusmodi mitia sunt. His cauiora sunt vlcera & deteriora, quibus dolores parui accidunt, pus paulo plus, grauius olent: nihilominus tamen hæc quoque placida sunt. Quod si altius penetrent, & labia dura asperaque fuerint, & sanies quædam olida exeat, & quàm in superioribus, dolor sit maior, exedit vuluam vlcus, & nonnunquam caruncula quædam separata egreditur. neque ad cicatricem vlcus id ducitur, sed longissimo tempore hominem tollit: nam maxime diuturnum est. huiusmodi græco vocabulo Phagedæna nuncupatur. Nempè mortifera vlcera sunt, si præter ipsa dolor exacerbat, & mulier valde contristatur: & res putrida ab vlcere neque ipsis agrotis tolerabilis emanat, efferaturque manuum attritione et medicamentis, & quolibet genere medellæ exasperatur. venæ autem in vtero turgent, & proxime simul partes distenduntur. id verò perspicacibus medicis tactu deprehenditur: neque enim aliter liquet. cæterum ignis & anxietas totius, & duritia simul, ut in feris vlceribus insunt, quæ & ipsa mortifera sunt, necnon & Cancri appellationem obtinent. At cæcer neutiquam vlcus est, sed tumor durus & indomitus, qui vna totum vterum distendit: dolores quoque, & reliqua omnia, quæ in vlcere insunt, cancerum comitantur. Hæc eadem vero cancerosa vtraque sunt, et diuturna, & perniciofa. Vlceratus autem cancer non vlcerato longè improbius est, & odore, & doloribus, & vita, & morte. Nonnunquam integra vulua de sede sua egreditur, & mulieris feminibus insidet. incredibilis calamitas: Sed neque inaspectabilis est vterus, neque ingenerabilis causa. relaxantur enim membranæ ilibus appensæ: quæ vteri sunt ligamenta nervosa: quæ in fundo sunt iuxta lumbos gracilia, quæ in ceruice hinc atque inde iuxta ilia, maxime nervosa, lataque sunt: qualia nauigiorum vela cernuntur. Omnes igitur hæ membranæ remittuntur, cum vulua foras procidit. plerunque sanè huius exitus mortem affert. Accidit enim ex abortu, & magnis concussionibus, & violento partu. At si non interficit, diu hæ vitam producant, non visibilia videntes, extra alentes
- D vterum, atque foetentes. Videtur autem nonnunquam duplicitatis vteri interius succingens tunica, quando à contiguo diuellitur. Geminæ nanque membranæ tantum sunt differentes a tunica. hæc verò abscedit & fluctione, & abortu, & violento partu: quando ipsa secundis inherescit. Nam cum ipsæ vi extrahuntur, simul & vteri tunica extrahitur. verum nisi pereat mulier, reuertens eadem tunica vtero adhaerescit, aut paulum extra prominet: contigit autem feminibus mulier. Nonnunquam vteri osculum solum ad ceruicem vsque procidit, sed rursus intro se recipit, si vterus suffimenta mali odoris olfaciat. ipsum quoque mulier attrahit, si grata odora menta naribus

A R E T A E I

subijciat. Quinetiam obstetricis manibus paulatim intrò recurrit, si E
placidè & sensim prematur; & prius remedia mitigatoria, quæ græci
Hysterica vocant, id est Vterina ei adhibita fuerint.

De Arthritide & Ischiade, id est, Articulorum & Coxendicis dolore. Cap. XII.

Communis omnium articulorū dolor est Arthritis: sed pedum
dolorem Podagram vocamus, coxendicum Ischiada, manuum
verò Chiragram. Nempe aut ex tempore dolor est, si ex aliqua parum
durante causa confurgat: aut latenter, meditationibus longo tempore
contractus est morbus, cum ab exigua occasione dolor & morbus ac- **F**
cenduntur. Est autem omnium simul neruorum affectus, si auctū ma-
lum omnibus ingruat. Initio verò nerui articulorum vincula, & quæ-
tunque ex ossibus exorta sunt, & in ossa inferuntur; dolere incipiunt.
At istorum magnū est miraculum: non dolent quidem vel minimū,
etiam si quis fecerit, aut collidat: si quis ab ipsis doleat, nihil aliud est
eis ad dolorem citandum potentius, non ferramenta adstringentia, nō
vincula, non vulnerans gladius, non exurens ignis. nam & hæc assu-
muntur tanquam maiorum dolorum remedia. Quòd si quis ipsa dōlē
tia ossa præciderit, sectionis dolor, vt exiguus à maiore, obscuratur. Sin
autem iste præualeat, eos voluptas capit priorum malorum obliuionē **G**
afferens. id sanè patiuntur dētes et ossa. Causam quidem veram soli Dij
nouerunt, probabilem verò & apparentem etiam homines. Est autem
(vt simpliciter dicam) huiusmodi. Quod prædensum est, contactū, vul-
nerationemque non sentit: circo & ex tactu vulnerationeque nō do-
let. Dolor enim est res aspera sensui: densum autem non exasperabile,
ideo quoque est indolens. At rarum bono sensu præditum est, & vul-
nere exasperatur. Cæterum quoniam & densa ingenito calore viuunt,
per hunc eundem calorem etiam sentire possunt. Siquidē efficiens cau-
sa substantialis sit, vt gladius, aut lapis, substantialis patientis corporis
pars non dolet: natura enim densa est. Sed si caliditatis insitæ intempe- **H**
ratura corripiatur, sensus fit permutatio. cumque ipsorum ex se ipsa do-
let caliditas, ab interna sensus pulsione excitatur. natura autem in ma-
ius excedente, vel ex abundantia dolores proueniunt. At aliàs in alios
articulos morbus articularis inuadit, quibusdam in coxendices, (eaque
parte plerunque claudus remanet;) & in alia quardam membra nonnū
quam exiguus, quandoque nec in paruas particulas transit pedes et ma-
nus, nam si maiora membra occupauerit morbum ipsum capere valen-
tia, instrumenta illa non supergreditur. Sed si ab exiguo membro ini-
tiū coeperit, mitis est, & inopinata inuasio. Ischiadis quidem à femōre

- A** posterius, aut poplite, aut tibia initium est. Aliàs verò in coxæ cauo (Cotylam græci vocant latini Acetabulum) dolor apparet, rursus in clunē, aut lumbos impetum facit; & omnia potius esse videtur, quàm coxendicis morbus. Verùm etiā articuli ita ferè dolere incipiunt, magnum pedis digitum dolor occupat: rursus calcem in priori parte, qua nitimur; deinde in concavam subit: Malleolus autem postremus intumescit. Doloris causam non legitimam afferunt, aliqui nouæ cræpidæ attritum, aliqui longam obambulationem, alius plagam, aut calcationē, nullus intestinā domesticamque causam explicabit. Quin etiam egrotis verum audientibus incredibile esse videtur. quam ob rem in insana
- B** bilem affectum inciderunt. quoniam principijs, cum debilissimus morbus est, medicus non resistit. qui vt temporis spatio vires acquisiuit, nihil medici diligentia proficitur. Quibusdam in pedum articulis vsque ad mortem relidet morbus; quibusdam in omnis corporis ambitu vagatur, plerunque à pedibus in manus profilit. neq; enim multum interest in pedibus ne, an fiat in manibus: cum vtriq; eiusdem nature sint, graciles, excarnes, externo frigori proximi, à calore interno remotissimi. Item cubiti flexura, & genu conueniunt. post hæc coxarum cavitates, quas Cotylas græci vocat, et vocatus Peristrophus. Transitus quoq; in dorsi, thoracisque musculos fit: incredibileque est, quàm late malū
- C** ferpat. Vertebrae dorsi, ceruicisque dolent; & in summo sacri ossis dolor inhærescit. simulque omnium bos, asinus. & proprius cuiusque dolor. Verùm etiam tendones & musculi cum distentione dolorem patiuntur; necnon maxillarum, & temporum musculi. Item communicatur renibus & vesicæ. O ré admirabilem. Post omnia nares, et aures, et labia afficiuntur. Nam quoquo versus nerui & musculi in capite feruntur. dolent capitis futurae, & quid doleat ægrotus ignorans indicat futurarum species obliquam, rectam, transuersam, posterius, ac prius. Tenuem autem dolorem & in ossibus defixum conqueritur. Vniuersam enim ossium compagem morbus populatus haud secus, atque pedis, aut manus articulum. In articulis quoque tofacea quædam coalescunt. ab initio quidem veluti abscessus occupant: postquàm verò magis spissantur, etiam concreto humore difficiles fiunt inflexiones: demum tosi solidi albi consistunt. in toto autem membro tubercula exigua, quales sunt Ionthi à græcis appellati, Vari à latinis, & maiora exurgunt. humiditas verò crassa, albicans, grandinosa est: nam & totius morbus frigidus instar grandinis est. Videtur autem caloris, aut frigoris differentia præ se ferre. siquidem modo ex calore, modo ex frigore voluptas percipitur. At mihi placet vnicam esse morbi causam insitam frigiditatē, vnicumque esse affectum, verùm si protinus increseat, & caliditas ap-

paruerit, refrigeratione opus est: ac talibus delectatur: & huiusmodi af- **E**
fectum calidum vocant. Quòd si dolor in intimis nervis demoretur,
& articulus non calens collapsus sit, neque extumeat; frigidum hunc
esse dixerim: in quo ad caloris reuocationem medicamenta calida re-
quiruntur. multis autem valde acerbis opus est. Caliditas enim collap-
sas partes in tumorem excitat, & internum calorem ad superficiem e-
uocat. quo tempore frigida medicamina proficiunt. Huic rei fidem id
facit, quòd ipsæ eadem non conducunt. nam quod modo profuit, id
aliàs noxium fuit. atque (vt compendio dicam,) calore in principio,
frigidity in fine opus est. Haud facile quidem continua podagra gi-
gnitur: sed nonnunquam longo intervallo temporis intermittitur. **F**
tenus enim est. Et in ludis olympicis podagricus morbo sedato cursu vi-
ctoriam adeptus est. Viri facilius in hunc morbum incidunt, & ex mu-
lieribus agiliores. Mulieres autem, licet rarius, quàm viri, difficilius ta-
men hoc vitio laborant. Quod enim neque vsitatum, neque familiare
est, id si aliqua vrgente causa potentius euaserit, violentum cum sit, ma-
iorem calamitatem infert. Aetas autem huic morbo subiecta est à quin-
que annis, supra triginta: celerius quoque, aut tardius, pro vt cuiusque
natura, aut victus ratio postulat. Atroces sanè dolores sunt, sed dolo- **G**
res comitantia atrociora: defectus animæ, ad manuum contactum im-
mobilitas, ciborum auersatio, sitis, vigilia. Si discrimen euaserint; tan-
quam ab inferis elapsi laxiorem vitam degunt, incontinentes, simpli-
ces, hilares, auari, & in victu molles, ac delicati. Idcirco verò tanquam
mortem rursus subituri licentiosè præsentì vita fruuntur. Multis in hy-
dropicum morbum podagra concessit, quibusdam in deprauatam spi-
rationem, Asthma græci vocant, latini Anhelitum. Hæc verò successio
medicabilis, atque ineuitabilis est.

De Elephantiasi.

Cap. XIII.

Elephanti morbo & feræ elephanti communia multa sunt & spe- **H**
cie, & colore, & magnitudine, & victu. Verum neque vlli alij si-
mila sunt, neque affectus affectui, neque animal animali. Nā Elephas
fera longè ab alijs differt. primum quidem ingentissima crassissi-
maque est. Magnitudo enim tanta est, vt magnum animal super aliud
animal turris instar imponere queas. Crassitudo quoque tanta quātam
plura crassissima animalia inter se coniuncta vix æquare valeant. Cate-
rum neque specie cuiuspiam admodum similem inuenias: siquidem om-
nes exquisitè nigro colore toto corpore obscurantur. Nam equorum
alii cadidissimus est, quales Rhefi equi thraij: alij albis pedibus, qua-
lis Menelai Podargus: alij flauis, quales cétum & quinquaginta: alij cœ-

- A** rulei, vt illud Homeri, factus equo similis concubuit Cœruleos habens crines. ita boues se habent, ita & canes, ita quælibet reptilia, & animalia, quæ super terram depascuntur. Elephantibus autem soli nigri, tenebricoso colore, nocti & morti similes. Specie verò tali sunt. capita quidem & facies fœdas habent, figura non euidenti, super breui ceruice, vt caput in humeris confidere videatur: atque ideo non euidentis est. aures enim grandes sunt, latæ, alarum similes, ad iugula vsque & pectoris ossa. Hæ ceruicem armosque tegunt, sicut nauigia velis conteguntur. Cornua verò mirandum in modum candida nigriori colori internitiæ possidet Elephas. alij hæc dentes appellant. Hæc sola autem candidissima sunt, quale nihil in villo alio quamuis candido animali reperi-
B rur. & hæc ipsa non super frontem & tempora, qualis cornigeris natura est, sed in ore superiori maxilla sita sunt, prorsum versus spectantia, recta non admodum, sed paulum in superiora retorta, quo à recto detorqueri liceret, & in simis dentibus pondus extollere. Grandia utiq; cornua sunt, longitudinem extenti brachij, Orgyam græci vocant, æquât mediocria. alia his multo longiora duplo longiora sunt. prominentiam habet superior maxilla à labro enascentem, lógam, exossam, tortuosam, serpentis similem. Duo verò in summa prominentia foramina sunt: & hæc in pulmones vsque pertinentia natura terebrauit duplicis tibie imaginem referentia. Hac fanè fistula tanquam nare ad respirationem, necnon & vice manuum id animal vitur. poculum etenim, cum velit, hoc processu corripit, compelectiturque, & valide retinet: neque ab eo quispiam vi eripere posset, nisi alius sit potentior Elephas. herbam etiam ad pabulum hoc querit: neque ore minoribusque dentibus carnes edendo vitam ducit. prælongi enim pedes longe à terra distans animal sustinent. quinetiam breue (vt diximus) collum est. ore igitur humi pabulari non potest. Nōnunquam & cornuum ab ore processus herbam os tangere prohibet. Itaque hac prominentia magnum pondus haurit: deinde quotcunque venatur, hac complexus ventri futura alimentū in os detrudit. Ritè igitur primi illi Proboscida hanc vocauerūt, nam, pro, id est, ante se animal, hac boscetē, id est, pabulatur. Verū enim verò neq; ex palude aut flumine ore bibere ei licet. Eadem. n. causa est, q; si sitiat, proboscidis extremā narē in aquā demergit: deinde tāquā respirās, vice aeris, multū aque attrahit: vbi verò impleuit, narē ceu poculū in os fluminis instar effundit: deinde iterū attrahit, iterumq; effundit, quoad ventrē tanquam onerariam nauem compleuerit. Corium habet asperum, crassissimumque, tumoribus inæquale, fissuras habens, ceu semitas prælongas, aliàs diuifuras concavas transversas, aliàs verò obliquas valde profundas. Totū Tripodonio persimi-

le est. Pili autē alijs quidem animalibus natura, aut setæ sunt, Elephan- **E**
 ti verò sordida lanugo est. Infinitæ sunt & aliæ differentiæ inter ele-
 phantem & cætera animalia. Etenim retro versus quandoq; secundum
 genu flectitur, quemadmodum & homo, & mammas propè axillas ha-
 bet, vt mulieres. Cæterum non in præsentia mihi opus est de animalis
 huius natura tractare, nisi quatenus ex eo & morbus Elephas vocatus
 patefiat; quotque ægrotantis forma huius animalis naturæ similia obti-
 neat, agnoscat. Morbum quoque hunc Leonem vocauerunt, ob ex-
 tremarum frontis rugarum similitudinem: quam partem græci Episce-
 nium nominant. De ea posterius suo loco dicitur. Satyriasis etiam ap-
 pellatur ob malarum ruborem, atque inexplebilem impudentemque **F**
 coeundi libidinem. Necnon & Hercules dicitur, quoniam eo nullus
 maior est, neque valentior. Magnus est quidem potentia morbus. ad
 mortem enim inferendam est omnium longè efficacissimus. est etiam
 visu foedus, & in omnibus terribilis, quemadmodum & elephas belua.
 Inevitabilem quoque affert interitum: quandoquidem à mortis causâ
 ducit originem. Ea ingenti caloris frigiditas est non exigua, vel potius
 congelatio, ceu quædam sæva hyems: cum aquam in niuem, aut etiam
 grandinem, aut crystallum, aut glaciem conuertit. Hæc est communis
 mortis ac morbi causâ. Verumtamen neque vllam insignem coniectu-
 ram morbi principium obtinet: neque vlla noua, atque inusitata labes **G**
 hominem incessit: neque in corporis summis partibus repræsentatur,
 vt protinus videre quis possit, & incipienti malo resistere. sed in visce-
 ribus tanquam domo Plutonis delitescens ignis iam succéditur, inter-
 norumque victor rursus in superficie aliquando exardescit. Plerumq;
 sanè à facie hæc pestis incipiens tanquam ignis de specula procul con-
 spicius effulget. Nonnullis verò ab extrema cubiti curuatura, à genu,
 à manuum, pedumque articulis. Iccirco autem huiusmodi hominum
 salus desperata est: quoniam medicus ad morbi debilissima initia artē
 non adhibet negligens, & ægrotantiū calamitatis ignarus. Tardi enim
 sunt, vt ab aliquo leui & vulgari causâ, somniculosi, quieti, sicca aluo. **H**
 Hæc etiam sanis haud valde inusitata sunt. In morbi autem crementis
 respiratio graue olet ob interni spiritus exhalationem. Huiusce rei aer,
 aut quippiam aliud extrinsecum causam præbere videtur. Lotum cras-
 sum est, album, turbidum, quale iumentum reddit. venerem appetunt,
 { crudorum & inconcoctorum distributio fit: } neque istorum est sen-
 sus & meditatio. neque enim concoxerint necne, percipiunt: & crudi-
 tas hæc concoctioni similis est. nam ipsis haud frequens est in optimum
 aut familiare concoctio. Digestio verò facile fit, tanquam in suum ip-
 sius alimentum raptim morbo attrahente: propterea valde siccitate in-

* Aliter
 intrinsecū,

* Aliter
 feminis
 crudi &
 incocti
 emissio
 fit,

- A** ferioris ventris laborant. Tumores alij iuxta alios exurgunt, nondum quidem continui, sed crassi & asperi: & interstitium tumorum discissum est, vt elephantis corium. Venæ late sunt, non sanguinis redundantia, sed cutis crassitudine. Non multo post autem & sedes declarat vniuerso corpore in æqualem tumorem distento. Pili in omni corpore præmoriuntur in manibus, femoribus, tibijs: Item in pube, in mento rari sunt: rara quoque in capite cæsaries. quod verò maius est, intempestiuu canis, & caluitium affatim subitoque ingruunt. non multo post autem pubes & mentum glabrescunt. Quod si qui pauci pili remaneant; hi magis dedecent, quàm qui defluerunt. Capitis cutis altius rescissa est: trime autem frequentes, profundæ, asperæ sunt. Tumores in facie duri, acuti: nonnunquam fastidio albidio, basi viridior. Pulsus pusilli, graues, tardi, tanquam per coenum vix se mouentes. Venæ temporum distentæ sunt, & sub lingua ventres biliosi. Lingua grandinosis varis exasperatur. Neque inopinabile est & omne corpus talibus scatere tuberculis: quandoquidē & in victimis prauos humores habentibus carnes grandinis plenæ sunt. Sin autem valde ab itimis partibus erumpet morbus, & in extremitatibus apparebit; impetigines summos digitos infestabunt, genua prurient, pruritusque cum voluptate scalpetur. Ambit verò impetigo & mentum nonnunquam in orbem: rubent maxillæ cum tumore haud ita magno: oculi caliginosi, ænei coloris sunt: supercilia prominentia, crassa, glabra, deorsum versus pondere vergentia: contractis glabellis eminens tumor insurgit: color liuidus, aut ater est. Episcenium vehementer contrahitur, vt oculos contegat, quemadmodum irascen tibus, aut leonibus accidit: vnde & Leonina hæc egritudo vocatur. Igitur neque leoni, neque elephantis solum, verum etiam nocti tenebrose æquales sunt. Hypopia, id est, sub oculis insurgentia ossa, & nares cum atris tumoribus salebrosæ, extantesque sunt. labiorum prominentia crassa est, pars autem inferior liuescit, nassus tumet: dentes non albi sunt, sed nigricare videntur. Aures rubent admixta nigrizia, obstructæ, elephantice, vt grandiores consueto esse videantur. Vlcera in basi aurium sunt: sanies defluit: pruriunt. Totum corpus rugis asperis exaratur: necnon & alitè descendunt scissuræ veluti nigri in corio sulci, propterea & Elephas huic morbo nomen est. Plantarum et calcaneorum vsque ad medios digitos fissuræ sunt. Quod si plus augetur malum; tumores malorum, menti, digitorum, genuumque vlcerosi fiunt. vlcera foetida sunt, & insanabilia: alia enim super alia exurgunt, super alia alia nitescent. siquidem membra hominem diu morte præueniunt, quoad de corpore excidant nassus, digiti, pedes, genitalia, atque totæ manus. Neque enim hæc labe prius perimit, a turpi vita, seuisque cruciatibus liberās, quàm

* Aliter
atq; extat

A R E T A E I

membratim dilaceratus homo sit. At longaua est, quemadmodum & Elephas animal. Sin autem membrorum recens dolor sit, longè acerbius affligit. Aliter atque aliter paratorum ciborum appetentia est non obtusa, sed gustatus qualitatis expers est: nullaque edendi ac potandi delectatio. omnia verò ob doloris cruciatum oderunt: alimento priuatur corpus: rabiosa inest cupiditas: spontinæ sunt lassitudines; singulorum membrorum species hominem grauitate inusitata premit, quantumlibet exigua membra sint. quinetiam corpus omnia grauatim fert: non balneis delectatur, non illuuiæ, non cibo, non ieiunio, non motu, non quiete: ab omnibus enim morbus alienus est. somnus tenuis, vigilia peior mala sua cogitans. spirandi vehemens difficultas: suffocationes fiunt, ac si laqueo strangulentur. Hoc igitur pacto nonnulli vitam perdidierunt, inexcitabilem somnum in mortem dormientes. Itaque tales, cum sint, quis non aufugiat? aut quis non auerfetur, licet filius, aut pater, aut etiam germanus frater sit? cum metus est, ne morbus cõmunetur. Propterea multi in solitudines & montes sibi charissimos abduxerunt; aliqui eorum egestati, quoad viuerent, subuenientes, aliqui verò minime: cum eos vita defungi mallerent. Fama est eorum quendam, qui in solitudinem expositi erant, ex terræ latebris repantem viperam intuitum, aut fame coactum, aut morbi tædio inductum, vt malo malum commutaret, viuentem viperam edisse, neque prius è vita migrasse, quàm omnia ipsius membra computruerint, atque exciderint. Alterum præterea ferunt, viperam in musti dolium irrepsisse cõspicatum, cum mustum ad satietatem ingurgitasset vomuisse, multumque veneni simul cum musto reiecisset, quoniam in musto fera extincta fuerat: iterumque hominem mustum largissimè epotum, vitæ pariter ac morbi finem quærentem. vt verò satiatus, iuxta inebriatusque fuit, primum quidem humi prostratus instar morientis iacebat. posteaquàm deinde graui sopore experrectus est, ebrietatemque discussit, in primis comæ defluerunt, præterea digiti & ungues; deinceps omnia in ambitu corporis membra contabuerunt. quoniam vero adhuc in semine facultas erat, iterum tanquam ab ortu hominem natura veluti ex cera creauit. alios enim crines enutriuit, ungues nouos, & nitidam carnem instaurauit, ac vetus corium ceu serpentis senectam exuit: & tanquam alter homo ad vitæ munia reuocatus est. Ita habet fabula non admodum quidem vera, neque valde fidem excedens. Malum enim malo pulsum esse probabile est: naturam verò ex residua vitæ scintilla hominem redintegrasse, haud ita à ratione abhorret, vt monstro simile esse uideatur.

Aretæi

ARETAEI CAPPADOCIS

DE MORBORVM ACV-

TORVM CVRATIONE,

Liber Primus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Prooemium.

Curatio phreniticorum.	Cap. I.
Curatio Lethargicorum, seu Vernofoorum.	Cap. II.
Curatio Tabis.	Cap. III.
Curatio Apoplexiæ.	Cap. IIII.
Curatio accelsionis morbi Comitialis.	Cap. V.
Curatio Tetani, seu Rigoris.	Cap. VI.
Curatio Anginæ.	Cap. VII.
Curatio vitiorum columellæ.	Cap. VIII.
Curatio Pestilentium in faucibus vitiorum.	Cap. IX.
Curatio Pleuritidis, idest, morbi costalis, seu lateralis.	Cap. X.

Prooemium.

Cap. I.

A Cutarum ægritudinum medicamina speciebus signorum contigua sunt, quæ superioribus libris à me cõprehensa fuere. Quæcunque sanè in febrium curatione fiunt secundum ipsorum differentiam, & secundum morborum speciem, & in ipsis diuersitatem; eorum plura in Tractatione de Febribus explicabuntur. Quotquot autem cum febribus acuti morbi fiunt, qualis Phrenitis est, aut sine febribus, qualis Apoplexia; eorum duntaxat medicamina commemorabo: vt ne aberrem, neque verbosior sim, alia in alijs describens locis. Idem vero principium, quod & de morbis feci, eundem etiam finem faciam.

B Curatio Phreniticorum. Cap. II.

A Egrotum cubare conuenit in conclauis mediocris amplitudinis, aeris temperati, hyeme tepidi, æstate frigidioris. vere autem & autumno secundum temporum naturas coniectura vti decet. Deinde quiescere iubendum est & ægrotos ipsos & omnes domesticos. Acutè nanque audiunt phrenitici, & strepitibus irritantur, nec non & ab his

A R E T A E I

in furorem aguntur. Parietes læues sint, æquales, neque supereminentes, neque festucās, aut aliquid exertum habentes, neque picturis exornentur: picturā enim parietum mentem turbat: nam præ oculis falsā quædam simulacra obuersantur, & quædam non eminentia tanquam eminentia manibus contractant, omnisque occasio citra causam manuum agitationem prouocat. Cubilis longitudo & latitudo moderata sit; quò neque in ampliori volutari, iactarique possit, neque à nimis angusto delabi. Stragulæ vestes glabræ sint, vt ne floccos colligēdi in mentem veniat. In molli lecto decumbant; nam durum stratum neruis ingratum est. Nō minime autem inter ceteros egrotantes phrenitici neruis laborant: facile enim conuelluntur. Amicissimi eos inuisant: fabulæ & sermones animum ne vellicent: cū delectabilia omnia esse oporteat, illis præcipue, quorum iracunda insania est. Vtrum in tenebris an in luce habendi sint, ex morbi natura conijcere debemus: nam si ad lumen efferantur, & quæ non sunt, cernunt, & quæ nō adsunt, cogitant; aut pro alijs alia cognoscunt, aut quasdam nouas & vanas imagines accipiunt, atque in summa lucem, aut quæ in luce sunt, extimescunt; obscuro loco eos continere præstat: Sin secus se habeant, lucido bonum est autem ad lucem respiscere, placarique insaniam. Ne diu a cibis abstineant: cibi verò humidiores sunt, paucioresque, & continui: nam cibi animum demulcent. Occasio autem exhibendi cibi esto in vtriusque remissionibus, febris videlicet, atque delirij. Quòd si ab inedia furant, & non desinat febris; cibos dare non valde febrem lædentes vtile est. Nempe bonum est febrem deliriumque in accessionibus remissionibusque concordare, quò exhibendi cibi oportunum tempus inueniatur. In primis itaque considerandum est, sanguis nec ne mittendus sit. Si mentis quidem alienatio vnà cum febre à principio inuaserit; venæ in cubiti curuatura primo aut secundo die, media potissimum secanda est. Quòd si non nisi tertio, aut quarto die delirium accedat; vsque ad primum decretoriorū dierum circuitum venę sectio differenda est. At si vltra conueniens tempus, vt puta sexto aut septimo die superueniat, venę sectio dimittēda est: multo enim ante iudicationes in acutis morbis euacuandum est, aut purgandum, aut alijs irritationibus vtendum. Venæ quoque incisor ne multum sanguinis detrahat, licet à principio fecerit. phrenitis nanque malum est in syncopam facile mutabile. Sin autem ægrotus valde repletus sit, & iuuenis, plurimo cibo, & largissimo vini potu saginatus; hæc ad phrenitidem rationes non pertinent: verum istis & citra delirium multum sanguinis hauriendum est: longè autem minus auferendum, si iidem phrenitici sint. Verum tamen audacius venæ soluenda est, si à præcordijs non à capite morbus oriatur: ibi enim vi-

- A** te principium est: caput verò sensus, neruorumque originis locus est, sanguinemque potius à corde trahit, quàm alijs distribuat. Igitur si mentum hoc affectum sit, venam cubiti scindere non conuenit: quippe in illis vitijs inanire vasa oportet, à quibus non modica noxa prouenit. Quòd si vires patiantur vt quantum sanguinis satis est, euacuetur; semel auferendum est: ne, dum repetendo tempus conteritur, exhibendi cibi occasio elabatur: quandoquidem phreniticis continuè febres sunt, neque remissiones longas habent, sed breues & latentes subleuationes. Cæterum si ante mediocritatem defecerit æger; ad secundam remissionem differendum est, nisi longo tempore post ventura sit. Quòd
- B** si non sit, vires instaurando odoramentis, faciei tractatione, & pedum compressionem protinus sanguis detrahendus est: quantum verò mittendum sit, facultas ostendet. Esca humida omnibus quidem febricitantibus idonea est, sed phreniticis maxime: aridiores enim sunt, quàm si sola adesset febris. neque mulsæ danda, nisi biliosi sint: nam facile à biliosis naturis concoquitur. Far lotum cum aqua, aut mulsæ conuenit. Bonum quoque est ex his sorbitiones simplices præbere, quales saturæia; aut apio, aut anetho incoctis fieri solent. hæc nanq; bonam spirationem conciliant, & urinam cient: conducit autem phreniticis lotij excretio. Omnia olera profunt: sed malæ potissimū lentor bonus est & ad linguæ arteriæque læuorem, & ad stercoreum descensum. optima est beta, blitum, coronopus, cucurbita, & quicquid suis temporibus optimum fuerit. Ordei verò mundati cremor liquidissimus quidem in primis nutritibilior est: sed tanto etiam spissior crassiorque sit, quanto plus temporis morbus progressus fuerit. Verum in iudicationibus & paulo ante iudicationes cibus subtrahendus est. Si morbus longiori tempore producat, cibos ne subtrahito, sed triticea exhibeto, quò sufficiat ægrotus: quādo extremorum & volatiliū carnibus in cremore liquefactis plerunque opus est. oportet enim hæc in elixando valde dissolui. Ex piscibus saxatiles alijs præstantiores sunt: atq; omnino regionis illius optimos deligito. quippe aliam regionē alias piscium species procreare creditum est. Vinosa naturæ fructus subtrahito: quoniam caput & mentem percutiunt. Verum si necessitas vrgeat, viribus aut ore ventriculi labantibus; mala in mulsæ elixa, aut in adipe tosta exhibeto. aliorum singula calida aqua dissoluito, si roborandi duntaxat oris ventriculi causa exhibeas: sin autem vires quoque instaurare opus sit, non vsque adeo vinosa facultas dissoluenda est. Cibi quidem (vt semel dicam) huiusmodi sunt. Irrigandum verò caput est refrigerandi causa oliuæ acerbæ contritæ vnguinem: nam caput in phreniticis caleferi nō amat. Quòd si vigilæ & cogitationes ægrotum agitent; rosacei parem modum in

A R E T A E I

principio misceto: adhuc verò plus rosacei addendum, quò magis ex- E
 tra intraque caput roboretur ac refrigeretur. At si mens labefactetur,
 et locutio euariet; serpylli comam oleis incoquito: aut hederæ succum,
 aut sanguinalis affundito. Si mentis verò alienatio vehementius homi-
 nem turbet; peucedanum, & spondylium oleis inferuefacito, & aceti
 parum instillato: hæc enim halitus & caliditatem diffiant, crassasq; hu-
 miditates, quæ & ipsæ deliramenti causæ sunt, discutiunt. Cauere au-
 tem conuenit, ne in ceruicem ac tendones madefactio descendat, Ten-
 donibus enim atque neruis inimica est. Nempe irrigandi semper occa-
 sio est, præterquam exacerbationis initio: rarius quidem in incremen-
 to, omnium verò frequentissime vigente morbo, cùm maxime insa- F
 niunt, tum maxime irrigandum est humore frigido: atque æstiuo tem-
 pore multo magis refrigerato, hyeme verò tepido. Vt mitescat autem
 delirium; posca, aut conyzæ decocto cum spongia facies fouenda est.
 Deinde cœnanthino, aut crocino vngvine linenda: quin etiam nares, &
 aures iisdem imbuendæ: Hæc enim somnum alliciunt. Siquando isti
 pernoctant, neque interdiu sopiuntur, sed penitus intenti sunt. oculi
 atque instar cornu rigentes, iactantur autem, & è lecto. profiliunt; his.
 somnus & quies conciliandi sunt: primum quidem caput rosaceo me-
 ro irrigando, aut amaracino cum succo hederæ, aut serpylli, aut etiam
 fertulæ decocto. Magis autem soporiferum est papauer in oleo elixum G
 capitis sincipiti super datum, aut in aqua: faciei per spongiam imposi-
 tum. ipsæ quoque integræ herbæ (si proximè lectæ fuerint,) virides cer-
 uicalibus subijciendæ sunt. crassant enim, madefaciuntq; spiritum ari-
 dum tenuemque: & caliginem quandam sensibus obducunt: graue au-
 tem & torpens est caligo: id verò est somni principium. At si valentiori-
 bus auxilijs egebunt; & ipsa papaueris lachryma ex aqua frons inun-
 genda. quin etiâ nares ea linendæ, et in aures infundenda est. Contrecta-
 tio pedum suavis ex oleo: capitisq; attactus efficax est, sed potissimum
 si tempora, auresque scalpantur. nam & ferarum iram furoremq; au-
 rium & temporum mollis attrectatio coercet. Cuique verò vilitata H
 somnum accersunt: Nautis in cymba decubitus, & maritima naviga-
 tio, & littorum sonus, & vndarum murmur, ventorumque bœmbus,
 & maris nauisque redolentia: Musico tibiæ exercitatio quietem
 affert, aut lyræ cantus, aut citharæ, aut meditatio puerorum canen-
 tium: Ludi autem magistro puerilium fabellarum enarratio. Atque ita
 alijs alia animum demulcentia somnum insinuant. Cæterum præcor-
 dijs ac ventri madefactiones & cataplasmata adhibeto, si phlegmone
 subfit, atque durities, flatusq;, distendat: oleû quoq; ex oliua bene ma-
 tura nequaquam acerba injcito: id enim crassum est, & viscidum, &

- A** calefaciens. Hæc utiq; in inflammatione facienda sunt. Inijciatur verò in ipsa anethum, aut conyza: bonum quoque est si simul omnia. Quòd si adsit etiam inflatio, cumini & apij semina adjicito, & quæcunque lotium flatusque proleant: nec non & nitrum cribratum inspergito. Verum si in iecore vitium dolorque fuerit; lanas ab oue sordidas accipito, oleum verò acerbum, aut rosaceum, & sapam græcam, aut creticam admisceto: fertulamque incoquito, atque omnibus in vnum succum permixtis iecur irrigato. Ad lienem verò oleum cum aceto bene facit: aut si magis, quàm prius turbez posca, & pro lanis spongia mollis adhibeatur. nam mirum in modum his gaudet miscetque lienis. Por
- B** rò si præcordia interius sint, sursumque trahantur, & circumtenta cutis sit; optimum hoc remedium erit loco vnguinis, aut vnà cum ipso crasso tantundem opportunum est. cumila verò & ros marinus incoquantur anethum quoque non iniucundum erit. Quòd si cataplasmatibus tempus erit idoneum, oleis quidem iisdem in iisdem affectibus vtendum est. Materia sit autem lini semen, foenum græcum, ordeï tenuis farina. Bonum est autem & faba, & eruum, si venter intumescat: pariter & millium torrefactum in sacculo positum leue molleque fomentum est pinxitum verò & aqua intercutem laborantibus cum melle & oleo & lini semine cataplasma bonum est. Flores autem & herbe & semina
- C** quæcunque à me in irrigationibus posita sunt; & in cataplasmatibus eadem sunt. Mel verò & cum ipsis bonum est, vt arida cogantur, miscanturq; squallentia, atque vt calor diutius permaneat: ipsum quoq; solum bonum est pro cataplasmate semicoctum, & ad irrigandum, si cum aliquo humore liquetur: mollit enim, calefacit, flatus lotiumque euocat, & ardores obtundit. Nam hæc quoque mulsa epota præstat: hisque plura & meliora, si interius arteriam, pulmones, pectus, & ventrem subeat. Assidue verò aluus irritanda est glandulis, aut illitionibus (sæpius enim siccescit,) vt à capite materiæ detrahantur, & à pectore halitus diffentur, & alui purgamenta excernantur. Quòd si multis die
- D** bus venter suppressus fuit; ipsum mulsa, oleo, et nitro subluere opus est. Verum si non satis phlegmones exhalationes desierunt; cucurbitulam affigens incidito, qua parte phlegmone extumuit, & maior apparet: vnâ autem, aut duas affigito, prout phlegmone significauerit, & vires præceperint: & sanguinis detrahendi copiam ab his cõiectare oportet. Excessus enim syncopæ autor est. Primo quidem, aut altero die ma defactio eadem esto, Tercio verò ceratum cum aliquo ex oleis ad irrigandum aptis imponito. Deinde epithemata in inflammatione si facultas sit, ex hyssopo, foenogræco ex mulsa decocto, terebinthi arboris resina, & cera: olea verò in iisdem eadē. Quòd si nihil istis delirium

A R E T A E I

remittat; tondere caput necesse est: si longissimi crines sint, primum di
midij: si breuiore, ad cutim. Postea prius resectis viribus cucurbitula E
vertici capitis affigenda est, sanguisque hauriendus: verum prius inanis
cucurbitula inter scapulo adhibeatur. Cæterum quoniam thoracem in
omnibus acutis morbis medicari oportet: nam prorsus ipse cum corde
& pulmone laborat primum quidem ob spiritus modo calidi, modo
frigidi necessitatem, præterea ab ardenti febre, & tussi, & humorum
prauitate, & neruorum cõmunionem, & oris ventriculi noxa, nec non
succingentis membranæ, & septi transversi vitio: (cor enim si maiori
aliquo malo oppressum sit, nunquam sanescit:) in Phreniticis utique
& hæc in primis mitiganda sunt. siquidem nonnullis mentis alienatio F
ab aliquo eorum, quæ in pectore sunt, vitio exoritur. ea verò sunt, spiri-
tus calidus & siccus, sitis acris, ignis intolerabilis qui vndique in thora-
cem confluit, & prauitas quidem à domestico calore cõmutato & ma-
ior & molestior prouenit. Ab alijs etiam membris in thoracem con-
tributio fit. Extrema nanque frigida sunt, caput, pedes, ac manus: super
hæc autem thorax est. igitur humectandi refrigerandi que auxilio eget.
Humectatio quidem fit ex oleo, in quo chamæmalum, aut nardus in-
cocta sit. Aestate verò & sapa græca benè faciet. At si epithematibus uti
deceat, palmulæ vino austerio maceratae, deinde contusæ in placentam
cum nardo, polenta, atque cœnanthe suaue pectori cataplasma fuerint. G
Refrigerant quoque mala pinsita cum mastiche & fertula: quæ omnia
cera & nardo excipiantur. Sin autem & os ventriculi torpeat, & à cibis
abhorreat, succum absinthij, aut comam vnà cum his terito, ipso etiam
in oleo incocto præcordia irrigato: & aquam, in qua maduit, aut ipsius
succum ante cibum propinato duos scilicet aquæ illius cyathos, aut suo
ci ad amaræ fabæ magnitudinem ex aquæ cyathis duobus. At si os ven-
triculi ardor malè habet, non ratione morbi, sed ipsum duntaxat ab
acribus salis que humiditatibus, siue à bile mordetur, atque siti perare
scit; lac aquæ admixtum in cibis exhibendum hemina videlicet dimi-
dium vno aquæ cyatho temperatum: atque ita huiusce lactis plurimum H
sorbeat: non nihil etiam cum pane assumat. Verum tamen si ardor ho-
minem torqueat, & iras, & anxietas, & furens insania, & frigida cupi-
ditas, propinanda quidem frigida est, sed non tanta, quanta in ardore
morbo absque phrenitide propinatur. In istis enim timendum neruis
est itaque danda est, ut ori ventriculi subueniatur. pauca verò satis est,
parum enim potant phrenitici. Cæterum si in Syncopam prolabantur,
nam & hoc incidere solet, viribus euanescentibus, in sudorem lique-
scente homine, omnibus humoribus extrorsum impetum faciētibz,
teuore ac spiritu fatiscētibz; tunc cura delirij post habetur. sed cum

- A** metus sit, ne in vaporem, humiditatemque homo dissoluatur, nicum subsidium vinum est. celeriter enim substantiam alendo instaurat: & quoquo versus ad extremitates vsque permeat: tenori tenorem apponit: & spiritum torpentem expergeficit: frigiditatem calore temperat: laxantem madorem astringit: extrorsum erumpentia atque diffluentia coercet: olfactu suaue delectat: vires demum fulcire ad vitam prorogandam potest atque in infania ad animum demulcendum optimum est. Hæc omnia eorum vinum simul præstat. iracundia nanque mollescente animo conquiescit atque ipsimet ad recreandas vires cibos accipiunt: quin etiam se ipsos ad voluptatem replent. Nempe si iam plus
- B** temporis morbus extrahitur, & febris ignaua est, & delirium in faturationem vertitur, & præcordia non vsque adeo læsa sunt, aut tumore, aut inflatione, aut duritia, sed in capite potissima morbi causa est: audacter lauare oportet, atque sæpius caput perfundere, habitus nanque sanabitur: & caput dissipabitur: & omne corpus exhalabit. Atque ita siccitas obtunditur: & sensus caligo discutitur: & mens stabilis, atque inconcussa firmatur. Hæc vtique sunt tollendi morbi præcepta.

Curatio Veterinosorum. Cap. II.

- C** **V**eternosi in luce & ad solis radios collocentur: morbus enim nihil aliud est, quàm tenebre. & magis in loco calido habeantur: ipsius enim causa est insita frigiditas. cubile agitable sit. stragula vestes, parietum pictura, omnia sint varia, quæcûq; visum proritare queunt: multus habeatur sermo: pedes premendo tractentur: vellantur pilis: membra scalpantur. Si altus sopor obtineat, vociferandum est: iracundè increpandus est æger: his, quæ timere consuevit, deterrendus: quæcûq; prius optabat expectabatque, annuncianda sunt: omnia ad soporem discutendum contrà, atque in phreniticis, molienda. Quod ad Veterinosorum euacuationem attinet; hæc nouisse oportet, si alteri morbo, vt pote phrenitidi succedat veterinus, venam ne soluito: neque alicunde multum sanguinem educito: sed ventrem subluito non solum stercoreis educendi causa, sed etiam vt aliquid à superioribus partibus reuellatur, & à capite deriuetur. igitur multum insit salis, & nitri. Optimum verò sit, si sublutioni castorium inspergas. imum enim intestinū veternosis frigidum est, & ad excretionem emortuum. Si non per succisionem, sed suo pte ingenio veterinus incipiat, & æger plenus esse videatur; si sanguinis, vena in cubiti curuatura secāda est: si pituitæ aquosæ, aut aliorum succorum, purgare opus est, nico ex ordeï cremore, aut nigro veratro ex mulla inter initia, si mediocriter purgare velis. Sin autem copiosius, medicamenti, quod Hieram id est Sacram vocant: pon-
- D**

A R E T A E I

do drachmas duas ieiuno dato cum mulsæ cyathis tribus: atque tantis- **E**
 per expectans; quoad purgatio confecta sit; tunc cibos, si opportunum
 sit, exhibero: sin minus, in posterum diem alimentum differo. Non-
 nunquam sanè & vesperi hieræ drachma cum aquæ, aut mulsæ cyathis
 duobus dissoluta in tempore datur. Nempe inedia malum est, malum
 est & cibi multitudo. Igitur exiguo cibo vti singulis diebus oportet:
 neque subito ac penitus ieiunandum est, os enim ventriculi per totum
 diem refectione caloreque indiget. Quin etiam cibus esto attenuans,
 & aluum leniens in iusculis magis quàm leguminibus, gallina, cōchri-
 de. herba verò mercuriali assidue vtitor; acetumque affundito, & suc-
 cis inijcito, si forte succo ptisanæ vtendum sit. Bonum autem spiritum **F**
 reddit, vrinamque citat fœniculum, apium olera, aut horum semina.
 Item porrum acrimonia sua proficit, & brassyca cum oleo & garo. opti-
 mē facit & cuminum dulce cum brassyca ad flatus digerendos & lo-
 tium euocandum. Vesica enim atque venter in quolibet morbo irri-
 tant atque infestant. Irrigationes capitis tales fiant, quales & in phreni-
 ticis. Vtrisque enim sensus pleni halituum sunt: quos refrigerando, ad-
 stringendoque rosæ atque hederæ succo propulsare necesse est; aut di-
 gerere per transpirationem extenuantibus, exempli causa serpyllo, aut
 aceto cum rosaceo. Si nerui doleant, & totum corpus, sed multo ma-
 gis extrema frigescant; caput ceruicemque castorio cum anethino oleo **G**
 inungito, atque irrigato. quin etiam spinam eodem, sicyonio, aut gleu-
 cino, aut veteri oleo admixto perfundito: necnon & manus ad hume-
 ros vsque; & pedes vsque ad inguina perungendi sunt. Nonnullis quoque
 vesica est humectanda: quæ tanquam neruus patitur, & tanquam vri-
 næ iter laborat: in super humorum acredine vexatur: biliosum enim lo-
 tium est. Sin autem maior tremor adsit, & conuulsionem minetur; ne-
 cessariò & sicyonium oleum capiti superfundendum: sed brevis eius
 vsus esto. Quod si præcordia inflammata sint, cutis verò tumida, infla-
 ta, distentaque, aut introrsum vergentibus præcordijs concaua effici-
 tur; madesactiones & cataplasmata eiusmodi sint, cuiusmodi in capite **H**
 de phreniticis comprehendimus. Cucurbitula minimè vtitor, si à phre-
 nitide in hanc labem incidit: audacius verò cucurbitula vti poteris, si
 ab initio morbus iste inuasit. Sin autem atra lingua sit, & tumor in
 præcordijs appareat; cucurbitulam affigere necesse est. postquàm verò
 intervallo temporis sensus purgati fuerint, & alia facilius feret; capitis
 vertici applicare. quâdoquidem ea parte euacuare sine vlla virium mo-
 lestia possumus. Et flatus supra infraque eliciendi sunt. Vetus enim
 flatus colligit & in ventriculis, & in toto corpore ignauia, marcor, ani-
 mæque defectus conspicitur. Motus autem ac vigilia discutiendi facul-
 tatem

- A** tatem habent. Rutam igitur viridem cum melle & nitro contritam illinito: sic enim magis flatus digerit: cum his verò & terebinthinæ refinæ pars vna misceatur. Fortis quoq; flatus prouocat aut cum sordidis valentibusque lanis, aut cum asperis panniculis veteribus atque attritis: aut cum spongia ex aqua, vbi hyssopum, aut origanum, aut pulegium aut rype incocta sit. Euocant autem flatus & quæcunque ante cibos propinantur: quæ vtique pituitam bilemque ab intestinis & stomacho educunt. Hyssopum in mulsa elixum, dictamum creticum, origanum acria quidem sunt, sed educatoria. Adiantum, gramenque flatus & lotia erumpere faciunt. Si manus & caput cōtremscant, castoreum
- B** diuidiæ drachmæ pondere ex mulsæ cyathis tribus ad plures dies bibendum est: si bibi verò nō possit, ad demoliendam calamitatem cum olei cyathis tribus, in quo ruta incocta sit, duplum inimum intestinū infundatur: idque per plures dies faciendum. Vltra verò vtilitatem, quæ ex hoc prouenit (nam supra infraque flatus expellit, & nonnullis vrinam, stercusque detrudit: si forte in omne corpus dilabens penetrat, firmi atque robusti nerui efficiuntur, & habitus ad calidum fictumque permutat: morborumque constitutiones conuertit. Optime etiam proficit si in nares inspiretur; nam & ea ex parte spiritus sternutamentis educit. Et quemadmodum per vesicam vrinam expellit, ita
- C** & per nares mucum. Hos autem effectus hoc loco suauis caliditate præstat, & melius quàm alia sternutatoria, scilicet quàm pipër, veratrum, radícula, euphorbium. Nam hæc ad primum atque vltimum attacium immitia sunt, & caput sensumque perturbant. Castoreum verò paulatim adhibitum calefacit, cum & alioqui capiti conducatur: quandoquidem nerui vndique ex capite oriantur: morbis autem nerviorum castoreum medetur. Cæterum ipsum cum aliquo aut aliquibus ex supra cōprehensis admiscere non ingratum fuerit. nam si admixtum sit, non protinus quidem caput mediocriter conturbauerit, diutius verò caliditatem accenderit. Nares prorritatione humidæ reddantur. odora-
- D** menta applicentur acria quidem ad sensum, sed facultate calida: quale ipsum castoreum est, aut thymbra, aut pulegium, aut thymum, viridia aut arida aceto perfusa. Acribus pharmacis pedes genuaq; illinantur. Materia esto calefaciens, et ex adiectione mordens: nam vtroque veteriosis opus est ad calorem excitandum atque vigiliam. Primum igitur vrtica crura verberato. tenuissimæ nanq; vrticę partes adhærentes non diu perseuerant: sed pruritus & dolorem non grauem inferunt; mediocriter verò stimulant, & tumefaciunt, & calorem excitant. Quod si hæc vehementiora fieri volueris; lemnestidis, atque euphorbij pares portiones cum vnguine gleucino illinito. Optimum quoque est scillæ

crudæ laminis perficere: sed à mèbris omne olèosum detergere oportet: quodlibet enim acre minimè mordax est admixtū cum vngvine, nisi id medicamentosum sit, quale est cyprinum, aut gleucinum, aut ficyonium. Si præter hæc altus adhuc sopor occupet; proderit syluaticum cucumerem ex aceto tritum, & equæ sinapis portioni admixtum imponere. acre verò est id cataplasma, celeriterque ruborem concitat: celeriter quoque calefacere potest. verum ne pustulas vulneraque efficiendo periculum inferat, frequèter detrahendum est cataplasma, atq; nunquid horum acciderit, inspiciendum. Hæc utique ad ipsius torporem, ac veluti demortui languorè discutiendum quolibet morbi tempore præter exacerbationum inuasiones molienda sunt. Quod si iam sensum recuperet, pondus tamen aliquod in capite insit, & sonus aut bombus obstrepat; etiam per os pituita elicienda est. Mastichen in primis mandendam exhibe, vt continenter expuat: postea rursus vnam taminiam, granum gnidium: sed omnium maxime sinapi, et quoniam vsitatum est, & quoniā inter alia magis pituitam educit: ac si quis sponte ipsum deuorauerit, quæ in ventriculo sunt, disciungere potest: potest etiam aluum madefacere, & flatus excernere. Etenim aliquando casu hæc mihi euenerunt: cū homo quidam me consentiente ipsum deuorasset. Bonus autem magister est experientia, opus est verò & ipsum periculum facere: imperitia nanque timoris & cautionis causa est. Caput quoque postquam ad cutim detonsum fuit, nisi magnopere proficiat, vt transpiret, radendum est: quin etiam ad vsum acrium medicaminum, vt eius, qui ex limnestide constat, aut hydār, aut thapsia, aut sinapi, humidum ex aqua cum dupla panis portione in linteolo veteri illitum capiti superdandum est: cumque horè spatio ibi permissum fuerit, spongijs calidis fouere opportunum fuerit. Item ex vsu erit & lautio omnibus iam, aut saltem plurimis, & præcipuis ad morbi depulsionem adhibitis, adhuc tamen corpore torpente, vbi & gestatio proderit, & frictio, & quælibet lenis corporis agitatio.

De curatione Tabis. Cap. III.

H

IStos sanè si & tabes male habet, ocyus succurrendum est, ad balneum deducendo, & corpus dimouendo. Tabis quoque lac medela est, & nutritio, & ventris calefactio, & vesicæ lenitio. Quin etiam eadem huic vitio, quæ & catochæ, expediunt: similis enim atq; eadem est horum morborum species. Castoreum utique istis opportunius est atque lenius & potui datum, & illitum, & in intestinum infusum. Mulieribus autè qualia his similia ab vtero vitia oriantur, in libro De muliebribus morbis à nobis disputabitur.

A De curatione Apoplexię. Cap. III.

- A** Poplexia validus planè morbus est. nam in omnibus exanimis sunt, quorum & corpus & mens stupet. Si ægrotus senex sit (qui bus familiare id vitium est) nò liberatur, & morbi magnitudine & ætatis miseria oppressus. Quibus autem notis morbi magnitudo cõiectanda sit, antea à nobis positum est. Si iuuenis æger sit; debilis est apoplexia, non tamen facile remouetur. Tentanda igitur curatio est. Aequale sanè adiutorium vt pote magno affectui magnum remedium misio sanguinis est: nisi quis plusquàm conueniat, mittendo delinquat.
- B** modum autem coniectare difficile est: nam si paulò plus detraxeris, hominem planè strangulasti. ad vitam enim tuendam his vel paucus sanguis efficacissimus est: cum sit vitæ corporisq̃e alimenti fomes. si minus detraxeris, quàm causa postulat; nihil magni per magnum auxilium contuleris: adhuc enim causa permanet. Sed præstat minus detrahendo delinquere: nam si minus detractum esse visum sit, aliqui verò optimi successus apparuerint; iterum venam rescindere cõgruens fuerit: scindenda est autem vena in concauo cubiti. hæc enim in sinistro fluida est. Simul quoque in pusilla apoplexia & resolutæ partes considerandæ sunt; in sinistro ne, an in dextro latere resolutio sit: à salubribus enim partibus (vt dicere mos est) sanguinem haurire oportet. hæc enim sanguis facilè delabitur: hæc etiam à læsis partibus materia deriuatur. Igitur si absq; euidenti causâ attoniti reddantur; sic de secanda vena ratiocinandum est. At si ab ictu, aut delapsu, aut compressione in hanc labem inciderint, in aliud tempus res differenda est: nonnullis verò ad medelam atque vitam id solum satis fuit. Cæterum si frigidity multa, & torpore, & sensuum abolitione hominem occupante vena minime scindenda videatur; subluenda alius est: quò multitudo ab intestinis extrahatur (plerunq̃e enim ex voracitate & crapula in morbum talem prolabantur.) vtque humores caput occupantes reuellantur. Sublutio planè acris esto, pituitam, bilemque subducens. Igitur nitrum solum ne habeto, sed etiam euphorbium trium obolorum pondere, (qui eluendæ alio modus vsitatus est) & cucurbitæ agrestis interanea, aut centaurij comæ decoctum ex oleo, aut aqua. Optima quoque sublutio fuerit, mellis consuetæ portioni rura adiuncta, & cum vnguine elixa, & terebinthi arboris resina. & sal pro nitro, & hyssopi decoctum. Quod si per hæc subsidia paulum excitatus homo fuerit, aut febre correptus, aut sensum ab illo marcere suscipiens, aut arteriæ bono pulsû restituto, aut facie vtcunq̃e meliora significante; spes salutis concipiēda est, audaciusque subueniendum. Interim igitur roboratis

A R E T A E I

viribus, purgatorij medicaminis, quod Sacrum vocāt, ieiunō maxime E
quidem integra potio danda est: si vires prohibeant, dimidium cum
mulsa. & æger in lectica supinus collocatus agitandus est, sensum eum,
qui ferunt, gestantibus; frequenter verò, quò lassitudo arceatur, inter-
quiescat: ac si aluus liquida sit, libens admittito: sin secus, aque, aut mul-
sæ cyathos duos potui dato. Sin autem & dum purgatur, nauseabun-
dus sit, id ne prohibeto. nam & illa distentio ad expergefaciendum vi-
gorem quendam præstat, & pituitæ vomitus morbi causam euellit:
sensum verò, & caput, & nervos repurgat sacrum quod vocatur medi-
camen. De qualibet itaque ab initio administranda purgatione satis
differuimus. Totū verò hominem lanis inuolutum oleo sicyonio per-
fundere oportet, aut gleucino veteri, aut singulis seorsum, aut simul F
mixtis. Sed optimum fuerit ad conspissanda olea ceræ parum colliqua-
re: atque ista nitri ac piperis mixtione valentior reddenda est: sint verò
tenuiter contrita & cribrata. At miram. habet vim ad resolutos casto-
reum, & illitum cum aliquo ex antedictis oleis: sed longe potētius est,
si cum mulsa potui detur, portio verò tanta sit, quantam in veteriosis
nouimus. Cōiectare autem oportet & etatem ægrotantis, & mentem,
an pluribus diebus bibere sit paratus. Nempe inunctiones irrigationi-
bus præstant, facilius feruntur, & magis proficiunt: neque enim dila-
bentes lectum & stragula inquinant; ægrotis verò id inutile est: illæ au-
tem inhærentes corpori in colliquatas partes a calore sorbentur. quin G
etiam & ipsarum perpetuitas conducibilis est; nam irrigatio diffluit.
Inunctionum autem materia est, quæcunq; à me supra dicta sunt; cum
ipsis verò castoreum. Accipitur itaq; resina terebinthi arboris, euphor-
bium, limnestis (hoc est adarce) pyrethrum æquis portionibus: piperis,
galbani dimidium, nitri ægyptij triplum, ceræ quantum ad liquida cō-
spissanda satis sit. Ceterum medicamina multo magis, quàm hæc, varia,
& multo plura seorsum loco suo tradita sunt. Epiplasmata quoque du-
ris distentisq; partibus superdanda. Horum sylua est lini semen, fœ-
num græcum, farina ordeis, mel: oleum, ubi ruta, aut anethum incocta
sint: althææ radix pinsita, & in mulsa vsque ad ceræ mollitudinem de- H
cocta. Sunt verò & tractabilia, & temperatura suaui. Siquidē adhuc
febre vacant, aut leuiter febriçant, posthabita caloris cura hæc facien-
da sunt. At si febres acutæ sunt, & reliquus morbus his leuior esse vide-
tur, febres verò in discrimen adducunt; ad has & victus rationem, & re-
liquam curationem conuertere oportet. Alimentis itaque summè te-
nuibus, & facilis coctionis vescendum est; atq; opportunitas nunc ma-
gis obseruanda. Et per totam curationem in exacerbationibus subtra-
here, atq; penitus in febres animum intendere oportet. Cū morbus

- A** autem diu trahitur, & caput in causa est; cucurbitula occipitio affigenda, & sanguis largiter hauriendus: plus enim, quàm venæ sectio, proficit, & vires nequaquam labefactat. Sed prius inter scapulas inanem cucurbitulam admoveas: vt in contrarium eius, quæ in occipitio est, succos reuellat. Nempe interdum & gula resoluta est; in quâ sola attonitis salutis præsidium collocatur, deuorandis scilicet alimentis, & medicaminibus transmittendis. neque enim inediæ famisque tantummodo periculum instat, verum etiam tussis, difficilis spirationis, atque strangulatus. Nam si quis intra os liquidum cibum infundat, in arteriâ subterlabitur, cum neque tonsillæ ad impulsum ciborum concidant, neque;
- B** epiglottis in proprium locum subsidat, quæ arteriæ operculum à natura facta est. Quapropter opus est mulsam, aut succum longa mystillâ infundentem, supraque arteriam attollentem in gulam demittere: id quoque enim ad deglutiendum inferuit. Verum enim uerò si ægrotus iam morti proximus sit, ipsius adeò ceruix spiritusque congelascunt. ideo ceruicem & mentum calefactorijs illinito & foueto. Frustra verò laborant, atque imperiti illi sunt; quicunque sub mento cucurbitulam, vt gula dilatetur, affigunt: quandoquidem non dilatatione ad impositionem ciborum, sed ad deglutiendum compressione opus est, dilatat autem cucurbitula: & cum deuorare velis, prohibet reuellēs ac retrahens;
- C** cum remittendum potius sit, quò in deuorando cōstrictio fieri possit. Insuper arteriam repleri, vt strangulatio fiat periculum est, neque etiam si hac, & illa in parte gutturis affixeris; quicquid prodest. musculi namque & nerui & tendones & venæ ante ipsum positi sunt. Vesica vtique, & laxum intestinum inter se proxima interdum ad excernendum debilitantur, resoluuntur, recrementorumque semper plena reperiuntur: vesica verò & in maximam molem extumescit. Interdum autem ita resoluuntur, vt purgamenta cōtinere nequeant: per ipsâ enim tanquam inanima superuacua delabuntur. Tunc igitur instrumētum, quod Cathetera vocant, in vesicam demittere haud sanè tutum est. ne corrumpatur enim vesica, atque homo conuellatur, discrimen impendit: sed præstiterit cremore haud multo aluum subluere: cumque stercus ab intestino eiectum fuerit, iterum iniiciendum est cum oleo castorei. Spes autem vnica omnium pariter resolutorum, separatimque singularum partium. eo vitio laborantium in oleum infusio fuerit. quomodo verò ipsa administretur, in sermone De diuturnis morbis exponetur.

De Comitialis accessionis curatione. Cap. V.

Comitialis morbi primus casus perniciosus est, si acutè morbus inuadit; nonnunquam enim & vno die hominem perdit. Peri-

A R E T A E I

culosæ etiam sunt per circuitus exacerbationes. vnde factum est, vt in **E** acutorum numerum comitialis morbus poneretur. Quod si malo assuescat homo, & morbus tenaciter adhærens occupet; non solum diuturnus, verum etiam nonnullis perpetuus efficitur. nam si ætatis florem vigoremque excedit, consenescit cum ægro, commoriturque. Quotquot igitur medicamina vt diuturno morbo conueniunt, in sermone De diuturnis compræhenduntur: quotquot autem ad mortis celeritatem euitandam faciendæ sunt; horum plura in sermone De attonitis tradidimus, venæ sectiones, alui sublutiones, inunctiones, cucurbitulas. hæc enim vt homo expurgiscatur, valentissimè efficiunt. Quotquot autem prolapsui peculiariora adiutoria inueniuntur, ea in præsentia doce- **F** bimus. Pueris itaque, quibus ex corruptione, aut ex vehementi refrigeratione inusitata hæc labes incessit; vomitus aut cibi, aut pituitæ, aut aliorum quorundam succorum prodesse consuevit. pennæ autem irino vnguento delibutæ nauseam excitant. veruntamen & irino non vsque ad conuulsiones tonsillæ sunt illinendæ. Comprimere quoque leniter ilia opus est, puerum in ventrem suspensum conuertendo: hæc enim figura ad vomitum habilissima est. At si vellatur, aut distorqueatur inferior maxilla, aut manus & crura iactentur, aut vnà cum toto corpore oculi distendantur; manibus perunctis tractando demulcere conuenit: obtorti oculi dirigendi sunt: rectæ partes ne torqueantur, sua- **G** uiter continendæ: frigida membra lanis antiquis sordidis, attritisque panniculis fouenda; sedem præterea melle cum rutacco oleo inungito, aut cum nitro, aut resina liquida cum his mixta: hæc quoque leniter intra anum intrudito flatu enim proliciunt. flatuum autem excretio huiusce morbi in pueris medela est. Porro si deglutire valeant; pharma cum istud exhibendum est, cardamomi pars, aris combusti. ☉ hæc ex mulsa propinato, aut enim euomunt vnà cum humoribus ventriculū infestantibus, aut alui subducitur. Optimum quoque est huiusmodi linctuarium, cardamomi, sinapis, hyssopi comæ par modus, iridis radices pars cum nitri duplo, piperis tertia pars: omnia cum **H** melle permisceto, & maxillam diducens in os infundito: interius etiam, quàm vbi sunt tonsillæ, quò deglutire valeant, injcito. Hæc adeo pueris expediunt. Iuuenibus autem & hæc quidem profunt; verum etiam potentiora his medicamina ad vomitum deligenda sunt, vt narcissi bulbi, sinapis, & hyssopi pares partes, aris & piperis dimidio minus, quàm priora, cum melle miscens exhibe: Hæc profectò ad leuandam exacerbationem abundè fuerint: quæ verò ad propulsandum morbum facient; in sermone De diuturnis morbis persequemur.

A De curatione Rigoris, quem Tetanũ vocant. Cap. VI.

- I**N præsentia lectum mollem, tractabile, leuem, suauem, calidumq; esse necesse est: neruos enim inflexiles, duros, rigentesque morbus efficit: quin etiam cutis tota squalens asperaque corpori obtenta est: palpebræ natura versatiles vix oculos conuoluendo protegunt: oculi intenti sunt, in profundo conuoluti: nec non & artus sunt deligati, ob distentionem immobiles. Aegroti domicilium calidum esto, si æstas sit, citra sudorem, aut resolutionem: ad syncopam enim morbus inclinat. Neq; verò ad alia magna remedia cunctatè accedendum: haud enim
- B** differendi datur occasio. Quapropter siue ob refrigerationem absque manifesta causa rigor inuaserit, siue ex vulnere, siue ex abortu mulieris inceserit; venam in cubito rescindito: curans in deligando brachio laxiorem compressionem fieri, sectionemque leniter & facile expediri: siquidem ista neruorum cõuulsiones cient. Semel etiam cruor citra defectum animæ frigusq; extremorum mediocriter effundatur. Neq; inedia ager maceretur: res enim frigida siccaque fames est. Propinetur itaque mulsæ spissæ meracior, & ptisanæ cremor cum melle. Ista namq; & consillis comprimendo minimum dolorem inferunt, & gulæ deglutiendo leniæ sunt & facilia, & ad molliendam aluum mollissima,
- C** & ad vires instaurandas valentissima. Omne corpus lanis inuoluto oleo gleucino, aut crocino madentibus, in quibus aut rosmarinus, aut conyza, aut artemisia incocta sit: atq; omnia & facultate & ad tactum calida sunt. Oblinere autem corpus vngue conuenit, quod ex limnestide, (quam adarcem esse putamus,) quod in stagnis nascitur, & euphorbio, & nitro, & pyrethro confiatum est: his verò & multum castorei adijciatur. Bene quoque fuerit tendones lanis contegere, & secundum aurem & mentum loca perungere. nam partes hæ maximè patiuntur ac distenduntur. Præterea leuibus calefactorijs fouendi sunt tendones & vesica per sacculos millium torrefactum includentes, aut
- D** bubulas vesicas olei calidi semiplenas: quò locis, quæ fouentur, secundum latitudinem applicari valeant. Interdum coegit necessitas, vt capiti fomenta adhiberentur: quod neque sensibus vsq; adeo tutum est, neq; neruis salutare. sensibus enim quandam caliginem effundit multis halitibus ipsos petentibus: neruos autem replet. Quo circa modo fouendi quamtutissimo vtendus est, atque materia haud ita multum fœdè olens deligenda. utique materia esto oleum in vesicis in duplici vase citra nidorem feruefactum: aut sales tenues in sacculo. millium enim ac lini semen tactu quidè lenia sunt, sed halituosa & graucolentia. Ratio verò fouendi huiusmodi esto. tendonibus resupinato agro

A R E T A E I

fomenta vsque ad verticem subijcienda sunt: vltcrius verò ad sinciput **E**
 ne procedito. Iste nanque locus omnibus sensibus communis est: ab ip
 soque, tanquam ex fonte omnia adiumenta, omnes noxæ scaturiunt.
 Quòd si epiplasmata tendonibus superdanda sunt; erectum occipi
 cium esto: nam si magis fursum versus imposueris, caput exhalationi
 bus complebis. Materia sit autem epiplasmatum lini & fœnigræci se
 mina. Post epiplasmata verò utilis fuerit cucurbitula occipitio ab vtro
 que spinæ latere adhibita. Sed parce admodum flamma accendatur:
 nam quæ ab labris cucurbitulæ sit circumpressio, doloris conuulsio
 nisque autor esse solet. Igitur diutius trahere præstat, ac molliter ma
 gis, quàm plurimum breui tempore. sic enim tibi in conuexum locus **F**
 sine dolore attolletur, qui cõcidendus est. Scopus autem modi sangui
 nis extrahendi tibi vires ægrotantis proponantur. Hæc vtique rigori
 bus, qui sine vlceribus fiunt, remedia conueniunt. At si ex vulnere cõ
 uulsio facta sit; perniciosum profectò id est, ægreque de salute sperari
 potest: nihilominus tamen opem ferre decet: quandoquidem nonnul
 li et adhibitis remedijs mortem euitarunt. Oportet sanè vltra ceteram
 medelam & vlceribus consulere cum calefacientibus, quæcunq; a me
 iam dicta sunt, irrigando, & totibus & cataplasmatibus & medicamen
 tis, quæcunque & facile calorem excitent, & humectando pus abun
 dè moueant. Vlcerum enim in rigore sicca & squallida sunt. Accipito er
 go thuris mannam, polij comam, terebinthi piniq; arborum resinam, **G**
 althææ radicem, & rutam conyzamque herbam: hæc in cataplasmatibus
 commiscere opus est, alia liquando, alia, quæ puluerea sunt, inspergen
 do, alia in oleo prius macerando. althæam verò in mulsâ ante contu
 sam decoquito. Inspergendum est etiam vlceri castoreum: neque exi
 guus inde in totum corpus calor emanabit. Horrores enim ab vlceri
 bus prodeuntes malefici sunt. Perungendæ quoque sunt nares casto
 reo cum crocino vnguento permixto: quin etiam castoreũ trium obo
 lorum pondere assiduè bibere expediet. verum si ab hac potione gula
 laboret; interijcienda est laserpitij radice exhibitio ponderis tanti, **H**
 quanti & castoreum dandum esse diximus: aut myrrhæ dimidio mi
 nus, quàm laserpitium. sed omnia cum mulsâ potanda præbeantur.
 Quòd si cyrenæici laserpitij lachrymæ copia tibi fiat; hæc opus est mel
 le cocto inuolutam ad erui magnitudinem deuoradâ dare. ita enim
 optimum factu est, quò palatum præteriens ægrotum lateat; acris est
 enim, ructumque insuauis ac fœdè olens excitat. si neque hac ratione
 deuorari possit, in mulsâ eliquata propinetur. Omnibus enim potioni
 bus, quæcunque calefacere, humectare, distentionem laxare, & neruos
 remollire apte sunt; hæc haud dubiè valétior est. Cæterũ si nihil egroti
 deglutiant,

A deglutiant, in anum castoreum cum oleo dandum est: hoc etiam anus cum vngvine aut melle illinendus: hoc item vesica irriganda, & cum cera, vt crassius reddatur, perungenda. Sin autem flatum stercoſq; educendi tempus adſit, purgatorij, quod Hieram, id est, Sacram vocant, drachmas duas cum mulfâ, & oleo in sedem inijcito. Nam præterquâ quòd illa euocat; intestinum etiam & inferiorem ventrem calefacit & fouet. varium nanque & calidum medicamentum hiera est.

De curatione Anginæ. Cap. VII.

- B** Væ anginæ species reperiuntur, Altera cum caliditate, & magna tonsillarum inflatione, & extrorsum versus tumefactione: quin etiam lingua, gurgulio, & omnes adiacentes particulæ in tumorem efferuntur. Altera istis locis collapsis, & submissis efficitur: sed interius compressio maiore strangulatu discruciat: vt interna inflammatio ad cor vsque pertinere videatur. Huic quàm celerrime occurrendum est, nam & hac celerrime ægroti rapiuntur. Igitur si crapula, & ebrietas in causa sunt, eodem die inferius humorem inijcito. isque duorum generum sit, alter vſitatus, quò stercoſa educantur: alter eiusmodi, vt aliquas à tonsillis pectoreque humiditates euellere possit. neque tamen in cæteris efficacior meraciorque esto: sed centaurij & hyssopi decocta infundenda sunt, hæc enim & pituitam educere solent. Si tenuis autem victus præſerit, scindere cubiti venam expediet: & latior sectio, quò maiore cum impetu, copiosiorque sanguis emanet, facienda est. Huiusmodi nanq; profusio minime quidem ad caliditatem mitigandam satis est: sed strangulatum soluere, & reliqua omnia diminuere valet. Haud ignobile quoque adiuuentum præstat, si ad animæ vsque defectum ægrum perduxeris vsq; eò tamen, dum ne anima deficiat. quandoquidem nonnulli secta vena ab animi deliquio vita excelsere. Item vinculis supra talos & genua constringentes opitulabimur. Optima quoque sunt vincula supra brachialia versus cubitos, & supra cubitos versus humeros. At si deglutiendi via expeditissima sit; elaterium & cum mulfâ, & cum fero lactis, quantum ad purgandum hominem satis sit, præbeatur. alijs enim purgatorijs elaterium in his ægrotis præstantius est. Cõferunt etiam cneorum seu thymelæa, & sinapi: siquidem hæc ambo ventrem repurgant. In quibus verò inflationes deuorationem impediunt, linguam ad palatum reflectens, ipsius venas reſcindito. quòd si promptè multusq; sanguis defluat; inter alia remedia hoc magis proderit. Irrigationes utiq; locis inflammatis primum quidem adstringentes, quò retrorsum materiæ labantur, conueniunt. quam ob rem lanæ sordidæ cum œſypo vino madentes, aut oleo ex immaturis

oliuis expreffo accipiantur. Quin etiam cataplafmata irrigationibus fi- E
 milia funto, exempli caufa palmulæ vino madefactæ tunfæque cum ro-
 farum folijs. quò fit autem vifcidum & molle cataplafma; etiam ordeï
 farina admifceatur: aut lini fermen, & mel, & oleum: vt omnium mix-
 tura fiat. Quòd fi ad fuppuratorem veniat; calida admouenda funt:
 quibus & in altera anginae fpecie vtendum eft. adefto igitur fœnigræci
 farina, & manna, & refinæ, quæ liquari poffunt: & polij coma infperga-
 tur. necnon & fomentum calidum adhibeatur fpongij in decocto lau-
 ri baccarum hyffopique madentibus. Ad mouendum pus autem effi-
 caciffimum eft columbinus fimus tenuiter per criſeram, id eft, lineum
 facculum inftar pulueris tranſmiſſus, ac ſuper infperſus. idem & cani F
 nus eodẽ modo præſtat. Ex mulſa verò cum lentis, aut hyffopi, aut ro-
 farum, aut palmularum, aut ſimul omnium decocto collutiones fiant.
 Illinendum præterea totum os eft uſque ad intimas fauces ſimplicibus
 quidem, vt mororum, aut malorum punicorum aqua maceratorum
 ſucco, aut palmularum decocto: compositis verò medicamentis, vt Dia-
 moro, quod vocant, aut eo, quod ex Beſafa, id eft, ruta fylueſtri, & ſuc-
 co rhoi componitur: aut Diachelidonio, id eft, ex hirundinibus confe-
 cto medicamento. Sin vlcera cruſtoſa ſint; collutiones & gargarifmi
 fiant ex hyffopi in mulſa, aut pinguium ficorum in aqua decocto: præ- G
 ter hæc amyllum percolatũ in mulſa, aut in ptifanæ tragiæ cremore.
 Si Angina cum coincidentia, quæ erat altera ſpecies, occupet; ab inte-
 rioribus extroſum omnia euocanda ſunt & humores, & caliditas, &
 omnis caro, vt totum foras extumeat. Proinde calidæ irrigationes fun-
 to cum ruta, & anetho, nitro infperſo: Et cum his ſuperius memorata
 cataplafmata. Proſcicit etiam ceratum ex nitro & ſinapi ad calorem ex-
 citandum ſuperdare: calor autem exterior huiusmodi vitium tollit, ſed
 in collo tumor extuberat. Tumor autem foras in ſublime elatus à pul-
 monis inflammatione liberat, intus verò abditus anginam patientibus
 pernicioſum malum eft. At quicunque ſtrangulationem ab angina ve-
 rentes, quò laxius ſpiritus duceretur, arteriam ſecuerunt; non ſanè H
 experimento rem comprobafſe videntur. Quippe caliditas inflammatio-
 nis maior ex vulnere efficitur, ſtrangulatum adaugēt, tuſiſimque com-
 mouet. Quin etiam, ſi alioqui periculum id euafierint; vulneris oræ in
 vnum coaleſcere nequeunt: ambæ enim cartilagineæ, atque inter ſe in-
 glutinabiles ſunt.

De Curatione columellæ. Cap. VIII.

Vltiorum, quotquot columellam infeſtāt, Aliqua per ſucciffionẽ
 curare neceſſe eſt: ſed de eorum chirurgia diſputare ad præſen-

- A** tem locum non attinet. Aliqua, vtpote acuta, medicamentis sananda sunt. nam facile strangulant, & difficultate spiritus aliqua istorum hominem perimunt. Talis est vtiq̃ue, quā Vuam, & quam Columnam dicimus: vtraque enim cum inflammatione, crassitie, longitudineq̃ue suboritur. ita, vt in arteriam pendulæ fiât. Aequabili sane crassitudine à basi ad summum vsq̃ue palatum columna, inæquali verò vua constat. huius enim ad palatum basis gracilis est, in extremo teres et crassa, rubēs aut liuida. iccirco & Vuæ appellationem id vitium fortitum est. Quapropter his maturè opem ferre decet: celerrima nanque à strangulatu perniciēs impendet. Proinde si ægroti iuuenes sunt, à vena cubiti sanguis detrahendus est: vtq̃ue largius euacuetur, maiore plaga vena aperiat. siquidem huiusmodi sanguinis detractio à strangulatu, tanquam à laqueo, ægotantem liberat. Subluenda quoq̃; aliud est mitior lotionē primum: deinde aliàs, atque aliàs acriore, vsq̃; eò, dum aliquid à superioribus partibus deriuetur. Circumdentur & vincula adstringentia extremis cruribus supra malleolos & genua: necnon & humeris supra brachialia atq̃; cubitos. Quòd si strangulatio inualescat; cucurbitula occipitio atque pectori adglutinetur. & istarum aliqua incidatur: omniaq̃ue administrentur, quæcunq̃; à me in capite De angina præcepta sunt: cum eadem in vtroque vitio sit mortis ratio. Iisdem præterea intra os medicamentis & adstringentibus & mollientibus, & exteriori fotu, & cataplasmatibus, & oris inunctionibus vtendum est. Circum columnam verò, aut circum vuam adstrictorium rhoi succum, acaciam melle aut aqua dissolutam, hypocisthida, terram famiã, lemniamue, aut sinopicam rubricam, atque omphacium ponito. Si vlcerosa sit vua; gummi & amyllum rosarum aut palmularum decocto liquefacta: item ptisanæ aut tragi cremor adhibeantur. At in columnæ curatione aliquanto plus valentiorum medicaminum adjicito; quæ ex myrrha, costo, atq̃; cypero componantur. Nam id genus acria columna tolerat. Verum si nonnullis locus iste purulētus effectus est, atq̃; palati ossa computruerunt; hi longo temporis intervallo vitam finiunt. Sed horum auxilia nobis alio loco præcipientur.
- C**
- D**

De Curatiōe pestilentiū in faucibus morborū. Cap. IX.

HOrum vitiorum curatio cum alijs tonsillarū affectibus qua communis est, qua propria. In inflammatione & strangulatu purgatio per clysteres, venæ sectio, irrigationes, cataplasmata, fotus, deligationes, cucurbitulæ, omnia demum eadem, atq̃; in his, conueniunt. Illi tiones autem acriorum medicamentorum faciendæ sunt: neque enim vlcera quiescunt, neq̃; crustæ in superficie fiunt. Verum si ab his sanies

ad interiora destillet: celeriter partes, etiam si integræ erant, vlcera-
 tur: celerrimeque vlcera interius depascendo serpunt, atque hominem
 perimunt. Porro igne vitium adurere, cum in superiori parte sit; im-
 prudentis esse propter Isthmum iudico. Sed medicamentis igni simili-
 bus, quò & depasitio coerceatur, et crustæ decidant; vtendum præcipio,
 Ea verò sunt alumen cum melle, galla, balaustium arida cum mulsâ.
 Hæc eadem calamo, aut penna, aut crasso & oblongo caule, quò medi-
 camina ad vlcera perueniant; inspiranda sunt. Optima sanè est & chal-
 citis vsta cum trita cadmia ex aceto. esto autem cadmia portione du-
 pla: & rhei radix cum aliquo humore. Præterea ne vlcerum compres-
 sio fiat, cauendum est: ab ea nanque & humescunt, & magis exedunt.
 Hac de causa opus est pinna medicamenta arida inspergere: liquida ve-
 rò liquentissima reddentem in gurgulionem infundere. At si crustæ
 iam resoluuntur, & vlcera rubida fiunt; tunc conuulsionis maximè pe-
 riculum subest. resiccantur enim plerunque vlcera, & cum his nervi di-
 stenduntur. Itaque lacte cum amylo, & succo ptisanæ, aut tragi, aut li-
 ni seminis, aut fœnigræci remollire madefacereque conuenit. Quibus-
 dam & columella vsque ad palati os exesa est: quin etiam tonsillæ ad ba-
 sim vsque & epiglottida. ac propter cicatricem deuorare neque soli-
 dum quicquam, neque liquidum poterant. Sed & ipsum, quod bibe-
 bat, interdum percussum hominem fame necauit.

De curatione Pleuritidis, seu morbi lateralis. Cap. X. G

NVlla moræ atque dilationis in pleuriticis, quin protinus valen-
 ti remedio succurramus, datur occasio. Febris enim peracuta
 ad perniciem properat: dolor quoque, succingentis membranæ in peius
 urget: necnon & tussis pectus caputque concutiens vires proterit. Quo-
 circa eodem potissimum die vena cædenda est. Sin autem ex ingurgi-
 tatione ciborum potusque ægritudo prouenerit; inedia diem vnum
 ægroto imperanda. post, sanguinem à vena mittito, quæ in cauo cubiti
 est, non eius, qui secundum rectum incessum inflammatis costis oppo-
 nitur: præstat enim maximè procul abducere. Sanguinem verò ne vsque;
 ad animæ deliquium fundito: nam si refrigeratum corpus animo desti-
 tuitur; pulmoniam inuadere periculum est. Humores enim exteriori
 caliditate attractioneque priuati, in penitiores partes relabuntur. Item
 pulmo rarus, calidus, ad trahendumque valentissimus est: costis etiam
 proximus, earumque doloris est particeps. Verum morbi pulmonis pleu-
 ritidi succedentes non vsque quaque salubres sunt: Pleuritis verò à pul-
 monis vomica exoriens benignior est. Quapropter cum mediocriter
 sanguis effluxerit; interiecto ad recreandum hominem temporis spa-

In sanguinis missiōe eadē
 sententiā Arctæi dicitur
 Arctæi apud Aetium
 sermone 8. c. 58. qui in
 Pleuritide non ex eodem
 latere sed ex opposito
 sanguinem mittit. Iulianus

- A** tio, iterum detrahere opus est: si bene quidem habeat, eodem die, cum longa remissio sit: sin minus, postridie. Quod si neque febris remittat, (sæpe enim diem vnum febris occupat, & augetur,) tertio die in secunda remissione, in qua & cibi dandi sunt; sanguinem mitte: totum hominem vberius perungens, costisque oleum molle infundens cum calido vngvine ex rutæ anethiue decocto. Ipsum verò latus admodum leniter irrigandum est. sed nonnullis & dolor & inflammatio erupit, vt eorum locorum affectus esse videretur: cum tamen id interiorum vitiorum incrementum sit. At in præsentia de alimonia, quemadmodum & de vniuersa curatione, quod nihil in ea delinquatur; sermonem habeamus. in alimentis enim medicamenta ponentur: quin immo in alimentis medicamenta sunt. Itaque genere calidus humidusque cibus esto, lenis, æquabilis, migmatodes, id est, bene permixtus, dissolutorius: pituitam soluendi, extenuandique potestatem habens. Proinde cibarijs omnibus ptisana anteponatur; initio quidem, quod ipsius crassamentum solidumque reijciatur, in cremorem percoletur, soloque cum melle condiaur. ab ipsa verò vsitata ad voluptatem varietatemque parandam medicamina remoueantur: in hac enim ægritudine solus cremor satis est. Quippe humectare, calefacere, pituitam soluere & de
- B** tergere, per superiora sine molestia, quæcunque euocanda sunt, euocare, facile quoque ventrem ducere sola ptisana potest. Ipsius verò lenitas blanda est & ad deuorandum habilis. ipsius etiam lentor caliditates mitigat, membranas mundat, tussés concoquit, omnia emollit: tales ordei virtutes sunt. Halica verò secundum gradum occupat: quæ cum pauca quædam cum ptisana communia possideat: ob ea probatur, optimaque censetur. Lentor enim, lenitas, suauitasque in deuorando vtrique communia sunt: in cæteris omnibus halicam ptisana antecellit: sed ea quoque simplex cum melle solo conficiatur. Tragi præterea boni sunt. Deterior ipsis oryza est: quoniam ficit & exasperat: potiusque costarum purgationem suppressit, quam facilem reddit. Optimus quoque
- D** est panis aridus, contusus, per subcervicium transmissus, bene temperatus, concoctu facilis: cum mulla, quantum satis est, alimenti præbet. Nempe si iam diu morbus produci tur, cum dictisque cibarijs homo labare coepit: ptisana ex ordeo præbeatur bene trita, bene cocta: condiaur verò anetho, sale, & oleo tenui, puro, non viscido, non exasperante. At non multum olei cum ptisana coquere præstat. nam & sorbitionem pinguem reddit, & prauitatem oleum deponit: longa enim decoctione in cremorem ordeï absorptum amplius non apparet. Item porrum cum sua coma, & amygdala amara cum cremore incoquantur. Ita nanque ferculum ad spirationem expediendam commodum me-

*Has ptisanæ laudes
affert etiam Hippoc.
lib. i. Acat. com. 63.*

A R E T A E I

dicamento sumque ab his efficitur. Porri autem cum cremore comesti- **E**
vilitatem iuxta delectationemque summam afferunt. Iam verò et ouo
rum bonum succum creantium opportunitas adest. ac si humida co-
piofaque per os materia feratur; sulfur ignem non expertum nitrumque;
in oua inspergito. Sed mirifice profunt oua nup à gallina edita ex igne
igne carentia: quippe à matre caliditas inest igne quidè humidior, sed
ægotanti familiarior, vtpote animali ab animali. Sin autem pituita
glutinosa ac tenax sit; in oua oleum infundito, ac resinam siccam pi-
neam, quò sulfur melius reddatur, inspergito: necnon & terebinthi re-
sinam eliquato. Piper præterea in ouis, in ptisana, in omnibus epulis, &
quæcunque pipere familia sunt, benè proficiunt. Inter carnes extremi **F**
pedes in cremoribus eliquati, columbæ, gallinæ elixæ, porcorum cere-
bra cum omento quidem tosta, sine illo verò nidore vacantia. Si inter
spirandum æger strepitum non reddit; dandi sunt etiam marini pisces
aut saxatiles, quicquid optimum regio ferat. Verum vt nequæ cupidita-
te delinquat, neque victus tenuitate contabescat; ex fructibus malum
concedito in aqua, aut mulsa elixum, aut cum adipe assatum: sed co-
rium & interiora aspera cum seminibus abijciantur. Tempore quoque
illo, quod Horam græci nominant; fici, & alij id genus fructus conce-
dantur: quatenus, scilicet, innoxij sunt, quin potius adiumentum præ-
stant. Hæc sanè de alimentis abundè sint. Lateri autem lanæ superden- **G**
tur sulfure fumigatæ, vnguinè imbutæ, in quo anethum rutæ inco-
cta sit. Jugiter his latus madefaciendum, cataplasmatisque ante cibi as-
sumptionem tegendum est. præter vsitata cataplasmata fertulam in
mulsa elixam accipito, cui papaueris carnem incoctam commisceto,
manne quoque puluisculum inspergito. At si humidius sputum copio-
sumque reijcitur; lolij farina, aut irionis commiscenda est, & nitrum
inspergendum. Cæterum si morbus productior sit, dolor est pertinax,
& humida sit expurgatio; tunc purulentum hominem fore speratur.
itaque sinapi & cachrys cataplasmatibus admiscenda sunt. Sed si penitio- **H**
res locos ægroti frigidos esse persentiunt; acetum affundito. illud au-
tem efficere operæ precium est, vt cataplasmatum calor diu efficax per-
maneat. melior est enim id genus caliditas, quàm cataplasmatum inno-
uatio. Proinde calefactiones in sacculis ex huiusmodi, vtpote ex millio
fiant, aut ex calenti oleo in vesica incluso. Omnis verò fatus machina-
tio, ne pondera dolori dolorem adijciant, levis esto. his enim leuibus
& assumpto cibo, cum dolor infestat, vt nihil prohibet. Iam verò post
hæc etiam ad mouendæ cucurbitulæ occasio adest: Sed hoc post septi-
mum diem facere optimum fuerit: ante ne festines. haud enim placidi
morbi sunt, quicunque ante septimum cucurbitam requirunt. esto au-

- A**tem magna, omni ex parte lata, dolentem locum ambire valens. quippe cum haud interius descendat dolor, sed in latitudinem diffusus sit. At flamma sub cucurbita multa esto: quò non solum attrahat, verum etiam ante ignis extinctionem calefaciat. Extincto igne scarificandum est, tantumque sanguinis, quantum vires permittunt, detrahendum. multo verò plus esto, quam si alia de causa de præcordijs sanguinem haurires. nam maximè perspicuum est, quod in lateris morbo vexatis à cucurbita percipitur adiumentum. Sal quidem, aut nitrum in scarificationibus mordacia sunt ac dolorifica, sed salutaria. Quapropter considerandæ sunt hominis vires & ingenium: nam si forti animo ac tolerans sit, sal inspergendus est, non ipsis vulneribus ita, ut ipsa contingat: sed super linteolum oleo madidum inspergatur. id verò super locum scarificatum extendito: humiditates enim ex salis colliquatione manantes minus, quam sal, mordaces sunt. Sed multo oleo perfundendum linteolum est, quò huius lenitate morsionis dolor retundatur. Secundo die autem cucurbitam affigere mirificè iuuat: ut ex vulneribus tenuis quædam sanies extrahatur. id verò priore cucurbita multo est efficacius, multoque magis vires conseruat: neque enim sanguis, aut alimentum, sed sanies emanat. Atque id quidem facito, cum prius vires exquisitè perpenderis. Die tertio ceratum cum cyprino oleo & rutaceo imponito. Quòd si vltèrius purgatione sputa indigeant; in ceratis resinam eliquato, aut sulfur ignem non expertum admisceto; atque iterum fotum loco adhibero. Porro modus cucurbitæ talis esto. fictile vas habendum est, leue, lateri congruens, latum: aut æneum. Id pronum in labra dolentibus locis circumponito: flammam verò multam cum oleo subiucito, quò viuens flamma in longum tempus sufficiat. Vasculi autem oras carni ne imprimito, sed ad diffusionem transitus aliquis esto quò minus suffocata flamma extinguatur. diutius verò illam accendere expedit: nam intra vas illud inclusa caliditas optimum fomentum est, & bona sudoris prouocatio. Neque verò medelam inferioribus partibus adhibendam negligere oportet: viris quidem in anum rutaceum oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum est. Perpetuò sanè quæ bibuntur, ac deuorantur, sunt multa cum ruta & succo ptisanæ, si continenter tussit: ut in alimento medicamentum sit. Verum si nondum alimenti præbendi tempus adsit, aliquod compositum, quod Picarium græci dicunt, accipiat ex varijs constans, cum melle ad consistentiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinem equantes, turbيناتosque dare oportet sub lingua continendos, huc acque illuc iactandos: ut non deuorabile, sed eliquabile sit. Suaue quoque est id, quod ex papauere cum melle ac fertula campana medicamen conficitur lene,
- B**rans sit, sal inspergendus est, non ipsis vulneribus ita, ut ipsa contingat: sed super linteolum oleo madidum inspergatur. id verò super locum scarificatum extendito: humiditates enim ex salis colliquatione manantes minus, quam sal, mordaces sunt. Sed multo oleo perfundendum linteolum est, quò huius lenitate morsionis dolor retundatur. Secundo die autem cucurbitam affigere mirificè iuuat: ut ex vulneribus tenuis quædam sanies extrahatur. id verò priore cucurbita multo est efficacius, multoque magis vires conseruat: neque enim sanguis, aut alimentum, sed sanies emanat. Atque id quidem facito, cum prius vires exquisitè perpenderis. Die tertio ceratum cum cyprino oleo & rutaceo imponito. Quòd si vltèrius purgatione sputa indigeant; in ceratis resinam eliquato, aut sulfur ignem non expertum admisceto; atque iterum fotum loco adhibero. Porro modus cucurbitæ talis esto. fictile vas habendum est, leue, lateri congruens, latum: aut æneum. Id pronum in labra dolentibus locis circumponito: flammam verò multam cum oleo subiucito, quò viuens flamma in longum tempus sufficiat. Vasculi autem oras carni ne imprimito, sed ad diffusionem transitus aliquis esto quò minus suffocata flamma extinguatur. diutius verò illam accendere expedit: nam intra vas illud inclusa caliditas optimum fomentum est, & bona sudoris prouocatio. Neque verò medelam inferioribus partibus adhibendam negligere oportet: viris quidem in anum rutaceum oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum est. Perpetuò sanè quæ bibuntur, ac deuorantur, sunt multa cum ruta & succo ptisanæ, si continenter tussit: ut in alimento medicamentum sit. Verum si nondum alimenti præbendi tempus adsit, aliquod compositum, quod Picarium græci dicunt, accipiat ex varijs constans, cum melle ad consistentiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinem equantes, turbيناتosque dare oportet sub lingua continendos, huc acque illuc iactandos: ut non deuorabile, sed eliquabile sit. Suaue quoque est id, quod ex papauere cum melle ac fertula campana medicamen conficitur lene,
- C**imponito. Quòd si vltèrius purgatione sputa indigeant; in ceratis resinam eliquato, aut sulfur ignem non expertum admisceto; atque iterum fotum loco adhibero. Porro modus cucurbitæ talis esto. fictile vas habendum est, leue, lateri congruens, latum: aut æneum. Id pronum in labra dolentibus locis circumponito: flammam verò multam cum oleo subiucito, quò viuens flamma in longum tempus sufficiat. Vasculi autem oras carni ne imprimito, sed ad diffusionem transitus aliquis esto quò minus suffocata flamma extinguatur. diutius verò illam accendere expedit: nam intra vas illud inclusa caliditas optimum fomentum est, & bona sudoris prouocatio. Neque verò medelam inferioribus partibus adhibendam negligere oportet: viris quidem in anum rutaceum oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum est. Perpetuò sanè quæ bibuntur, ac deuorantur, sunt multa cum ruta & succo ptisanæ, si continenter tussit: ut in alimento medicamentum sit. Verum si nondum alimenti præbendi tempus adsit, aliquod compositum, quod Picarium græci dicunt, accipiat ex varijs constans, cum melle ad consistentiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinem equantes, turbيناتosque dare oportet sub lingua continendos, huc acque illuc iactandos: ut non deuorabile, sed eliquabile sit. Suaue quoque est id, quod ex papauere cum melle ac fertula campana medicamen conficitur lene,
- D**ibus adhibendam negligere oportet: viris quidem in anum rutaceum oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum est. Perpetuò sanè quæ bibuntur, ac deuorantur, sunt multa cum ruta & succo ptisanæ, si continenter tussit: ut in alimento medicamentum sit. Verum si nondum alimenti præbendi tempus adsit, aliquod compositum, quod Picarium græci dicunt, accipiat ex varijs constans, cum melle ad consistentiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinem equantes, turbيناتosque dare oportet sub lingua continendos, huc acque illuc iactandos: ut non deuorabile, sed eliquabile sit. Suaue quoque est id, quod ex papauere cum melle ac fertula campana medicamen conficitur lene,

A R E T A E I

atque somniferum . Hæc vtique & ante cibi assumptionem, & assum- E
 pto cibo, & post somnum ipsum præbenda sunt; sed ieiuno medicamē-
 tosa exhibeantur: Quale est, quod hæc accipit, vrticæ, lini seminis, amy-
 li, nucis pineæ, cuiusq; contriti cyathum, amygdala amara numero vi-
 gintiquinque, totidem & piperis grana. oportet autem hæc torrere, ac
 trita cum melle ad eclegmatis temperaturam permiscere. horum de-
 tur mystillæ vna. si liquida crudaq; excreat, myrrhæ pondo drachmas
 duas, croci pondo drachmam vnam, piperis grana quindecim, cum
 mellis pondo libra subigito . id sanè medicamentum & ante cibi acce-
 ptionem mystillæ dimidiatę mensura dari debet. bene facit in longo la-
 teris morbo, quando & oxymel dare conuenit, si spirandi virgeat diffi- F
 cultas . Frigidam verò aquam quicumque medici pleuriticis concesserunt; neque qua ratione id fecerint, assequi valeo, neque experimento
 confirmare. quippe si qui à frigida periculum euitarunt; hi profectò mi-
 hi non laborare pleuritide visi sunt. Verum apud vetustiores etiam me-
 dicos species quædam concursus pleuritis, seu Lateralis morbus voca-
 batur: cum bilis esset excretio, cum dolore lateris, & exigua febre, vel
 etiam sine febre. Huiusmodi sanè affectus nomen quidem pleuritidis,
 rem verò nō obtinet. Quin etiam spiritus nonnunquam in latere con-
 clusus sitim, dolorem prauum, mollemq; caliditatem excitat: id quoq;
 vitium ignari homines Pleuritim nuncuparūt. His nempe frigida aqua G
 remedio esse poterit, cum prospera vtentis fortuna extincta sitis erit, bi-
 lis ac spiritus per inferiora subducetur, & dolor & caliditas exhalabūt.
Verum in lateris inflammatione & succingentis membranæ tumore
non solum frigida aqua, sed etiam frigida respiratio noxia est. Itaq;
 si ex prius tradita medendi ratione incolumes redduntur pleu-
 ritici, paulum tamen adhuc tussunt, & caliditas subinde
 repetit, atque infestat; ad hæc penitus discutienda
 maturandum est. aut enim quæ relinquun-
 tur, recidivas faciunt, aut ad suppura-
 tionem conuertuntur. H

ARETAEI CAPPADOCIS

DE ACUTIS MORBIS

BIS CURANDIS.

Liber Secundus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO
INTERPRETE.

Curatio Pulmonariæ.	Cap. I.
Curatio Reiectionis sanguinis.	Cap. II.
Curatio Cardiaci Affectus.	Cap. III.
Curatio Cholerae.	Cap. IIII.
Curatio Voluuli.	Cap. V.
Curatio Acutorum Iecoris Affectuum.	Cap. VI.
Curatio Acuti morbi Venæ & arteriæ dorsi.	Cap. VII.
Curatio Acuti Renum morbi.	Cap. VIII.
Curatio Acutorum Vesicæ vitiorum.	Cap. IX.
Curatio Vulvæ strangulatus.	Cap. X.
Curatio Satyriasis.	Cap. XI.

Curatio Pulmonariæ. Cap. I.

A Eracutum letaleque malum est inflammatio repletioque pulmonis: quas strangulatus brevis consequitur. Igitur æquis resistentia viribus, matureque ferenda subsidia sunt. protinus in cubito venæ aperiuntur, siue vtraque, in dextra videlicet, ac leua manu, idque potius: siue vna tantum, & ea maior: quò ab vtraque pulmonis regione humiditatum reuulsio, non tamen vsq; ad animi deliquium fiat: strangulatum enim animi deliquium auget. Cæterum si vel paulum respirauerit; tunc suppressendus sanguis est, ac denuò postea mittendus. nam si à sanguine morbi causæ prouenerint; eas venæ sectio tollit. Atqui seu pituita, seu spuma, seu quæuis alia humiditas tumefaciat; venarum inanitiones ampliorem pulmonis locum ad respirationis transitum efficiunt. opus est autem humores & flatus post venæ sectionem deorsum versus trahere, nitro, melle, ruta, resina terebinthi liquida sedem oblinendo. sed missionis sanguinis loco, si quod maius impedimentum sit, acrem succum per clysterem in sedem immittito: vt puta, salem cum nitro, aut terebinthi resinam cum melle. Ruta quoque in oleo, & hyssopum in

A R E T A E I

aqua decocta. Item cucurbitæ syluaticæ carnes interiores in aqua exco- E
 cte conueniunt. Præterea inanes cucurbitulæ egregiè faciunt, si tergo,
 dorso præcordiisque vbique adhibeantur. quod sicubi pectus carnu-
 lentum sit, quò minus circum ossa cutim cucurbitula incumbens affi-
 gat, ibi eam affigito. nam si ad quancunque partem corporis humores
 distrahantur, & spiritus ad extima euocetur, quibus pulmo opprimi-
 tur; aliquod mali solamen inuenias. omni enim ex parte Pulmonaria
 obsidenda impugnandaque est. Verùm neq; vllum ex his medicamen-
 tis, quæ ore sumpta conducunt, despiciendum est. quippe ea est natura
 pulmonis, vt siue recte valeat, siue egrotet, ad se humores alliciat. Quo
 circa eiusmodi medicamenta præbeantur, quæ humores ad transpiran- F
 dum attenuent, lubricos fluxilesque ad extrudendum efficiant. Propi-
 netur quidem celeriter iuuandi causa nitrum cum hyssopi decocto,
 aut muria cum aceto & melle, aut sinapi humidum cum mulla. singu-
 lis autem iridis radicem & piper inspergere auso benè cedit. item hæc
 arida cribrato, et cum melle exhibeto. Quòd si interdiu insomnes sint,
 & noctem quoque totam peruigilent, ne hominem furor corripiat,
 metus est: varijsque somnificis medicamentis, nisi ægritudo remittat,
 vti decet: quòd medicamenta in tempore data morbi acerbitatē leniant
 & obtundant. multa verò soporifera sunt. At si in strangulationis im-
 petu, iamque aduentante interitu medicamen præbeas; apud tuos con- G
 tribules mortis eius autor appellaberis. Alimenta pariter eiusmodi ef-
 se debent, acria, videlicet tenuia, crassitudinem dissipantia, extergen-
 dique facultatem habentia. Inter olera porrum, aut cornicis pes, aut vr-
 tica, aut brasiica in aceto incocta. Inter frumentacea verò ptisanæ cre-
 mor parum origani, aut hyssopi, necnon piperis, sed plus nitri loco sa-
 lis accipiens. Alica præterea mullæ incocta prodest. Omniaque per eli-
 xationem flatum abijciant: flatus enim vomica pulmonis laborantibus
 infesti sunt. Vinum, si febre vacant, quod haud ita multum adstringat,
 potui detur: quippe densat corpora adstrictio. Istitis verò membra potius H
 laxanda sunt, sputique educationi studendum. Sed in totum potus mo-
 dicus esto, cum pulmoni madefactio inimica sit: quoniam à gula atq;
 ventriculo trahit. Thorax autem lanis oleo imbutis cum nitro, aut sale
 contegatur. Optima inunctio est ea, quæ ex adarce fit. Sinapi etiam ari-
 dum, & cum cerato humido prodest. Atque in summa & humores &
 calor, & spiritus foràs educendi sunt. Huic rei opitulatur acrium olfa-
 ctus atque illitio, & extremorum deligatio. Hæc facienti
 nisi morbus cedat, de hominis valetudine
 actum est.

A De sanguinis Reiectionis curatione. Cap. II.

OMnes sanguinis effusiones haud mite vitium sunt, non modicum solum ratione, ut si per fracturam, aut erosionem, verum etiam si per rarefactionem effunditur. neque si ex pectore, aut pulmonibus, aut stomacho, aut iecore fertur, periculosum est, è capite verò si defluit, minorem noxam affert: sanguinis enim exitus est sanguis autem omnium est alimentum, omnium calor, omnium color. terroremque incutit, sanguinem ab ore utcumque manantem intueri. malumque est, si à primario viscere: peius verò si ob fracturam, aut erosionem profunditur. Huius itaque vitij medicus ad opem ferendam maturet, necesse est. In primis quidem aerem frigidiores ad respirationem deligito, conclaue non titubans, cubile firmum, quò nullam in partem quatiatur, inhabitet: còcussiones enim malum exasperant, stratum solidum, haud multum cedens, neque profundum, neque calidum esto. positus figurae corporis erecta sit. ne sermocinetur, nèue sermones audiant. animi absit perturbatio, sed contrà oblectamenti leniatur: siquidem id genus ægrotos magna animi consternatio corripit. quis enim vomens sanguinem mortem instantem non perhorrescat? Igitur si sanguine referti sunt, & venas prominentes habent, in qualibet sanguinis profusione venam pertundito. nam siue ex fractura, siue ex erosione profluit, sectio venæ conducit. Sin rarefactio in causa est; ne multitudo venam effringat, metuendum. cædenda est autem caua incubito vena. Etenim ex hac facile sanguis effluit, & ipsa sectioni exposta est: utque per plures dies sanguis innoxie decurrat, commodè aperta seruetur. in omnibus autem omnium (ut ita dicam,) præcipuorum viscerum hæc est sanguinis via. vena utique hac superior, necnon & hæc vnius in brachio venæ ambæ propagines sunt. quare nihilo plus superior, quàm media emolumenti affert. nam propaginum ignari sunt, quotquot stomacho & iecori superiorem venam copularunt. Sin à liene sanguis fertur; sinistrae manus venam illam, quæ inter minimum anulareque digitem sita est, rescindito: quandoquidem medicorum nonnulli eam ad lienem usque pertinere arbitrantur. verum & hæc ipsa inter cubiti venas inferioris propago est. cur itaque potius eam quis propè digitos, quàm in cubiti curuatura proscindat, cum hoc in loco amplior sit, & ad effluxum habilior? Porro quidem ante animæ defectum sanguis cohibendus est, atque haud ita multus auferendus: nam & ipsa cruoris per os effusio satis hominem labefactare potest. assidue verò post paucum detractum sanguinem iterum detrahito & eodem die, & post die, necnon & perendie. At si ægrotus tenuis, & inops sanguinis sit, venam

ne scindito. hæc de sanguinis missione abundè sint. Succurrendum est **E** etiam extremorum deligaturis, pedum quidem supra malleolos & genua, manuum verò supra brachiale & cubitum. fascia ipsa lata sit, quò sit validior, neq; dolorem moueat constrictio. Nempè locis, vnde sanguis erumpit, lanas ouium succidas imponito, & humore perfundito, vtpote austero vino, & roseo aut myrtino oleo. Si cruoris effluuium vrget; lanarum vice spongiæ admouendæ sunt, & pro vino acetum infundito, locumque myrtino subungito. in omnibus autem spongiis acaciæ, aut hypocythidis, aut etiam aloes succi aridi sint. optimè facit & omphacium aceto liquatum. Quòd si irrigatio sordida sit, ægreque feratur, emplastris vti conueniet: cutim enim circumtendunt, ac veluti manu corripunt, quin etiam ipsorum facultates refrigerare, exiccareque magnopere valent. Infinitæ verò aliæ aliis experimento cognitæ vires insunt: sed optima emplastra ac tutiora sunt, quæcunque acetum habent, & salicis foliorum succum, necnon & bitumen, & æruginem, & alumen, & thus, & myrram, & æs vstum, & æris squammam atque in summa quæcunque huiusmodi emplastra sunt; emplastris sordidæ lanæ, aut spongiæ pauco aceto perfuse superduntur. Sin emplastrorum distentionem ferre nequeunt, id genus epithema facito, Palmulæ pingues nigro vino austero maceratæ ad mazæ, id est, placentæ crassitudinem conteruntur: postea acacia trita, & malicoria insperguntur, hæc omnia panniculo trito ac veteri illita pectori inducuntur. Item polenta **G** vino aut aceto perfusam, necnon lentis farinam tenuem per incerniculum transmissam cerato ex vnguento roseo facto excipiens imponito: cum quo & symphyti radicem tusam & cribratam admisceto. Aliud epithema hæc recipit, Prunorum damascenorum, quæ Brabila græci vocant, agrestium radices in aceto incoquito, ad speciem placentæ contundito, ac rhoi, commis, myrti paulum misceto. ex his vtique alia alijs, prout medicaminum efficacia, lenitate, odore opus est, miscenda sunt: siquidem & ægrotantibus gratificari decet. Hæc nimirum exterius applicanda remedia sunt. At his præsentior medela in potionibus deuorandisque consistit, vt proxima vulneratis partibus medica **H** mina sint. Porro triplex istorum forma est, vt vel fluctuationis ductus ligent, cogendo vascula & comprimendo: vel defluentem humorē crassum compactumque efficiant; quò licet transitus pateant, ne destillet: vel exiccent incursum in sede antiqua sanguinem retinentes, vt ne effluuius loci exhausti ita permaneant, exundatioque ibi sit, quò facta est effusio. In venarum quidem rarefactione adstrictio satis est: ipsæ nanque ceu fitula noua imbecilla in rarefactionibus perfluunt. Diuisionibus verò, vt labia committantur, adstrictio quoque medetur: sed maioribus

- A** valentioribusque medicamentis vtendum. Verum enim verò si sit erosio-
 nis modus, neque per adstringentia vlceris ora cogantur, sed vul-
 nus dehiscat, neque ex compressione in vnum redire valeat; sanguinem
 atque calorem congelare necesse est. nam istorum immobilitate con-
 cretioneque profluuium coercetur. Posca igitur rarefactis ad stringen-
 dum satis est: neque enim sanguis effluens purus est, sed ipsius sanies per
 ostiola parua dilabitur. atque huiusmodi posca neque adeo multa, neque
 frequenter egemus. Nonnullis & exterius admota remedia abunde fue-
 runt. Quin etiam palmularum, aut siliquarum esculentarum deco-
 ctum potui datum solum quosdam liberauit. esto autem acetum ex vi-
 ni adstringentis genere, quod si non medicatione, tempore saltem acra
 adstringensque euaserit. Verum in vulnerum dilatationibus præter po-
 scam medicamenta primum simplicia adhibeantur, vt plantaginis, aut
 sanguinalis herbae, aut feridis succus singulorum portio æqua cum po-
 sca: quod si adhuc plus effluat, hypocistidis, aut acaciae siccorum cu-
 iusque pondo drachmam in tres poscæ cyathos inspergito. optimè ve-
 rò facit & vix acerbæ succus. At si calamitas hæc semper in peius irritetur;
 gallam tritam, & rubi radicem arefactam, & lapidem ex mari, Co-
 rallium quod vocant, aridum tustumque conspergito. verum rhei ra-
 dix ad refrigerandum, siccandum, adstringendum, omniaque facien-
 da his efficacior est. sed hæc quoque cum posca sola præbetur. Sin auxi-
 lia maiora requiruntur; radices huius pondo tres obolos feridis atque
 plantaginis succis, qui trium aut quatuor cyathorum mensuram com-
 pleant, iniicito. In erosionibus autem prorsus adstringentia adhibere
 tenta: quò dilabentem sanguinem concretum, compactumque reddas,
 & suscipientia membra constringas: vt procul à vulnere venæ conci-
 dant, & occludantur. quin etiam quæ bibuntur, tenacia sunt, concre-
 tionem efficere valentia. Succum igitur coriandri ex aceto propinato:
 item & leporis, aut inuli, aut hoedi coagulum. Sed multum ne concedi
 to: nam istorum aliquod nonnunquam plus, quàm conuenit, datum
 hominem iugulauit. coriandri quidè succi ne minus semicyathò cum
 tribus poscæ cyathis præbeat: coaguli verò tres oboli, summum qua-
 tuor. Ad hæc huiusmodi fluoris sanguinei speciebus & terra samia effi-
 caciter subuenit, & eretrias, & aster quæ vocatur, valde candida, &
 rubrica sinopica, & sigillum lemnium. Istorum pondus minimum
 drachma, maximum drachmæ tres cum decocto aliquo præbeat: vt
 palmularum, aut siliquarum edulium, aut rubi radicum. Sin arteria ex-
 asperatur, proptereaque tussit; in cretica sapa id genus terræ insper-
 gantur. egregiè ad arteriam leniendam & amyllum facit: nam cum le-
 uore & glutinandi potestatem habet. Si profusio sanguinis vrget, se-

A R E T A E I

mel in die ante cibi assumptionem dandum est: sin minus, & secundo **E**
 & tertio sub vesperam. Ex medicamentis quoque siccis catapotia fieri
 possunt ex melle ad consistentiam decocto: qualis est galla trita. opti-
 mus est etiam rhous, quo in obsonijs utimur, vinacea, acuti rumicis
 semen, per se singula, & simul omnia. Hæc utique & sub lingua ad per-
 petuam eliquationem habenda sunt. Gummi etiam cum planta porri
 & spinæ lachryma profunt. Variorum sanè medicamentorum infinita
 est experientia, varij etiam vsus: vt pastilli ex ægyptia spina, & pastilli ex
 electro, & eius, qui Croceus appellatur, quorum apparatus proprio lo-
 co expositus est. Porro cùm febris abest, omnia in medicamētis auden-
 da sunt, & multa & multoties exhibendo. Si febre vexantur, (plerunq; **F**
 autem corporum inflammationibus febres superueniunt,) neque affa-
 tim eruptio suppressenda est, neque in accessionibus medicamenta po-
 tui danda: quoniam multi celerius febre, quàm sanguinis effusione cō-
 sumuntur. Alimenta varia sunt, specieq; medicamentis similia, quia
 etiam in cibis medicamenta reperiuntur. neque enim in vno duntaxat
 cibo omnia alimenti bona inuenire facile est. Atqui si non vnus cibus
 ad medicationem sufficit, non vno propterea vt ob satietatem facile
 est: sed per varia eundum: iam enim diuturna valetudo facta est. Itaque
 adstringentia sint alimenta, & facultate refrigerantia, & ad tactum
 quoque frigida esse debent. calor enim sanguinem prolicit. Alica lota, **G**
 oryza in posca: sin acetum tussim exasperat, palmularum decoctum: pa-
 nis assus, præaridus, contusus, atque in farinæ speciem reductus & cri-
 bratus: atque ex his omnibus cum oleo forbitio fiat. item thymbra sale
 condita, & rhous cibis aspergatur. Quòd si aliqua in re ægrotanti mo-
 rem gerere placeat, coriandrum, si gratum sit, delectationis causa con-
 cedito: aut aliquod ex seminibus vrinam mouentibus, facilemque spi-
 rationem reddentibus. Iens utiq; si profluuium sanguinis vrgeat, cum
 plantaginis succo præbeatur: si non vrgeat, à succo abstineto: quippe
 qui nec concoctu facilis, neque gustatui iucundus est. istis verò mini-
 mè omnium ægrè concoctilia danda sunt. At si ob sanguinis effusio- **H**
 nem mortem instare verearis, tunc iniucunda concoctu difficilia, quin
 etiam immania sint licet ea, quæ salutem afferunt: propterea galla ari-
 da trita lenti sicca & frigida aspergatur: oua coquendo crassiora esse
 cta cum mali punici corio, aut galla exhibeto. tale utique necessariò in
 medicamine alimentum est. Potus omnino parcissimus esto: nam sic-
 co victui humor inutilis est. Hæc nimirum adhibenda sunt, si adtrin-
 gere ac refrigerare statueris: si verò sanguinem ac spiritum crassiorem
 efficere: lac, amyllum, & alica profunt: modo cum amylo, modo cum
 alica lac misceto. horum temperatura, vt ne sit liquida forbitio, ad con-

A cretionem perueniat. Ceterum si adhuc magis crassare adstringereque cupias; alicam cum palmulis decoquito; ad spissandum autem amy-
lum lacque optima fuerint, et far tyrrhenum cum lacte: crassum cum
fit, viscidum, & glutinosum. Hoc diu verò coagulum in decocta liquida
causa concretionis affundito: sicut in lac quoque, vt ad recentis casei
temperaturam deueniat: his crassius est millium, vt far, in lacte deco-
ctum. inspergantur autem galla & malicorium. Verum exiccantium,
aut crassantium mediocritates coniectura assequi oportet: id genus
nanque tussim mouent. Siccitatis quoque excellentia nonnullis & ve-
nas lacerauit. Si bene cedit curatio, sanguisque compescitur, in contra-
B ria paulatim adiiciendo fiat mutatio: atque, (vt dici solet,) nequid ni-
mis. huiusmodi enim vitia facile reuerti solent, ac maligno ingenio pre-
dita sunt. Iam verò hominem instaurare, carneque replere, & nouas ci-
catrices solidare necesse est gestationibus, mollibus frictionibus, pere-
grinationibus, animi oblectamentis, cibis varijs atq; vstitatis. Hæc utiq;
facienda sunt, si à sanguinis exitu vulnus coaluit, & congruenter locus
sanatus est: sin vlcus relinquitur, purulentumque fit; altera deliberatio
ne opus est; siquidem & iterum profusio sanguinis redit. verum de hoc
affectu in sermone De diuturnis morbis disputabimus.

C De curatione Cardiacorum, aut Syncopæ. Cap. III.

I N syncopa medicum prouidentia sedulo nauare operam necesse
est: futuram enim si prospexeris, & præsentia tibi festinanter opem
ferent, & ipsam ante, quàm inuadat, propulsabis. præsentem verò non
facile euadunt ægrotantes. Solutionem nanque naturæ Syncopam ef-
se diximus: Instaurabilis autem non est dissoluta natura. Hanc igitur
maximè quidem futuram arcere; sin minus, saltem nuper incipienti re-
sistere debemus. præscienda verò ea sunt, quæ de acutis morbis differ-
uimus, quando & causas, & signa explicauimus. Nam febris ardens ini-
tium est: febrem ardentem signa pessima consequuntur, ariditas, vigi-
D lia, caliditas viscerum, qualis ab igne prouenit. extimæ partes frigent:
manus pedesq; extremi frigidissimi sunt: respiratio in attrahendo lon-
ga est. siquidem frigidi aeris, quoniam ignem expirant, auidi sunt. ar-
teriæ motibus exiguis, creberrimis, tremulisque agitantur. Ab his itaq;
sumpta coniectura, & ab alijs, quotquot à me inter signa comprehensa
sunt, ipsi ab initio syncopæ occurrendum est. Quapropter nisi hæc om-
nia impediant, habitus, ætas, anni tempus, hominis timiditas; vena cæ-
denda est. Quod si multa prohibeant, quæ numerum insignem, & ma-
gni faciendum constituent, utpote lingua aspera & sicca & nigra, (om-
nia enim interiora signa noscuntur,) in omnibus facultas perpenden-

A R E T A E I

da est: nisi prius morbo, doloribus, inedia labefactata sit: siquidem non **E** defectu tantum, verum etiā strangulatu proster nitur. At vbi præ multitudi-
 ne syncopa fiat, & inflammatio aliqua insignis in præcordijs, aut
 iecinore appareat; nequaquam procrastinare expedit. Secunda est igitur
 vena caua in cubito: per minutas sectiones, idest scarificationem
 etiam sanguis detrahendus est, quò facultas haud ita insignem iactu-
 ram faciat: copiosum enim ac subitum naturam vitiat. quin etiam mul-
 to minus sanguinis, quàm in alijs occasionibus, hauriendum est: nam
 in syncopa si vel minimum erroris committitur, ad interitum ducit.
 Protinus igitur ad vires instaurandas alimentum dare conuenit. Natu-
 ra enim priorum repulsa, & nouorum adiectione lætatur. Vtiq; si mis- **F**
 sionem sanguinis facultas non sustinet, inflammationesque infestant;
 cucurbitula tunc multo ante morbi iudicationem ei admouenda est.
 in iudicatorijs enim diebus syncopa incidere solet: in ijsdem verò cir-
 cuitibus & naturæ iudicant, & morbi interimunt. Si vini potandi ne-
 cessitas homini incidit, diligenti consideratione opus est: neque enim
 vsque adeò tuta est in inflammationibus vini potio. siquidem vini po-
 tio inflammatione laborantibus dolores augeat, inflammatione vacan-
 tibus naturæ incrementum affert, sed ante, quàm semel, aut iterum cu-
 curbitulam affixisti; & ad membra relaxanda, & ad sanguinis facilem
 exitum utilis est: nonnullis & post cucurbitulæ secundam affixionem **G**
 benefecit. Hoc verò in casu & parsimonia vtendum est. nam & in cu-
 curbitulæ vsu nimia sanguinis effusionis idem periculum adimus: eua-
 cuationibus autem per clysterem duntaxat ad inueterata stercora eij-
 cienda opus est: sed facultatis rationem habeto. Capitis irrigationes fri-
 gidæ, quotquot mihi in sermone de phrenitide relatæ sunt, paulum me-
 diocritatem excedentes adhibeantur. Aer mundus, ad inspirandumq;
 frigidior deligendus: Visus plantarum, picturæ, aquarumque aspectu
 oblectandus: & hæc omnia iucundè suauiterque intuenda. amicorum
 præsentium locutiones sint ioculares atq; ridiculæ. Summa sit in ægro
 tantis corpore quies, in animo hilaritas. odoramenta suauia, quæ capi- **H**
 tis sensum non grauent, adhibenda. quin etiam grati odoris alimenta
 naribus offerantur, qualis polenta est aqua aut aceto respersa, aut panis
 calidus recentissimè coctus. Nempè vino haud copiosè os colluatur,
 neque prorsus denegetur. Potum frequentiore, quàm alijs, & magis
 assiduè his concedito. Esca per totum diem sit leuis, concoctilis, ple-
 runque triticea, nec non ægrotanti iucunda, licet paulo deterior: istis
 enim magis, quàm alijs gratificandum est: quandoquidem haud mini-
 mè ad stomachi resolutionem id morbi genus aptum est. Inedia verò
 aut fames nequaquam prodest: satis enim morbus ipse omnia consu-
 mere,

A mere, & exhaurire potest. Porro cum iam circuitus ad iudicationem peruenit, humiditas verò iugulum frontemq; irrorat, extrema algent, arteriarum pulsatus minimus est, frequentissimus veluti repens, ac tenore debilis; tum paulum quid alimenti triticei sumendum, vinumq; euidenter degustandum est. Sed caput irrigationibus premunire oportet pariter & vesicam. Hæc verò auxilia in tractatu De phrenitide à nobis memorata sunt. Vinum vtique non pleno orè, neque ad saturitatem vsque iurgitandum est. Aliqui sanè importunè repleti, postea inappetentia, atque cibi potusque accipiendi impotentia vita excessere: multis autem satis largè vescientibus, natura iam resoluta ad mortem euitandam alimentorum copia nihil profuit: in ventriculum quidem cibis delabentibus, sed ad recreandas vires à ventre non ascendentibus. Alimenta sanè varia sint oportet, plerunque triticea, quò forberi potius, quàm mandi apta sint. si solida sunt, lubrica saltem efficiantur. Oua neque valde concreta, neque torrefacta sint, sed omnino soliditatis expertia. Panis buccellæ vino madentes & calefactæ duæ tresue initio præbeantur. Post autem omnia frigida ministrentur, nisi forsan interius phlegmonæ delitescant. Vinum odoratum, haud ita multum adstringens, quàm minime crassum deligatur, ex Græcis Chium, aut Lesbium, & quotquot alia insulana tenuis sunt tēperaturæ: ex Italicis **C** autē Surrentinum, aut Fundanum, aut Falernum, aut Signinum, nisi vehementer adstringat. atq; ex his omnibus illud vitandum est, quod peruetustum, aut valde nouum sit. Nempè detur primo calidum non minus cyathis quatuor ante iudicationem, neque plus cotyla, siue hemina, quamvis bibax homo sit. deinceps cibo exhibito, si inflammatio permiserit, iterum frigidum vinum, quod siti medeatur, propinandū. At si necessitas vrgeat, vino nō solo, sed cū cibo vtēdum est. verum ne mentem vinum lædat, cibus ante sumendus est: & post hæc abstinendum. Si post aliquod temporis interuallum dormire velit, quies concedenda est. Verū si multus sudor emanet, arteriæ iam micare desināt, **D** vox acutior reddatur, & pectus calore destituatur; vini quantum potare possit, concedendum. in solo enim vino refrigeratis spes vitæ posita est. Vinum itaque sit vsitatum, & modo id ægrotus tantum bibat, modo cibum cum vino assumat. id autem per interualla fiat ad tollendam lassitudinem, quæ tum ex morbo, tum ex cibo provenit. nam qui exiguas vires habent, & post assumptum cibum valde laborant. Igitur & ipsum decet forti esse bonoq; animo, & medicum suauis oratione eum ad bonam spem cohortari, varioque alimento & vino opitulari: nec non & alia efficaci medela vt opus est & ad sudores coercendos, & ad vires instaurandas, vt penè extinctæ reuiuiscant. Quapropter pecto-

A R E T A E I

ris sinistrae mammae palmulae in vino maceratae cum aloe & mastiche E
 superduntur: ceratum verò cum nardo factum ista excipiat. quod si istud
 durum siccumque fiat, aliud epithema imponendum: mala cotonea ex-
 tracto semine, & quicquid durum est, confusa polenta odorata admi-
 sceto: postmodum absinthij & myrti comam, acaciam quoque & man-
 nam cribratas permisceto: simulque omnia subacta cenanthino cerato
 excipito. Si per haec fudor non supprimatur, vultu acerbae succus miscel-
 lae addendus est. succus igitur iste, quem Graeci omphacion vocant, cum
 maxime acerbus est, & acacia, & gummi, & rhous esculentus, & alu-
 men, & palmulae, & rosarum succus bene olens simul omnia cum nar-
 do & labruscae pinguiori parte pectori superponantur. huiusmodi F
 namque epithema iuxta refrigerat & adstringit. Decumbat verò aeger
 in aere frigido, aut & ad vrsam domus vergat. at si & frigida boreae au-
 ra afflabit, male spirantem animum excitabit. Moretur autem & pro-
 pè virentia prata, fontesque, & obstreperentes riuos: nam & ab his ema-
 nans bonus halitus, & mentis delectatio, animam fouet, & naturam su-
 scitat, vitaeque restituit: quin etiam cibi potionisque desiderium lacef-
 sit. Ceterum si quis ob inopiam haec assequi nequeat, imitari oportet &
 auram frigidam ramorum bene olentium voluptarijs flabellis, & tem-
 pus vernum folijs ac floribus praesentibus humum sternentes. Operi-
 mentum quoque leue sit & obsoletum, ut aerem quidem accipiat, calo- G
 rem autem pectoris exhalare permittat. optimum verò est vetus lin-
 teum. Cervicem quidem & iugula & pectus polenta conspergito: ut odo-
 ris suauitate nutriet, siccitate coerceat. item & polline quidem corpo-
 ris raras partes contegito: necnon & faciem terra samia lineo sacculo
 cribrata, & raro linteolo inclusa respergito, ut minutissimus pulvis in
 frontem & malas excutiat. calx praeterea extincta, & gypsum exustum
 per lineum paruum sacculum, quem Graeci Criseram vocant, trans-
 missa sudore madentibus iniiciantur. Compresit sudores nonnunquam
 & spongia ex frigida faciei admota: dilabentes enim humores cogun-
 tur, & cutis raritas conspiciatur. Prodest etiam sedem inungere: ut frigi- H
 dus flatu, & ab alimento exortus effundatur. Item reuocandus exci-
 tandusque est extremorum calor illis gleucini olei, aut sicyonij, quod
 ex agresti cucumere efficitur, cum pipere, castorio, nitro, et cachry: mo-
 dicum cerae in eis eliquando, ut inunctio membris inhaereat. Illitio
 quoque ex adarce (limnestida vocant) euphorbio, & lauri bacca calo-
 rem exuscitat: pariter & bulbi crudi, illi inquam, qui exigui & rubri
 sunt, cum pipere & aceti fecem leuigata valentissimum pedibus cataplas-
 ma imponitur: sed intra horae spatium illud frequentissime auferendum
 est. insat enim periculum vlcis & vesicarum. Porro ab his spes afful-

- A** get ita egrotantem perniciem euasurum. Quòd si omnia secundum rationem medicus præstet, recteq; omnia cedant; cum syncopa si inflammationes quoque adsint, discutiuntur: sudor nusquam effluit: calor in quamlibet corporis partem ad extremos vsque pedes, & summas nares diffusus reuiuiscit: facies vegeto colore decoratur: pulsatus in magnitudinem efferuntur, nihil tremuli, sed rehementes: vox autem consueta reuertitur, & canora est: ipseque prorsus viuidus efficitur. lassitudinem quidem haud exiguam percipit, verum dormire etiam conspicitur. atqui si ipsum somnus occupauerit, cibaria planè còcocta: erunt sensus mali obliterabitur: naturæque vis egerminabit, & reuirescet.
- B** cumque à somno expergiscitur, bene spirat, leuis est, expeditus & robustus: reuocata autem in memoriam morbum ceu quoddam somnium. At nonnulli sunt, quibus febres obscuræ, tanquam morbi reliquæ, remanent: nonnunquam & inflammationes modicæ, & lingua arida, & sudoris priuatio: præterea rigent, torpent, dissoluuntur. hi sanè in tabè prolabuntur. Tunc verò tempus terendum non est quiete & victu tenui: sed ad motiones eger traducendus per gestationes, frictiones, & lauacra: quò vitæ residuum à morte vindicetur, augeatur, ac recreetur. Propinandum verò est etiam lac maximè mulieris, quæ proximè peperit, puerumq; nutrit. hi nanque alimento, vt nuper in lucem editi pueri, egent. si lactis humani copia non datur, asinæ, quæ non pridem peperit, lac accipito: tenue est enim ac fluxile huiusmodi lac. Post hæc ad resumptionem & ad consueta æger ducendus est.

Curatio Cholerae.

Cap. IIII.

- I**N Cholera eorum, quæ eijciuntur, suppressio mala est: cruda enim sunt. quare nos oportet ea facile sponteq; exeuntia libenter permittere: si non exeant, incitare, aquam tepidam sorbitioni dantes, assidue quidem, sed paucam, ne tentiones inanes in stomacho fiant conuulsioni similes: si torquentur intestina, & pedes frigescent, irriganda est aluus
- D** calido vngue, in quo ruta, cuminumque incocta sint: vt flatus digerantur, dissipenturque. lana quoque imponenda est, & pedes inungendo molliter fricare oportet, contrectando magis, quam premendo. sed genibus tenus hæc fiant: vt caliditas, quæ abierat, reuocetur. Hæc verò tantisper facienda sunt, donec stercora per inferiora deijciantur, & superius biliosa efferantur. Sin autem omnia antiqua stercora deiecta fuerint, & biliosi humores transferint, biliosusq; vomitus & distentio adsit, fastidium, anxietas, virium labefactatio: tunc frigida aquæ cyathi duo, aut tres propinandi sunt ad ventris adstrictionem: vt retrogradus humorum cursus cohibeatur: vtq; stomachus ardens refrigeretur.

A R E T A E I

assidue verò id, cum potam aquam vomuerit, facito. facile quidem frigidum in ventre incalefcit: verum eam stomachus euomit à calida pariter ac frigida dolore affectus, semper autem frigidum potum expetit. Porro si arteriarum motus ad paruitatem lapsi fuerint, nec non assidue & frequenter micent arterie, sudor circa frontem & iugula et qualibet corporis parte stillatim effluat, alui profluuium non sistatur, & ventriculus adhuc euomat cum distentione & animi deliquio; parum vini odorati & adstringentis aquæ frigidae infundendum est: vt præ odore sensus excitetur: ob eiusque potentiam roboretur. & corpus ob nutritionem recreetur. vinum enim celeriter sursum petit, vt retrogradum humorum fluxum coerceat. tenue verò est, vt facile diffusum naturæ ad sanitatem recuperandam opem ferat: validum quoque, vt vires dilabentes fulcrat, atque sustineat. Inspargenda est etiam nonnunquam recens & benè olens polenta. Verum enimuerò si omnia urgeant, sudor & tentio non stomachi modo, sed etiam neruorum, singultus inanis, & pedes cõtendantur, & aluus multa excernat, & homo caliget, et pulsatus arteriarum ad immobilitatem vergant; tunc huiusmodi ægroti statum præuerrere opus est. Quod si iam adsit, frigidae ac vini multum præbendum est, & nequaquam meracius: ne fiat ebrius, ac ne lædantur nerui: sed cum cibo, & panis bucellis madefactis. Præbere quoque aliam escam conuenit, qualis à me in capite De syncopa tradita est, item fructus mollioris corticis, Oporam Græci vocât, adstringentes, sorba, mespila, mala cydonia, vuam. Ceterum si omnia euomit, & stomachus nihil retinet; ad calidas potiones & cibaria recurrendum: nonnullis enim hæc mutatio vomitionem compescit: calida verò calidissima sunt. Sin horum auxiliorum nullum proficit; cucurbitula in interscapulo affigenda est, atque infra vmbilicum. verum assidue cucurbitulæ mutandæ sunt: nam si diutius permaneant, dolorem ciunt; periculumque est, ne vesiculas excitent. Profuit interdum & auræ motus suauis: vt & spiritus reuiuifcat, & cibus in ventriculo remoretur: vtque melius ægrotus spiret, meliusque arteriæ micent. At si hæc in peius labantur; ventri, pectorique talia imponenda sunt, qualia & ad syncopam supra memorauimus: palmulæ vino madefactæ, acacia, hypocythis, hæc roseo cerato excepta, linteoloque illita ventri imposito: pectori autem mastichen, aloem, absinthij comam tritam cum cerato nardino superdato: aut oenanthem toti pectori inspergito. Pedes verò & musculos, si cõuellantur, sycionio, gleucino, aut veteri oleo cum exigua cera perungito, castoreo quoque respergito. Porro si frigidi etiam pedes sint; vngui ne ex adarce & euphorbio inungito, & lanis obuoluito, & manuum palpatioe foueto. quin etiam dorsi spinâ, tendones, & musculos; nec-

A non & maxillas ijsdem inungere expedit. Quòd si post hæc sudor & venter suppressi fuerint, & stomachus cibos admittat, neque euomat, pulsus magni & validi sint, & conuulsio desinat, sed calor vbique increfcat, & extrema infestet, somnus verò omnia concoquat; secundo die aut tertio soluendus est æger, & ad consueta mittendus. At contrà si omnia vomitu reijciat, sudor perennis effluat, frigeat laborans, & liuidus fiat, pulsus etià propè extincti sint, & vires cadant; cum ita inquã se habuerint, inde honestam fugam capescere bonum est.

* Aliter la
uandas.

Curatio Voluuli.

Cap. V.

- B** **I**N voluulo dolor est perimens ob intestinorum phlegmonem: distentio adest, & inflatio: celerrima ac fidissima perniciēs impendet. nonnulli enim desperata salute ægrotantes mortem euidentem tantummodo formidant: aliqui verò in voluulo ob cruciatus acerbitem mortem expetunt. quocirca neque remedium vllum morbo inferius, neque debilius medico adhiberi opus est. Verum si morbi causam inflammationem esse inuenerit: venam in cubito magna sectione aperiat: quò multus subito sanguis inflammationis alimentum, vel vsque ad animæ deliquitum effundatur. Etenim hoc vel sedandi doloris, vel stuporis ac sensus priuationis initium est. In voluulo autem recreatio
- C** est ac respiratio, vel ad breue tempus (licet præ ignorantia) tormenti dilatio. quandoquidem hominibus ita viuentibus mori beatum est. Medico autem cuiquam mortem inferre nefas ducitur. Sed fas est interdum, cum præsentia mala euadi non possent manifestè provideat: gravitate capitis torpida ægrotum sopire. Sin absque inflammatione ob corruptionem, aut ingens frigus voluulus prouenerit; venæ sectio dimittenda est: reliqua autem omnia facienda. Consulendum est igitur, ut à potu aquæ tepidæ frequenter euomat, oleum bibat, deinde rursus euomat, flatus inferius irritamentis educendi. irritatoria quidem sunt cyclamini succus, & nitrum, aut sal: flatus autem euocant cuminum, &
- D** ruta. igitur his omnibus cum resina terebinthi sedem oblinere oportet, & spongijs fouere: aut hæc per clysteres infundere cum oleo, melle, & hyssopo, et cucurbitulæ syluestris carnis decocto. Quòd si sterces excretum sit: iterum oleum calidum cum ruta injiciendum: id enim si intus moretur, fomentum intestinis propitium est. præterea dolentes locos oleo, in quo ruta & anethum abundè incocta sint, perfundere cōducit. Adhibeantur & foci ex lentibus figulorum aut fabrorum ferrariorum, aut ex millio & sale vstulatis. Cataplasmata verò præter vulgata sunt lolij farina & cuminum, & hyssopi aut origani coma. Cucurbitulæ quoque leues quidem, sed frequentes, alia iuxta alias abdo-

A R E T A E I

mini & ilibus ad inguinā vsque admoueantur: quin & à tergo coxendicibus ad renes vsque & dorsum: vbique enim quisq; omnia dolorem lenantia faciens iuuat. Præbât autem cumini, aut rutæ decoctum, & finonis, aut vnâ cum his aliquod ex anodynis appellatis medicamentis. infinita autem alia ab alijs probata experimento inuenta sunt. Bonum verò est & ex viperis medicamentum plus consueta portione potui datum. Cæterum si neque dolor remittitur, neque flatus, neq; ster-
cus deiicitur; purgatorium pharmacum, quod hieram vocant, necessa-
riò dandum est: aut enim simul cum pituita & bile pharmacum vomitu expellitur: aut descendit, flatum, dura stercorea, pituitam, bilem ip-
sius mali fomenta secum educens. Alimenta exhibeantur aluum du-
cendi vim habentia, iuscula gallinarum, ostreorum insigni pulchritu-
dine præditorū, ordeï cremor cum multo oleo decoctus, quod à princi-
pio ante decoctionem infusum sit: habeat verò cuminum, nitrum, por-
rum cum coma. Aut medela adhibeatur cum aliquo iure ventrem
subducente: cochleæ valde elixæ, & ipsarum succus. Itellinæ aqua po-
tui detur (si febricitet) cum assaro, aut nardo, aut cachry excocta: nam
hæc flatus eliciunt, vrinam cient, & spirandi potestatem facilem red-
dunt. At si, dolor absit; & vinum bene facit, vt intestina calefiant,
vtque vires labantes confirmentur. prodest etiam fœniculi radicis de-
coctum, si bibatur, & adiantum, & cinamomum. Sin ad abscessum
inflammatio conuertatur; huic opem ferre satius fuerit medicamentis
abscessui conuenientibus vtentem. ea verò in libris De longis morbis
descripta sunt: vbi colici affectus sanatio traditur.

* Aliter fe-
bris.

Curatio acutorum Iecoris vitiorum. Cap. VI.

IN iecore sanguinis creatio est, & in totum sanguinis à iecore ema-
natio: ac omnino iecur est veluti sanguis gelatus. ideo phlegmonæ
hoc loco acutissimæ fiunt: hac enim in parte alimentum residet. Sin vs-
piam alibi phlegmone constiterit; non vsque adeo acuta est: aduena est:
enim sanguinis accursus. in iecur autem non opus est aliunde effluere.
nam si obstructio aliqua exitus occludat; iecur effusione priuatum re-
pletur abundatq; sanguine, alimenti verò ad iecur transitus adhuc pa-
tet: aliud est enim iter alimenti à ventriculo & intestinis in omne cor-
pus. Quocirca euacuare faciliè oportet, venam cubiti secando: multum
quidem sanguinis, sed non semel totum detrahendo. Inedia primum
iubenda est, postea cibi paucitas, vt et medicamentis ingredientibus ie-
cur inane pateat. Insuper medicamentis exterius appositis, quæ in ieco-
re aceruata sunt, discutere oportet. igitur illinatur aloë, aut nitro, lanæ
cæsypos sordentes admoueantur. Refrigeratione quoque opus est. iecur

- A** enim sanguine accenditur : nam sanguis calidus est . Huiusmodi ergo cataplasmata funto, accipiat^r farina loliacea, aut irionis , aut ordei, & feminis lini: ex humoribus autē vinum acidum , cydoniorum succus, capreolorū vitis, labruscæ maturæ, aut oleum cum ea. Item cum spongijs fomentum fiat ex decocto baccarum lauri, lentisci, pulegij, iridis: per ista mitigato morbo cucurbitula maior applicetur, vt ex omni parte hypochondrio circumdetur: atque altius concidenda cutis, vt multum sanguinis effundatur. Nonnullis autem hirudines, quàm scarificationes, magis placent. nam eius bestiolæ morsus altius penetrat: verum erosiones quoq; maiores facit: vnde & sanguinis effluuium ægrè
- B** supprimitur. cumq; sanguinis potu saturata hirudo ceciderit; cucurbitula est applicanda: ab intimis enim partibus tunc attrahit. Quòd si satis euacuatum sit; vulnera medicamenti sanguinē coercentibus morfuque carentibus obtegenda sunt, vt araneorum telis, manna aloëque inpergenda: panis cum ruta aut fertula aut althææ radicibus elixus superdandus. tertio verò die ceratum cum myrobalano, aut absinthij coma & iride conuenit. Quin etiam & malagmata vocata medicamenta talia esse debēt, vt extenuare, aut rarefacere, aut vrinā ciere valeant. optimum sanè est medicamentum ex seminibus cōstans: quorum omnibus medicis experientia perspecta est. bonum est & illud, in quo aut
- C** sampfucus, aut fertula ponitur. Cibi tenues funto, labiles, lotium mouentes, penetrabiles: alica cum mulla, & sorbitio ex ea cum sale & anetho. Ordei verò cremor & detergendi facultatem habet: at si & dauci feminum nō nihil addatur, ad vrinam lacescendam præstantior est: subducit enim per alueolos, qui à iecore in renes pertinet. opportunus verò est à iecore effluentibus illuc transitus & vasorum laxitate & itineris rectitudine. Iccircò & cucurbitulis ea nos trahere oportet eo loco, vbi renes sunt, secundum os coxendicis applicantes. Cæterum & hi vinguine cum ruta, aut odorato iunco, aut calamo aromatico irrigandi sunt. per hæc vtique ægrotum posse mortem effugere sperandum est.
- D** Sin ad suppurationem cōuertatur; pus mouentibus medicamentis vitor, quotquot à me in sermone De colicis literis prodentur. Cū pus autem iam genitū fuerit, quo modo incidendum, quo modoq; medendum sit; alio loco scriptis mandabimus. Eadem nobis & de splene scripta funto: si quando & inflammationis acutæ calamitas eum inuaserit.

Curatio acuti morbi dorsalis Venæ & Arterię.
 Cap. VII.

Venæ concauæ, crassęque arterię, quę secundum dorsum extenduntur, inflammationem ardoris speciem maiores nostri appel-

A R E T A E I

lauerunt. nam & ardoribus similes affectus in ambabus oriuntur: ignis **E**
 acutus & acer, fastidium, sitis, anxietas, pulsus palpitans in præcordijs,
 & in auersa parte quam Græci Metaphrenon vocat: & quotcūq; à me
 in volumine De signis relata sunt. Nempe & in syncopā tendit ignis,
 quemadmodum & in ardoribus: siquidem venæ radicatio (vt ita dicā)
 iecur est: arteriæ verò principium cor. haud ab re igitur existimes eo-
 rum viscerum supremas partes maximè ad vitam facientes ægrotare.
 Etenim cor arteriæ calorem impertit, venæ autem sanguinem iecur in
 fundit. Amborum verò magnorum viscerum magna sunt germina ip-
 sæ videlicet phlegmonæ. Venas itaque in cubito protinus cædito, mul-
 tumque sanguinis, sed non semel totum mittito, immo & bis, & ter, et **F**
 alio die, quò interim vires instarentur, repetito. Deinceps cataplasma
 tis vitæ, & cucurbitulæ præcordijs, vbi est arteriæ transitio, necnon et
 inter scapulas, nam ibi quoque pulsationes sunt, affigito, liberiusque sca-
 rificato, et multum sanguinis detrahito: haud enim ita facillè ex horum
 vasorum inanitione in animæ defectum homines cadunt. Verum &
 alius præter consuetudinem valde suppressa ad lubricitatem per cly-
 sterum molliores infusiones est reuocanda, acribus autem minimè vitæ
 tor: nam hi facillè in febrim incidunt à muria & nitri liquatione. ideo li-
 ni seminis & scenigræci succus esto, & radicum maluæ decoctum ad
 prouocandum, & ad mordendū satis est. Extremas partes, pedes vide- **G**
 licet & manus gleucino oleo, aut sicyonio, aut ex adarce vngue ex-
 calfacito: nam partes istæ in ipsis valde frigescent. Præterea ante cibos
 potui dato, quæ lotium euocant, meon, alliarum, absinthium. nitrum
 quoque inspergito. sed omnium valentissima est cucurbita, & cinnamo-
 mum, si quis eius copiam habeat. Lac istis & alimēti, & medicinæ vim
 præbet: etenim refrigeratione indigent, cum in eorum visceribus velu-
 ti quidam ignis exēstuet, & dulci alimento, necnon & multo in parua
 mole: has nimirum virtutes alimenti lac obtinet: esto autem mulieris,
 quæ proximè peperit, & duobus lactis cyathis vnus aquæ admisceatur.
 lac etiam bubulum optimum est: tertio loco caprinum ponitur. Ciba **H**
 ria concoctu facilia præbeantur, plerique succi, feniculi radix, & apij se-
 men: indatur et mel: aqua verò, quæ bibitur, ista habeto. Oportet etiam
 sudores elicere, & vbiq; diffilationes humidæ & fluxas facere. Caput
 sicut in ardentibus febribus irrigetur. Epithema pectori & sinistræ
 mamme, quæ in syncopa, superdetur. Cubile rectus decubitus: vt om-
 nia his similia sint, quæ in ardentibus febribus fiunt. Exercitatio modi-
 ca ad sudores euocandos, necnon & balneum, si iste interius exarde-
 scit. neque enim iudicationibus huiusmodi vitia solvuntur, & si ardo-
 ris species sunt.

Curatio

A Curatio acuti morbi in Renibus. Cap. VIII.

PEracuta sanè in renibus inflammatio exoritur. simul enim inflàmantur à iecore in renes discurrentes venæ: cum illis autem & iecur. cum haud ita prælongæ sint, sed valde latæ adeo, vt renes proximi iecori suspensi esse videantur. Verum & vrinæ retentio inflammationi superuenit, vehementiam inflammationis adaugens: nam renum caualouij non exeuntis alluione replentur. Porro idem & in calculis euenit, si in renibus calculus vrinæ canalium laxitate maior oriatur, qui nō egrediens inhærescit, atque sic & ipse vrinam intercludit. Cæterum de calculorum creatione in libro De longis morbis sermonē habebimus: quomodo aut ne coalescant, aut iam concreti exterantur, cōminuanturque. De calore autem atque obstructione, quæcunque celeriter euecant, in præsentia differemus. Si calculi iam conflati sunt, adestque inflammatio: venam cubiti, nisi ætas præpediat, secato: benè fluidus autem multusque sanguis exeat: neque enim phlegmonē tantum euacuatione mitigantur, sed etiam calculorum intrusiones vasorum inanitione laxantur: quin etiam per mictum calculi elabuntur. Postmodum irrigationibus gleucini aut cyprini olei, & fomentis et cataplasmatibus particulæ remittuntur. Artemisia vero herba, & iuncus, & odoratus calamus in cataplasmatibus esto. Deinde cucurbitulam renibus in regione coxendicis adhibeto: maxime nanque ab ea parte euacuatio profuit. Alius præterea ducatur per clysteres cum lubricis, & viscidis potius, quàm acribus, ex maluæ, aut fœnigræci cremoribus. nonnunquam vero medicamenta ante cibos vrinam citantia dentur, qualia in vitij iecoris narrata sunt: pariter & cibaria similia concoctu facilia. cruditas enim istis noxam affert. Optimum sanè lac est, maximè quidem asinæ: secundo equinum: ouillum autem & caprinum confert, quatenus lac est. Si pauperes ægroti sint, eos lauare satius est: sin minus, in decocto herbarum desidant vmbilico tenui folio repleto. Verum si ad pus vergat, quibus cataplasmatibus ac medicamentis vtendum sit, multis in locis superius traditum est. At si calculus insisterit, fomentis vtique, & cataplasmatibus iisdem vti oportet. calculi vero medicamentis potabilibus conterendi sunt, simplicibus quidem sio, & prionite (asplenum puto) herbis cum oleo aut aceto esculento decoctis: earum quoque succo potui dato: compositis autem ea antidoto, quæ Bistimus appellatur, & ea, quæ ex viperis constat, & bestia, quæ Colcinos id est Cnorum dicitur, & quotcunq; experientia optima esse comprobauit. Gestationes istis, & corporis concussiones ad mouendum propellendumque calculum bene faciunt: nam calculorum in vesicam transitus ingentes dolores

conciat. quòd si inde exciderint, dolor tollitur, vt neq; per somnium **E** dolorem sentire sibi videri soleant. quin etiam tanquam ex ineuitabili bus malis animus perterritus soluitur.

Curatio acutorum Vesicæ affectum, Cap. IX.

ET Vesicæ acuta vitia renalibus similia proueniunt, phlegmonæ, & vlcera, & lapides, & grummorum obstructions: a quibus vrinæ suppressio, & stillicidium exoritur. sed in hoc membro acutior dolor est, interitusque celerrimus: vesica enim nervus latus est. At renes veluti concrementum sanguinis iecoris speciem habent: in quibus, & grauissimi, & maxime miserabiles morbi incidunt: vnde mors cum maximis cruciatibus miseris mortalibus ingruit. Protinus igitur ventris ea pars laxa, quam Ceneona Græci vocant, secanda est: multoq; oleo cum ruta & anetho vesica est irriganda. Si concretus sanguis doloris, impeditæque vrinæ author sit, oxymel bibere debet: aut calcis parum cum mulla, quò grummi dissoluantur: deinde quæ vrinam mouent, & herbæ, & semina exhibenda. Sin ex sanguinis effusione periculum instet, absque vlla cunctatione ei magis, quam cæteris subueniendum: neque enim id leue discrimen est. Nempè medicamina sanguinem coercentia opem ferunt: opem fert autem vesicæ refrigeratio, ex rosaceo & vino irrigatio, & cum lanis succidis obuolutio. Epithema **G** bonum est, palmulæ ex vino cum malo punico, aut succo rhois. Verùm si auersatur epithemata graua, & vehementes refrigerationes, (cauendum est enim vesica natura frigida tenuisque, ne ita multum refrigeretur) eam gleucino illinito, aut acacia, aut hypocystide ex vino. A spongijs verò, nisi valde vrgeat sanguinis eruptio, abstineto. Escæ triticeæ coctu faciles, bonum succum gignentes, loriumq; educentes præbeantur, quales à me in capite de renibus comprehensæ sunt. Lac, vinum dulce theræum, aut scybellite. Medicamenta potabilia sunt, vrinaria, bene olentia, fluxilia, & id genus alia. Vtilissimum vtique vesicæ remedium cicadæ sunt tempore suo tostæ pro cibo exhibitæ. extra tempus **H** autem aridæ tritæ cum aqua: sed radicis nardi parum cum cicadis elixetur. in ijsdem quoque loco balnei ad vesicæ laxamentum æger desidet. Quòd si lapillorum interpositio mictum impediat, oriculario specillo lapis amouendus est, vrinæq; educenda, nisi adsit phlegmone. in phlegmonis nanque neque meatus instrumentum admittit: præterea oriculario specillo vulnerantur. At si expediri medicatio nequit, homoque doloribus consumitur, locum eum, qui sub glande est, ceruicemq; vesicæ incidito: vt lapis excidat, atque vrina effundatur, ac deinde potissimum medendum est ad cicatricem vulnus ducendo: sin minus, puris

A effluuium, quod Rhæas græce dicitur, factum esse pro futura hominis vita fatius est, quàm vt tormentis miserrimè cruciatus intereat.

Curatio Vuluæ suffocationis. Cap. X.

Vulua in mulieribus membranis extentis hinc atque inde secundum ilia continetur, ac perinde atque animal vitia in olfactu patitur. nam ad benè olentia delectationis causa se recipit, foedè olentia contristantiaque præ molestia refugit. Igitur si aliquid superius triste offeratur, vulua ad naturalia descendit: si extra, ostio naturalium apponatur; retrò sursumque recedit. nonnunquam verò in hoc aut illud

B latus ad lienem, aut iecur mouetur. ad recessum eius autem contractio nemque membranulæ, vt in nauibus vela, cedunt, atque consentiunt. Hæc verò illi & propter inflammationem eueniunt. Nā si eius cervix afficitur, atq; intumescit: fit prominentior. Si infundo exoritur inflammatio; sursum repit. Sin ad pedes foras vergat; turpis & immunda res est, dolores afferens & contristans, præterea difficulter ambulare potest, & in latus & supina decumbere, nisi pedes mulieris phlegmōre laborent. At si ad superiora vulua recurrerit; quàm ocysimè hominem strangulat, vrget autem spiritum comprimens: neque enim prius conqueri & clamare, et opem ab adstantibus petere valet, quod nonnullis,

C hisque pluribus respiratio, nonnullis autem vox celerius intercipitur. par est itaq; eos, qui his miserijs interfunt, prius quàm mulier intereat, medicū accersere. Verùm si forte aliquando occurreris; cognita phlegmone venam scindito, præcipue quidem eam, quæ in malleolo: quæ si non bene fluida sit, eam, quæ in cubito est, petito: Sed à vena malleoli sanguinis missionē repetito. Alia verò omnia administrato, quæcumq; strangulatus & citra inflammationem subueniunt: qualia sunt manuum ac pedum vincula ad torporem vsque adstringentia: foedè olentium ol factus, vt liquidæ picis, capillorum, lanæque exustorum, flammæ in lucerna extinctæ nidoris, castorei, quod præter foeditatem odoris nervos etiam refrigeratos calefacit. lotium præterea vetus vel demortui ferè corporis sensum magnoperè fuscitat, & vterum ad inferiores partes abigit. Porro medicamenta odorata naturalibus sunt imponenda: vnguentum verò lene sit & minimè tactum vellicans, nardus, aut baccharægyptium, aut vnguentum ex malabathri indicæ arboris folijs compositum, aut cum aliquo odorato vngvine tusum cinnamomum: atque his muliebres locos oblitito. Quod si ex his fusile medicamen confletur, illud in vuluam infundito. anum quoq; flatuum educatorijs inungito. per clysteres quoque non acres, sed molles, viscidos lubricosque humores indito, vt stercora solum eijciant, sedesque vtero am-

* Aliter
extinctionē.

pla vacuaque remaneat. id succus althææ, fœnigræciæ præstabit: fertu- E
 lam verò, aut sampfucum cum oleo decoquito. Cæterum si maiore vi,
 aut depulsiōe vulua egeat; tunc validæ mulieris aut viri benè tenacis
 manibus hypochondrium comprimatur, aut fascijs adstringentibus
 succingatur: quò in angustum locus redigatur, nèque iterum sursum
 versus vulua procurrat. Item naribus apprehensis sternutamenta citen-
 tur: quibusdam enim sternutamento & cõtentione vulua in propriam
 sedem redire potest. in nares autem pulvis inspiretur ex radice lanariæ,
 aut piperis, aut castoris. Item leues cucurbitulæ in feminibus, ilibus, co-
 xis, inguinibus attrahendæ vuluæ causâ defigantur. amplius & dorso
 inter scapulas strangulatu subueniens admoueto. Sin à phlegmone
 strangulatus proueniat; vena ad pubem veniens scindenda est, mul- F
 tumque sanguinis fundendum. Item faciei frictions, capillorum euul-
 siones, vt mulier ad se redeat, simul benè facient. At si vel parum tole-
 rare poterit; in decocto aromatum desadat, odoratisque suffumigetur.
 Ante cibos castorei paulum bibat, & hieræ paulû cum castoreo. Quòd
 si ferre valet, lauetur, & in tempore ad antiquos vsus reuertatur: detq;
 operam mulier, vt quàm facillimè menses elabantur.

Curatio Satyriasis.

Cap. XI.

Neruorum in virilibus inflammatio penis tentiginem facit cum
 appetitu contristationeque in actu venereo. fiunt autem disten- G
 tiones neruorum cõuulsiōi perfimiles, nunquam mitigabiles. Quin
 & ipso concubitu sedari non potest ista calamitas. Mentis quoque alie-
 natio sequitur. nam primum quidẽ impudentes euadunt, dum casum
 suum licentiosè narrat: audaces enim eos coeundi insatietas efficit. Po-
 stea verò cum affectus iste defierit; tunc ad se redeunt, & mente opti-
 mè constant. Igitur omnium horum causâ venam in cubito & in talo
 aperias, & multum cruoris, ac sæpe detrahas. neque enim id temporis
 intempetiuum fuerit & ad mentis stupefactionem, et ad inflammatio-
 nis remissionem, & ad caloris virilium mitigationem faciendam, ani-
 mæ deliquium afferre. quippe sanguis multus calorem & audaciam H
 valde accendit, inflammationem alit, mentis perturbationem confu-
 sionemq; veluti esca ignem procreat. Omne corpus etiam medicamẽ-
 to, quod Hieram, id est, sacram vocant, purgato: neque enim purgatio
 ne solum egent, sed etiam leni medicatione: vtrunque autem præstare
 hiera potest. Insuper genitalia, & lumbos, & locos inter femina & in-
 guina (Plechada græci vocant) & locum inter anum & scrotum (Peri-
 næos græce dicitur) & testiculos lanis ab oue detonsis adhuc for denti-
 bus obuoluito. sed lanas rosaceo ac vino profundito: partesq; istas mul-

- A** ta irrigatione madefacito, ne ab lanis caliditas oriatur: immo natius calor à frigida humorum potestate obtundatur. Eiusmodi quoq; cataplasmata superdanda, panis cum plantaginis herbæ succo, & solano, et feride, & papaueris folijs, idque genus alijs, quæcunque torporem, frigoraque iniiciunt. necnon & similibus virilia & locos inter inguina & femina, & coxas illinito cicuta ex aqua, vel vino, vel aceto: item mandragora, aut acacia, & spongijs vice lanarum vtitur. Interea subluenda alius est maluæ decocto, & oleo, & melle: omnia verò acria vitentur. Defigantur in coxa cucurbitulæ, aut in abdomine. Optimæ sunt autè & hirudines ad sanguinem deorsum attrahendū. Et super vulnera cataplasma imponatur micæ panis cum althæa. Postea in aqua desidat, ubi artemisia, salvia, conyzaq; decoctæ sint. At si longiori tempore vitium extrahatur, neque multitudo secundum proportionem minuta fuerit, et neruorum conuulsionis metus adest, (nam facile in his affectibus conuelluntur) curandi rationem mutare opus est. quippe calefactione admoûenda sunt, gleucinum scilicet oleum, aut sicyonium pro rosaceo. lanis autem mundis & cataplasmatibus tepescentibus partes illæ contegendæ: quandoquidem neruorum inflationes nonnunquam huiusmodi curatio mitigauit. amplius & castoreum cum mullâ bibitum. Cibaria parum nutriencia frigidaque sunt: pauca triticea: plurima olera, malua, bliton, lactuca, cucurbita elixa, cucumis maturus elixus, pepo suo tempore collectus. A vino, et carnibus, lōgo temporis interuallo abstinet: siquidem vinum est neruorum calefactio, anime remollitio, voluptatis reuocatio, genituræ creatio, venerisq; excitatio. Hæc à me in acutos morbos remedia scripta sint. Oportet autem & iuuenem medicum ipsum suo Marte aliqua si bi cōparare: neq; omnia ex alienis commentarijs depromere. Hoc sanè pacto acuta vitia fiūt, vt ordine singulis, quæ scripta sunt, aut omnibus vti valeas.

D

ARETAEI CAPPADOCIS

DIUTURNORVM MOR-

BORVM CVRATIVVS.

Liber primus.

Proecium.	Cap. I.
Curatio Cephalææ.	Cap. II.
Curatio Vertiginosorum.	Cap. III.
Curatio Morbi comitialis.	Cap. IIII.
Curatio Melancholicæ.	Cap. V.
Curatio Phthisis seu vlcerum pulmonis.	Cap. VIII.
Curatio Vlcerum iecoris, & effusionis puris.	Cap. XIII.
Curatio Lienis.	Cap. XV.

Cætera capita desiderantur numero octo, vide primum librum
de signis & causis longorum morborum.

Proecium.

Cap. I.

N longinquis morbis dilatio medelæ mala est: nam ob
cunctationem in vitia insanabilia prolabantur. Inflatio **E**
sanè ita habet, vt non facile recedat, si semel inuasit: at
si & diutius trahitur, temporis spatio vires acquirit: &
nonnunquam euenit, vt commoriatur. Exiguos quoq;
morbos maiores excipiunt: cumq; priores discrimine vacarent, eorum
soboles perniciofa exoritur. Itaque nullo pacto ægrotum filere conue-
nit, ne morbus deprehendatur, erubesceniem: neque aufugere, vim cu-
rationis metuentem: neque medicum pigrum esse, ignaumque opor-
tet: vtrumque enim ad morbum insanabilem efficiendum consentit.
Nonnulli autem sunt ægroti, qui præsentium, necnon & futurorum
ignoratione ad finem vsque cum morbo degunt. Nam plerique neq; **F**
pereunt, neque futuram mortem suspicantur: quocirca neque se medi-
ci fidei committunt. Horum probatio ex cephalæa colligitur: de qua
prius sermonem instituiam.

Curatio Cephalææ.

Cap. II.

C Aput quanto ad vitam magis necessarium est, tanto difficiliori
ægritudine laborat. Atque morborum capitis inuasio quidem
tolerabilis est: nam parum dolent, aures sonant, grauitas adest: at si in-
tendantur, finis est mortiferus. Igitur exiguos dolores ne spernito: nam

- A & exiguis medicamentis in quibusdam disculsi sunt. Si plus temporis extrahuntur; maiores cruciatus superueniunt, propterea vena cubiti incidenda est: sed duobus ante diebus vinum bibat. tantum autem sanguinis detrahito, quantum eius vires tibi coniectanti ostenderint. verum non semel totum detrahere magnopere expedit. porro quorum vires copiosam sanguinis detractionem patiuntur, his ipsis continuo morbus discutitur: atque id omnibus longis ægitudinibus conuenit. Tribus autē quatuorū diebus interiectis liberalius alendi sunt: Deinceps purgatorium, hieram quod vocant, cum multa propinandum: ea enim à capite morbi alimentum maximè abducit. modus verò medicinalis quatuor aut quinque drachmarum pondo esto. Quòd si bene purgauerit, tunc lauandus est, & vinum exhibendum, & vires augenda. Postea iterum vena frontis recta scindenda est: hæc enim est opportunissima sanguinis detractio. modus autem esto hemina, aut paulò plus. neque vltra sanguinem mittito, quoniam vasa inanire non expedit. Deinde capillis nouacula detractis cucurbitulam priorem vertici affigito, alteram inter scapulas citra sanguinis effusionem admoneto: et eam, quæ in vertice fixa est, liberius scarificato: quò sanguis vberius attrahatur, & partes profundiores incidantur. remedia nanque ad ossa usque penetrantia cephalæam iuuant. Quòd si vulnera cicatricem ducant, arteriæ secantur: duplices autem sunt, aliquæ post aures paulò vterius, proprijsq; motionibus produntur: aliæ verò aurium arteriæ prorsum versus sitæ sunt auribus proximæ: nam instrumento, quod Antitrochon græci nominant, adducuntur. verum hæc quoque proprijs pulsationibus innotescunt. nempe maiores ossibus vicinæ secantur: hæc nanque vtilitatem afferunt. adiacent & aliæ singulis auribus oppidò tenues, quas incidere prorsus inutile est. modum verò incidendi in libris De manu operationibus exposui. Cæterum post medelam in cephalæa, morbo comitali, & vertigine, utque semel dicam, in omnibus capitis vitijs (prius ventre, aut purgatorio, quod deuoretur, aut clysteri, euacuato) pituita euocanda est modo è naribus per sternutatoria, modo ex ore per ducentia pituitam. Species autem sternutamenta citantium sunt piper, radix herbæ lanariæ, fibri testiculus. hæc quidem sunt vulgata & communia. ad læuorem autem terito, & cribrato, & calamo aut crassiore pennæ anserinæ caule inspirato. His efficacius in attrahendo violentiusq; euphorbium est cum aliquo ipsorum admixtum. Quin etiam cum oleis miscetur gleucino scilicet, aut sicyonio, id est, ex cucumere syluatico, aut cum vnguento ex styrace: redditur autem magnopere liquidum, ut fusile sit. infunditur per nasi fistulam: hæc verò geminæ sunt, atque, ab vno canali cognatæ & cohærentes adeo, ut

A R E T A E I

semel vtrisque infundendum sit. neque enim tolerabilis est alterutrius **E**
 naris sigillatim dilatatio. nam protinus caput accenditur, & acerbus
 dolor inuadit. Quæ autem per os pituitam eliciunt, hæc sunt: sinapis,
 granum cñidium, piper, yua taminia: id præstat vel mixta, vel singula.
 Cæterum quoniam & ipsa mandere, & expuere assiduum est: iccirco
 & cum aqua, aut mulsa, aut posca permixta danda sunt: atque os eluen-
 dum. ad tonsillas enim impulsio humore extentoq; collo expirationis
 flatu abluatur. Posteaquàm pituitam, quantam libet, eduxeris, permul-
 ta aqua calida lauandum caput, atque perfundendum: vt perspirabile
 atque diffilabile reddatur: ingentes enim obstructions fiunt. Cœna fru-
 galis & simplex esto: in qua & vinum ad stomachi restitutionem suma **F**
 tur, siquidē & ipse magno dolore vexatur. Interea verò vbi vires ægri
 stabiliaueris, lotionē per clysterem vsitata opus est: in qua nitri multum
 inspergatur, aut resinæ à terebintho arbore pondo drachmæ duæ eli-
 quentur. postridie sanguis è nasi interioribus detrahatur: intro enim
 prælongum instrumentum immittitur, quod Cateiadion vocant, aut
 illud, cui Storyne nomen est. aut si quis horum copiam non habuerit;
 pennæ anserinæ caulem crassiorē sumere debet, eiusque neruosam
 partem denticulatim instar ferræ incidere, atque sic in narem vsque ad
 ossa, quæ ob cribri seu colatorij similitudinē Ethmoeide vocantur, im-
 mittere: deinde vtraque manu agitare, quò locus à dentibus insculpa-
 tur, ac vulneretur. Facilis est autem ac copiosus sanguinis cursus: nam **G**
 graciles venæ hîc desinunt, corporaque hac in parte mollia sunt, & se-
 ctioni habilia. verum & multos nares vulnerandi modos vulgus no-
 uit, herbas scilicet asperas, & arida lauri folia naribus imponentes, aut
 digitis eas fortiter agitantes. cum verò quantum satis sit, euacuaueris,
 quod erit hemine dimidium; coercendus sanguis est spongijs & posca.
 aut aliquod aridum, quod sistendi sanguinis vim habeat, naribus inspi-
 randum, galla, aut scissile alumen, aut balaustium. Verumenimverò
 post hæc remedia siue dolor capitis perseveret, siue desinat; oportet ad
 finem huius medicationis peruenire. quoniam id malum sæpe reuerti
 solet, & in suo vigore consistens plerunque delitescit. Itaque nouacula **H**
 derasis capillis, (quâdoquidem & hoc capiti prodest,) ferramentis can-
 dentibus vrendum est: si in superficie, ad musculos vsque peruenias: sin
 offe tenus penetrare velis, à musculis caueto. nam muscoli exusti ner-
 uorum distentiones cient. quòd si in summa cute vsseris, vinum odora-
 tum album cum rosaceo infundere satis est: Pittarium verò malefa-
 ctum per triduum supra crustas extendito. quòd si crustæ altius descen-
 dant; porri comam cum sale tritam, linteoloque illitam super dato.
 Tercio die crustis summam cutim tantum occupantibus ceratum ex
 rosa

- A** rosa: profundioribus autem lentem ex melle imponito. Sed quæ medicamenta cicatrici ducendæ sint, alio loco descripsimus. Nonnulli super frontem ea in parte, vbi futura est, quæ Corona dicitur; cutim ostentenus inciderunt: illudque aut exterentes, aut excidentes vsque ad meditullium (quam græci Diploen nominant) ad carnis repletionem perduxerunt. Alij & ossa ad membranam vsq; perforarunt. Verùm id genus remedia temeraria sunt: nihilominus tamen adhibentur, si omnibus alijs tentatis adhuc cephalæa perseuerat, & æger est animosus, vel corporis robur excellit. Nempè si paulatim ad sanitatem accessio fiat; exercitationes recto corpore pectori humerisq; adhibeantur, manuum
- B** fiat gesticulatio, alteres iaciantur, saltu corpus moueatur, atque in his peritè corpus torqueatur. primò & postremò crura fricentur, medio tempore caput. picatio assiduè picem inspergèdo administretur. item caput rubrificandum nonnunquam sinapi cum duplo pane affricando, ne intolerabilis ignis excitetur: nonnunquam medicamenta simul illinendo, quale est illud, quod ex adarce, & euphorbio, & pyrethro componitur. proficit autem & ad dolorem in tempore sedandum, & ad radicem mali extirpandam thapsiæ succus, & medicamina cum ipsa iungenda: quotcunque cutim tumefaciunt; & varis similia tubercula excitant. Victus ratio in singulis dolorum generibus tenuis esto: exiguus
- C** potus, & aquæ potio ante vllam medelam potissimum adhibeatur. ex toto verò ab acris temperet, cepis, allijs, et succo laserpitij. à sinapi autem non penitus: siquidem eius acrimonia, præterquàm quòd stomachi vim roborat; capiti quoque haud ingrata est; pituitam fundens ac diffians, aut ad inferiora deturbans. Leguminum pessima faba est, & eius species pisa, & quæ à græcis ochri, & dolichi nuncupantur: illi cicerulæ folio similes, hi faseoli aut lobi à nonnullis vocitati. secundo loco ponitur lens: quæ nonnullis concoctionis excretionisq; virtutibus prædita est: sed caput replet, doloremque concitat. nihilominus cum pipere elixa spernenda non est. Far lotum haud ingratum est cum vino & melle, quantum ad condimentum satis sit: & ex ipso conflata sorbitio, & eius semina in simplici iusculo decocta. vtique bona sunt & in condimento, quod græci Caryceam vocant, semina cari, coriandri, anesi: apij verò semen ijs anteferendum. mentha herba, & pulegiū præterquam quòd benè olent; quandam vim habent, & vrinam mouendi, & flatu per inferiora expellendi. Inter carnes vetustæ omnes damnantur: nuper interfecti galli carnes laudantur. Inter aues torquatus palumbus, columbus, & aliæ quæcunque haud ita multum pingues sunt, suum extremitates, lepus assatus. Bubula ouillaque caro crassum succum creat, & caput replet. Hoedus non penitus malus. Lac & caseus ca

A R E T A E I

* Aliter
præter.

put dolore vexant. Ex piscibus saxatiles deligēdi, & quotquot in ea re-
gione optimi censentur. Olera elixa quidem ea assumantur, quæ lotiū
& ventrem citant, malua, blitum, beta, asparagi, acris verò & brassica
est. At inter cruda lactuca omniū est optima. Radices autē etiam elixæ
prauæ sunt. radiculæ, rapæ, pastinacæ. urinā mouent, sed caput explent.
sisarum flatus edit, & ventriculum tumefacit. Vinum album tenue
dulce admittatur, tantum adstrictionis habens, quòd aluum nō remo-
retur. Omnia bellaria capiti inimica. quīn et palmularū omne genus.
ficus autem & vua demulcent, & quicquid ea parte anni, quam Horā
græci vocant; bonitate præstat. sed quibuscunque vel etiam iuuantibus
satiari malum est. peior est cruditas: labores minus, quā cruditas no-
cēt: nihilominus & ipsi sunt detrimentosi. Deambulationes matutine
alio prius exonerata citra spiritus difficultatem benè feruntur. optimè
sunt etiam & à coena. gestatio longa per loca non ventosa conueniet.
atque vbi sol caput non feriat: ei nanque sirius officit. Vfus veneris capi-
ti ac neruis labem accersit. Peregrè proficiscatur egrotus in regiones ca-
lidiores ex frigidioribus, & in ficciores ab humidioribus. Cōfert & na-
uigatio, et in mari vitæ traductio. & si quis sit maris accola; in salsa aqua
frigida lauari, & in mari natari, & in arena volutari, victumque ex ma-
ri quærere proderit. Doloris verò capitis, quē Eterocraniam græci no-
minant, eadem medicamina sunt: nam quæ toti capiti remedia con-
ducunt, eadem singulis eius partibus adhibere, bonū est. Quibuscunq;
verò per hæc morbus depulsus non fuerit; ijs reliquum est, vt veratro
vtantur, vt pote vltimo atque valentissimo omnium remedio.

Curatio Vertiginosorum. Cap. III.

ET succedit cephalææ vertigo, & ipsa per se proprijs de causis ori-
tur, si profluuium ab hæmorrhoidibus coercetur, si è naribus san-
guis non effluat, qui prius effluere consueuerat, si corpus non dissiletur
aut sudore, aut labore antea fatigatum. Igitur si ab cephalæa ducit ori-
ginem; ea medendi ratione vti debemus, quæ ad cephalæam supra ex-
posita est. quibus autem violentius cum vltimis remedijs occurrendū
sit, posterius explicabo. Sin ab aliqua humorum suppressione morbus
inciderit, vsitata excretio mouenda est. naturæ nanque salutare est ma-
teriæ recursus. At si ista tardat, malum verò increfcit; in alijs quidem
suppressionibus aut sanguinis è naribus manare assueti, aut sudorum,
sanguis mittendus est è vena cubiti: Sin ab iccore multis humoribus af-
fluente, aut à liene, aut ab aliquo ex visceribus in medio corpore positis
vertigo prodeat, cucurbitulæ subueniūt. Sed quantum ex vena defluit,
tantundem per has sanguinis est detrahendum. sanguis enim est causæ

- A** alimentum:quemadmodum & ventriculus.Deinceps capitis remedia subiungenda,vena cubiti recta, aut nasi arteriæ vtrinque in angulis secande:cucurbitula vertici affigenda:caput radendum, rubrumque faciendum:pituia è naribus per sternutatoria, aut ex ore, quemadmodum docui,euacuanda:omnia denique modo in cephalæa narrato administranda. duntaxat adiicitur cyclamini succus, aut anagallidis in nares fundendus. Posteaquàm verò medicaminum capitis ad finem perueneris;deinde quotquot efficaciora ad vertiginosos inueniuntur, ea sunt adhibenda. Vomitus à cœna, necnō vomitus ab esu radicalium vti postea decet: quin etiam ad veratri assumptionem hæc præparatio fuerit.nam præexercendus est stomachus, cum vehementioribus vomitorijs vti volumus. Pituia quoq; impræsentia magis attenuatur,& ad veratrum benè funditur. Veratri exhibēdi modi plures sunt, vt validioribus quidem succurrat,ad magnitudinem amē,idest placentulæ,aut paulo crassius est incidendum:& cum fare loto,aut lente assumitur pondo drachmę duę.imbecillioribus autem & gracilioribus decoctum cum melle propinatur. duarum aut trium mystillarum modus esto.quis verò sit facienda modus,alio loco declarabitur. Inter singula autem remedia æger cibus reficiendus est:quò ea, quæ interim incidunt,sustinere valeat. In accessionibus quoque sic opitulandum est,
- C** deliganda sunt crura supra talos & genua, & manus brachialia, brachiaque infra humeros propè cubita. ad caput irrigandum facit rosaceum cum aceto.oleo verò incoquito serpyllum,aut spondylium,aut hederam,aut id genus alia.fricentur extrema, & facies.olfaciat acetū, pulegium, mentham, aliaque eiusmodi ex aceto.inter dentes aliquid apertionis causa imponatur. nonnunquam enim maxilla colliduntur & cohærescunt. in tonsillis fiat titillatio:vomitibus citetur. nam interdum reiecta pituita æger à tenebris excitatur. Hactenus ad accessionis leuamen & tenebrarum discursionem dictum sit. At de vniuersa victus ratione tam in curando,quàm post curationem hæc nostra sententia est.
- D** Somnus multus equè, atque insomnietas inimica sunt: multus enim somnus stuporem capitis sensibus inijcit: vaporum exuberantia torpet omnis actio. Hi planè grauitatis,et sonorum in auribus,et splendorum quorundam oculis obuersantium causæ, morbi verò indicia sunt.vigilia verò cruditatem facit, alimentum subtrahit, laborem affert,corpus contristat,mentem labefactat:propterea facillè furere, atq; atra bile vexari isti consueverunt. Mediocris autem somnus ad alimenti distributionem,& ad laborum diurnorum leuationem vtilis est. Aluo ad excretionem consulendum:nam difflationis causa potior aluus est. Iterum crurum frictio per aspera linteola vsque ad ruborem, deinde

A R E T A E I

dorſi & laterum, poſtremò capitis adhibenda. ab his ambulationes circa initia & finem leniores, mediæ verò acriores. Quies conſiſtentia ſpiritus poſt ambulationes eſto. Vocē leniter exercere oportet, grauibꝰ vocibꝰ vtentem ſonum ædere. acutæ nanque voces capitis diſtentiones, temporum palpitaciones, cerebri pulſationes, oculorum inflationes, auriumqꝛue tinnitus efficiunt. mediocriter acuta vox edita capiti prodeſt. Poſtea verò geſtationis tempus adeſt ad diſſilandam totam capitis grauitatem opportunæ. longa ſit autem, verum citra fatigationē, neque in tortuoſis regionis tramitibus, neque aſſiduis itineris flexibus geſtatio fiat: quoniam ſic vertigines oboriuntur. ſed rectæ & longæ & lenes ac ſuperioribus locis geſtationes ſiant. Siquidem ita aſſueti ſint, optimum panem ſolum aſſumant, quantus exercitationibus impedimento ne ſit. prius enim concoctum eſſe oportet. caput & manus exercendæ, horumqꝛue frictiones faciendæ. In his verò leniter agendum: vt caliditas excitetur, & caro augeatur, & vires reſtituantur. poſtea ſuum ipſius caput erectum fricato diutius hunc laborem ſuſtinens. Quin & exercitationes ad ceruicis uſus, & ad manuum agilitatem faciunt, ſi ſcienter ſiant. ſurſum attollendo caput atque oculos exercere oportet. Manuum exercitatio ſit, aut diſcorum iactu, aut certando ceſtibus, aut pugnis. pila verò parua & magna detrimento eſt. nam capitis & oculorum circumuolutiones atque intentiones vertigines afferunt. optime faciunt ſaltus & curſus. omnia velocia exercitia cruribus conueniunt, & omnia roborant. Frigida lauatio illuue, illuues autem calida lauatiōe melior. aſtringere, denſare, ſiccare caput frigida lauatio efficaciffimè poteſt: & hic ſalubris ſtatus eſt. humectare, ſoluere, tenebras offundere valentiſſimè calida lauatio poteſt: & hæ capitis morborum cauſæ ſunt. tales ſunt & auſtri auditui graues. exercitationibus quies ſuccedat, vt perturbationem ſedet. Capitis preſſiones ad cutim poliédam faciunt. Aquæ, aut aquati vini propinatio eſt res optima & ad manum. coma olerum aſſumatur, quæ ventrem molliunt, maluæ, betæ, bliti. Liquamen bonum ſtomacho, ori ſuaue, aluum leniens, neque graue capiti, ex thymo, aut thymbra, aut ſinapi cōficitur. Oua hyeme calida, eſta H te frigida, putamine ſpoliata, nō toſta præbeantur. Oliuæ, palmulæ, ſal ſamentum rectè conditum. Alica elota cum aliquo dulci, quantum cōdiendi cauſa aſſumi debet. Poſt hæc ſal adhibēdus. Ocium & quies ab audiendo & loquendo. ambulationibus vtatur ſub ære perſpirabili. delectat autem locus aut arboribus cōſitus, aut herbidus. Vtique vertiginofus cū ad cœnam accedit, maximè iterum in frigida lauetur, parū vnguine corpus ſublinens: ſi nolit, at crura tantum. cœna triticea eſto, q uale eſt Itrion, quod eſt placentæ genus, aut ſorbitio ex alica, aut ptifa

- A** na flatu vacans, per elixationem concoctu facilis. Medicamenta verò suauiore ptiſanam reddētia ſunt piper, pulegium, mentha, cepæ aut porri paulum, neque tantum, vt innatet. acetum verò acre vtiliter aſſumit. Carnes ex pinguibus animalibus non pingues, ſuum pedes & capita. Volatilia omnia, ſed multitudinem cōiectura metiri oportet, lepus & venatio, gallina in promptu habetur, & iuuat. Omnia bellaria caput dolore infeſtant præter palmulas aut maturas ficus, aut vuas. ſi ſlaribus homo vacet, hæc benefacient. In ſecundis quoque menſis vtiliter ea ſumuntur, quæ facilè concoquuntur, ſi nidore vacant, & leuia ſunt. Poſtea deambulatio, mentis hilaratio, in quiete ad ſomnum conuerſio.
- B** adhibenda.

Curatio morbi comitialis. Cap. IIII.

- I**ngentibus medicamentis atque valentiſſimis in morbo comitiali opus eſt. nam quoties eius in mentem venit, non modo laborioſum malum, & periculi plenum, ſed etiam generis morbi ſœditatem, & calamitatis opprobrium exhorremus. atque ita exiſſimo, ſi ſe mutuò in acceſſionibus ſpectantes ægroti, quęcunque patiuntur, cernerent, non vltra vitam ducere tolerarent. verum quæ ſingulis atrocia ſœdaque inſunt, ſenſus priuatio, intuendique ſublata facultas abſcondit. Cæterum
- C** medendi rationem naturæ facilitatem ſequi optimum eſt: quando per ætatis mutationes in longe melius hominem permutat. Quoniam ſi vſitatus malo victus, in quo morbus alitur, deſerit, non vltius hominem infeſtat. ſimul enim cum priore victus ſpecie morbus recedit. Igitur ſi caput occupauit, inhabitat. quocirca omnia quę à nobis in capite De cephalæa relata ſunt, facere neceſſe eſt: detrahēdo ſanguine, & corpore purgando. Venæ autem & quę in cubito, & frontis recta ſecandę ſunt: cucurbitula admouenda. nō eſt autem vſque ad animi deliquium ſanguis detrahendus: ciet enim morbum deliquium animæ. Arteriæ omnes, & ante, & poſt aures incidendæ. inter hæc omnia excellens purgatio facienda purgatorio, quam hieram vocant, atque his, quæ è capite pituitam eliciunt: ſed multo valentiora ſint medicamenta: ſiquidem iſtorum habitus eſt dolorum patiens. Hilaritas verò & bona ſpes id genus ægros miſeros reddit. Opus eſt etiam ignem capiti inferre: proficit enim. In primis os perforare vſq; ad ſecundam laminam oportet: deinde ceratis cataplaſmatisque vti tantisper, donec membrana ab oſſibus receſſerit. Terebra nuda oſſa circuncidere conuenit: ac ſi paulum reſiſtant, vſque ad ſpontinam auulſionem perfeuerandum, quousq; nigra nonnunquam iſtorum, & craſſa membrana inuenta fuerit. Cumq; per putrefactionem vel etiam purgationem audacter curante medico vul

A R E T A E I

neri cicatrix inducta fuerit; agrotus morbum euasit. Maximè omnium E
capitis ad ruborem usque frictiones valent usitatae quidem, quaecunque
à me superius traditae sunt: valentior est autem, quae fit per cantharides.
sed tribus diebus ante, quam his utamur; lac, ut vesica muniatur, biben-
dum est: cantharides enim magnopere vesicam laedunt. Haec abundè sunt,
cum caput affectum est. At si mediae corporis partes causam praebent,
& ab his morbus exoritur: rarissimè autem ista fiunt: potius enim me-
diae partes in consensu morbi trahuntur à capite, utpote ab ingenti ma-
lo, quod aegritudinis initium est: utcunque igitur res habeat, & in his
vena cubiti soluenda est: à visceribus enim materiae cursus est. F
Quin etiam isti magis, quam alij, purgandi sunt & hiera, & cneoro, quae thy-
melaeam vocant, & coccognidio, quae chamelaea dicitur: haec enim pi-
tuitam extrahunt. per opportunum autem ipsis remedium est cucurbi-
tula. epithematum verò & cataplasmatum sylvia omnibus perspecta
est, & ea ubique scribere superuacuum ducimus: nisi quatenus eorum
vim nosse conueniat: quòd scilicet ijs extenuare, per halitus digerere,
fluxa spirabiliaque corpora reddere oporteat: item concoquentibus me-
dicamentis calidis, aridisque, & urinam mouentibus in nutritione, &
in medicatione utendum: sed omnibus praestat sibri testiculus sepius in
mense ex aqua mulsa potus. praeterea quaecunque ex varijs composita
medicamenta idem praestant, adhibenda sunt, ex viperis composita an- G
tidotis, & mithridatica ex pluribus constans, nec non & Byssini anti-
dotus bibenda est: quandoquidem haec concoquendi facultatem robo-
rant, utiles humores creant, & urinam mouendam aptae sunt. nam qua-
cunque simplicia medicamenta scribere opus esset, hisce continentur
antidotis, cinnamomum, casia, folia malabathri, piperis, fefelisque om-
nia genera. & quod nam ex valentissimis remedijs in istis compositis
non reperies. Fama est & vulturis cerebrum, & crudae fulicae cor, & do-
mesticos feles comefos morbum discutere. At ego istorum periculum
nò feci. nonnullos autem vidi nuper iugulati hominis vulnere fialam
subijcientes, atque inde haustum cruorem bibentes. O ingentem neces- H
sitatem, quempiam sustinere, malum malo piaculo depellere: atqui ex
ea ad sanitatem nec ne isti peruenerint, nemo verè mihi affirmare po-
test. Quin & quendam autorem legi, qui humanum iecur epulandum
apponi precipiebat. sed haec illis scripta sunt, qui ad hunc usque mise-
riae terminum peruenerunt. Praeterea & victu opitulandum est, & sin-
gulis remedijs, quae aut ab alijs, aut ab ipsomet aegro fieri possunt. utique
in hoc casu nihil spernendum est, nihilque temerè faciendum, maxime
quaelibet exigua adhibendo, quae penitus prosint, nihil verò laedant.
Etenim spectacula non spectanda, & sermones, & edulia, & suffimen-

- A**ta plurima morbum patefaciunt. Igitur omnia diligenter consideranda sunt. Somnus multus crassitudo est, ocium nebula sensuum, bonum verò mediocritas. Alui excretio à somno, præcipue flatuum ac pituitæ res optima. Ambulationes longè commodæ sunt, non flexuosæ bonum spiritum reddunt, sub arboribus myrto, aut lauro, aut inter acres & benè olentes herbas calamentum, pulegium, thymum, mentham, maximè quidem agrestes & sponte nascentes: sin harum copiam non habeat, inter humano cultu procreatas. Inter has quoque gestationes longæ, & ipsæ rectæ fiant. Itinera facere bonum est non secundum fluuium, ne delabentem aquam intueatur: vertiginem enim aquæ fluxus affert.
- B** neque vllum, qui in orbem voluatur, neque turbinem, qui circum agatur, inspiciat. est enim imbecillior, quàm vt firmum stabiliat spiritum. nam simul cum circulo vertitur: circumuolutio autem vertiginem, et comitalem morbum accersit. Post gestationem lenis deambulatio, postea quies: vt agitatio in gestatione contracta fedetur. Ad hæc exercitationes manuum fiant extremis sudario ex crudis linis confectio inuolutis: inunctio non valde pinguis sit: frictio lenta quidem, sed durior densandi causa: tumidi enim & crassi sunt plurimi. in medio verò totius frictionis caput erectum perfricetur. Exercitationes ad ceruices & humeros pertinentes, manuum commotio: omnia, quæcunque à me
- C** de vertiginosis dicta sunt administrentur. satis verò hic ex copia ibi descripta positum est: præterquàm quod velociores horum exercitationes esse oportet ad sudorem mouendum, caloremq; excitandum: hæc enim omnia extenuant. Verum & in omni vita oportet excandescentiam iracundia vacantem inijcere. Alimenta omnia ex crassis leguminibus mala: triticeï verò panes sicciore præbendi: alica elota, & ex ea sorbitiones: sed medicamenta voluptatis causâ eadem cum supra positis sunt: nunc autem plura ex acrioribus ponito piper, zingiber, libyficum. Liquamina verò ex aceto & cumino & finauia sunt & utilia. A carnibus quidem maximè in totum abstineant, sin minus, in curatione
- D** ne saltem: in refectione verò carnes deligantur, quæcunque sunt natura leues: quales sunt volatilium, præter anatem, & concoctu faciles, vt lepores, suum pedes, salsamentum. & post hæc sitis utilis est. Vini paulum bibatur albi tenuis odorati quod lotium mouet. Elixorū olerum assumantur quæcunq; facultate acria extenuant, et vrinam citant: qualis est brassica, asparagus, vrtica: crudorum autem lactuca ea parte estatis, quam horam greci medici nominant. Cucumeres autem & pepon viro quidem robusto superuacua, nonnullis verò gustatione tenus præbenda. mala est enim horum multitudo, cum frigida sint, atque humida. Fici viridis & maturæ vix vsus conuenit. Ambulationes, post eas

A R E T A E I

animi oblectatio molestia carens iuuat. iracundia vtique & venus no- **E**
 xia sunt. Effectus enim morbi similitudinem adducit. At nonnulli me-
 dici de concubitu falluntur. Nam quoniam naturalis in virum transi-
 tus aliquantum proficit, puerorū naturā in tempestiuo concubitu vio-
 larunt, tanquam citius eos roboraturi. sed isti à natura sponte præfinitum
 tempus, in quo omnia remedia fiunt, ignorant. Hæc enim singu-
 lis ætatibus propria simul opportunis temporibus creat. in tempore
 nanque concoctiones seminis, barbæ, canorum. Quis igitur medicus
 naturæ cum mutationem seminum à principio, tum præfinitum singu-
 lis tempus variauerit. Quin & in morbi naturam impegerūt nondum
 enim in tempore quidam veneri dare operam cœperunt, ante immatu- **F**
 ritate rei noxam accipientes. vitam autē degere oportet in regionibus
 calidis & siccis, siquidem res frigida atque humida morbus est.

Curatio Melancholiæ. Cap. V.

N Vm sanguinem detrahere expediat, deliberatione indiget in
 melancholicis. ex quo humore morbus oritur: quin etiam ex
 non pauca malorum succorum (Cacochymiam græci nominant,) mul-
 titudine. Itaque si in iuuenili ætate quis morbo corripitur, & veris tem-
 pore, vena in dextro cubito media cædenda est, vt à iecore sit opportu-
 num effluuium. id enim viscus sanguinis fons est, & bilis generatio.
 vtrumq; verò melancholiæ alimentum. cædenda est, inquam, licet sint **G**
 graciles & sanguinis inopes: sed paulum sanguinis mittendum; quate-
 nus videlicet venæ sectionem vires sentiant, sed nullam noxam earum
 tenor accipiat. Nam & si crassus, & biliosus, & concretus, & ater, qua-
 lis amurca, sanguis est; nihilominus ipse naturæ prælium est atque ali-
 mentum. Quocirca si plus, quàm decet, sanguinis effuderis; natura ci-
 bi penuria de propria sede prolabitur. At si sanguine refertus est æger;
 plerunque quidem non vique adeo malus sanguis est, vena tamē utiq;
 secanda est. verum non eodem die, sed alijs diebus repetendo, quan-
 tum fatis est, sanguinis, detrahatur: eodem verò die modum sanguinis
 mittendi vires declarabunt. medio tempore, quò aliam euacuationem **H**
 sustinere valeat, liberalius nutriatur. Opus est autem & ventriculo ipsi
 quoque ægotanti & laboranti opitulari. cum verò si atra bilis vrget;
 per diem vnum prius tenuiter nutrito ægro nigri veratri pondo drach-
 mæ duæ ex aqua mulsa præbeantur. id enim bilem atram expurgat:
 necnon & thymi attici coma & ipsa bilem atram educit. commodissi-
 mum est autem singulorum partem, vt ex vtroque duarum drachma-
 rum pondo fiat, exhibere. post purgationem lauetur, viniq; paulum
 bibat, & alia in cibis iucunditas concedatur. stomacho enim ac viribus
 laboriosa

- A** laboriosa purgatio est. posthac iterum ad media faciendus transitus. cum prius verò cataplasmate atq; irrigatione laxaueris; cucurbitulam iecori & ventriculo, aut eius ori admoueas. nanque hæc detractio multo, quàm sectio venæ est opportunior. tergis quoque inter scapulas cucurbitulam affigito: siquidem eo loco stomachus adhærescit. Deinde rursum reficiendus æger. Atque si alimentum vires instaurationis; caput radendum: cui postea cucurbitula affigenda est. huius enim morbi inter alios prima ac maxima causa in capite est. Porro neque sensus ipsi à noxa immunes sunt: nam inde ipsorum exortus atque initium est. commutantur igitur & ipsi, ægritudinemque participant. utique non
- B** nulli & sensibus delirantibus corruptè sentiunt. At stomacho potissimum succurrendum est: cum & ipse malè habeat, & in ipso bilis atra resideat. Igitur absinthij succum ab exiguo incipiens ad sabæ usque; magnitudinem assiduè deuorato. id enim ne bilis gignatur, impedimento est. Benefacit & aloë. nanque ipsa ad inferius intestinum bilem deducit. Nempe si recens malum sit, neque multum homo à naturali statu discesserit; alia huic medela opus non est: sed reliqua victus ratione vtendum, & ad pristinum habitum recuperandum, & ad exactam mali purgationem faciendam, & ad vim corroborandam: quæ omnia, ne iterum morbi reuertantur, efficiant. Victum autem in refectione conuenientem posterius exponam. Si ab his paulum debilitatus morbus denuò inualescere visus fuerit; vehementiora medicamenta requirit: neq; in aliud tempus differendum est. Verum si ab coercitis mulierum mensibus, aut in viro ab suppresso hæmorrhoidum profluuiio morbus creatus est; irritandi sunt loci, & aliquid soliti excrementi profundendum. Si cunctatur, neq; descendit, in aliam quampiam partem sanguine prolapsa, morbus verò exacerbatur; euacuatio facienda est, & à talis incipiendum. Quod si non, quantum satis est, sanguinis, inde manuerit; cubiti quoque vena secetur. Interiectis autem reficiendi causa tribus, aut quatuor diebus, Hieram, id est, Sacram, quæ purgatoriū medicamentum est, potui dato. Ad hæc cucurbitam medijs corporis partibus applicato, iecori videlicet affigēs. Sed maturanda negocia sunt, ac celeritas adhibenda. exiguis enim medicamentis morbus non obsequitur: si magnis autem non vincitur, sed resistit; tunc firma sede melancholia nititur. Quod si penitus totum corpus occupauerit sensus, mentem, sanguinem, bilem, neruos etiam corripuerit; & ipsa insanabilis efficitur, & aliorum morborum corpori sobolem inserit, furoris, neruorum distentionis, resolutionisque. quæ si à melancholia proueniunt; sanationem utiq; accipere nequeunt. Quam ob rem ad hoc malum propulsandum veratro vtendum est. Sed antequàm veratrum ægrotus accipiat, stomachum ad vomendum exerceat, & humores extenuet, &

A R E T A E I

corpus fluxile reddat. Vomitiones autem hæc præstant nonnunquam **E**
ieiuno stomacho, nonnunquam radice prouocati. Docebimus verò et
modum & materiam: docebimus & veratri species, & vtendi ratione:
item quo pacto singula & distinguere, & ordinare prius oporteat: &
quo pacto in vomitionibus subueniendum sit, indicabimus. Incredibi
le est autem nisi ab his funditus còuulsus est morbus, at multorum sal
tem annorum intervallo non sopiri. plerunq; enim postea melanco
lia rursus suboritur. Quòd si iam firmas radices egit; nihil iam vltra
differendum est: sed quæ ad veratrum pertinent, omnia administran
da. Nempè ægroti omnes sanari non possunt: medicus enim Deorum
potentiam anteiret. verum dolores sedare, morbos intercipere, atque **F**
obscurare, medico fas est. Itaque nimirum his, quæ posuimus, adhibi
tis, medici defatigantur, seque aliud quicquam facturos negant. atque
duas causas, aut morbum insanabilem esse, aut omnia se remedia ten
tasse pretextunt. Nihilominus tamen sacram ex aloë medicinam subin
de præbere haud alienum est: si quidem opportunum melancholiæ sub
sidium affert, stomacho & iecori subuenit, bilem quæ deiciens mirifi
cè prodest. Quin etiam malua seminis pondo drachmam ex aqua pro
pinare optimum esse quidam experientia compertum habuit. Infinita
præterea sunt simplicia medicamēta: quorum alijs alia vtilia sunt. Post
id genus labores demum reficiendus æger est: quibusdam enim, quan
diu medicatio adhibetur; tandiu morbus permanet, quanuis labefacta **G**
tus ac debilisat si homo carnes refarciat, ac vires instauret; simul om
nia morbi vestigia obliterantur. nam potentia naturæ sanitatem, im
becillitas morbum parit. Propterea ad refectionem conuertatur ægro
tans in aquis sponte calidis sæpe commorans. medicamenta enim, quæ
in his sunt ingenta, opem ferunt, bitumen videlicet, aut sulphur, aut
alumen, ac multo his plures aliæ facultates. Bona vti quæ est humecta
tio morbi squallorem tollēs, & curationis vexationem mitigans. Raræ
autem ac molles carnes ad ægritudinis remissionē maximè faciunt: ve
rum siccæ ac densæ melancholia laborātibus carnes sunt. Inunctio pin
guis cum leni frictione adhibeatur, cum multo aut oleo, hæc cōtineat. **H**

Multa de
stent.

panes loti cum vino aliquo dulci theriaco, cretensi, & scybellite, quod
Pamphyllum vocant: aut vinum & mel, quæ iam diu permixta fue
rint. oua & frigidiora & calida, putaminibus nudata: non pingues car
nes vim detergendi habentes: porcorum pedes, & capitis partes: auim
alæ pingui carentes: venatio, vt leporis, caprearum, damarum car
nes: fructuum autumnalium quisquis optimus fuerit. Stomachi sub
uersioni consulendum est ante cibum, quò minus deuoratus reij-

- A** ciatur. quare ante omnes cibos mulſæ cyathi dimidium dandum est, bibitumque per vomitum reddendum: quò stomachi excrementa purgantur. sic enim cibus in ventriculo firmus refidet. At medicamina neceſſariò educendorum purgatoria sunt pini fructus, & vriticæ: semina coccali & piperis, amygdala amara. mel eis confistentiam præbeat. Sin exiccare volueris; optimè proficit myrrha, & iridis radix, & medicamen ex viperis, & Bistini, & Mithridatis antidotus, et id genus alia propè infinita. Exterius apponēda sunt cataplasmata, quorum materia est fertula, & papauer, & terebinthi lachryma, & hyssopum, & oleum ex roſis, aut ex cœnanthe. cera autem hæc omnia
- B** cogantur. Inunctio pinguis, gestationes, deambulationes, & alia, quot quot carnes reficiunt, & vires instaurant, & naturam in antiquum statum reuocant; administrentur.

Sex:ũ &
septimum
caput de-
ſciunt.

De curatione Phthisis, seu vlcerũ pulmonis. Cap. VIII.

Carens principio & fine.

- quemadmodum in naui & tranquillitate. nam si recte habuerit ægrotans; in mari gestatio fieri poterit: atque ibi vitam deget. cum vlceribus enim quiddam siccum marina falgugo communicat. à gestatione quæte concessa vtendum in præsentia pingui oleo. post frictiones oleum cum aceto infundatur, paulum primo, deinde adiciendum vsque ad heminas quinque, aut sex, aut multo plus etiam: sin minus, at saltem quantum quis ferre poterit. multoties enim vel id solum pro omni alimento satisfecit. Lac verò assumptu suaue, potu facillimum, nutritu solidum, & qualibet esca à pueritia familiarius est: præterea visui colore delectabile, medicamen arteriam non asperans, guttur lauigans, ad eiſciendâ pituitam facilem spiritum reddens, inferiorem exitum lubricum efficiens, vlceribus dulce subsidium, et quolibet alio benignius. si quis multum lactis potat, nullo alio eget alimento. in morbo enim bonum medicamen est lac, eiusdem & alimentum effici
- D** tur. nam hominum lacte vefcentium nationes frumentum nõ edunt. optima verò est cum lacte & puls, & bellaria, & alica lota, & quæcunq; edulia ex lacte fiunt. quòd si et alia esca indigeat; eiusdem generis esto. ptisanæ cremor concoctu facilis, tenuis materiæ est. eatenus verò condiriendus erit, quatenus absorptu facillimus sit. siquid etiam saporis iucunditatem afferens capiat; & illud medicamentum esto: qualis est ligustici coma, pulegium, mentha, salis exiguum, acetũ, aut mel. si ventriculus non concoquit, huiusmodi exhibenda sunt. At si nihil ventriculo tale exhiberi neceſſe sit, omnibus ptisana præstantior est. Licet & ptisanam in alicam permutare: minus enim flatuosa, & concoctu faciliior est; si quemadmodum & ptisana extersa deglubitur. In humidiori

bus reiectionibus faba vlcera purgat, sed flatibus redundat. item pisum **E**
 & ochrus, qui & quātō pauciores flatibus citant, tantō minus vlcera pur-
 gant. Itaq; medicus coniecturis ductus, prout præsentia postulant; his
 uti debet. istorum quoque condimenta sunt. quotquot de ptisana me-
 morata sunt. At oua ex igne quidem aquea calida, sed ex animalibus
 nuper ædita optima sunt. priusquàm eam *

Reliqua
 huius ca-
 pituli vsq;
 ad. xliij. ca-
 pitul. desi-
 ciunt.

De curatione vlcera lecoris, & puris ab eo effusionis.

Cap. XIII.

Carens principio & fine.

in iecore vlcus perniciosum insit. periculosissimum autem est, qui in **F**
 ventrem fit, saniei confluxus; si stomachum occupet, qui viam supe-
 riora petentibus præbet. Alimentum enim vitæ causa est: ipse verò
 alimenti dux est stomachus. insuper medicamēta intimis corporis par-
 tibus stomachus distribuit. quapropter si ad quālibet deuoranda malè
 se habeat; celerius ægrum morbo atque fame consumi necesse est. Hæ
 sunt cuiusque loci, quo se pus conuersurum est, inter se differentes no-
 tæ. Nam si per intestina delabitur; tormina vexant, aluus liquida est, pi-
 tuita & bilis fertur; deinde cruentum virus circumfluens, aut humidi-
 tas aquæ similis, in qua crudæ carnes demersæ lotæque fuerint. Si pus in
 vesicam defluit; grauitas in renibus lumbisque sentitur. ac primò lotiū **G**
 multum & bile infectum: postea turbulentum, nullam subsidentiam
 cōtinens, quam græci Hypostasim dicunt, inconstansque decurret: ad
 extremum verò & sedimen album apparebit. Sin ad stomachum fur-
 sum versus pus rapitur; tunc orietur nausea, odium cibi, vomitus pitui-
 tæ, aut bilis, defectus animæ, vertigo usque eò, donec pus erumpet. Præ-
 cipuum sanè fuerit in aliam partem auertere. praua enim hæc via est.
 Quòd si pus violentius feratur; omnia facienda sunt, stomachoque suc-
 currendum escis, medicamentis, victusque ratione. Sed omnia leniter
 adhibenda. Medicamētis quidem ut sinus effringatur, studendum est:
 herbam itaque hyssopum cum mulsâ potui dato, & marrubij comam **H**
 ipsam quoque cum mulsâ & succo absinthij. Hæc utique, quò humo-
 res extenuentur, & viæ lubricæ reddantur, & purulenta corpora facilè
 rumpantur; ante cibos bibere expedit. Dandum est & asinum lac bi-
 lem non generans, benè nutriendum, in caseum non spissescens: quæ lactis
 virtus est. Ad hæc ægrotanti gratificandum in cibo & potione: quos, &
 si paulo deteriores nuuantibus sunt; nihilominus tamen cōcedito. nam
 stomachus nauseam mouenti & contristanti humori transitus erit. si-
 quidem nonnullos puris exitus offendit. Cauendum est etiam ne ieiū-
 ni sint: cumque aliquid cibi capiunt; illud purum syncerumq; sit. Opus
 est autem & in cæteris effluuijs diligentissimam stomachi curam susci-

A pere: quandoquidem ipse omnibus medicamentis iter præbet. Meminisse quoque iecoris oportet, vbi vlcerum radix est. Porro si pus in vesicam impetum facit; vrinam citantibus eliciatur: vtpote assari radice, adianto, & meo potabilibus. hæc enim ex mulla potui danda sunt. Bistini vtique varium medicamentum, & quod ex vesicario solano conficitur, & quotquot experimento aliquibus probantur; optima sunt. Verum enim verò si per intestina educere malis; tibi lac eductorium esto, præcipue quidem asine; id si non adsit, capre, aut ouis. Succum autem lubrici & abstergentes præbeantur: qualis est ordeaceus. Obsonia sunt piper, zingiber, lygusticum. vtque semel de omni victus ratione abfoluam, in qualibet puris eruptione alimenta sint boni succi, stomacho vtilia, concoctionem facile admittentia. ea verò sint aut cremores, aut ex lacte pultes, & cibi ex amylo, & bellaria cum lacte *

Curatio Lienis.

Cap. XIII.

S Cirrhi in liene geniti discusiones non facillimæ sunt. quòd si & ab hoc oriundi morbi proueniant, vtpote aqua intercus, aut malus habitus; insanabile malum effectum est. Hac ratione verò scirrhis medicus opem ferre debet: orientes auertere, & nuper incipientes discutere oportet: inflammationibus autem resistendum. Siquidem scirrhii inflammationibus ad difflationem tendentibus veluti hæreditario iure succedunt: hæc enim inflammationis germina sunt. Porro ijs remedijs vtendum est, quæ à me in sermone De acutis morbis relata fuerunt. Si tibi omnia facienti in inflammatione scirrhus immaneat; igni quoque similibus ad molliendam duritiam vtitor: irrigationibus ex aceto, oleo, et melle. Sed lanæ vice panni lintei complicati accipiantur. Sic vnguentariæ glandis puluis cribratus inspergendus est: & cataplasmatibus quàm mollissimis *

De curatione morborum in Articulis & Coxendice

D Cap. XII. Secundi Libri De curatione tardarum ægritudinum, Carens principio.

ciborum & raphanorum plerumque; deinde ad veratrum veniendum est. in his victus ratio aliarum affectionum communis est & post victus rationem inunctio, lauatio in frigida marina præcipue quidem omnibus articularibus vitij communia medicamenta sunt. nam & podagricis veratrum mirifice, sed in primis morbi inuasionibus succurrit. Quòd si multis iam annis inueterauit, vel & à maioribus per successionem descendit; ægrotum ad mortem vsque comitatur. Artuum exacerbationibus hoc sanè pacto subueniendum est. lanæ ex oue fordide adhibeantur: irrigationes fiant ex rosaceo & vino: nonnullis & spongia ex posca

Reliquæ
istius libri
vsque ad
portionē
duodeci-
mi capitis
secundū li-
bri de cu-
ratione tar-
darū ægri-
tudinum
desinit.

A R E T A E I

proluit. Ad hæc cataplasma fiat, panis fumatur cum refrigerantibus, vt **E** puta, cucurbita & cucumere. Accipiatur & cucurbitula tenuis, & plantago herba, & rosarum folia. Necnō et sideritis dolorem sedat cum pane & musco: & symphyti radix, & pentaphyllos herba, Quinque foliū romani vocant: & marrubiū, quod folijs est tenuibus. huius decoctum quidem infusum dolorē leuat. ex ipsa verò herba cum panis micis, aut cum ordeī farina cataplasma fiat. Malorum quoque citriorum pars nō apta cibo cum polenta magnopere subuenit: Fici aridi & amygdalæ cum aliqua farina. Hæc vtique est refrigerationis materia. Et hoc quidem remediorum genus aliud alium iuuat: & idem interdum alium atq; alium. Nonnullis verò calefacientia remedio sunt: atque idem remedium aliās alij opitulatur. Peruulgatum est autem & hoc ad dolorē **F** tollendum proficere. Capram oportet herbam iridem ad satietatem depasci: deinde interposito tempore, quantum ad pabulum in ventriculo conficiendum satis sit, capram immolare: atque intra eius ventrem in fimo pedes ægrotantis occulere. Demum infinita sunt medicamenta. ægrotos nanque sibiipsis remedia parare vrgens impellit calamitas. Sed medicorū auxilia in proprijs libris conscribentur.

Curatio Elephantis. Cap. XIII. & vltimum secundi voluminis De curatione longorum morborum.

M Orbis, quò dissoluantur, maiore esse remedia opus est. Sed quæ nam medela excogitari poterit, quæ elephantem tam ingens malum expugnare digna sit? neq; enim in parte vna, aut viscere vno inhærescit neq; aut intus duntaxat labes occultitur, aut extra prorumpit: sed & in penetralibus totum hominem occupat, & exterius totum amplectitur. Triste profectò, & visu terribile spectaculum. feræ nanq; species est. ac vnà cum his viuere, vnà cibum capere perinde, atque in pestilentia, formidolosum est. etenim per inspirationis communionem facilis infectio est. Quid igitur quispiam in arte medica inueniat, quod huiusce mali dignum remedium contineat? Verùm enimuerò omnia cō- **H** ferre simul oportet medicamenta, & victus rationem, & ferramenta, & ignē. Hæcque si nouo & orienti affectui adhibueris, sanationis spes affulget. Sin ad summum suæ creationis ascendat, in visceribusque stabilis sedeat, quando & in faciem inuadit, tunc de ægri salute spes omnino abscissa est. Itaque venas in cubito ambas incidito: incidito & venas in malleolis eodem die: temporis enim interiectio atque separatio fundendo vbertim sanguini, & recreandis viribus aptior est. nam sanguinem sæpe & multum mittere opere præcium est: quippe qui vitij huius alimentum sit. exigua verò ipsius pars est optima, quæ naturæ cibum

præbeat. Idcirco qua ratione prauum inquinatumque detrahatur, atque
 A interim corpori familiare ac bonum procreetur; cōiectandum est: quo-
 ad alimentum penuria morbus prius fatigetur. noua enim esca applicata
 corpori spatium temporis antiquā obscurat atque debilitat. Postea medici-
 nam facram non semel propinato: quin omnia sæpius iteranda sunt, &
 resumptio, & ad priora reditio. Esto & alia medicamētoſa in cibis pur-
 gatio: sicut antea De curatione doloris coxendicis diximus. Lac etiam
 promiscuū atque indiscretum, sed largius ad aluum molliendam potui
 detur. verū quintam aquæ partem, quò lac totum dilabatur, atque de-
 scendat; adijcito. At ieiunos primò ad vomitum celerius ducito, dein-
 de à cibis iterum, postea assumptis raphanis. frequenter autem atque assi-
 B duè omnia fiant. Veratrum quolibet tempore, sed potius vere atque au-
 tumno diebus alternis exhibeto: atque idem in proximum annum repe-
 tatur. Ceterū si morbus iualuerit; potabilia medicamēta, quotquot
 quis cognouerit, potanda præcipiat. multa enim ac varia adhibere me-
 dicamēta est operæ precium. Atqui & ego quotquot mihi cognita sunt,
 literis mandabo. Cedriæ cyathum vnum, brassicæ duos miscens dato.
 Aliud, sideritidis fucci cyathus vnus, trifolij cyathus vnus, vini & mel-
 lis cyathi duo. Aliud, dentis elephanti ramētorum drachma cum vini
 cretici cyathis duobus. Quin etiā viperarum reptilium ferarum carnes
 & ipsæ in pastillos conformatę bibuntur. oportet autē & caput & cau-
 C dam ad quatuor digitorum spatium præcidere, reliquū vsque eò elixare,
 donec spinę separētur: carnes verò in pastillos redactas in vmbra frige-
 facere: qui potioni, quemadmodum & scylla, exhibeantur. Ipsæ quoque
 vipere in cœna obsonio dentur: quas coquere, & cōdire perinde, ac pi-
 sces, opus est. At si medicaminis illius varij ex viperis cōpositi facultas
 adfit; id pro omnibus, quandoquidem omnia simul continet, bibendū
 est. Præterea corpus detergendum est, tumoresque calefaciendi. Alia itē
 medicamenta sunt innumera Celtarum, quos hac tēpestāte Gallos vo-
 cant. Nitrosis quoque illis factitijs globis, quibus velaminū sordes expur-
 gant, saponemque vocant; illis inquam, globis corpus in balneo deterge-
 D re optimum est. Et portulaca, & sedum cum aceto benè facit. Rumicis
 etiam radicum decoctum cum sulphure ignem nō experto summo pe-
 re deterget. Illud item varium ex alcyonio trito, & nitro, & aceti sēcē
 cōbusta, & alumine fisso, & sulphure viuo, & costo, & iride, & pipere.
 forsitan autem omnia pro singulorū viribus miscenda sunt. Aliquibus
 verò & hoc æquis portionibus compositū inspergentes perfricabimus.
 Faciei tumoribus farmētorum cinerē alicui ferarum adipi admiscens
 illinito, leonis videlicet, aut pantherę, aut vrsi. sin his careas, animalis,
 quod gręcè χηναλώπεκα vocant: latinè vulpanserē dicas. quod ge-
 nus auis est, si per literas χ & η prima syllaba scribitur: aut laconicū ca-

A R E T A E I

nem significat ex vulpe et cane natum, si per *u* & *v* eandem syllabam **E** scripseris. simile enim in dissimili, quemadmodum simia homini, miri ficē prodest. Item ammoniac gutta cum aceto, er plantaginis, aut fan guinalis herbe succo, & hypocisthis, & lycium. Si carnes liueant; prius, quò locus succulentus reddatur, scarificandus est. At si ab acribus flu ctionibus exulceratas partes lenire volueris; scœnigraci aut ordei cre moris decoctū molle absterforium est: item ex oleis rosaceū, aut lenti scinū. Assidue verò lotiones & ad corporis madesactionē, & ad noxia rum humiditatum difflationem mirè proficiunt. Esca munda esto, bo ni succi creatrix, concoctu facilis, simplex: & victus ratio prorsus rectè instituta sit in somno & vigilia, in ambulationibus & locis deligendis. **F** Exercitationes adhibeantur, cursus, cōuersiones corporis, perē aut sac culi iactus. omnia hæc citra lassitudinem aptè & cōgruenter intendantur. Esto & vocis emissio spiritus opportuna exercitatio. Vestis esto mū da, non modò vt aspectu iucunda sit: sed quoniam etiam sordida cuti mordacia sunt. Ieiuni absinthite vinū potent. Oppidò quàm utilis est & panis ex ordeo, & salsamētum tempestiuum, & exiguum quid mal uarum, aut brasicæ semicoctum cum cumini liquamine. In cœna sta phylini radix apponatur, & alica cum vino & melle antiquo mixtis: & marina quotquot ventrem subducunt, tellinorum iuscula, ostrea, eri nacei, & ex piscibus saxatiles: ex terrestribus feræ lepus, aut fus: inter **G** aues perdices omnes, palumbes, columbi, & quęcunque optima in illa regione inueniuntur. Inter fructus arboreos illi admittantur, quos græ ci Horęos vocant: quòd ea parte anni maturescant, quam ijdem græci Horam appellant. Vina dulcia vinosis meliora. Balnea spòte calida sul phurosa iuuant. vita in aquis diu ducenda est: & mare, & nauigatio cō ueniunt. Præterea per veratrum purgationes fiant. Album quidem su periorem ventrem, atrum verò inferiorem purgat. Quin & album ve ratrum non vomitum tantum molitur; sed etiam omnium simul pur gantium medicamentorum efficacissimum est, nō multitudine & va rietate excrementorum: id enim & affectus ille, qui Cholera dicitur, **H** præstare solet: nō distentionibus & violentia in vomēdo (ad hoc enim & nausea & mare validiora sunt) sed potentia & qualitate non vitiosa. quippe quę laborantibus sanitatem reddit per exiguam purgationem, & modicam intentionem. vetustorum præterea morborum omnium firmis radicibus inhaerentium, si cuncta alia medicamina viribus infe riora sint; id vnicum remedium est. siquidem igni facultate per simile est album veratrum: & quod ignis exurens facit, eo plus veratrum in terius discurrens operatur: videlicet facilem spirationem ex difficili, ex pallido colore floridum, & ex macie corpulentiam *

Quę desunt querito quam præstantissimi medici Aretæi.

Ruffi

R V F F I E P H E S I I

DE CORPORIS HVMANI

PARTIVM APPELLATIONIBVS

LIBRI TRES

Iunio Paulo Craffo Patauino Interprete.

R V F F I E P H E S I I D E C O R P O R I S

humani partium appellationibus

Quæ in primo libro continentur.

Vnde cuiusque Artis tradendæ initium sumendum.	cap. i.
Quæ prius, & quomodo docere Autor velit.	cap. ii.
Diuisio Corporis in maximas partes.	cap. iii.
De superioribus Capitis, & Faciei exterioribus partibus.	cap. iiii.
De Oculi exterioribus partibus.	cap. v.
De Faciei infra oculos partibus.	cap. vi.
De reliquis Faciei partibus.	cap. vii.
De Ore, in eoque contentis.	cap. viii.
De Collo, eiusque partibus.	cap. ix.
De Ala, Humero, Brachio, & Manu.	cap. x.
De Thorace, & eius partibus.	cap. xi.
De Genitalibus marium, & eorum partibus.	cap. xii.
De foeminarum Genitalibus.	cap. xiii.
De Dorso ossibus.	cap. xiiii.
De reliquis vsque ad Inguina partibus.	cap. xv.
De partibus ab Inguinibus vsque ad extremos pedes.	cap. xvi.
De Interiorum membrorum appellationibus	cap. xvii.
De Capitis tunicis, ossibus, ac futuris.	cap. xviii.
De quibusdam Capitis ossibus.	cap. xix.
De Musculis quibusdam, & processibus in capite.	cap. xx.
De Foraminibus caluariæ.	cap. xxi.
De Cerebro, Membranis, Neruis, Spinalique medulla.	cap. xxii.
De Oculis.	cap. xxiii.
De prima et secunda colli Vertebra, Osse Ypsiloide, Gula, Tonis, Aspera Arteria, Guttare, & Bronchijs.	cap. xxiiii.
De Cordis partibus, Membranisque pectoris.	cap. xxv.
De Glandulosis carunculis.	cap. xxvi.
De Ventris inferioris partibus.	cap. xxvii.
De Iecore, & in eo contentis	cap. xxviii.
De Liene, renibus, vesica, vrinarijs seminariisq; vasculis.	cap. xxix.
De Musculis lumborum.	cap. xxx.
De Genitalibus foeminarum locis.	cap. xxxi.
De Testium tunicis, alijsque partibus.	cap. xxxii.
De Venis. cap. xxxiii. De Arterijs.	cap. xxxiii.
De Neruis, Tendonibus, Cartilaginibus, Membranis, Tunicis, Adipe, Carne, & Medulla.	cap. xxxv.
De Humoribus Excrementisque corporis.	cap. xxxvi.
De Foetu, & ad eum pertinentibus.	cap. xxxvii.

74

R V F F I E P H E S I I
DE CORPORIS HVMANI
PARTIVM APPELLATIONIBVS

Liber primus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO
INTERPRETE.

Vnde cuiusque Artis tradendæ initium sumen-
dum sit. Cap. I.

Vid in arte citharæ pulsatoria primum didicisti? Singulas fides pulsare (credo) atque nominare. Quid in grammatica primum percepisti? Vnumquodq; elementum cognoscere ac nominare. Igitur & alias artes à nominibus docere incipiunt: Et ferrarius faber, & alutarius cerdo, & carpentarius in primis ferri nomen, & instrumenti, & aliorum omnium ad artem facientium nomina tradunt. Quin etiam grauiores artes nonne & ipsæ à nominibus pari ratione docendi exordium capiunt? Quid enim primum in geometria accepisti? Punctum sanè, et lineam, & planum, & superficiem, & figuram triangulam, & circulum, **B** aliaque id genus, quid nam sunt, dignoscere, recteq; appellare. Vis ne igitur & medicinalem facultatem à nominibus exorsus perdiscere? ac primum omnium, vt singulas corporis partes appellare cōueniat, deinde et reliqua, quemadmodum sermonis processus, connexioque requireret; agnoscere? Aut tibi satis esse videtur, me ceu mutum, quæcunque doceri postulas; tibi ostendentem explicare? Mihi verò id non melius esse, teque ipsum hoc pacto discere, & alterum docere; haud facile esse videtur. Atque de his quidem sic mea fert opinio.

Quæ prius, & quomodo docere velit, proponit. Cap. II.

CAeterum audiens, & in puerum hunc respiciens; memoria, quæ sensui patent, commendato. Ante omnia vt interiora appellanda sint, animal quopiam homini quàm simillimum discerant; instruere te conabimur: Nihil enim impediet, tametsi non omnia omnibus similia sint; quominus summam saltem cuiusque doceamus. Verum priscis temporibus in humanis corporibus huiusmodi generosius ostendebant.

Divisio Corporis in maximas partes. Cap. III. E

Maximę corporis partes hę sunt, Caput, Collū, Thorax, Manus & Crura. Thoracem autem non solum eam partem, quę à iugulis ad præcordia vsque pertinet, appellamus: verum etiam totum illud, quod intra iugula pudendaque concluditur.

De superioribus Capitis, & Faciei exterioribus partibus. Cap. IIII.

Caput vocatur quod pilis contegitur separatim, & simul cum facie. capillati autem prior pars Synciput, aversa verò occiput nominatur. partes à lateribus syncipitis positę Tempora dicuntur, gręcę Corfę & Crotaphi. quod autē in medio capite est, vbi maximē capilli inuoluuntur, Verticem vocamus: partem sub syncipite, Frontem. iuxta tempora pilorum exortus Iuli gręcę, latinē Lanugo dicuntur. occipitis autem capilli promissi Crines vocitantur. vltimas frontis rugas gręci Episcenium vocāt, nostri Supratentorium dixerint: quod oculis attrahimus, quando nobiscum aliquid altius cogitamus, aut veremur. alij verò partem sub supercilijs carnosam Episcenium vocauerunt. At supercilia hirsuta frontis extremitates sunt: quorum interstitium Mesophryon gręcę, latinē Glabella, quòd glabrū sit, dicitur. sub supercilijs Palpebrę, quas etiam Genas vocant, altera supra, altera infra sitę sunt. **G**ab ijs prodeuntes pili gręcę Tarfi & Blepharides, latinē Cilia nominantur. harum extrema, cum nos dormimus, sese cōtingentia, Coronę & Chelę hoc est, Ungulę dicuntur. superioris palpebrę superficiei quod super impendit, Cauum: illi autem respondēs inferius, Subcauum vocant. Id sanē & in aqua inter cutem, & alioqui in prauo corporis habitu, & in longinquo hęmorrhoidum effluuiο, & antiqua mulierū menstrua purgatione, nōnunquam etiam inchoantibus lippitudinibus intumescere cōsuevit. Huiusmodi verò lippitudines mitiores esse videntur: propterea & id genus affectus, quoniam causę partis tumor est, gręcę καλοιδμα dicitur. At causę superioris inferiorisque palpebrę extremitates à gręcis Canthi, à nostris Anguli nominantur: alter maior ad nasum vergens, minor alter tempori propinquus.

De Oculis exterioribus partibus. Cap. V.

Oculi verò quod in medio aspicitur, Visio et Pupilla nūcupatur. Glenam etiam simulacrum in pupilla apparens vocant. Quod autem inter pupillam atque album, continuum interiacet, Iris est: sic vtique, quòd colore euariet, nominatur: nam modo nigrum, modo:

A igneum, modo cefum, modo splendidum id eſſe conſpicimus. Corona nigrum ambit, & ab albo diſtinguit: quæ circulus et copula oculi tunicarum eſt. Earum ſanè prima duabus naturis prædita duo quoque nomina gerit. Cornicularis quidem in medio, & uſque ad iridem: hæc enim eius particula expolitis cornibus aſſimulatur. candida verò eſt altera pars omnis, qualis & aſpicitur: nihil mediæ neque naturæ, neque colore ſimilis. ipſi autè vocata Epidermis ſuper incumbit. qua in iuuenibus & ſenioribus, & in affectu, qui Chemoſis græcè, Vnguis latinè dicitur, abſcedente atque elata, ruſſum ſiue igneum cernitur. Aliæ tunicæ quæ ſint nomenclatura præditæ; paulo inferius in animalis diſſectione explicabitur.

De Faciei infra oculos partibus. Cap. VI.

Sub oculis inſurgentia oſſa Subocularia nonnulli, alij Hypopia nominant. A ſuperciliorum medio interſtitio, quod Glabellâ vocari diximus, deorſum verſus naſus protenditur. cuius foramina Rhothonæ, & Nares, atticè quoque Myxæ appellantur. ſed Hippocrates pituitolum excrementum per ipſas deſtillans, Myxam, latini Mucorem vocant, Athenieſes verò Coryxam. cartilagineum illud, quod foramina diſtinguit, naſi Interſeptum eſt. partes oſſeæ, quæ utrinque ad malas vergunt, naſi Dorſum. extrema verò hinc atque in huiuſce oſſis faſtigij Pinnæ vocatæ ſunt. iſtæ in vehementiori ſpiritus difficultate, & alioquicùm voluerimus, agitantur. carneum autem illud ante naſi ſeptum in labia deſcendens Columna, naſi Extremitas, Globulusque appellatur. at ſub columna in ſuperiori labro cauitas Philtrum græce vocata eſt: qua ſi Amatoriū, ſiue Amabile dixeris. ſed totum ſub naſo ſuperioris labij Hyporinon græcis eſt: latino vocabulo carere. deinde labia duo: quorū extrema græcè Prochila, latinè Prolabia dici poſſunt. qua parte autem committuntur, Proſtomion vocant. inferioris labij cauitatem Nympham. Auriū foramen, per quod voces exaudimus, Auditū appellant. partē pendulam latinū Fibrā, græci Lobon vocant. quam etiam ſolam auris particulam nomen habere, cæteras verò nomine carere dixit Ariſtoteles. cæterum medici illis quoque nomina impoſuere Pinnam quidem ſupremam partem latam atque decliuem appellauerunt: Helicem totum illud, quod deinde aurium extremam oram ambit: Anthelicem id, quod in medio cauitatem extollit. Concham poſt anthelicem cauum: oppoſitam verò conchæ eminentiam iuxta temporis fines Tragum, latine Hircum dixeris: helicalicis finem, qui ſub brevis eſt, Anthelice, qui ſub brevis eſt, Anthelice vocant.

TOta capitis prior pars Facies dicitur. Maxæ sub oculis faciei eminentiæ sunt vbi pudoris sedes est: maximeque ibi rubor ostenditur. post malas autem Maxillæ habentur: quarum altera superior, altera inferior est. inferiorisque maxillæ acies Mentum est. sub eadem inferiore maxilla carnosâ pars Leucania græcè dicitur. sed nonnulli hanc quidem carnosam partem Mentum, Leucaniam verò cauum iugulo proximum appellauerunt. Barbæ prima sub temporibus germinatio Iulus à græcis, à nostris Lanugo dicta est. primus eius in superiori labro exortus græcè Propogonium: latinè Probarbium, si fingere liceat, dicitur. qui pili postea adaucti Mystaces appellantur. sed in summo mento pili Pappus, sub mento autem Hypena græcis vocibus dicuntur: latina nomina deficiunt.

De Ore, in eoq; contentis. Cap. VIII.

PRima labiorum diuisura, & interior vsque ad fauces inanitas Os est. in ore autem alia sunt, & Dentes, quos nonnulli Cranteras appellant. horum primores quatuor Incisores, Caninos autem sequentes vtrinque singulos: Molares verò, & Maxillares post caninos vtraque parte quinos vocare consueuimus: Sophronisteras, hoc est, moderatores horum intimos atque vltimos græci vocant: quòd eo tempore, quo moderatos temperantesque esse oportet, oriri incipiunt. Ab vtraque parte vnus est, Genuinos latini appellat. totidem & superioris maxillæ, eademque nomina sortiti sunt dentes. Maxillarum colligatio Habena, Mensæ summitates latæ molarium, Mortariola & maxillarum cavitates, in quibus dentes defixi sunt, appellantur. Gingiua circa radices dentium caruncula sunt. Lingua radix, vnde ipsa exoritur, nominatur. pars eius musculosa ore contenta Lingua est. Ceruix, quæ sequitur. Parafyra autem, quæ ab utroque linguae latere sunt, græci nominant: Hypoglossida partem lingue inferiorem; Epiglossida verò, quod intimum est gutturi operculum quoddam impositum; ne cum deuoramus, quippiam in pulmones irruat. sed, cum spiritus ducitur, ne transeuntem aerem impediat; sublimis attollitur. Coelum verò, et Palatum concaua est superioris maxillæ pars. Columna et Gurgulio quidam ex palato processus, quem Aristoteles Vuiferum nominauit: quoniam ea parte inflammata vix quiddam simile pendere videtur. Vuam enim non partem, sed affectum nominari oportet. Fauces omnis ea capacitas, quæ inter deuorandum dilatamus, vocata est. propterea & Homerus dixit. Faucibus erupit vinumque humanaque membra.

A Neque enim ex arteria aspera, & pulmone cibum potumque Cyclops euomit. id enim mirum in modum rude, fatuumque fuisse. Paristhmia dicuntur, & Antiades, & Mala, latinè Tonfillæ, carnosæ quædã glandulosæque partes vtrinque à lateribus faucium positæ. Hæ numero quatuor sunt, duæ in summo gutture vtrunque, reliquæ inferius locatæ.

De Collo, eiusque partibus. Cap. IX.

Infra caput est Collum, quod & Ceruicē vocant. Hypodiris græco vocabulo est in priori parte colli postremū. in priori item colli parte Bronchus est, & Aspera arteria, per quam spiritus ducitur. Bronchi
B summitas Guttur est, At posteriore colli parte Tendones sunt. iugulis proximum cauium Homerus Leucaniam vocauit. sed medici Anticardion, quasi cordi oppositum, & Iugulationem appellant. Quæ autem à tendonibus ad humeros pertinent, Epomidas vocat. Humerus verò brachij caput est, quod lato scapularum ossi inferitur, & cum toto etiã articulo copulatur. At humeri Acetabulum est lati scapularū ossis cauitas. lata scapularū ossa à græcis Omoplatæ vocata ea sunt, quæ tergo incumbunt: quorum intermediæ eminentiæ ipsorum Dorsum dicitur. Acromion iuguli, scapularumque ossis copula est. Eudemus verò ossiculum perexiguum esse dixit Acromion. Claues, quæ & Iugula dicuntur, sub imo collo ossa sunt cum pectoris ossē commissa; humeros scapulasque, ne in pectus cadant, vt alijs contingit animalibus, prohibentia. nam cætera animalia iugulis priuata sunt. quocirca & latissimi pectoris homo est.

De Ala, Humero, Brachio, & Manu. Cap. X.

Ala sub humeri articulo cauitas est, in quam saepe humerus luxatione delabitur. Malam verò appellare haud græci sermonis est. aliquid autem sub ala calantem ferre, sub mala habere dicunt. Humerus illud etiam à latinis dicitur, quod exit ab humero, sed à græcis Brachium. Huius apud humerum rotunditas Caput humeri est. Interior iuxta cubitum excessus, quem nonnullos imperitè Processum autumare dixit Hippocrates, et ipse alterum humeri Caput est. post humerum totus articulus, acutumque illud, cui reclinati incumbimus, Ancon à quibusdam, ab alijs Olecranon vocatur. Dors autē Siciliam incolentes, Cubitum, vt nunc apud latinos in vsu est, appellant. Quin Epicharmus cubito ferire *χυβιτίζειν*, hoc est cubitisfare, verbum e verbo transferendo, appellat. ossium verò brachij quod subijcitur Cubitus, supra positum Radius est. hæc ad Brachiale protenduntur. post quod lata pars & compacta, Palma latinè, græcè Metacarpion, Tarsusque nomi-

natur. sequuntur Digni. Manus totum illud est, quod ab humero pendet, & extremū, quo apprehendimus. Ex digitis Magnus Pollexq; est ab alijs summotus: alter Index inter quatuor primus. tertius Medius vocatur, quartus Anularis, vltimus Paruus. ipsorum ossa Scuticulę, & Phalanges, & Internodia. primi articuli Procondyli græco vocabulo, (latino enim carent:) medij, Condylj: postremi, Metacondylj. vnguiū initia Radices vnguium vocantur. internę digitorum summitates Acini & Vertices. carnosa pollicis pars sub manus cauo insurgens Stethos græcè nominatur, quod apud latinos Pectus sonat. spatium, quod inter indicem, pollicemque intercedit, carnosumque est, sub quo manus in cauum subsidet; Thenar dicunt. Hypothenar verò, quod sub quatuor digitis est. sed omnem manus interiorem latitudinem Thenar Hippocrates vocasse visus est. id apud latinos Vola significat.

De Thorace, & eius partibus. Cap. XI.

A Iugulis pectus in priore parte est. medium autem, in quod costę subeunt, Sternon vocant gręci, latini Os pectoris. ab auersa colli parte ad metaphrenon vocatum vsq; Tergum est. Metaphrenon inter tergum lumbosque, vbi renes adhærescunt, locatum est. Lumbi verò dorsi vltima pars sunt. carnee in pectore eminentiæ Mamme, atq; Vbera vocantur. mamme extrema pars, Papilla primum verò in pubescendo incrementum, Faba dicitur. totum autem tumorem gręci Ascoma vocant: latinè Vtrem, siue Vber dicito. sed in mulieribus magis propriè. Latus, illud totū quod sub ala est, appellatur. ossa verò Costę: inter ipsas spatia, Intercoştalia nominantur. Spurię costę sunt, quę ad pectorale os nō p̄ueniunt. Sub pectore cauum Ventriculi os dicitur: quod alij Procardion, quasi latinè Præcordium; nonnulli verò Cor appellant: doloresque ibi orientes, cordis morsus, cordisque dolores esse dixerunt. Spuriarum costarum extremitates Cartilaginee sunt. Musculosę autem partes sub cartilaginibus collocatę Hypochondria gręcę; ac si dicas Subcartilaginea, latinè Præcordia à quibusdam vocantur. Altius ac venter deinceps locatur. Epigastrium græcè super ventrē posita cutis appellatur. Eius media cauitas Vmbilicus est, venarū, per quas infans alitur, segmentum. vmbilici pars media, Acromphalon à gręcis vocatur. cutis vmbilicum ambiens, quoniam corrugata senectutem significat, Vetula appellatur. sub vmbilico Abdomē est, & Aquaticulus. huic continua vsque ad pudenda pars Pecten atque Pubes dicitur; alij Ephebeon vocant.

De

A De genitalibus marium, & eorum partibus. Cap. XII.

Genitalium porrò membrorum, quæ in maribus sunt, propendens particula Colis, ac Stema est: quæ autem non pendet, Seditum, Collumque vesicæ. lineam per medium discurrentem apud græcos alij Trammida, alij Orrhon appellarūt. colis extremitas Glans est. cutis eam tegens Præputium: præputijq; extremum Summum præputij. cauernula verò, per quam semen, vrinaq; profunditur, Vrethra Vrinariumq; iter nominatur. Vretera autem ne dicito: Vreteres enim alij sunt: per quos scilicet à renibus in vesicam vrina delabitur. Scrotū **B** ea cutis est, qua Gemini inuoluuntur. Geminos aut, aut Testes appellare nihil interest. Geminorū quod supra est, Caput; quod infra, Fundū vocatur. pars scroti laxior Laccopedon græcè, à quibusdā Achichadaron, ab Atheniensibus Laccoschea nominatur. inter scrotū, & sedimētum, & femur locū Plichada vocant. Et transire græci διαπλίσσειν, & id, quod est circum, Amphiplex enunciāt. Sophocles verò & in Dracōnibus hoc verbo vtitur dicens, cardinem circum comprehendentem. perinde ac si dixisset, circumplexum cardinem.

De muliebribus Genitalibus. Cap. XIII.

C Muliebris autē pudendi quod supra est, Pecten dicimus. id triangulum est, & imi ventris terminus. ab alijs Epifion appellatur. pudendi rima Schisma à græcis dicitur, Scissurā latinè interpretamur. musculosa in medio caruncula Nympha et Myrton, ab aliquibus Hypodermis, ab alijs Clitoris nominatur. lasciuieq; eam tractare κλιτερίζειν dicunt. Myrtochilas verò vtrinque posita carnosā corpora. cæterum hæc Euripho & Cremonos, id est Rupes vocat. Sed nostræ ætatis medici Myrtochilas Pterigomata (quasi alas dixeris,) appellant, Myrton verò Nympham.

D De Dorfi ossibus. Cap. XIII.

DOrfi ossa vertebræ sunt: quas etiam Homerus Astragalos, id est, talos vocat. tota autem vertebrarum compago Spinam constituit. Extremum lumborum Os Sacrum est. id ab aliquibus etiā Hypospondylon, quod Subuertebrium latinè verteris, dicitur. Eius vltimum ossiculum Coccyx, id est Cuculus est.

De Reliquis usque ad Inguina partibus. Cap. XV.

Svb costis molles partes à græcis Laparæ & Ceneones, à latinis Ilia vocantur. Deinde ilium ossa, quorum excauata capita Hemine &

Acetabula. Clunes autem ac Sedilia post lumbos carnosæ partes: quoniam illis sedendo nitimur; ab alijs Nates dictæ sunt. Sub quibus Hypoglutides idest Subnatales vocatæ iacent. E.

De partibus ab Inguinibus usque ad extremos pedes. Cap. XVI.

Inguina femorum priores partes sunt propè pubem posita. nervus autem ad acetabulum pertinens, ac totus articulus Coxendix dicitur. Femorum internæ partes Parameria græcis, Femina latinis sunt. Inter femina autem loca Mesomeria græcè, Interfemina latinè dicitur. Musculi genibus inhærentes Epigunides, quasi Geniculares dixeris, F. vocantur. ossi autem super genu posito Epigonatis græca appellatio, latina, Patella est: Hippocrates verò Epimylida vocavit. Genu articulus est Femur cruri committens. Poples posterior pars est, in quam genu inflectimus. Gastrocnemia græco nomine magnus mulculus est, latinè sura: vnde latus nervus oriens ad calcem tendo factus adhærescit. Ossium verò cruris quod posterius est, Sura quoque dici potest: prius autem, Tibia. Sed Herophilus Suram Radium etiam appellavit. vtriusque ossis extrema pedi inserta Malleoli sunt. Tali verò non rectè vocantur. Siquidem & humanus pes Talum sub malleolo abditum, non conspicuum habet. Calx postremum pedis rotundum est. Planta & Tarsus G. pars prior & ampla est. Stethos verò, id est, latinè Pectus, pars inferior post cauum, vnde nascuntur digiti, vocatur. Istos autem perinde, vt manus digitos, appellare, aliaque manuum digitis communia recensere, nihil est, quod impediatur.

De Interiorum membrorum appellationibus. Cap. XVII.

Igitur quæ oculis aperta sunt, ossi, subiectæque his ossa in hunc modum nominare decens est. Modò interiora corporis membra Simiam dissecantes proprijs nominibus illustrare tentabimus. quandoquidem ipsa ossibus, musculis, extis, arterijs, venis, nervis ad naturam hominis proximè accedit: Secundò alia multifida: Tertiò ex bifurcis vtrinque dentata. Non vtrinque dentata, ac solidipeda longissima ab hominis similitudine sumpta sunt. Quòd si aliquid de membris interioribus exteriora tradentes memorauimus; idem bis repetere ulterius opus non fuerit. H.

De Capitis tunicis, ossibus, ac futuris. Cap. XVIII.

A Spice itaque sub caluariæ cute tunicam. hanc Pericranion, quod Cranion, hoc est, caluariam obuoluat, græci vocant. Quam verò

A alia ossa ambientem tunicam videris, hanc Periostrion, latine circum ossalem verbum verbo reddens appellato. qua ossa caluariæ committuntur, Suturae sunt: quæ duarum ferrarum compagem imitantur. Earum vna quidem rotunda est, synciputque circuncidit: altera occiput: tertia medium verticem diducit, quibusdam etiam hæc syncipitis suturam transiens, frontemque ipsam secans, inter supercilia terminatur. binæ aliæ in temporum ossibus in squammarum modum totis oris paulatim extenuantur, atque ita inferiora ossa superioribus leniter insidunt. Ipsi quidem vetusta nomina defunt, sed nuper à quibusdam Aegyptijs medicis græcam linguam male doctis imposta sunt syncipitis suturam Coronariam, occipitis Lambdoide, idest lambda græcè literæ similem, mediam verò Coniungentem appellatibus. temporaneas etiam futuras Lepidoideas à squammarum similitudine vocauerunt. iidem & aliorum ossium partibus ab antiquis innominatis nomina indidere: quæ ego, ut alij nostri sæculi medicis innotescant, non prætermittenda iudicaui.

De quibusdam Capitis ossibus. Cap. XIX.

Inter caluariæ ossa meditullium Diploen nominant. vbi verò nassinitium est, crebra ibi foramina Ithmoide, hoc est cribri speciem referentia vocantur. per ea indubiè sternutamentum, mucusque propellitur. Nonnulli & hac parte nos in cerebrum spiritum attrahere confirmant. Proxima auribus ossa ob firmitudinem Lapidea nomen habent. ab utroque enim latere singula ossa dura, subalbidaque sunt, magnitudine caput maximi manus digiti æquantia: per quæ auditoria itinera seruantur. Alij procliues occipitij processus Lapideos appellant, idque non rectè. inanes enim, & cauernosi, & minimè solidi nomini non respondent. Ab auditorijs autem meatibus ad malas pertinentes processus Iugalia ossa nuncupantur.

De Musculis quibusdam, & processibus in capite. Cap. XX.

Musculos caua temporum replentes Temporaneos; qui inferiorem maxillam amplectuntur, Mansores vocant. Tenuis illi, & oblongi, deorsumque versus fauces vergentes processus Stiloides à columnæ similitudine dicti sunt. Eudemus autem ipsos gallorum rostris assimulat, ac sine appellatione relinquit.

De foraminibus caluariæ. Cap. XXI.

Foramina permulta caluariam excavant: quæ omnia duobus exceptis, quæ Coeca appellantur, nomine vocat. inter se autem medici

R V F F I E P H E S I I

altercantur, vtra nam hoc nomine appellanda sint: num illa, quæ propè maximum caluariæ foramen adiacent, per quod spinæ medulla in vertebra delabatur: an illa, quæ propè auditorias cauernas, & paulò prius iuxta maxillæ articulos sunt. Sed neq; illa, neque hæc adeo cœca sunt, quin ea in magnū spinalis medullæ cauum peruadant, hæc sub foramina cribrū repræsentantia subeant. ac per ipsa omnia nerui transire cōspiciuntur. de quibus in diuisionibus sermo habebitur. verū ideo ipsi Cœca dixisse vīsi sunt, quòd nō in rectum excauata esse cernantur.

De Cerebro, Membranis, Neruis, Spinaliq; medulla. Cap. XXII.

INtra caluariam Cerebrū cōtinetur. id Membranz circumuoluunt altera crassior robustiorq; ossi proxima: tenuior altera, & firma quidem, sed priore minus, quæ cerebrū contingit. Summa cerebri pars Varicosa appellatur: inferior atque posterior Basis: à basi oriens processus Parencephalis græcè, latinè Cerebellū. Ipse cauernæ cerebri Ventriculi: ventriculos interius obuoluēs tunica Choroides, hoc est, secundis similis cognominatur. Herophilus autem & membranam Choroides, id est, secundis similem appellat. Germina à cerebro enascētia Nerui sensorij electorijq; sunt: per quos sensus, & voluntaria motio fit, omnisq; corporis actio perficitur. horum autem neruorum quidam à spinali medulla, & ex ipsam cingente membrana expullulant. Dorsalem verò, spinalemq; omnem pariter per vertebra defluentem medullam nominant.

De Oculis. Cap. XXIII.

OCuli tunicarum primam inter extima, conspicuaq; membram cornicularem superius nominauimus. secunda Rhagoides atq; Choroides græcis vocabulis dicitur. qua parte corniculari subijcitur, Rhagoides: quòd exterius læuore, interius aspritudine vix acino, quæ græci Rhaga dicunt, sit perfimilis. qua verò albam tunicā subit, Choroides vocatur: quoniam venulis referta secundas quas vocant, foetui circumdatis repræsentat. Deinde tertia humorē à vitri similitudine Hyaloidea vocatum continet. hæc antiquo vocabulo propter tenuitatem Arachnoides appellata est: latinè Aranealem dicere amsim. at quoniā Herophilus eam reti cōtracto assimulat, nonnulli & Reticularem: alij ab incluso humore, qui vitri gerit similitudinem, Hyaloidea nominant. Quarta membranula guttam quandam humoris Crysalloidea nominatam includit. hæc antiquitus nomine caruit, à posteris Lenticularis ob figurā, Crysalloides ab contento humore cognominata est.

A De prima & secunda colli Vertebra, Offe ypsiloide,
Gula, Tonis, Aspera Arteria, Guttur, & Bron
chijs. Cap. XXIII.

Primam colli vertebram Dentem appellare mihi videtur Hippo
crates. Sub tonsillis ossiculum gutturis caput continens quidam
à figura ypsiloides appellauerunt, quod Ypsilo græco elemēto sit per
simile. Ceterum Herophilus, quoniam tonsillis affideat, Assessorē vo
cat. Secundę vertebrę processus sursum, ac prorsum versus spectans Py
rinoides ab oliuę nuclei similitudine dictus est. Iter illud, per quod ci
bi potionesq; in ventriculum descendunt, græcē Stomachus, & Oso
phagus, latinē Gula est. Nervi ab utroq; eius latere Toni, cæteraq; sen
soria, atque fibrosa pariter Toni dicuntur, Tenores in latinum vertere
liceat. Asperę arterię summum Guttur est. anuli ad eius plexum creati
Bronchia, Cauernæ, & Aortę nominantur.

De Cordis partibus, mēbranisq; Pectoris. Cap. XXV.

CAloris vitę, arteriarumq; motus initium cor est: eius summa
pars Caput dicitur, infima & acuta Fundum. cavitates ventricu
li, crassior & læuis Arteriosus est, tenuior & dexter Venosus, læuo ca
paciore. ab utroque autem capitis latere ceu alę prominentes, cauę, mol
les, & ad totius cordis motum agitabiles, cordis Auriculę sunt. Cor cir
cumplexę membranę Pericardios nomen inditum est. Ex membra
nis pectoris quę ipsum in duas diducunt partes, Intersepientes appel
lantur: quę costas interius vestiunt, Succingentes. Membrana, quę pe
ctoris viscera ab inferioribus disungit, Trāsuerfum septū, & Phrenes.

De Glandulosis carunculis. Cap. XXVI.

EX glandulosarum carniū genere, quas Adenas græci vocant,
(multę autem sunt,) aliquę in collo, nonnullę sub alis, quędam
D in inguinibus, alię in mesaręo vocato reperiuntur. Carnes quędam le
niter subpingues ac fragiles sunt. inter has & vocatus Thymus nume
ratur: qui in regione capitis cordis locatus est, septimę colli vertebrę
insidens, asperęque arterię extremo, qua cum pulmone committitur,
adhærescens. non in omnibus tamen inuentus est.

De Ventris inferioris partibus. Cap. XXVII.

Sub tranverso septo Venter est. cuius summa pars, primaq; Ven
triculi nomen habet. deinde primus intestini exortus Hostiarius
latinē, seu Ianitor, græcē Pyloros est. postea Ieiunum intestinum sem-

per alimento priuatum: vnde ipsi quoque vocabulum fuit. isti conti- **E**
nuum Gracile intestinum est. Ex gracili biceps prodit exortus. voca-
tur autem altera eius pars Cœcum intestinum, quoniã reuera cœcum
est: altera Colôn græcè, & Venter inferior, & Laxum intestinum à lati-
nis. id Homerus & Nieram appellat. Est autem totum intestinorum
vinculum ac firmamentum, quod Mesenterion, ac Mesaræon græci vo-
cant. Aræam verò & ventrem, & omne intestinum vetustissimi græci
appellabant, ex quo ad hæc vsque tempora hoc nomen Mesaræon de-
riuatum est, latini Lactes appellasse videntur. Post grande intestinum
colon appellatum Rectum est iuxta sedem ac principem. Quod ex or-
biculo ventriculi fundo egerminat, ipsumq; & aliquam cæterorum **F**
intestinorum partem velat, Epiploon græci, quasi Supernauigās, Omē
tum latini vocat. A renibus exoriens membrana, omnibusq; prætenta
intestinis Peritonæos est. At propè intestini primum exortum posita
caro præpinguis, glandulisque interfuncta Pancreas vocata est.

De Iecore, & in eo contentis. Cap. XXVIII.

A Dextra ventriculi Iecur est. Iecoris autem pars Transuersum se-
ptum, Peritonæumque attingens conuexa, quæ infra ventricu-
lo inhærescit, Caua dicitur. Sub maxima eius fibra bilis vasculum fi-
tum est, cuius media & angusta particula Ceruix est, infima Fundum. **G**
Iecoris Porta vena est, per quam alimentum illabitur. Quæ in sacrifici-
ijs autem aruspices Portas, Mensam, Gladium, & Vnguem appel-
lant; in homine quoque, sed obscura & atque incerta reperiuntur: ad
nullumque medicinæ profectum necessariò nominantur.

De Liene, Renibus, Vesica, Vrinarijs, Seminarijsq;
vasculis. Cap. XXIX.

V Entriculo à sinistra Lienis incumbit, cuius crassissima summa q;
pars Caput est. propè vltimas autem costas Renes duo: ex qui-
bus duo vrinæ ductus Vreteres græcè appellati vesicam intrantes pro- **H**
deunt. Vesica verò conceptaculum est, in quod vrina è renibus per vre-
teres delabitur, à vesica est Ceruix, Sedimentum, Transis, & reliqua cō
memorata superius. At seminaria vascula quatuor sunt, duo varicosa,
duo Glandulosa: quæ Genitales etiam venæ vocatæ sunt. varicosorum
partes illæ, quæ testibus adiacent Assesores dicuntur. Quidã verò om-
nia Assesores appellari nihil laborant. Cæterum an hæc eadem in scē-
minis perinde, vt in maribus, constituta sunt, contemplandum est. Fœ-
minas varicosis assesoribus carere Herophilus planè existimat, nos ve-
rò in pecudis vtero è testibus enata vascula, atque vtrinque varicis instar

A reuoluta confpeximus. hæc autem in vteri cauum perforata subibant: e quibus mucosus quidam humor, si quis exprimeret, emanabat, magnaq; erat spes hos feminarios esse canales, & eorū generis, qui varicosi nuncupantur. id autem vt se habeat, dissectiones seorsum declarabunt.

De musculis Lumborum. Cap. XXX.

I ntra lumbos muscoli Pfoæ græco vocabulo nominantur: qui soli etiam in dorso lumbis agnati sunt. Istos aliqui Vterales nervos, alij Vulpes cognominant. atq; in libro Cnidiarum sententiarum nomen istud scriptum est. Si renum autem morbus vexat, notæ hæ sunt, si lotium crassum purulentumq; sit, si dolor lumbos, ilia, inguina, sumenq; torqueat, tum verò & vulpes male habet. Vnde iam constat, quanti ista scire intersit: quò ea, quæ sic cognominantur, agnoscas. Clitharchus exteriores dorfi musculos Pfoas, Vterales nervus, ac Vulpes appellari falso opinatur.

De Genitalibus foeminarum Loci. Cap. XXXI.

G enitale autem mulieris membrum græcè Metra & Hystera, latine Vterus Vuluaq; vocatur. Hippocrates & Delphyn & Genituram dicit. Eius sursum versus vtrinque processus Cornua et Cirri sunt. **C** ipsam exterius sustinentia vasa. medium atq; supremum Fundum est. quæ vtrinque sunt, Humeri: eius extremitas Ceruix, atq; Collum. collum Hostium primus meatus: Hippocrates græcè Amphidion à rotundi ferri, quò præfiguntur aratra, similitudine vocat. deinde cauum, quod sequitur, multis appellatiōibus exprimitur. muliebris enim Sinus dicitur, muliebres loci, Vterus, ac Vulua. Sed totum genitale cum exterioribus Pudehdum, obfcoeniorique vocabulo cunnus.

De testium tunicis, alijsq; partibus. Cap. XXXII.

A T circa testes tunice sunt latinis carentes nominibus, à græcis autem Erytroides vna, Dartos altera nominatur. nervus quoque cum arteria concavus ad testem peruenit, qui Suspenfor à nostris dici potest: Cremastera græci nuncupant. venulæ pariter ad testes, vnde nutriuntur: hæque testium Altrices nominantur.

De venis. Cap. XXXIII.

A liarum quoque venarum nomina, (vt semel dicam,) hæc sunt. si gracilem tunicam habet, sanguineq; complentur, Venæ sunt. omnes verò magnæ venæ Ventres appellantur. postea inter medicos vsus obtinuit, vt ea vena, quæ à iecore in renes propagines mittit, Caua

R V F F I E P H E S I I

diceretur. in ea Praxagoras initium esse febrium affirmavit: solamque **E** eam Cauam ipse nominavit. Cæterum alij & eam, quæ sursum in cor per transuersum discrimen euadit, alij & hanc, & priorem vnico vocabulo Hepatitin, (latine Iecorariam dixeris,) vocitat. à liene exeuntem Splenitin, idest, Lienariam. Cæterum non, quemadmodum in iecore, ita & in liene sursum versus, deorsumque in sinistra parte discurrens vlla vena reperitur. qui verò id asserunt, impudenter mentiuntur: quandoquidem venulæ in lienem pertinentes & graciles sunt, & ibidem in liene finiuntur. Philistio italus medicus pro doriensium eam partem incolentium more quasdam venas, quæ per tempora in caput ascendant, Aquilas vocat. venas à corde illicò nascentes Dracontidas Hippocrates nominat. Herophilus venam crassissimam grandissimamque **F** ex corde pulmones petentem Arterialem appellauit. in pulmonibus enim contra, atque in alijs, res habet. nam venæ in his validæ sunt, proximæque ad arteriarum naturam accedunt: arteriæ contra imbecillæ, venarumque naturam sapiunt. Omnium autem quos nouerim, primus Dionysius Oxymachi Efflorescentiâ, græcè Epanthismon nomen nouum adinuenit. aitque Eudemus Efflorescentiam venam appellari. Sed mihi quidem Dionysius rem venæ similem efflorescentiam, neque idem venam atque efflorescentiam, sed quoddam aliud aduentitium sanguinis receptaculum vocare visus est: idque ipse ita esse testatus est eodem loco sapius venam, efflorescentiam, arteriamque inculcans, ac **G** repetens. neque enim, si rem eandem venam efflorescentiamque putaret, ita vnquam locurus esset. nam etsi nihil aliud efflorescentia, quàm vena est: nihilominus ipse aliter sensit, atque appellauit.

De Arterijs. Cap. XXXIII.

A Rterijs præterea vetustissimi græci Venæ nomen imposuerunt: cumque venas micare dicebant, arterias intelligebant. arteriarum enim micare, seu palpitare munus est. Eas etiam tortas, & spirabilia vasa, & cauernas, & inanitates, & neruos appellarunt. Aortam verò eam præcipue Aristoteles vocat, quæ per dorsum omnium maxima fertur. hanc Crassam Praxagoras appellare cõsuevit. Cauas autem per collum subeuntes Carotidas, idest, Somniferas antiqui nominarunt: quoniam compressa hominem sopore grauabant, vocemque adimebant. Cæterum nostro sæculo non arteriarum, sed neruorum sensoriorum propè iacentium id vitium esse compertum est. quare si nomen permutare volueris, nihil peccati admiseris.

De

A De Neruis Tēdonibus, Cartilaginibus, Mēbranis, Tun-
nicis, Adipe, Carne, atq; Medulla. Cap. XXXV.

Nerui à cerebro, spinæq; medulla prodeuntes Actiui, Sensorij
Electiui, atque Toni: qui circa artus sunt, Copulatiui dicuntur,
crassæ autem ex occipitio propagines, quæque ad calcem è musculo na-
scentes feruntur, Tendonis vocabulum habent. Cartilagines sunt, in
quas ossa degenerant, neruis duriores. Membranæ tenuia sunt velamē-
ta: Tunica, crassiora. Adeps pinguisima est alimenti concretio. Caro
autem in visceribus illud est, quod inter vascula concretum reperitur,
B subtegmen quoddam, ac veluti receptaculorum texturæ factum: quò
inania eius spatia compleantur. In musculis Caro pars fibrosa ac firma
est, & quæ in vlceribus, ossiumque cauis recens concrescit. Medulla ve-
rò in dorso Dorsalis, in vertebriis Spinalis, has etiam ambiens membra-
nula Spinalis dicitur. Medulla intra caluam cōtenta cerebrum est: Sed
in alijs ossibus Ossalis vocatur: siue in magnis insit cauis, vt in femore
atque humero, siue in angustis foraminibus, quas Serangas, id est, ca-
uernas, vocant: vt in costis ac iugulis.

De Humoribus, Excremētisq; corporis. Ca. XXXVI.

Sanguis calidissimus est, flauissimusque succus. Pituita album cras-
sum, ac subsalsum excrementum est: quod cum resiccatur, nigre-
scit. Bilis flaua amarum est, ac flauum excremētum: Porracea acris est,
atque subuiridis: Aeruginosa verò est valde mera, atque sincera. Atra
bilis autem Sanguinis crassamentum est. Alij nigrum sanguinem atrā
esse bilem asseuerant. Reliqua excrementa huiusmodi sunt: Salua qui-
dem oris est humiditas. Mucus falsum est cerebri purgamentum. Su-
dor est per omne corpus effusa humiditas. Vrina est nitrosus humor in
vesicam delabens. Flātus est in intestinis superuacuuus spiritus. Cypse-
lis sunt aurium sordes, quas Cerumina, aut Marmorata veteres latini
D appellabant. Menfes in mulieribus sunt menstrua per vuluam sangui-
nis excrementa: quæ cum alba sunt, non menfes vltra, sed Profluuium
nominatur. Lac est in mammis alimenti concoctio. Semen, græcè Sper-
ma, Thora, et Gonos, hoc est, Genitura idem significant. id verò est spi-
ritus simul, atq; alimenti genitalis in assefforibus concoctio. Praxago-
ras peculiari quodam modo succos nominauit, Dulcem, Temperatū,
& Vitreum. hos à pituitæ specie sic vocauit: item Acidū, Nitrosum, Sal-
sum, & Amarum. hos ita, vt gustatus iudicat, appellauit. alios prætereā
Porraceum quidē ex colore, Vitellinū verò ex crassitudine: alios quoq;
Abrasorios, quoniam ad rasuram parant: alios Stagnantes, quod in ve-

R V F F I E P H E S I I

nis inhaereant, neque in carnem subeant, quia tenuies, intra venasq; absorpti quiescunt. in summa omne liquidum Praxagoras Chymon appellat. At Mnesitheus quod liquidum est, Chylon, idest, Succū nominat: Sed gustatilem qualitatem, siue in arido, siue in liquido positam Chymon, idest, Saporem vocat. Calorem autem, atq; Spiritum Zeno idem esse censuit. Sed medici distinxerunt, Spiritum, quem spirando trahimus, Calorem autem spiritus elisionē appellātes. Alij vitę quoddam principium calorem esse dixerunt.

De Foetu, & ad eum pertinentibus. Cap. XXXVII.

Foetus membranis inuoluitur: quarum tenuem ac molliorē Amnion vocat Empedocles, Agninā latinē dicito. Inde & Hilithya, quę partui pręest, Amnias mihi agnominari visa est: non à Cretę, vt alij existimant, quodam portu. Nos hanc tunicam dissecantes, humoris cuiusdam longē illo, qui in secundis continetur, mundioris plenam inuenimus: accurateque æstimantibus veluti quidam foetus sudor videbatur. per vrinaculum verò humorem quendam in secundas instar vrinę transfundi cognouimus. Sed Amnius interior foetui, Secundę exteriუს vultus breuis atque venosa tunica adhærebant. è secundis Umbilicus oritur ex duabus venis totidemque arterijs compositus, & ex quinto appellato Vrinaculo, breui vasculo, vtrinque cauo, è vesicę fundo in secundas intrante.

Plurima in homine reperta huiusmodi appellationibus insignire oportet. quòd siquid in his omissum fuerit, non ideo tamen plurima ob pauca quędam conuiuentibus oculis præterita aspernari conueniet.

R V F F I E P H E S I I

DE CORPORIS HVMANI

PARTIVM APPELLATIONIBVS

Quę in altero libro primo continentur.

Quę sit libri necessitas.	cap. i.	H
Quę sint maximę corporis partes.	cap. ii.	
De Capite eiusque partibus vsque ad nasum.	cap. iii.	
De Naso & alijs faciei partibus vsque ad Labia.	cap. iiii.	
De Oculorum partibus.	cap. v.	
De Malis, Maxillis, & Mentis.	cap. vi.	
De Aurium partibus.	cap. vii.	
De Ore, & in eo contentis.	cap. viii.	
De Collo, & eius partibus.	cap. ix.	

De Epomide, Humero, Scapulis, Alis, & reliquis vsque ad Extremam manum.	cap. x.
De Pectoris ac Dorfi partibus.	cap. xi.
De Ventris, seu Alui partibus.	cap. xii.
De Virilis membri partibus.	cap. xiii.
De Foeminarum locis.	cap. xiiii.
De Dorfi ossibus, extremisque eius partibus.	cap. xv.
De Inguinibus, Crurisque totius vsque ad extremum pedem partibus.	cap. xvi.

R V F F I E P H E S I I
DE CORPORIS HVMANI
PARTIVM APPELLATIONIBVS

Alter Liber primus.

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

Quæ sit libri necessitas. Cap. I.

A Iquis fidibus canendi artem doceri cupiat, ante omnia fides peritè tractare, singulasq; proprijs nominibus appellare discat, necesse est. Grammatistæ ante legendi, ceteræque doctrinæ scientiam, elementorum nomina pueros prædocent. nec non in Geometria, quid linea sit, quid superficies, quid planum, quid figura triangula, quid circulus, id genusque alia, quoque ritè nomine appellentur, prædiscere opus est. in alijs itidè artibus prænotiones vocabulorū similiter edocent. Medicam itaq; artē capefcere optantibus elemēta prius tradere perquam necessariū esse duxi: vt quæq; videlicet corporis pars rectè nominanda sit. **B** quandoquidē diuinissimus Hippocrates in libro, qui inscribitur, De locis in homine, ita loquitur. Corporis autem natura sermonis in medici na principium est. Nos igitur etiā à simplicioribus exteriusq; aspectui subiectis exorſi eorum prænotionem appellationesque trademus.

Quæ sunt maximæ corporis partes. Cap. II.

Maximæ corporis partes Caput, Collum, Thorax, Manus, Cruraq; sunt. Thoracem non solum à iugulis ad præcordia vsque, sed totum à iugulis vsque ad genitalia vocamus.

De Capite, eiusq; partibus, vsq; ad Nasum. Cap. III.

Caput, quod capillis intectum est, simul etiam cum facie & alia sic appellantes comprehendimus. prior capillata pars Syncipur

dicitur: in quo & futura est, quoniam ipsi coronas circumponimus; **E**
Corona vocata. posterior Occiput. partes ab vtraque fyncipitis parte
Tempora. pars media qua maximè conuoluuntur capilli, Vertex. sub
fyncipite Frons sita est. in temporibus pilorum exortus Iuli græco vo-
cabulo, latinè Lanugo: posteriores occipitis pili à græcis Chatæ, à no-
stris Crines dici possunt. vltimam frontis rugam Episcenion græci di-
cunt, quod Supertentorium nostris sonat. partes frontis pilis hirtæ Su-
percilia sunt: horum media intercapedo Mesophryon apud græcos est,
romanis Glabella. inde Nafus porrigitur.

De Naso & alijs faciei partibus vsq; ad Labia. Ca. III. **F**

Nasi extremum Globulus dicitur. quod nasum in duas cauernu-
las distinguit, Interseptum. à globulo carnosum quoddam in
labium descendens Columna est. nasi caua ab vtroque intersepti late-
re, per quæ olfactus præstatur, Nares vocantur. nasi Alæ, seu Pinnæ hu-
iusmodi caua ambientes sunt. sub columna subsidens cauitas supra la-
bium Philtron græcè, latinè Amatorium dicitur. totum verò, quod in
fra nasum supra labia est, Hyporinion appellât. deinde Labia duo, quo-
rum summa Prochila græci dicunt. tu Prolabia, si lubet, dicito. quæ cõ-
mittuntur autem Prosthomion est.

De Oculorum partibus. Cap. V. **G**

Sub superciliis Oculi sunt. quæ oculos contegunt, Palpebræ sunt.
Harum altera supra, altera infra est: quarum in conuoluendo con-
gressus Tarfos vocant. pili ex palpebris enati Cilia sunt. Tarforum ex-
trema Anguli magnus naso, exiguus tempori finitimus. Coræ pupillæ
sunt: Glenæ oculorum media, per quæ videmus. Alij Pupillam id vo-
cant, quò videmus, Coram autem & Glenam simulacrū in pupilla cõ-
spicuum. post hæc autem quæ sunt nigra, cæsia, aut splendida, à colore
nominantur Iris: circulus est prædicta albo continuans. Sub oculis lo-
ca Hypopia græcè, latinè Subocularia sunt.

De Malis, Maxillis, & Mento. Cap. VI. **H**

His insurgentes eminentiæ subiacent Malæ vocatæ: quæ per pudo-
rem erubescunt. sub his Maxillæ, seu Mandibulæ. quarum infe-
rioris extremum in acutum definit, Mentumque est. à quo vsq; ad in-
ferius labium os fit rotundum, atque prominens. sub mento carnosâ
pars à græcis Anthereon, seu Leucania dicitur. veràm alij Anthereo-
na hanc partem, Leucaniam verò cauitatem iuxta iugu-
lum appellant.

A De Aurium partibus Cap. VII.

A Vriculæ eminentiæ sunt ab utroque tempore iuxta extrema collocatæ. quarum cauernulæ Meatus Auditorij vocantur: per quos audimus scilicet. harum inferiores carnosæque partes Fibre sunt, superiores cartilaginoseque Pinnae. Helices, quæ deinde circumferentiam ambiunt: Anthelices verò in medio post helicem extumescences propè cavitatem particulæ. cavitatis ipsa Concha dicitur: conchæ opposita propè temporis finem elatio Tragus, idest Hircus vocatur: huic opposita ex crassiore anthelice Antitragus.

B De Ore, & in eo contentis. Cap. VIII.

O S est prima labiorum diuifura, & reliqua omnis vsque ad fauces inanitas. in ore & alia quædam, & Dentes sunt: quorum priores octo Incisores dicuntur: Canini hos sequentes quatuor. reliqui omnes viginti Molares. sunt horum extremi atque interius cõditi Sophronistres, id est, Moderatores ac Temperâtes nuncupantur: qui tum, cum sapere incipimus, oriuntur. Genuinos latini vocant. dentes circumplexæ carunculæ Gingiuae sunt: quarum cõmisura Habena dicitur. latæ molarium dentium summitates Mensæ nominantur: maxillarum cavitates, in quibus dētes defixi sunt, Mõrtariola atque Præsepia. Linguae exortum Radicem vocato: Ceruicem, quod sequitur: eius summum Proglõsson, quasi Prælinguium dixeris: eius latera Parasira, idest, assequentia. quod est infra linguam Hypoglossis est: Epiglossis, quod interius supra guttur est arteriæ asperæ tegumentum: quò inter deuorandum nihil in pulmones decidat: inter spirandum verò, ne spiritus ascensum impediatur, extollitur. Quod supra linguam in orbem cauum est, Cælum, Palatum uè dicitur. quæ deinde superius pendet caruncula, Columella est: quam alij Gurgulionem, Vuam alij vocitarunt. ipsi subiicitur Arteriæ Asperæ caput.

De Collo, & eius partibus. Cap. IX.

D E inde Collum & Dera græcè, cuius prior pars Bronchus, & Aspera Arteria: Circa medium prominentia Guttur: auersa pars Ceruix & Occipitium: propè iugula cauum Anticardium & Inulatio nuncupatur.

De Epomide, Humero, Scapulis, Alis, & reliquis usque ad Extremam manum. Cap. X.

A Tendone autem ad humeros pertinentia Epomides nominantur. Humeri capita sunt eorum ossium, quæ à græcis Brachiona, à nostris etiam Humeri vocantur. Scoptula operta siue lata scapulari

ossa tergo imposita lata ossa sunt: quorum media eminentia Spina est. **E**
 iugulorum latorumque scapularum ossium copulæ Acromia dicun-
 tur. continenter Clauæ adfunt, seu Iugula. Ala est sub humeris cauum,
 in quod frequenter humerus luxatus delabatur. deinde Humerus est,
 qui Brachion à græcis vocatur. articuli angulus, quo nitimur inclinati,
 Ancon est, siue Olecranon: latinè Cubitus. Quod sequitur, Vlna, siue
 Lacertus siue Brachium est: quod brachiali terminatur. postea Palma:
 deinde manus Pectus, alij Hypothenatron vocant, sub pollice est. po-
 stea est manus cavitās, quæ Vola nominatur. Ex digitis vnus ab alijs di-
 stans Magnus, Pollexque dicitur. Index autem inter alios quatuor pri-
 mus est, alter Medius, tertius Anularis, vltimus Minimus. horum ossa
 Scuticulæ, aut Phalanges, aut Internodia vocantur. quorū curuaturæ **F**
 Condyli, sed primæ Procondyli, vltimæ Metacondyli, omnes à latinis
 Nodi vocati sunt. vnguuium initia Radices vnguuium appellantur: digi-
 torum extrema Acini, aut Cacumina. interstitium anularis ac pollicis
 Thenar est. Hippocrates autem totum hunc locum Thenar appellasse
 visus est: qui apud latinos Volæ nomen habet.

De pectoris ac dorsi partibus.

Cap. XI.

A Iugulis autem in parte priori Pectus ac Sternon est. Tergum ve-
 rò posterius à cervice ponitur. Deinde quod appellant Meta-
 phrenon, hoc est, pars è regione septi posita. sequitur Lumbi pars dor- **G**
 si infima. in pectore carnosæ eminentiæ Mammæ sunt, quarum summa
 Papillæ: totum, quod sub ala deorsum versus protenditur, Latus est. os-
 sa Costæ & Spathæ. quarum primæ inter se committuntur ad termi-
 num ossis, quod græci Sternon, Latini Os pectoris nuncupant: qua cor
 situm est, Septum trāsuerfum aliqui Phrenes, aliqui Procardiam, qua-
 si ante cor positum, aliqui Cor nominant. post ipsum est vetriculi Ho-
 stium. inter costas spatia Intercoſtalia vocant. Spuriæ costæ sunt, quæ
 non inter se coeunt. Hæ in cartilagine degenerant.

De Ventrīs, seu Alui partibus.

Cap. XII.

M Vsculosa partes sub cartilaginibus Hypochondria græcè, Sub-
 cartilaginea latinè, à quibusdam Præcordia dicta sunt. Deinde
 Aluus est: quem alij Ventrē nomināt. quod in medio est, Epigastrion
 græci vocant: super ventrē scilicet cutem. media cavitās Vmbilicus est,
 ei circumdata cutis Vetula vocatur: quod ea corrugata senectā adesse
 significat. quod sub vmbilico ponitur, Abdomen ac Sumen est. quod
 postea ad genitalia vsque pertinet, Epifion, Pubes,
 ac Pecten dicitur.

H

A De Virilis membri partibus. Cap. XIII.

G Enitalium maris quod pendulū est, Stema græcè, Coles latinè, Penisq; dicitur. quod nō pendet, Hypostema hoc est, Sedimentum, aut Perinæus. eius extremum Præputium est. Scrotum quo testes continentur, appellatur. eorum superior pars Caput est, inferior Fundum. partem laxiorem scroti Laccopedon dicunt.

De Fœminarum locis. Cap. XIII.

B **M** Vliebrium locorum pars superior Pecten est: Fissum verò prima diuisio in medio sita musculosa caruncula Myrton, aut Nymphæ est. Myrtochila verò à lateribus collocatæ pinnae.

De dorsi ossibus, extremisq; eius partibus. Cap. XV.

D Orfi ossa Vertebræ sunt. vniuersa vertebrarum compago Spina dicitur: cuius infima pars Lumbi: postremumq; dorsi Sacrum os est: quod aliqui Hypospondylon, idest, Subvertebrum, vt verbum verbo reddatur, appellarunt. Huius extremum Coccyx est, latinè Cuculus. à lumborum lateribus Nates sunt. post lumbos carnosæ partes Clunes appellatæ sitæ sunt: quæ & Ephedrana, quòd sedendo commoda sint, à græcis nominantur.

De Inguinibus, crurisq; totius, vsq; ad extremum pedem partibus. Cap. XVI.

I nguina sunt femorum principia. femorum partes interiores Femina sunt, quæ partes inter has perinæumq; sunt, Plichades à græcis dicuntur. Musculi ad genua tendentes Epigunides græco nomine vocantur: ossa superiacétia Epigunatides. hæc Hippocrates Molas vocat, latini Patellas. Genu est femoris cum crure connexio: sub quo Poples est. Sura est posterior magnus cruris musculus: vnde Latus Neruus ad calcem tendit: ossium verò posterius item Suram, prius Tibiam dicito: extrema pedibus propinqua Malleoli, à nonnullis Tali, sed non rectè, dicuntur. Tali tamen & ipsi adfunt, sed non oculis conspicui. Calx posterior est pedis rotunda pars: postquam Cauum pedis est. post hoc verò Planta, seu Vestigium. cui oppositum supremum Tarsus est. totum verò pedis situm Pezam græci vocant. Pedum digiti manuum digitis appellationibus respondent.

R V F F I E P H E S I I

DE CORPORIS HVMANI

APPELLATIONIBVS

Liber Secundus quę contineat.

Libri continuatio, atque propositum.	cap. i.
De Cerebro, eiusque tunicis, & enatis.	cap. ii.
De Oculi partibus.	cap. iii.
De eis, quę ore continentur.	cap. iiii.
De Pharynge, idest Aspera Arteria, et Gula, et Pulmone.	cap. v.
De Iecore, Bilis conceptaculo, & Venis Portis vocatis.	cap. vi.
De Liene.	cap. vii.
De Corde, ab eoque enatis, & adiacentibus.	cap. viii.
De Pectoris partibus, & Septo transuerso.	cap. ix.
De Gula, & Ventriculo.	cap. x.
De Intestinis, & Lactibus.	cap. xi.
De Renibus, Vrinarijsque meatibus.	cap. xii.
De Omento.	cap. xiii.
De Seminarijs conceptaculis, & Semine.	cap. xiiii.
De Scroto, Testibus, eorumque membranis.	cap. xv.
De Vtero.	cap. xvi.
De Venis, Arterijs, multisque alijs corporis particulis.	cap. xvii.

R V F F I E P H E S I I

DE PARTIVM CORPORIS

HVMANI APPELLATIONIBVS

Liber secundus

Iunio Paulo Craſſo Patauino Interprete.

Libri continuatio, atque propositum. Cap. I.

Oftequā extimarum corporis humani partium ap-
pellationes exposuimus, deinceps continuata serie ad
latentium, internarumque notitiam tranſeamus: quip-
pe cū à viris ſapientibus homo exiguus quidam mun-
dus appelletur, coeleſtis ordinis emulus, in membrorū
fabrica, actionibusque præſtandis varium effectuum artificium poſſi-
dens.

A dens. quemadmodum igitur reliqua medicinae praecepta, ita & quae ad dissectionis artē faciunt, referenda sunt. Quam ob rem artis principia, ac veluti fundamenta illustrioris doctrinae causa iacentes, quem situm membrīs natura tribuerit, eorumque simul nomina explicabimus.

De Cerebro, eiusque tunicis, & enatis. Cap. II.

Itaque in capite intra calvariae concavum suis cum velaminibus cerebri includitur: proque corporis mole longè maius in homine quàm in ceteris animantibus reperitur. eius substantia pulcra similis est, viscida atque præcandida, Post id in occipitio vocatum Cerebellum collocatur. Tunicarum prima calvariae ossibus affixa est: quae pulsatorio etiam motu cietur: altera cerebro circumdata ipsum dissipabile conservat, eiusque fragile corpus in vnum cogit ac retinet: utraque nervosa membranosaque est, exiguo intersitorum vasculorum sensu prædita. interius condita motu caret, exterior mobilis atque crassior est. A cerebro medullæ processus exoritur per calvariae foramen in occipitio erumpens: per vertebrarumque omnium caua ad extremam usque delabitur: neque propria tamen cerebri substantia est, sed emanatio, quæ Spinalis medulla vocatur. Meatus vero processus sunt à cerebro nervos ad singula sensoria, ut ad aures naresque, & huiusmodi alia propagati. vnus autem à basi prorsum versus in duos diuisus progreditur, et ad vtrumque oculum pergit: qua parte vocata Peluis est, atque instar foueae iuxta vtranque nares faciei cavitas: ubi tunicarum oculum componentium plexus efficitur.

De Oculi partibus. Cap. III.

Earum tunicarum prima nimirum ab ordine Prima, à colore vero Candida vocata est: quemadmodum & cicatrices eius candorem indicantes ostendunt. Tunica igitur prima Candida vocatur: & Cornicularis, siue Cornea: aut propter firmitatem, aut quoniam interius conditus humor per hanc, tanquam per corniculum pellucet, aut quod instar cornu in corpusculum Ctedonas vocata, id est, fibras aut filamenta resoluitur. Secunda vero primæ per appensionem usque ad vocatam coronam adnexa est. quæ media dehiscit, atque orbiculari cauo perforatur: cauatum autem corpusculum exterius, quæ cornicularem attingit, leue tersumque est: in auersa parte asperum, (ut inquit Herophilus) quale vuae acini corium esse solet, vasculis perplexa hæc tunica est: quæ Secunda ab ordine, Perforata à structura, à similitudine Rhagoides, latine Acinalis, aut Vualis: Choroides etiam, quod instar secunda-

rum, quas Choriion græci vocant, vasculis fit multis irrigata, nominatur. Tertia ab eodem meatu progressa tunica humorem oui albo similem, Vitreumque appellatum includit. est hæc prætenuis, vocaturque ab humoris concretione Vitrea, à tenuitate Aranealis, à vasculorum contextu figuraque; Reticularis: quippe quæ ex angusto in latum diffunditur, sinuaturque: quò Quartam tunicam humorem crystallo similem continentem inuoluat, cuius dimidium prominet secundæ tunice foramini contiguum, dimidium cum araneali committitur. Hæc igitur tunica Discoides, id est, disco similis, aut Lenticularis à figura vocatur, aut à concreto humore Crystalloides. nempe quidam hanc neque Tunicam appellandam esse censent: nam membranosam quandam congelationem esse dixerunt.

De his, quæ ore continentur. Cap. IIII.

DEinceps ad ea, quæ in ore latent, descendamus. Lingua primum turbinata figura consideretur, à lato in angustum gracilescens, à faucibus radices ducens, carnosio & quodammodo nervoso corpore, in cibis atterendis deuorandisque mobilis: præterea & ad articulatæ vocis creationem emissum aerem secundum animi inclinationem conformans, gustatoriumque sensum participans. In huius basi Epiglottis vocata exoritur, ceu quædam exigua lingua supra eius latitudinem affurgens, in faucibus ex latiore basi in angustum finiens, cartilaginea materia constans, faucibusque cognata hæc asperæ arteriæ operculum, & ciborum in gulam descensus iter quoddam est. Supra epiglottida autem supernè Columella dependet, ex palati partibus secundum eius foramina exorients. hæc & Vua ab extremitatis rotunditate vocatur, nullam magni faciendam vtilitatem afferens. vnde fit, vt ea recisa nulla corporis actio vitietur. In penitioribus autem ab vtraque lingue parte affixæ Tonfillæ sunt, numero sex, corpore glandulosæ, figura subrotundæ, natura facilè mutabiles, atque dissipabiles, membranulis quibusdā altius insertis cōuolutæ. ex his quatuor ab vtroque latere cernuntur, duæ vero cerni vix queunt. Has græci vocant Paristhmia, quòd in angusto meatu sitæ sint. veteres enim græci locorū angustias isthmus appellabāt. An tiadas verò, quasi cōtrarias dicas, iccirco etiā nominabant; quoniā ore aperto inter se cōtrariæ, præsertim quum inflammatae sunt, appareant.

De Pharynge, id est, Aspera Arteria, & Gula, & Pulmone. Cap. V.

INde à palati ac lingue partibus duo itinera patefiunt. horum prius Pharynx græcum vocabulum habet. inter hoc & colli vertebrae

- A** Gula est. Pharynx cartilagineus est, atque in orbem patens, superius latior, infra verò angustior. per iugula autem, appellatumque Antisternon, id est, spinam dorsi, quæ pectori opponitur, descendens in medios pulmones inferitur: ipsosque anulis, quæ Bronchia vocant, intexit. huiusmodi membrum Aspera Arteria, quod istis anulis asperata sit, dici meruit: Bronchus etiam à quibusdam vocatur, ad aeris inspirando directi transitum, vocemque edendam à natura constitutus. De ipso Pulmo suspenditur rarus ac peruius, pectoris inanitate conclusus: Idem globosus est, murisque caudæ figura speciem repræsentans. in fibras quinque diducitur, colore cinereo atque subalbido. assidua motione
- B** concutitur, follis morem in spiritus transitu retinens. quippe spiritus per asperam arteriam in bronchia tractus per pulmonis spiramenta intra pectoris cauum elabitur: atque iterum foras ab hoc per naturalia foramina propellitur.

De Iecore, Bilis conceptaculo, & uenis Portis uocatis. Cap. VI.

- A** B utrisque præcordijs Lienis Iecurque iacent. sub pulmone à dextris Iecur est, transuerso discrimini magis appensum, posteriori parte in gibbum assurgens. in quatuor, aut quinque fibras dirimitur,
- C** colore lentis, ad rubicundius tamen vergit, venoso corpore iuxta, atque sanguineo. Venas autem, quæ caue per interseptum ad cor tendenti committuntur, Ora Portasque uerusti scriptores nuncuparunt. Sub conuexa parte pusillum quoddam Vasculum vesicæ simile defixum est, nervosum, fellisquæ inibi geniti capax: à quò sanè meatus quidam nerveus per lactes ad intestina contendit: per quem paulatim bilis in intestina delabitur, excrementa quæ felleo colore suffundit, atque ipsa depellendi cupidinem infert. Hoc intercluso itinere aurigo futura portenditur bile per omne corpus effusa. quocirca albidæ cretacæque deiectiones exeunt. Est autem præseruidum igneumque iecur plurimum ad se alimentum attrahens, ac finitimis partibus communicans. iccirco sinistris dextræ partes viribus præstant.
- D**

De Liene Cap. VII.

A T Lienis iecori contrarius in sinistris præcordijs iacens opponitur, ad humani vestigij longitudinè protentus, superius rotundus & robustus, infra contractus & gracilis, medius angustior, vini fecis colore perfusus, laxis ac foraminulentus, conceptaculis multis implicatus: ignauum membrum, nulloque fungens ministerio.

De Corde, ab eoq; natis, & adiacentibus. Cap. VIII. E

Plmonis fibris Cor circumtegitur, intra pectus sedem habens secundum medium, magis tamen ad sinistram declinans, & sub sinistra mamma collocatur, pinei nuclei effigiem adeptus, & à lata base in mucronem instar turbinis acuminatum, musculosum natura atque nervosum, pulsatorio semper motu percitum, medium inane, duobus manifestis sinibus concavum, altero in dextris, qui Sanguineus, quod multitudine sanguinis affluat, appellatur: altero in sinistris Spirituoso, quoniam spirituum copia redundat, nuncupato. inde fit etiam, ut spirituum agitatione moveatur. Membranis præterea utrinque latioribus Auricularibus vocatis cor præcingitur: quoniam ad aurium imaginem cordis lateribus inhærent, & prominent. Ab ipso verò plura conceptacula nascuntur & venæ & arteriæ: è quibus omne corpus vasculis tanquam riuis emanantibus irrigatur. Membrana præterea quadam cor veluti sepimeto vallatur, eam Pericardion græci nominant, nervosam, tenuem, motuque à corde transfuso palpitantem.

De Pectoris partibus, & Septo transverso. Cap. IX.

Hæc omnia complectens Pectus ex cartilaginibus componitur atque ossibus: quæ in costis, pectorali ossè, atque dorfi spina reperiuntur. nervorum etiam carniumque particeps extra carnosius, interior nervosum est. qua etiam parte succingente membrana vestitur. Interseptum autem, siue transversum septum obliquum pectori; quæ costæ finiuntur, subtenditur. id ita vocatum est, quod viscera in pectore abdita ab inferioribus intersepit.

De Gula, & Ventriculo.

Cap. X.

Asuperioribus igitur corporis partibus, quemadmodum supra retulimus, simul cum aspera arteria nascitur, secusque ipsam Gula protenditur, ab eisdem utique partibus incipiens, non similiter autem desinens. Hæc tubæ imagine figuram amplitudine refert, supra angustior, infra verò, qua cum ventriculo committitur, capacior. hoc quippe nomine superior venter natura nervosus vocatus est. munere autem sicci humidique alimenti deuorandi gula fungitur: cuius examen ipsa acutissimo sensu prædita facit. Ventriculus itaque à gula exorians sub medio intersepto ad lævam magis reflexus collocatur ab angusto ore in latam capedinem sinuatus, cuius conuexum extra in abdomen vergit, simum verò dorsum respicit. longè, quàm gula, nervosior ven-

Atrichulus est atque amplior. ipse nimirum intus accepta colliquans non magnopere se dilatat: sed cibi ingressui cedens eius descensum se constringendo insequitur: cū ad alimenta suscipienda à natura creatus sit.

De Intestinis, & Lactibus. Cap. XI.

AVentriculo intestina in plures orbes implicita ad cibaria, quæ ab eo delabuntur, excipienda formata prodeunt. horum vnum idemque ab ipso vocato processu ad rectum ac sedem vsque iter pertinet. inter quæ primum est, quod Hostiarius, aut Dodecadactylus dicitur: Hostiarius quidem, quod in ventriculo posita tantisper, dum sunt
B coacta, custodiat: cum remissa sunt autem, tunc & hostiarius cum intestinis aperitur: quemadmodum ani musculus Sphincter, idest, Adstrictor vocatus remittitur. Dodecadactylus autem à duodecim digitorum longitudine vocabulum accepit: nervosa ipsius crassaque substantia est: hoc appellatum Ieiunum tangit alijs intestinis carnosius, semper ferè alimenti penuria laborans: vnde Ieiuni quoque appellationem adeptum est: quod in ipso videlicet alimentum, vt in ventriculo & intestinis asolet, non inuenitur. postea Gracilia quæ vocantur, intestina proluxa in multas spiras conuoluta, tredecim cubitorum longitudinē æquantia collocantur, & sub vmbilico in abdominis regione ponuntur.
C Sub his omnibus Cœcum intestinum, & Colon eodem loco exoriuntur: Cœcum quidem rectā in dextrum inguen spectans, altera ex parte obstructum: Colon verò, quod Maius intestinum latini vocāt, à dextris enascens, supernè sese circumuoluens, in iecur præcordiaque adductum incidit, deinde lienem sinistrumque ile petens posterius cum Recto intestino coniungitur. id nonnulli & Inferiorem ventriculum nominarunt: in quo etiam plurima cibi pars in sterco vertitur. omnium postremum Rectum est ceteris carnosius, rectamque sedem, vnde & nomen accepit, sortitum est. in Anulum autem & Sphinctera vocatum, idest, Adstrictorem definit, eum quidem nervosum & durum, hunc autem carneum atque rugosum, infimum omnium collocatum. Inter intestina medij Lactes sunt, quos græci Mesenterij atque Mesarai vocabulo insigniunt.

De Renibus, Vrinarijsque meatibus. Cap. XII.

Renes circa vltimas dorsi vertebrae siti sunt, numero duo, figura rotundi, colore lenticulæ, & quasi subcinereo. dexter paulo altior grandiorque inuenitur. denso squallidoque corpore constant: sauciati inuitabilem mortem afferunt. In penitis causisque eorum parti-

RV FFI EPHESII

bus membranulæ sunt instar cribri foraminibus plurimis pertusæ. vn- E.
de meatus duo exeuntes vesicæ summitatem intrant: per quos vrina
in vesicam transfunditur, indeq; foras expellitur. hos paulo ante Mea-
tus nominauimus.

De Omento. Cap. XIII.

O Mentum intestina contegit prepingue, duplicique membrana
contextum. ipsum idcirco natura condidit, vt intestinis super-
fluitans ea aduersus ambientis peritonæi duritiam remolliret. recisum
aut vulneratum vitæ discrimine vacat.

De Seminarijs conceptaculis, & Semine. Cap. XIII. F.

A T Seminaria itinera secundum renes quatuor descendunt: bina
rectâ tendentia, quos & Assessores et Glandulosos nonnulli vo-
cant: bina Varicosa, quod varicis more circumflectuntur. intra hæc fœ-
cundum semen gignitur, grandinosum crassumque: quare et ipsa non-
nulli Genitales venas appellare voluerūt. in alteris autem est infœcun-
dum dilutumque semen, quod simul cum priore eius nutriendi causa
excernitur. verum ab vtraque parte coniugata simul vtraque à dorso
descendunt. sed sterilia vascula cum vesicæ ceruice coalescunt: varico-
sa verò per inguina testiculorum tunicas subeunt. Quapropter eunu-
chi semen quidem, sed infœcundum è glandulosis fistulis eiiciunt: è va- G
ricosis verò excisis testibus feminis profusio seruari non potuit.

De Scroto, & Testibus, eorūq; Membranis. Ca. XV.

S Crotum & tota ea laxitas est, in qua testes continentur, & magis
propriè exterior carnosâ pars, ex membranis constat exteriore qui-
dem Darto vocata, quæ rugosa est, interiore autem Erythroide. Nem-
pe scrotum & dartos communia amborum testium inuolucra eos su-
perioribus partibus suspendunt: sed Erythroides sibi ipsi adnectit, atq;
in orbem testes amplectitur, priuatim seorsumq; singulos inuoluens.
Ipsi Testes autem ex pulticulæ simili materia constant, humidiq; ad- H
modum nervosa firmaque membrana includuntur.

De Vtero. Cap. XVI.

M Vliebre autem genitale membrum, quod Vukua atque Vterus
vocatur, inter cœceptacula eximiū est: inter vesicam rectumq;
intestinum ponitur huic ineumbens, illi subditum, medicinalis cucur-
bitulæ figuram æmulans. hoc loco venerei congressus exercentur.

A De Venis, Arterijs, multisq; alijs corporis particulis. Cap. XVII.

VEnæ receptacula sanguinem continentia sunt, per quas sanguis in omnes corporis partes diffunditur. Arteriæ spiritus & quodammodo etiam sanguinis receptacula sunt: in quibus motio fit, quæ Pulsus communi vocabulo dicitur, & à corde exclusus spiritus per ipsas in omnem corporis molem dispellitur. Pinguitudo est alba oleosaque concretio, quam Adipem etiam nominant. Glandulosæ carnes, quas græci Adenas vocant, concretiones quædam subpingues atque carnosæ sunt, peculiariter cauis locis insitæ: alis, dico, & inguinibus, necnon & lactibus. Ossa coagmenta quædam sunt solida, sanguine & sensu carentia, per quæ actiuæ atque electoriæ motiones perficiuntur. Musculus corpus est firmum ac densum, non simplex, sed ex nervis, venis, arterijsque compositum, sentiendi particeps, officium voluntariæ motionis obiens. Cartilagines autem concretiones sunt mediæ inter ossa nervosque naturæ: ossibus enim molliores, nervis duriores sunt, præcipue ossium extremitatibus coalescentes. Nervus corpus est simplex atque densum, voluntarij motus instrumentum, obtusi, dum inciditur, sensus. Secundum Erasistratum quidem & Herophilum sensorij nervi sunt: Asclepiades autem ipsos sensu vacare testatus est, cæterum secundum Erasistratum cum gemina neruorum natura sit, sensoriorum videlicet, atque mouentium; sensorij, qui caui sunt, in cerebri membranis originem habent; mouentes in cerebro ac cerebello. Dixit autem Herophilus aliquos esse voluntati obedientes nervos, qui & à cerebro spinalique medulla oriuntur: aliquos, qui ab osse orientes in os inferuntur: aliquos à musculo in musculum transeuntes, qui articulos etiam copulant. Medulla substantia est vnguinosa & exanguis, quæ semper in ossium cauis includitur.

D Quæ tertius Ruffi Ephesii liber contineat.

De ossibus Capitis, & futuris, & cauis.	cap. i.
De Colli vertebri, Humeri, Scopulis operti, & eorum processibus.	cap. ii.
De Iugulo, ossibus Humeri, Brachij, & Manus.	cap. iii.
De Dorsi Lumborumque vertebri, & costis.	cap. iiii.
De Coxa, Femore, & reliquis vsq; ad extremum pedem ossibus.	cap. v.

R V F F I E P H E S I I

DE MEMBRORVM HVMANORVM APPELLATIONIBVS

Liber tertius.

IYNNIO PAVLO CRASSO PATAVINO
INTERPRETE.

De ofsibus Capitis, & futuris, & cauis. Cap. I.

Osteaquàm interiorum locorum naturam nominaq; F
pro viribus superius exposuimus; modò de ofsibus ser-
monem subiiciemus. Caluaria igitur, qua parte vocata
Scaphula est, globosa cernitur, in vertice extuberans, in
syncipite subcrassa aliquantulum, & lata, atq; per ofsis
iniectum duplicata, circa tempora compressa, plerunq; futuris quinq;
diuisa: Vna in vertice in posteriorẽ partẽ tendẽte, quẽ à litera lambda
similitudine Lambdalis nomen habet: Altera autem in syncipite orbi-
culari, coronæ vnde & dicta est, formam imitante: quæ ibidem termi-
nata finitur: Tertia à lambdali recta verticem partita coronariæ vocatẽ
cõiungitur. Duæ præterea sunt secundum aures in temporum sedibus G
Squammosæ dictæ, non in profundo, vt reliquæ, structuras habentes.
Priori ex parte cauernæ oculorũ sedes sunt: Pyelidas græci nominant,
nos Arculas, seu Peluiculas dixerimus. Inter has Nasi os insurgit, intra
quod Ithmoides à cribri similitudine cognominatum os multis fora-
minibus cauum reconditur. Facies præterea ossium coagmentationes
tales habet, infra supercilia vnam, duas ab nasi ofsis obliquis lateribus,
quartam inferiorem maxillam separantem, quintam in palato iugali-
busque ofsibus, duas alias, quæ vix cerni queant in malis. At Caluaria
ab inferioribus partibus concava foramina profunda rotundaque ha-
bet, per quæ spinalis medulla descendit.

De Colli uertebris, Humeris, Scoptulis opertis, et co- H
rum processibus. Cap. II.

Colli septem vertebræ sunt inter se congruenter insertæ. harum
prima capiti motũ exhibet, reliquæ immobiles sunt. postea Hu-
merus est, deinde Scoptula operta figura triângula pectoris costis poste-
rius ad tabellæ imaginem incumbunt. & qua parte latiora sunt, ibi etiã
tenuissima: qua vero angustiora, ibi & crassiora et robustiora in sinum

A quendam subsidientia: in quē humeri caput coniicitur. Ab eo sinu processus exigitur, ceu spina quædam ab anchoræ hamique similitudine Ankyroides & Anclitroides græcè nuncupatus. cum quo iuguli extremum per cartilaginem coalescens committitur.

De Iugulo, Ossibusq; humeri, brachij, & manus. Ca. III

A T Iugulum in tribuli formam effigiatum instrumēto illi, quod Cathetera masculinum græci vocant, persimile est, cum osse autem pectoris, cumq; lato scapularum osse connectitur. ipsa verò iugulorum media pars stigma græcè literæ similis cum prima dorsi vertebra coniungitur. Humeris prælongus ac teres est, superiori que parte, quæ humeri, Caput dicitur, tumidior. id dimidiū in verticillato scapularū osse reconditur. At inferius, quæ cubito deligatur, inæqualis est, duosq; vtrinque processus pugillis similes habet, medium cauum: à prioribus quidem partibus minus, à posterioribus autem magis contractus est. Brachium ex ossibus duobus constat Cubito ac Radio. Radius, quam Cercida græci appellant, superior breuiorque: & primo tenuior rotundo & leniter cauo capite exiguum humeri exteriusque tuberculum recipit. Cubitus inferior longiorque, & primo plenior est, atque in manus articulo brachialis extremum admittit, Radius vtiq; quæ brachiali cadnectitur, duobus sinibus cauus est, altero recto, quo firmatur articulus, altero à latere, in quo rotundum cubiti caput inseritur. Porro Brachiale ad figuram turbinis ex octo ossiculis coagmentatur. Post hæc Phalanges sunt, prælonga ossa digiti formam habentia. Deinde ossa digitorū Scytalides à græcis, idest Scuticulæ, à latinis Internodia nominata, in singulis digitis terna inter se inæqualia præter pollicem: quippe qui à basi duobus tantum ossibus nititur.

De reliquis Vertebriis, & Costis. Cap. IIII.

D Osi septem colli vertebrae sunt dorsi duodecim, lumborum quinque vertebrae: ut omnes quatuor & viginti sint. Ita verò instructæ paratæque sunt, ut in trorsum versus, quæ viscera contingunt, leues ac circumductiles, exterius asperæ spinosæque sint, carne ingenta obrutæ, à lateribus in mensæ formam explanatæ, omnes in medio concavæ, vnicum in suo corpore cochleæ instar foramen habentes, per quod (ut supra diximus,) spinalis medulla demittitur. in transversis præterea processibus parum desidentes sinus habent, qui costarum extrema recipiunt. Nempe costarum aliæ superius inflexæ instar fornices, inter se deinde in interiora leniter flexæ committuntur, aliæ oblique occurrant.

RVFFI EPHESII

tes, postea cartilagineę factę Spineę, Spurieq; costę nominatur et maiorem, quàm in superioribus, circuitum ex concursu minorem faciunt. Reliquis omnibus vertebribus vltima præstat, quod & Sacrum os secundum antiquorum consuetudinem appellamus: qui omnia magna Sacra nominabant.

De Coxa, Femore, & reliquis usque ad extremum pedem ossibus. Cap. V.

A B utroque autem huius vertebrę latere Coxarum ossa posterior extenduntur, suisq; extremis ossi pubis, cui Pectini nomen est, cartilagine coalescentia deligantur. Hęc figura lata sunt ac subrotunda, interdum etiam angusta ac crassiore. Id genus ossa sinus verticillatos, nõ exactę penetrantes, sed profundos hebent: quos gręci Cotylas, latini Acetabula vocant. in eos femorum capita coniunguntur. At Femora prælonga valentiaque ossa sunt, à coxis ad genua vsque pertinentia, tereti figura, atque in exteriori parte gibba. ab inferioribus autem, qua genua attingunt, tuberosis globis intumescunt adeo, vt vtrinq; in rotunda capita confurgant: media verò sinuata sunt, quò facilius excipi à tibijs possint. quę triangulę, & in summo capite latefcentes leniter in sinus defident, in quos extuberantes femoris eminentias recipiunt: ipsius verò tibię prominentia in sinum femoris inferitur. At ab exteriori parte os alterum, quod Sura rectę nominatur, appositum est, tibia gracilius, non proximum femori, infra brevius, qua etiam parte tumidius est. eamque nonnulli vulgares Talum vocari asseuerant. vtrunq; os autem Sura, videlicet, ac tibia in fine multa cartilagine vnita cõtinentur. Sed tibię femorisque commissurę os incumbit, quod gręci Epigomati da, latini Patellam, seu Molam vocant. Hoc disci figuram representat, & superfluitans medium situm est. verum in curuado crure ad tibiam magis accedit: cum autem extenditur, super vtrunque os cadit. In partibus malleolo proximis Tibia paulum gracilescit, atq; in extremo ad stigma gręcæ literę speciem ita equaliter distat, vt processus duos alterum oblongum, alterum breuiorem habeat. at maioris processus caput interius est, alterius enata carne occultitur. cum surę autem extremo coniungitur, quod vltius procedens exteriorem, vt modo dixi, tumorem ostendit. Quapropter huiusmodi ossa ad stigma literę formam media dehiscunt: in quo hiatus Talus delitescit. Hic secundum partem Quatrimonem Allachium vocatam sursum vergit, & ea quidem imis tibię suręque processibus adiacet. verum os ἐπιτέλειον vocatum super impposito illis surę ossi, quod à figura Cubicum nominatur, ad cauita-

Ates incumbit: vt ofsis ἐπιτριῶν quod vocant, inæqualitates occludantur, cartilagineque circumnata deligentur. Anterior autem ipsius rotunda particula in cauitatem cuiusdam ofsis quod ex illis est, quæ Tarsum vocatum constituunt, & à cauitate Nauiculare dictum fuit, inferitur. Ex octo autem ofsiculis inæqualibus angulis Tarsus instruitur. Ipsa Planta subijcitur è quinque ofsibus composita in medio tenuibus, in summo crassescens, sursum versus exurgentibus: vnde & à terra caua cernuntur. Post hæc deinde sunt ossa digitorum, quæ Scytalidas græci, Latini vocat Internodia, ad eorum, quæ in manu sunt, similitudinem comparata. Ossium figura, situs, & nomina pro viribus à nobis explicata sunt.

INDICES DVO LOCUPLETISS.

prior eorum quæ in A R E T A E I, posterior
eorum quæ in R V F F I libris scitu ac me-
moria digna continentur.

- Abscessus in colo. 21.
 F. 35. D.
 Abscessus quibus rum-
 pendus. 70. G
 Abscessus iecoris. uide
 Iecur.
 Abscessus lienis. uide Lienis.
 Abscessus renum. uide Renes.
 Absinthij succi quantum dandum & eius
 uires. 69. B
 Absinthite uinū elephantiscis bonū. 72. F
 Acetabulum. 38. A
 Adarce, Limnestis. 46. G. 57. H
 Adenes. 30. E
 Adeps Leonis. 72. D
 Adeps Pantheræ. 72. D
 Adeps Vrsi. 72. D
 Aegritudines diurnas quæ incommoda
 sequantur. 15. D
 Aegritudo longatabidos facit. 25. D
 Aeger cum medico aduersus morbum con-
 spirare debet. 15. E
 Aegrotantibus gratificandum. 54. G
 Aegri omnes curari non possunt. 69. E
 Aegyptus quos cibos & potus ferat. 4. G
 Aegyptia & syriaca ulcera. 4. G
 Aestatis damna. 33. E
 Alimenti iter ad iecur & in omne corpus
 differens est. 59. H
 Aloes uires. 69. B
 Alui irritationis utilitates. 43. C
 Alui subluiones quātum prosint. 44. D
 Ama. 66. B
 Amyli facultates. 55. D
 Anæsthesia. 19. B
 Anagoge; Sanguinis reiectio. 7. B
 Angina, Synanche. 3. C
 Angina canina, Cynanche 3. C
 Anginæ species duæ. 3. B. 49. B
 Anginæ species in solo spiritu. 3. C
 Anginæ species peior. 49. B
 Anginæ signa. 3. F
 Anginæ canina signa. 3. E
 Anginæ cum phlegmone symptoma. 3. B
 Anginæ causæ. 3. H
 Anginæ mutatio. 3. G
 Anginæ canina mutatio salubris aut per-
 nitiosa. 3. F
 Anginæ obnoxij canes, & sepe linguam
 exerunt. 3. C
 Anginæ medendi regula. 3. G
 Anginæ ab ebrietate curatio. 49. B
 Anginæ clysteres qui & quando. 49. B
 Anginæ sectio uenæ quælis conueniat. 49. C
 Anginæ sectio uenarū ligaturæ pdest. 49. D
 Anginæ defectus animæ nocet. 49. C
 Anginæ quæ ligaturæ conueniant. 49. C
 Anginam quæ purgatoria leuent. 49. D
 Anginæ quælis conueniunt irrigatiōes. 49. D
 Anginæ cataplasmata qualia. 49. E
 Angina quibus ad pus ducenda. 49. E
 Anginæ collutiones. 49. F
 Anginæ illitiones. 49. F
 Anginæ crustosis ulceribus gargarismi
 utiles. 49. F
 Anginæ cū coincidentia curatio. 49. G
 Anginam cum cōcidentia quid præcipue
 tollat. 49. G
 in Angina curāda error medicorū. 49. H
 Anhelitus, Asthma. 22. H
 Anhelitus causæ. 23. A
 Anhelitus indicia. 23. B
 Anhelitus mitescentis nota. 23. D
 Anhelitū mulieres facile patiuntur. 23. A
 Anhelitum pueri cur facile euadūt. 23. A
 Anhelitu uix capti uiri citi percut. 23. A

*

I N D E X

- Anhelantibus quō differt interitus.* 23.B
Antitrochus. 64.B
Animalia ob quæ uiuant præcipue. 6.C
Animi perturbationes immodicæ quam sint noxæ. 20.A
Antidoti ex multis constantes quas facultates habent. 67.G
Anus & uestica inter se' coherent, mutuoq; afficiuntur. 31.H
Aphthæ. 4.D
Apij semen capiti conueniens. 65.D
Apoplexia quid. 19.B
Apoplecton. 19.B
Apoplexiæ magnæ uis. 19.B
Apoplexiamorbus planè ualidus. 45.A
Apoplexia senibus letalis. 46.A
Apoplexiæ plerunq; cā saturitas. 46.C
Apoplectico quæ uena soluenda. 46.B
Apoplectico à quo latere sanguis mittendus 46.C
Apoplectico qñ non scindēda uena. 46.C
Apoplectici clysteres quales. 46.D
Apoplecticus quando & quibus purgandus. 46.E
Apoplectico utiles uomitus. 46.E
Apoplectici inunctiones quales. 46.F
Apoplecticis conueniens inunctio. 46.F
Apoplecticis conuenientia cataplasmata folio. 46.G
Apoplecticis cucurbitulæ ubi & quando affigendæ. 47.A
Apoplexiæ remedia conueniunt Epilepsis. 47.E
Apostematia. 21.E
Aqua frigida epota qñ uomendum. 12.F
Aqua ex colo. 35.D
Aquæ fluxus inspectus uertiginem affert folio. 68.A
Aquæ sponte natæ melancholicis utiles folio. 69.G
Aqua intercus, Hydrops. 28.A. uide Hydrops.
Arancorum tela. 60.B
Ardoris uenæ causæ & arteriæ crassæ signa. 60.E
Ardori uenæ magnæ et arteriæ quomodo uenæ sectio conueniat. 60.E
Ardore uenæ & arteriæ laboranti quomodo cucurbitula admouenda. 60.F
Ardori uenæ causæ & arteriæ clysteres quales conueniunt. 60.F
Ardori uenæ causæ & arteriæ uexato extrema quibus illinenda et quare. 60.G
Ardori uenæ causæ & arteriæ urinariæ remedia quæ & qñ conueniant. 60.G
Ardori uenæ causæ & arteriæ lac competit. 60.G
Ardoris uenæ causæ & arteriæ cibaria folio. 60.H
Ardori uenæ causæ & arteriæ sudoris euocatio confert. 60.H
Ardor uenæ causæ & arteriæ ut febris ardens curatur. 60.H
Ardor uenæ causæ & arteriæ per crisi non soluuntur. 60.H
Arenulæ calculorum indicia & materia folio. 30.H
Arquatus. 25.E
Arquatus à quibus mēbris gignitur. 25.E
Arquatus quomodo à iecore fit. 25.E
Arquati à iecore facti signa. 25.F
Arquati ab liene signa. 25.F
Arquatus à colo & uentriculo. 25.G
Arquatus à quolibet uiscere oriri potest folio. 25.H
Arquati ab habitu totius corpis cā. 25.H
Arquati species duæ. 26.B
Arquati specierū diuersarū, causæ. 26.C
Arquati nigri signa. 26.D
Arquati albidioris notæ. 26.E
Arquatus qñ salubris, qñ letalis. 26.F
Arquatus in acutis morbis malū est. 25.E
Arquatus quas etates infestet. 26.G
ab Arteria sanguis quo differt à sanguine à uenæ. 8.A
Arteriæ asperæ sanguinem emittentis notæ. 8.E
Arteriæ secundum dorsum porrectæ inflammatio. 12.C
Arteriæ exasperatæ remedia. 55.H

I N D E X

Arteriæ magnæ principium cor. 60.E
Arteriæ magnæ Ardor . uide Ardor
in Articulo ulcus difficile est. 32.C
Arthritis. 37.E
Articulorum doloris duplex ortus. 37.E
Articularis morbi uarietas. 37.H
Articularis morbi initium. 38.A
Articularis morbus cur fit infanabilis.
folio. 38.B
Articularis morbus omnem ossium com-
pagem occupat. 38.C
Articularis morbi causæ. 38.D
in Articulis tofi. 38.D
Articulari morbo quid in principio quid
in fine conducit. 38.E
Articularibus omnibus morbis lauatio in
frigida marina prodest. 71.D
Articulis dolentibus quæ imponenda. 71.D
Asinini lactis uires. 70.H
Asthma, Anhelitus. 22.H. 38. G. uide
Anhelitus.
Atræ bilis effectus uarij. 16.H
Atram bilem educit thymi coma. 68.H
Auditui Austri graues. 66.G
Aurium temporumq; palpatio quantum
ualeat. 42.G
Austri auditui graues. 66.G
Autumno Phthoræ abundant. 8.G

B

B *Alnea sponte calida sulphurea ele-*
phantem iuuant. 72.G
Bellaria omnia capiti inimica. 65.E
Bellaria omnia capiti nocent præter pul-
mulas, ficus, & uuas. 67.A
Besasa. 49.F
Bilis in iecore creatur. 25.E. 68.F
Bilis uariæ species. 26.B
Bistimus. 61.D
Bonus habitus corporis quæ præstat. 26.H
Brabila. 54.G
Brassica elephanticis utilis. 72.B
Brassica semicocta elephaticis bona. 72.F
Bronchia. 22.G
Bubones iecoris soboles. 9.B
Bubula caro qualis. 65.D

C

C *Achexia. i. Malus habitus.* 27.A
uide Malus Habit.

Cacochymia. 27.A. 68.F
Caligo sensui est somni principiu. 42.G
Calculi ubi nascuntur. 30.G
Calculorum indicia & materiæ arenulæ.
folio. 30.H
Calculi notæ. 31.H
Calculi renum notæ. 30.H
Calculi in uestica notæ. 31.A
Calculi exitus difficilis per colem. 31.A
Calculi in uesticam transitus magno dolo-
re fit. 61.D
Calculi uarie figurati. 31.B
Calculi oblongi & inæqualis crassitudi-
nis. 30.G
Calculi qui in senibus et qui i pueris. 31.B
Calculi causæ in senibus. 31.D
Calculi causæ in pueris. 31.C
Calculis ulcera non sanescunt. 31.F
Calculi uesticæ difficultas. 31.F
Calculi parui citra noxam excindunt. 31.G
Calculo renum uenæ sectio quæ pfit. 61.B
Calculo renū quales clysteres pfiunt. 61.C
Calculo renum urinam citantia & cibaria
quæ profiunt. 61.C
Calculo renum lauatio & infusiones uti-
les. 61.C
Calculos exteientia potabilia medicami-
na. 61.D
Calculo renū agitatio corporis pdest. 61.D
Calculus mictum impediens quomodo re-
mouendus. 61.H
Calculus uesticæ quomodo sectione extra-
hendus & uulneri medendum. 61.H
Calculosis renibus q; extra imponenda. 61.B
Calculosos renes cruditas ledit. 61.C
Calor cōcoquens in oī corpore insit. 26.A
Calor igneus humores omnes in bilem uer-
tit. 26.A
Calor sanguinem elicit. 55.G
Cancer uteri. 37.B
Cancer ulceratus non ulcerato longe im-
probiior. 37.B

A R E T A E I

Canes argina obnoxii, & sapius lingua=	64. B.
exerunt.	3. C
Canis rabiosi potentia.	3. D
Canina argina, uide Angina.	
Canina conuulsio, uide Conuulsio.	
Cantharides uesciam ledunt.	67. E
Caput sensus neruorumq; originis locus	
est.	42. A
Caput neruos & musculos ubiq; hēt.	38. C
Caput difficiles ægitudines patit.	63. F
Capitis parte una lesa cur oppositi nerui	
ledantur.	19. E
Capitis morborum initia leuia, fines mor=	
tiferi.	63. F
Caput uexant lac & caseus.	65. D
Capiti inimica bellaria omnia.	65. E
Capiti nocent bellaria omnia præter pal=	
mulas, ficus, & uuas.	67. A
Caput quæ radices replent.	65. E
Capiti nocet cruditas.	65. F
Capiti obsunt labores.	65. F
Capiti & neruis uenus inimica.	65. F
Capiti quâ noceat uocē acutâ ædere.	66. E
Capiti pdest uox mediocriter acuta.	66. E
Capitis omnibus longis morbis missio san=	
guinis prodest.	64. A
Caput purgat hiera.	64. A
Capitis omnibus utiis quando proffit &	
quomodo pituitæ euacuatio.	64. C
Capiti conueniens semen apij.	65. D
Capitis dolor saepe redire solet, & præ=	
sens delitescit.	64. G
Capitis dolores parui non sunt spernen=	
di.	63. F
Caput dolenti sol officit.	65. F
Caput dolenti sanguis è quâ uena & quan=	
tus mittendus.	64. A
Caput dolenti uena frontis opportunisti=	
me scinditur.	64. B
Caput dolenti quomodo sanguis è naribus	
mittendus.	64. F
Caput dolenti uasa inanire non expe=	
dit.	64. B
Caput dolentes quando purgandi.	64. A
Caput dolenti cucurbitulæ ubi & quomo=	
do affigendæ.	64. B.
Caput dolenti ueratrū quando dan=	
dum.	65. G
Caput dolenti quando & qui clysters	
profsint.	64. F
Caput dolenti quando & quomodo cor=	
pus exercendum.	65. A
Caput dolenti ambulationes quando &	
quales profsint.	65. F
Caput dolenti peregrinatio qualis conue=	
nit & nauigatio.	65. F
Caput dolenti quam inuuet mare.	65. F
Caput dolenti abrasio capillorum pro=	
dest.	64. H
Caput dolentes os quō cluere debēt.	64. E
Caput dolenti ratio uictus quæ.	65. B
Caput dolenti cœna frugalis esto, & uinū	
conceditur debili stomacho.	64. E
Caput dolenti quando uinū dandū.	64. A
post purgationem dandum.	64. B
quale unum dandum.	65. E
Caput dolenti quæ olera profsint.	65. E
è Capite manantis sanguinis signa.	7. C
è Capite manantis sanguinis curatio.	7. E
Cardialgia.	33. C
Cardiogmos.	33. E
Capræ ad podagricos remedium.	71. F
Caro bubula & ouilla quales.	65. D
Caro leporum concoctu facilis.	63. D
Carnium raritas & mollicies melancholi=	
cos ualde inuuit.	69. G
Carotides uenæ somniferæ.	13. H
Cartilagine frigidæ sunt.	22. D
Caseus & lac caput dolore uexant.	65. D
Castorei uires.	45. B
Castoreum quomodo proffit catochæ & ue=	
terno	45. H
Castoreum medetur neruis.	45. C
Castoreum calefacit neruos.	62. C
Castoreum quam sit utile resolutis.	46. F
Castoreum tetanich salutare.	48. G
Castoreo in tetano quomodo utēdū.	48. G
Cataplasma ex millio.	43. B
Catiadium.	64. F
Catochus ueterno similis.	45. H

I N D E X

<i>Causus febris syncopæ causa.</i>	9.E	<i>aut incidendum.</i>	65.A
<i>Causi signa.</i>	9.E	<i>Cephalæa uexatis quomodo quidā caput</i>	
<i>Causi conuersio in contrarium.</i>	9.G	<i>incidebant.</i>	65.A
<i>Causi in syncopam conuersi symptoma=</i>		<i>Cephalæa uexato caput quomodo urēdū,</i>	
<i>ta.</i>	9.G	<i>et crustis quæ imponenda.</i>	64.H
<i>Causi mirum symptoma.</i>	9.H	<i>Cephalæa uexatum quæ capiti applican=</i>	
<i>Causus quo tempore anni et quibus æta=</i>		<i>da iuuent.</i>	65.B
<i>tibus uiget.</i>	12.D	<i>Cephalæa thapsia prodest.</i>	65.B
<i>Causo laborātes quoto die pierūt.</i>	12.D	<i>Cephalæam gestatio qualis leuet.</i>	65.F
<i>Causus qui sine periculo sed longior.</i>	12.D	<i>Cerebrum uulturis.</i>	67.G
<i>Causo subuenit frigida potus.</i>	12.E	<i>Cerumina, Aurium sordes.</i>	
<i>Causum habenti quomodo sanguis detra=</i>		<i>Chamelæa.</i>	67.F
<i>hendus et quantum.</i>	56.E	<i>Charoneorum strangulatus.</i>	3.D
<i>Causi alimenta qualia.</i>	57.B	<i>Chiasmus.</i>	19.F
<i>Causum habenti quando uinum largius cō</i>		<i>Chiragra.</i>	37.E
<i>cedendum.</i>	57.C	<i>Cholæræ deffinitio.</i>	10.A
<i>Causo uexatis uini potio quando obest et</i>		<i>Cholæræ symptomata.</i>	10.B
<i>quando prodest.</i>	56.F	<i>Cholera quo anni tempore uiget.</i>	10.D
<i>Causo quæ cucurbitula conuenit.</i>	56.F	<i>Cholera cui ætati plus minusue infesta.</i>	
<i>Causo clysteres quid prosint.</i>	56.G	<i>folio.</i>	10.D
<i>Causum habenti caput qualibus irrigan=</i>		<i>Cholades.</i>	34.E
<i>dum.</i>	56.G	<i>Cholerici excretiones non reprimen=</i>	
<i>Causum quæ exteriora iuuent.</i>	56.G	<i>da.</i>	58.C
<i>Causo quibus succurrendum crisis tempo</i>		<i>Cholerico quando et quibus uomitus ci=</i>	
<i>re uirtute debili.</i>	57.A	<i>tandus.</i>	58.C
<i>in Causo cordi sup dāda epichemata.</i>	57.E	<i>Cholerici torminibus et pedum frigori</i>	
<i>Causo laborans quæ loca inhabitare de=</i>		<i>quæ et quandiu adhibenda.</i>	58.C
<i>bet.</i>	57.F	<i>Cholerico quando frigida aqua propinan</i>	
<i>Causum habēs quibus operiendum.</i>	57.F	<i>da.</i>	58.D
<i>Casum quæ in tabem uerti metus est.</i>	58.B	<i>Cholerico quando uinum concedendū qua</i>	
<i>Causus ne in tabem desinat, quibus prohi=</i>		<i>le et quantum.</i>	58.E
<i>bendum.</i>	58.B	<i>Cholerico extreme laboranti quomodo</i>	
<i>Cedmata.</i>	12.A	<i>succurrendum.</i>	58.F
<i>Celta.</i>	72.C	<i>Cholerico uomitus quō sistendus.</i>	58.G
<i>Cephalalgia.</i>	15.F	<i>Cholerico afflatus auræ interdum utilis.</i>	
<i>Cephalæa.</i>	15.F	<i>folio.</i>	58.G
<i>Cephalæa uariæ species.</i>	15.F	<i>Cholerici uentri et pectori quæ imponen</i>	
<i>Caphalæa causæ.</i>	15.C	<i>da et quando.</i>	58.G
<i>Caphalæa qui pisces apti.</i>	65.E	<i>Cholerici pedes et muscoli quando et qui</i>	
<i>Cephalæam remedia iuuant ad ossa pene=</i>		<i>bis inungendi.</i>	58.H
<i>trantia.</i>	64.B	<i>Cholerici mēbra inungēda diuersa.</i>	58.H
<i>Cephalæam arteriæ quæ et quomodo inci</i>		<i>Chordapsus.</i>	10.E
<i>sæ iuuant.</i>	64.B	<i>Cibi animum demulcent.</i>	41.F
<i>Cephalæa uexatis quæ caput lauādū.</i>	64.E	<i>Cibus humidus omnibus febrientibus ido=</i>	
<i>Cephalæa uexatis quando caput urendum</i>		<i>neus.</i>	42.B

I N D E X

- Cibi gratiores, licet paulo deteriores, æ-*
gris concedendi. 56.H.70.H
Cicade uestice laboranti utiles. 61.G
Circumolutio vertiginem & epilepsiam
accerst. 68.B
Citria mala podagræ conferunt. 71.E
Cneorum. 49.D.67.F
Coagulum parce exhibendum. 55.C
Coccus enidius. 67.F
Cœliacus affectus. 33.F
Cœliacus morbus non solum coctionis sed
etiam digestionis uitium est. 33.H
Cœliaci crescentis signa. 33.H
Cœliacus quibus accidat. 34.A
Cœliacus quando uigeat. 34.A
Cœliaci causæ. 33.E.34.B
Cœliacus difficilis morbus est. 34.A
Colon, Laxius intestinum. 10.H.34.C
Coli intestini magnitudo. 11.A
in Colo intestino uoluulus cur minus pe-
riculosus. 11.B
Colum uim concoquendi habet. 25.G
à Colocistis. 25.G
Coli cruditas bilem efficit. 25.H
in Colo intestino uoluuli signa. 11.A
Colici doloris signa. 34.B
à Colico nascentes morbi. 34.D
Colici morbi causæ. 34.D
Coli abscessus. 35.D
ex Colo intestino aqua. 35.D
Colliquati, Syntectici. 24.G
Colliquatiões habitus corporis male. 22.E
Columna. 3.H.4.A.50.A
Collumellæ affectus. 3.H
Columellæ conuulsio. 20.D
Columellæ uitia uaria egent curatione.
folio. 50.A
Columnæ & uux celerrime succurren-
dum. 50.A
Columnæ & uux uenæ sectio qualis con-
uenit. 50.A
Columnæ & uux conuenientes clysteres.
folio. 50.B
Collinæ et uux cōueniētes ligaturæ. 50.B
Columnæ & uux quando & ubi cucurbi-
tula conueniat. 50.B
Columnæ & uux adstringentia quæ con-
ueniant. 50.C
Columnæ ulcerose quæ conueniant. 50.C
Columbinus finus. 49.E
Coma, Sopor. 6.G.33.B
Comitialis morbus. uide Epilepsia.
Concoctioni uentriculus destinatus. 33.F
Concoctionis uentriculi imperfectæ si-
gna. 33.G
Consentiunt oīa principiorū uitij. 2.C
Contentio labiorum. 20.C
Conuulsionis species tres. 2.C
Conuulsionis causæ. 2.D
Conuulsionis communes notæ. 2.E
Conuulsio quo tempore anni plus minus-
ue infestet. 2.D
Conuulsio mulieres sæpius uexat sed le-
uius. 2.D
Conuulsio quas ætates plus minusue læ-
dat. 2.E
Conuulsiones mitiores quæ. 2.E
Conuulsio letalis à uulnere. 2.D
Conuulsio ex abortu letalis. 2.D
Conuulsio canina. 19.C
Conuulsionis caninæ notæ. 20.C
Conuulsio canina quomodo spectantibus
imponit. 20.D
Conuulsione canina affectæ partes quo-
modo distinguantur à sanis. 20.E
Conuulsio linguæ. 20.C
Conuulsio columellæ. 20.D
Copiosum & subitum naturā uitiat. 56.E
Cor oīum principatum tenet. 33.B
Cor animæ domicilium. 9.D
Cor uitæ sperādīq; principū. 6.D.23.A
Cor arteriæ magnæ principium. 60.E
Cor arteriæ calorem impertit. 60.E
Cor attrahit aerem. 6.D
Corde affecto breuiss est uita. 6.D.23.A
Cor graui malo oppressum nunquam sa-
nescit. 43.C
Cordis & uitæ ægritudo est syncopa. 9.B
Cordis laborantis proprietas. 9.D
Cordis affecti notæ. 9.C

I N D E X

Cordi noxas impertit stomachus. 9.C
Cor à stomacho non laeso læditur. 9.C
Cor stomacho contiguum quos morbos excitet. 33.C
Cordi supradada epithemata in causo. 57.E
Cor Fulicæ. 67.G
Corallium. 55.B
Costæ qñ suo loco pelluntur. 21.G
Cotyla. 38. A/B
Craspedon. 4.B
Craspedi causæ. 4.B
Crassantia sanguinem & spiritum. 54.H
Cremasteres. 11.B. 34.D
Cristis p lotium cur optima. 24.D
Crudititas capiti nocet. 65.F
Crusta, Eschara. 4.D
Crustæ accidentia. 4.D
Cyceon. 34.G
Cynanche, Angina canina. 3.C
Cypselis, aurium sordes. 26.A

D

Debiles & assumpto cibo ualde laborant. 57.D
Deliquium animæ. 19.C
Deliquium animi strangulatū auget. 53.A
Densum cur indolens. 37.G
Densa qñ sentiunt & dolent. 37.G
inter Dextram & leuam partem corporis differentia. 19.D
Diabetes quid. 29.H
Diabetes unde dictus. 30.B
Diabetis causæ. 29.H
Diabetis causæ. 30.C
Diabetis præsentis indicia. 29.H
Diabetis futuri notæ. 30.A
Diabetes perniciosus. 29.H
Diabete affecti non diu durant. 30.C
Diarrhœa. 33.F
Diarrhœa unde. 36.H
Dij soli auertunt magnas noxas. 28.A
Diploe caluæ medietullum. 65.A
Dipsas. 30.D
Diurnas ægitudines quæ incommoda sequuntur. 15.D
Diurna ægitudine tabidos facit. 25.D

Docilitas & in morbis inuat. 18.C
Dolichi. 65.C
Dolor est res aspera sensui. 37.G
Dolores unde proueniunt. 37.H
Dolor capitis. uide Caput, & Cephalæa.
Dysenteria. 34.E
Dysenteria causæ. 34.F
Dysenteria quo tempore anni & quæ ætate proueniat. 34.A

E

Ebur elephantiscis utile. 72.B
Eclegma pleuriticis. 52.E
Eclegma ad melancholicos. 70.A
Elaterium. 49.D
Elephas quale animal. 38.H
Elephantis cornua. 39.A
Elephantis dentium magnitudo. 39.B
Elephantis proboscis. 39.B
Elephas quo cibo uestitur. 39.C
Elephas quomodo bibit. 39.D
Elephas morbus unde sic noiat. 40.D
Elephas morbus cur leoninus dñ. 40.C
Elephantis morbi causæ. 39.F
Elephantis morbi signa. 39.G
Elephantis morbi initium latet. 39.F
Elephas morbus à quo mēbro icipit. 39.G
Elephantiscis membra singula corrumpuntur. 40.D
Elephas inius & extra totum corpus occupat. 71.G
Elephas ut pestilentia cōtagiosum. 71.G
Elephas morbus oīum pñitiosissimus. 39.F
Elephas oriens tolli potest, iam factus minime. 71.H
Elephas morbus cur incurabilis fit. 39.G
Elephantiscorū ulcera insanabilia. 40.D
Elephantiscis quæ uenæ secandæ quomodo & quantum sanguinis mittendū. 71.H
Elephantis alimentū sanguis malus. 71.H
Elephātico sanguinis paulū bonū ē. 71.H
Elephantiscis hiera non semel dāda. 72.A
Elephantiscis lac quomodo dandum. 72.A
Elephantiscis omnia remedia sæpius iteranda. 72.A
Elephāticis ucratrum quo anni tempore

A R E T A E I

Et quoties exhibendum.	72.B	Epilepsia interdum à capite, interdum ab inferioribus oritur.	1.D
Elephantiacis uaria adhibenda remedia.		Epileptici quando futuram acceptionem præsentunt.	1.E
folio.	72.B	Epilepsie inuassiois notæ.	1.F
Elephantiacis brassica utilis.	72.C	Epilepsie acceptionis remittētis signa.	1.H
semicocta.	72.F	Epilepsie inuassioe sedata quales sint.	2.B
Elephantiacus ebur utile.	72.B	Epilepsie paroxysmi Et eius finis triste spectaculum.	1.E
Elephantiacis uiperarum carnes quomodo parandæ.	72.B	Epilepsia laborantium in intermissione symptomata.	16.F
Elephantiacis theriaca omnium remediorum utilissima.	72.C	Epilepsie originis opinio quorūdā.	16.E
Elephantiaci corpus quibus in balneo detergendum.	72.C	Epilepsie causæ.	16.G
Elephantiacis sapo gallicus bonus.	72.C	Epilepsiam mouet deliquit animæ.	67.B
Elephantiaci in facie tumores quibus illi nendi.	72.D	Epilepsiam Gagates lapis concitat.	1.D
Elephantiacis quādo scarificandi.	72.E	Epilepsiam circunolutio accersit.	68.B
Elephantiacorū ulcera quibus leniēda.	72.E	Epilepsia non facile recedit.	16.D
Elephantiacis lotiones assidue benefaciunt.	72.E	Epilepsia cur interdum acutus morbus dicitur.	47.E
Elephāiaci quomodo exercendi.	72.F	Epilepsia quā longus morbus efficit.	47.E
Elephāiacis uestes munda sint.	72.F	Epilepsia interdum mutatione ætatis abigitur.	16.D. 67.C
Elephāiacorū cibi quales.	72.E	Epilepsia confirmata curationem non suscipit.	16.E
Elephāiacis uinū absinthite bonū.	72.F	Epileptici pleriq; humidi Et crassi.	68.B
Elephāiacis uina qualia danda.	72.G	Epilepsie conueniunt remedia apoplexiæ.	47.E
Elephāiacis qui pisces conueniant.	72.G	Epilepticorū puerorum auxilia.	47.F
Elephāiacis quæ carnes dandæ.	72.G	Epileptici conuulsis membris quomodo succurrendum.	47.F
Elephāiacis qui arborum fructus dandi.	72.G	Epilepticum puerū iuuat crepitū emissio.	47.G
Elephāiacos balnea sponte calida sulphurea iuuant.	72.G	Epilepticis pueris utilia pharmaca in paroxysmo.	47.G
Elephāiacus uitam in aquis Et mari ducit.	72.G	Epilepticis iuuenibus in paroxysmo utilia.	47.H
Emplastra irrigatiōibus potētiora.	54.E	Epilepsia magna medicamenta Et ualētissima requirit.	67.B
Emprosithotonus.	2.C	Epilepsie in capite ortæ curatio conuenit quæ Et cephalææ.	67.B
Emprosithotoni signa.	2.G	Epileptico quæ uenæ secandæ.	67.B
Empyema.	7.F	Epileptico quæ arterie incidendæ.	67.B
Empyi.	20.F. 21.E	Epilepticus quibus Et quomodo purgandus.	67.B
Entera.	36.B	Epilepticos hilaritas Et bona spes miser	ros
Epiglottis.	47.B		
Epilepsia, Morbus comitialis.	16.D		
Epilepsia cur sacer morbus dicitur.	16.E		
Epilepsia caput obsidet.	9.B		
Epilepsiam antecedentia signa.	1.C		
Epilepsie acceptionis appropinquantis signa.	1.C		

I N D E X

ros reddit. 67.D
 Epileptico caput quomodo urendum &
 secundum. 67.D
 Epileptico caput qualiter fricandū. 67.E
 Epilepsia raro ab inferioribus oriū. 67.E
 Epilepsia ab inferioribus partibus ortæ
 curatio qualis. 67.E
 Epileptici ab inferioribus fortius purgā=
 di. 67.E
 Epilepsia ab inferioribus ortæ cucurbitu
 la perutilis. 67.F
 Epilepsiam lotium ducentia iuuant. 67.F
 Epilepsia prodest fibri testiculus. 67.F
 Epilepsiam iuuantia antidota. 67.F/G
 Epileptick omnia adhibenda, quæ iuuare
 aliquid, nihil uero ledere possāt. 67.H
 Epileptick prodest à somno statū ac pi=
 tuitæ excretio. 68.A
 Epileptici ambulationes & gestationes
 quales & ubi. 68.A
 Epileptici exercitia uelociora sint quàm
 uertiginosi. 68.C
 Epileptico quales adhibendæ frictions.
 folio. 68.B
 Epileptico quæ non inspicienda. 68.A
 Epileptici ad iram laceffendi. 68.C
 Epilepticorum cibi quales. 68.C
 Epileptico plura in cibis acris ponenda.
 folio. 68.C
 Epilepticks liquamen ex aceto & cumino
 bonum. 68.C
 Epilepticks carnes quando & quæ conce=
 denda. 68.C
 Epileptico quale uinum dandum. 68.D
 Epileptico qualia olera danda. 68.D
 Epileptico noxiæ iracūdia et uen⁹. 68.E
 Epilepsia locis calidis & siccis iuuatur,
 cū frigida & humida sit. 68.F
 Epilepsia similitudinē adducit uen⁹. 68.E
 Episcenium. 39.E
 Erosioni uenarum congelatio sanguinis
 & caloris succurrit. 55.A
 Erosionibus uenarū quæ applicanda. 55.C
 Error medicorum. 34.D
 Error quorundā medicorū. 47.B. 68.E

Error medicorū in curāda angina. 49.G
 Error medicorū i curāda pleuritide. 52.F
 Error quorundam de uenis cubiti. 54.C
 Esca, uide Cibus.
 Eschara, Crusta. 4.D. 35.D
 Eterocrania. 15.G
 Eterocrania quæ mala iterdū ferat. 15.G
 Eterocrania debilioris symptomata. 15.H
 Eterocranie curatio eadem quæ & ce=
 phalæ. 65.F
 Eunuchi quales. 32.F
 Exanthemata. 4.E
 Experientia bonus magister. 45.F
 Extrema frigida quibus illinenda. 57.H

F

Faba leguminum pessima. 65.C
 Faba ulcera purgat, sed flatibus re=
 dundat. 70.E
 Facultates ubi sint. 9.C
 Fascoli. 65.C
 Faucium pestilentis morbi quomodo cu=
 randi. 50.D
 Fauibus ignis non est adhibendus. 50.B
 Fauibus ægris ignis similia medicamenta
 adhibenda. 50.E
 Faucium ulcera minime cōprimēda. 50.E
 Faucium ulceribus quomodo applicanda
 medicamina. 50.F
 Faucium ulceribus conuulsionem minan=
 tibus quæ adhibenda. 50.F
 Febris ardentis signa. 56.C
 Febris ardens initium syncope. 56.C
 Febris ardens quando missionem sangui=
 nis requirit. 56.D
 Felis domestica. 67.G
 Ferarum ira quomodo sedatur. 42.G
 Fibri testiculus epilepsie prodest. 67.F
 Fimus columbinus. 49.E
 Fimus caninus. 49.F
 Flatum euocantia. 59.C
 Frigidū crassas materias citius cogit. 31.C
 Fulicæ cor. 67.G
 Furor quid est. 17.G
 Furor quo differt à semili delirio. 17.H
 Furoris causæ. 17.H

✱✱

A R E T A E I

Furoris cessatio quādo non tuta est. 17. H
 Furor quos facile infestet. 18. A
 Furorem quæ uisus ratio concitet. 18. B
 Furor quas ætates uexet. 18. A
 Furor quas mulieres ledat. 18. B
 Furunt non facile mulieres, sed ualde acerbe. 18. B
 Furor quæ uiris accidat. 18. B
 Furentes cū uoluptate quales sunt. 18. B
 Furentes ab ira quales sunt. 18. C
 Furoris species infinitæ. 18. C
 Furoris modi uarij. 18. G
 Furoris mira species. 18. H
 Furoris miri effectus. 18. C
 Furientium prauæ cogitationes. 18. C
 Furiosi cuiusdam naturæ narratio. 18. D
 Furor in capite et p̄cordijs continet. 18. E
 Furiosi quales cum morbus increuit. 18. E
 Furiosi non macrescunt. 18. F
 Furoris & melancholiæ cum p̄blegmone uiscerum notæ. 18. F
 Furor in summo qualis. 18. G
 Furor in remissione qualis. 18. H

G

Agates lapis Epilepsiam concitat. 1. D
 Galli. 72. C
 Gallicus sapo elephantinis bonus. 72. C
 Genitura. uide Semen.
 Glis unguetaria lienis scirrhopdest. 71. C
 Globuli pleuritico sub lingua tenēdi. 52. D
 Gonorrhœa muliebris quæ et unde. 36. H
 Gratificandum egrotantibus. 54. G
 Grummi in intestinis perniciosi. 35. D
 Gula quam sanguinis effusionem patiatur. 8. B
 Gula uenulas & arterias tenues hēt. 8. C
 Gula sanguinē emittentis indicia. 8. C
 Gula resoluta quæ picula instant. 47. A
 Gurgulio. 3. H
 Gurgulionis morbi uarij. 4. A
 Gurgulionis affectus sine nomine. 4. B
 Gurgulionis affectus notæ. 4. B
 Gurgulionis uicia quæ quibus ætatibus magis accidunt. 4. C

H

Abitus corporis colliquationes malæ. 22. E
 Halicæ uires. 51. C
 Halica quomodo pleuritico danda. 51. C
 Hæmorrhagia. 7. B
 Hercules morbus. 39. F
 Hiera. 44. D
 Hiera facultas. 46. E. 49. A. 69. F
 Hiera caput purgat. 64. A
 Hiera elephaticis non semel dāda. 72. A
 Homerus. 39. A
 Hominis nuper iugulati sanguis. 67. G
 Hominis iecur. 67. H
 Horrores ab ulceribus malefici. 48. G
 Humores in morbis quō explorādi. 20. G
 Humorū per renes & uescicam transmissio optima est. 22. B
 Humor quō ex pulmone pellitur. 22. F
 Humores quī ad interiora labūtur. 50. H
 Hydrocephalus. 29. E
 Hydrops. 28. A
 Hydropem creat iecoris scirrhus. 24. E
 Hydrops per uescicā purgari pōt. 24. E
 Hydrops per alui effluuium sed cum periculo tollitur. 24. F
 Hydropici p̄ sudorē facilius sanant. 24. F
 Hydropici ægre sudant. 24. F
 Hydropici per pauci liberantur. 28. A
 Hydropicis nulla ps̄ uesti noxacarēs. 28. A
 Hydrops quando adest. 28. E
 Hydropis causa princeps malus habitus. 28. E
 Hydropis species plures. 28. E
 Hydrops Tympanias. 28. E
 Hydrops Ascites. 28. E
 Hydrops Phlegmatias. 28. F
 Hydrops Anasarca. 28. F
 Hydropis specierum mixtio pessima quæ sit. 28. F
 Hydropis quæ peior species. 28. F
 Hydropis Ascite notæ. 28. G
 Hydropis Tympaniæ notæ. 28. H
 Hydrops Ascites ex tympania oriū. 28. H
 Hydropis Leucophlegmatiæ notæ. 29. A

I N D E X

- Hydrops Anasarca notæ.* 29. A
Hydropi communia signa. 29. A
Hydropi Anasarce propria. 29. B
Hydropi Ascitæ et Typaniæ cõia. 29. B
Hydropi Anasarca & Phlegmatice com=
munia. 29. B
Hydropici unde sint fiduciæ pleni. 29. C
Hydropis causa aquæ gelidæ potus. 29. C
Hydropis causæ diuersæ. 29. D
Hydropis quæ species quibus magis cue=
niat. 29. D
Hydrops Leucophlegmatias mitissima
est. 29. E
Hydrops Anasarca pessima, in qua homo
totus permutandus. 29. E
Hydrops membri unius. 29. E
Hydrops ab utero. 29. E
Hydrops à uesciculis. 29. F
Hypopis. 40. C
Hypostasis. 70. G
Hypopis uires. 70. G
- I
- I**chor. 36. E
Icterus, Regius morbus, Arquatus,
Aurigo. 25. E. uide, Arquatus.
Icteri etymon. 26. B
Ictis. 26. B
Iecoris maxima pars sanguinis concre=
mentum est. 11. B
Iecur intersepto appensum est. 23. H
Iecur sanguinis fons et bilis creator. 68. F
Iecur sanguinem semper creat, et ad alias
partes diffundit. 11. D
Iecur uenæ sanguinem infundit. 60. E
à Iecore & liene sanguis quo pPELLIT. 7. F
in Iecore sanguis creatur. 25. H
Iecur principatû alimenti tenet. 23. G
Iecur uenæ causæ radicatio. 60. E
Iecur uenarum radicatio. 11. C. 23. G
Iecoris portæ appetitricis animæ domi=
cilium. 11. C
Iecoris portæ ægrotantes cur cito peri=
munt. 11. B
Iecoris portarû inflāmatarû notæ. 11. D
Iecoris ad lienem cõparatio. 23. G
- Iecur in morbis sanitatem molitur.* 23. H
Iecur quibus morbis afficitur. 23. H
Iecoris morborum causæ. 24. G
Iecoris morbos quæ etas qui sexus ma=
gis patiuntur. 24. F
Iecur ægrotās magno cruciatu pimit. 11. B
Iecur sanguinis profluuii maxima pati=
tur. 11. C
è Iecore profusio sanguinis sisti non po=
test. 29. B
Iecur quas uomicas patitur. 11. C
Iecoris uomica quo omni tempore, & quæ
etate plus uiget. 11. G
Iecur uomicæ in hydropem uergentis si=
gnæ. 11. F
Iecoris abscessum patientis notæ. 23. H
Iecoris abscessum interiora petentem na=
tura melius sanat q̃ medicus. 24. B
in Iecoris abscessu securior est puris exi=
tus per uescicam. 24. B
Iecoris exterior abscessus nisi secetur, exi=
tialis est. 24. B
Iecoris abscessus quō incidendus. 24. C
Iecoris abscessu reciso q̃ sequatur. 24. C
Iecoris abscessus interius effracti sympto=
mata. 24. C
Iecoris à phlegmone scirrhum patientis
notæ. 24. E
Iecoris scirrhus hydropem creat. 24. E
à Iecore arquatus quomodo fit. 25. E
à Iecore arquati facti signa. 25. H
Iecoris dolori succurrentia. 43. A
Iecoris phlegmonæ cur acutissima. 59. G
Iecoris phlegmones pmutatio. 11. F
Iecori inflammato quæ uenæ sectio con=
ueniat. 59. H
Iecori inflammato inedia & cibi paucitas
conuenit. 59. H
Iecori inflāmato exterius apponēda. 59. H
Iecoris inflammati cataplasmata & fo=
menta. 60. A
Iecori inflammato cucurbitula quando et
quō applicanda. 60. A
Iecori inflammato hirudines an conue=
niant. 60. A

A R E T E A I

Iecoris inflammati ceratum. 60. B
 Iecori inflammato malagmata qualia ap-
 ponenda. 60. B
 Iecori inflammato cibi quales conueni-
 ant. 60. C
 Iecori expurgando uia per renes como-
 da. 60. C
 Iecoris materiae quomodo in renes tra-
 hendae. 60. C
 Iecur hominis. 67. H
 Ignis opera amara & bile infecta. 26. A
 Ileus, Voluulus. 10. E
 Inflammationis suppurantis indicia. 22. A
 Inflammationis proxime rumpendae si-
 gna. 22. A
 Inflammationis effractae symptomata. 22. B
 Inflatio facile recedit. 63. E
 Intestinorum binae tunicae. 35. C
 Intestinorum tunicae. 35. C
 Intestinorum uulnus perniciosum. 29. G
 in Intestinis ulcerum species. 34. E
 Intestinorum ulcerum nota. 34. G. 35. E
 Intestini tunica interior interdum exit. 35. C
 Intestinum inferius solum tunica una pri-
 uari potest. 35. C
 Intestini inferioris ulcera cur salubrio-
 ra. 35. E
 ab Intestinis sanguinis profluuium quan-
 do mortiferum. 35. H
 in Intestinis grummi sunt perniciosi. 35. H
 ab Intestinis sanguis erupituri notae. 36. A
 ab intestinis profluuium sanguinis cito oc-
 currendum. 35. H
 Intestinorum pus suscipientium notae. 70. F
 Intestinorum leuitas. uide Leuitas intesti-
 norum.
 Inunctiones irrigationibus praestant. 46. F
 Inustitatum magis ledit. 38. F
 Ionthi à latinis Vari appellati. 38. D
 Ira ferarum quomodo sedatur. 42. G
 Ischias. 37. E
 Ischiadis initium. 37. H
 Ischuria. 32. A
 Itrion. 66. H
 Inuenibus laboriosis oculi inimici. 25. D

L

L Abiorum contentio. 20. C
 Labores capiti obsunt. 65. F
 Lactes. 10. F
 Lactuca inter cruda olera optima. 65. E
 Lac. 45. H
 Lac asinae quale. 58. C. uires. 70. H
 Lac ardori uenae cauae & arteriae com-
 petit. 60. G
 Lac & caseus caput dolore uexant. 65. D
 Lactis uires. 70. C
 Lacte uescentes nationes frumentum non
 edunt. 70. D
 Laconicus canis ex uulpe & cane na-
 tus. 72. D
 Lacerpitij lachrymae uires. 48. H
 Lacerpitij lachryma tetanicis quomodo
 danda. 48. H
 Lauationis frigidae utilitates. 66. G
 Lauationis calidae noxae. 66. G
 Leuitas intestinum à cicatrice. 36. B
 Leuitas intestinum à debili calore. 36. C
 Leuitatem intestinum quando uomitus
 soluit. 36. C
 Leuitas intestinum à malo habitu &
 hydropo. 36. C
 Lentis uires. 65. C
 Leo Morbus. 39. E
 Leonis adeps. 72. D
 Lepores concoctui faciles. 68. D
 Lethargus, uide Veterinus.
 Lienis rarus & sensu carens in sanitate
 quoque est. 25. A
 Lienis natura dissolubilis est. 25. B
 Liene & iecore sanguis quo repellitur. 7. F
 Lienem iuuantia. 43. A
 Lienis morbi quas aetates uexant. 25. D
 Lienis uitiorum cause externae. 25. D
 Lienosi quales euadant. 25. C
 Lienosorum ulcera qualia. 25. D
 Lienosi quomodo pereunt. 25. D
 Lienis quando purulētus fit. 24. G
 Lienis purulentus tactui cedit. 24. H
 Lienis suppurantis signa. 25. A
 Lienis abscessus oriens cur interdum la-

I N D E X

- tet.* 25. A
Lienis abscessus effractus notæ. 25. B
Lienis integræ ptes iterdū excretæ. 25. B
Lienis inflammato eadem conueniunt quæ
et iecori. 60. D
Lieni scirrhus familiaris est. 24. G
Lienis plerunq; lapideam duritiæ pæ-
titur. 24. H
Lienis scirrhus sanatu difficilis. 71. B
Lienis scirrhum sequentes morbi insana-
biles. 71. B
Lienis scirrhus incipiens quomodo tol-
endus. 71. C
Lienis scirrhus q̄ exterius adhibeda. 71. C
Lienis scirrhus glâs unguetariapdest. 71. C
Lienteria. 36. B. uide *Lentitas intestinorū.*
Limnestis, Adarce. 46. G. 57. H
Lingua quid sit. 20. D
Lingua conuulsio. 20. D
Liquamen bonum stomacho, aluo, capi-
ti. 66. G
Liquamen ex aceto et cumino epilepticis
bonum. 68. C
Lipothimia, Deliquium animæ. 19. C
Lobi. 65. C
Lorum. 4. A
Lotium biliosum est. 44. G
Lotij uteris facultates. 62. D

M

M Adefactio tendonibus ac neruis
inimica. 42. E
Malabathrus arbor indica. 62. D
Malua. 42. B
Maluæ semen melancholiæ utile. 69. F
Malus habitus quid. 27. A
Malus habitus ab omnibus morbis ema-
nat. 26. G
Malus habitus interdum per se fit. 26. G
Malus habitus omnium est in deterius cō-
uersio. 27. A
Malum habitum sequentes morbi in-
sanabiles. 27. A
Mali habitus symptomata. 27. A
Mali habitus causæ. 27. B
Mali habitus futuri signa. 27. B
Mali habitus præsentis signa. 27. C
Malum habitū qui morbi sequunt. 27. E
Malus habitus quas ætates uexet. 27. E
Malus habitus quo tpe anni sit. 27. F
Mandragora et altercus amentiam pæ-
riunt. 17. G
Maris salugo ulcera iterna siccant. 70. B
Marmorata, Aurium sordet. 26. A
Marrubij uires. 70. G
Marrubium podagricis utile. 71. E
Martes. 26. A
Mastiche. 45. F
Maxilla ualde hiantibus interdum lu-
xatur. 20. C
Medicorum error. 34. D
Medicorū quorundā error. 47. B. 65. E
Medicorū error in curā dā angina. 49. G
Medicorum error in pleuritide. 52. E
Medicus quæ præstare potest. 69. E
Medico iuueni consilium. 63. B
Medico qñ liceat sopire ægrotum. 59. C
Medicatio nonnullis nocet, refectio ui-
rium sanat. 69. F
Mel quid in cataplasmate proffit, quid so-
lum. 43. C
Melancholia quid sit. 17. A
Melancholia furoris initium atq; pps. 17. A
Melancholia quo differt à furore. 17. A
Melancholicorum uariæ species. 17. B
Melancholicorum altera species. 16. H
Melancholicos cur flatuosos antiqui ap-
pellabant. 16. H
Melancholia quomodo nascitur. 16. H
Melancholia qbus mēbris læsis oriū. 17. B
Melancholici qui fiant furiosi. 17. C
Melancholiæ causa. 17. C
Melancholia prima ac maxima causa in
capite. 69. A
Melancholiæ et furori qui sexus, quæ
ætates, quæ anni tempora magis subij-
ciuntur. 17. C
Melancholiæ indicia. 17. C
Melancholicorū qñ insomnia uera. 17. D
Melancholia quos facile corripiat. 13. A
Melancholiæ et furoris p̄cipua sedes. 13. E

A R E T E A I

Melancholia & furoris cum phlegmone
uiscerum notæ. 18. G
Melancholia ex quibus humoribus. 68. F
Melancholia alimētū sāguis et bilis. 68. G
Melancholicis carnes sunt siccæ ac den=
sæ. 69. G
Melancholicis ppria est corpulētia. 18. F
Melancholicorū sensus uitiantur. 69. A
Melancholia quando insanabilis. 69. D
Melancholiam sequentes morbi insana=
biles. 69. D
Melancholicis quando & quæ uena se=
canda. 68. F
Melancholicis quantum sanguinis mit=
tendum. 69. G
Melancholicus à purgatione quomodo
habendus. 68. H
Melancholico cucurbitula quando & ubi
applicanda. 69. A
Melancholici stomacho præcipue succur=
dum. 69. B
Melancholia quando uehementiora me=
dicamentarequirat. 69. B
Melancholia paruis medicamentis non
cedit. 69. D
Melancholicis ueratrū & qua ratione
dandum. 69. D
Melancholia utile malæ semen. 69. F
Melancholicis utiles aq̃ spōte calidæ. 69. G
Melancholia humectatio prodest. 69. G
Melancholicos ualde iuuat carniū ra=
ritas ac mollicies. 69. G
Melancholicis incunctio & frictio qua=
lis conuenit. 69. G
Melancholicorum cibi & potiones qua=
les. 69. H
Melancholicine cibum euomant quomō=
do succurrendum. 69. H
ad Melancholicos ecclēgia. 70. A
Melancholicis apponēda exterius. 70. A
Membrane succingentis sanguinem mit=
tentis notæ. 8. F
Membrana succingens curtanum puris
contineat. 21. G
Mentæ uires. 67. D

Metaphrenon. 2. H
Mictus sanguinis. 31. C
Mictus sāguinis pidioci symptomata. 31. C
Mictu sanguinis consueto cessante quæ
sequantur. 31. D
Mictus sanguinis disruptis renibus. 31. D
Mictui sanguinis quamprimum succur=
rendum. 61. F
Mictum sanguinis supprimentia. 61. F
ex Milio cataplasma. 43. B
in Morbis acutis regula. 41. H
Morbis longis dilatio medelæ nocet. 63. E
Moretum. 34. F
Mortis periculo imminēti omnia uel im=
mitia danda. 55. H
Motus & uigilia discutunt. 44. H
Mulieres humidæ & frigidæ sunt. 23. A
Mulieres non facile, sed ualde acerbæ fu=
runt. 13. B
Muliebris fluxus qui cui etati magis no=
cet. 36. G
Muliebris gonorrhœa quæ et unde. 36. G
Mulsæ à biliosis facile concoquitur. 42. B
Mulsæ uires. 43. C
Mydriasis. 19. H
Mytoton. 34. F

N

N Aribus acris quō isūdēda. 64. D
Naturæ robustæ potentia. 9. E
Natura quō alimenta distribuat. 26. H
Naturam copiosum & subitū uitiat. 56. E
Naturæ iisdem circuitibus iudicāt, quibus
morbi interimunt. 56. F
Naturæ salutare materiæ recursus. 65. H
Natura statis temporibus oīa molit. 68. E
Naturæ potētia sanitatem, debilitas agri=
tudinem perit. 69. G
Necrosis. 13. F
Neruorū capitis progressus et situs. 19. E
Neruorū è capite fluentium natura. 19. F
Nerui in musculis natura. 19. F
Nerui ex capite oriuntur. 45. C

O

Chri. 65. C
Ocium inimicum iuuenibus labo=
rum.

I N D E X

<i>riofly.</i>	25.D	<i>Paraplegie species.</i>	19.G
<i>Ocium est nebula sensuum.</i>	69.A	<i>Paralyfis.</i>	19.B
<i>Oleum obtundet acrida.</i>	45.E	<i>Paralyfis in membris quomodo fit.</i>	19.C
<i>Olea quomodo spiffanda.</i>	46.F	<i>Paralyfis signa.</i>	20.B
<i>Oleum rutaceū intestinis ppitiū.</i>	59.D	<i>Paralyfis potiffima causa.</i>	20.A
<i>Oleum ficyonium.</i>	64.D	<i>Paralyfis quibus etatibus, quo anni tem-</i>	
<i>Opisthotonus.</i>	2.C	<i>pore magis noceat.</i>	20.A
<i>Opisthotoni signa.</i>	2.G	<i>Paralyfis quos habitus corporis magis</i>	
<i>Orgyia.</i>	39.B	<i>corripiat.</i>	20.B
<i>Oris ulcus depafcens.</i>	4.E	<i>Paralyfis ab icifo nervo infanabilis.</i>	20.A
<i>ab Ore fanguis exit duobus modis.</i>	7.A	<i>Paralyfi fananda indolentia pdest.</i>	20.B
<i>ab Ore fanguinis fluentis signa.</i>	7.B	<i>Parefis.</i>	19.C
<i>Oris uentriculi remedia.</i>	43.G	<i>Parefis caufe.</i>	19.H
<i>Ordei cremor.</i>	42.C	<i>Pectoris fanguinem fundentis indicia.</i>	8.F
<i>Ordei cremoris facultates.</i>	51.B	<i>Pectoris os, Sternon.</i>	21.E
<i>Ordei grana quando & quomodo pleuri-</i>		<i>Pectori afiuanti cōueniētia auxilia.</i>	43.F
<i>tico danda.</i>	51.D	<i>Pedum manuūq; natura fimilis.</i>	38.B
<i>Orthopnœa.</i>	22.H	<i>Pedes fuum concoctu faciles.</i>	68.D
<i>Oryzæ natura pleuritidi inimica.</i>	51.C	<i>Pepones frigidi & humidi.</i>	68.D
<i>Os pectoris, Sternon.</i>	21.E	<i>Perinæus.</i>	62.H
<i>Offa maximum dolorem, afferunt ipfa</i>		<i>Peripneumonia Pulmonia. 6.E. uide Pul-</i>	
<i>- non dolentia.</i>	30.F	<i>monia.</i>	
<i>Offa cur non dolent.</i>	37.G	<i>Peritonæum.</i>	24.H
<i>Ouilla caro qualis.</i>	65.D	<i>Peritonæi tumor qualis.</i>	24.B
<i>Oua quando & quomodo pleuriticis dan-</i>		<i>Peristrophus.</i>	38.B
<i>da.</i>	51.E	<i>Phagedæna.</i>	37.A
<i>Oua proxime è gallina edita & adhuc ca-</i>		<i>Phrenitis ubi plerunq; fit.</i>	18.E
<i>- lentia pleuritico utilia.</i>	51.E	<i>Phrenitici ex nervis laborant.</i>	41.E
<i>Oua ex animalibus nuper edita absque</i>		<i>Phreniticorum febres quales.</i>	42.A
<i>igne optima.</i>	70.E	<i>Phrenitis facile in fyncozam mutat.</i>	41.H
<i>Oxymel quando pleuriticis dandū.</i>	52.E	<i>Phrenitici acute audiunt.</i>	41.B
P		<i>Phrenitici parum bibunt.</i>	43.H
<i>è P Alato exeuntis fanguinis notæ</i>		<i>Phrenitici cōclauæ quale effe debet.</i>	41.B
<i>folio.</i>	7.D	<i>Phrenitici cubile & lectus quales effe de-</i>	
<i>Palpebrarum palpitatio.</i>	20.C	<i>bent.</i>	41.E
<i>Palpatio aurium temporūq; quantum</i>		<i>Phrenitici in tenebris ne an in luce haben-</i>	
<i>ualeat.</i>	42.G	<i>di fint.</i>	41.F
<i>Panis pleuritico quomodo præbendus.</i>		<i>Phreniticis cibi quales quando & quanti</i>	
<i>folio.</i>	51.C	<i>fint exhibendi.</i>	41.F
<i>Pantheræ adeps.</i>	72.D	<i>Phreniticis cur cibi humidi maxime pro-</i>	
<i>Papauer quomodo fonniferū.</i>	42.G	<i>funt.</i>	42.B
<i>Papaueris lachryma quō utendū.</i>	42.G	<i>Phreniticis olera conueniunt.</i>	42.B
<i>ex Papauere medicamen.</i>	52.D	<i>Phreniticis qui fructus cōueniant.</i>	42.D
<i>Paraplegia.</i>	19.B	<i>Phreniticis quando cibus fubit ab eis nel</i>	
<i>Paraplegia apud Hippocratem.</i>	19.B	<i>augendus.</i>	42.C

A R E T A E I

Phreniticis qñ uinum conuenit. 43.H
 phreniticis quando & quæ uena secan-
 da. 41.G
 Phreniticis non multum sanguinis detra-
 hendum. 41.H
 Phreniticis quando & quomodo secanda
 est uena. 42.A
 Phreniticis conducit lotij excretio. 42.B
 Phreniticis tonsura crinium quando &
 quanta conueniat. 43.E
 Phreniticis capitis irrigationes. 42.D
 Phreniticorū capitis irrigadi tpe. 42.E
 Phreniticis caput quando lauandū. 44.B
 Phreniticis quando somnus alliciendus. &
 quomodo. 42.F
 Phthec. 20.F
 Phthoes signa. 20.F
 Phthoe autumno abundant. 8.G
 Phthifs. 20.E
 Phthifs sine ulcere pulmonis. 20.H
 Phthifsicis aluū pturbari letale est. 21.C
 Phthifs cui ætati plus minusue noceat.
 folio. 21.C
 Phthifs senibus letalis. 7.A
 Phthifs exposui corporis habitus. 21.D
 Phthifs quæ regio ferat. 21.D
 Phthifsicis oleum cū aceto prodest. 70.C
 Phthifsicorum uaria edulia. 70.D
 Picerium. 52.D
 Pictura parietum mentem turbat. 41.E
 Piper & ei similia pleuriticis psunt. 51.E
 Pisces saxatiles alijs præstatiores. 42.C
 Pisces alios alia regio fert. 42.C
 Pisces pleuriticis utiles. 51.F
 Pituitæ uomitus unde. 36.H
 Pituitam per os ducentia. 64.E
 Plantaginis succus qualis. 55.G
 Plecas. 14.E
 Pleuritis. 5.A
 Pleuritis, lateris uel costarum morbus à
 Latinis. 5.B
 Pleuritidis notæ. 5.A
 Pleuritidis accidentia. 5.B
 Pleuriticus in latus affectum facilius ia-
 cet. 5.B

Pleuritidis signa salubria. 5.D
 Pleuritidis peptimum signum. 5.B
 Pleuritis quomodo soluitur. 5.D
 Pleuritis quando plerūq; sanatur. 5.E
 Pleuritis quando terminatur. 5.C
 Pleuritidis mutatio. 5.C
 Pleuritis nonnullis erupit. 51.A
 Pleuritis qñ in purulentiam uertitur. 5.C
 Pleuritidis in purulentiam uergentis si-
 gna. 5.E. 51.G
 Pleuritis pulmonis succedens minus ma-
 la. 50.H
 Pleuritis quo anni tpe plus abundat. 5.E
 Pleuritis cui sit ætati infestior. 5.F
 Pleuritida cur senes euadant. 5.F
 Pleuritis in pueros nec frequens nec peri-
 culosa. 5.F
 Pleuritidi protinus succurrendum. 50.G
 Pleuriticis qñ & quæ uena secanda. 50.G
 Pleuriticis quātū sāguinis mittendū. 50.H
 Pleuritico sanguis quō mittendus. 50.H
 Pleuriticus quo modo perungendus & ir-
 rigandus. 51.A
 Pleuriticorum Cibi quales. 51.B
 Pleuritico ptisana quomō paranda. 51.B
 Pleuritico halica quomodo danda. 51.C
 Pleuritidiorū natura inimica. 51.C
 Pleuritico panis quomō præbendus. 51.D
 Pleuritico ordeï grana quando & quo-
 modo danda. 51.D
 Pleuriticis oua quādo & quō danda. 51.E
 Pleuritico oua proximè e gallina edita &
 adhuc calentia utilia. 51.E
 Pleuriticis piper & ei similia psunt. 51.E
 Pleuriticis quæ carnes apponendæ. 51.F
 Pleuriticis pisces utiles. 51.F
 Pleuriticis si uctus q & quādo dādi. 51.F
 Pleuritici lateri dolenti quæ et quādo im-
 ponenda. 51.G
 Pleuritici in purulentiam uergentis notæ
 & quæ tunc imponenda. 51.G
 Pleuritico cataplasmata quomodo appli-
 canda & alia fomenta. 51.H
 Pleuritico cucurbitula quando & quomo-
 do admouenda. 51.H
 Pleuriticis

I N D E X

<i>Pleuriticis cucurbitula ualde utilis.</i>	52. A	<i>Puerorum natura.</i>	4. E
<i>Pleuriticis quid post scarificationes adhibendum.</i>	52. B	<i>Puerorum corpora qualia.</i>	5. E
<i>Pleuriticorum clysteres quales.</i>	52. C	<i>Pueris uentris effluuiū cur asiduū.</i>	34. A
<i>Pleuritico quæ asidue deuoranda.</i>	52. D	<i>Pueris uomitus quomodo curandus.</i>	47. F
<i>Pleuritico globuli sub lingua tenēdi.</i>	52. D	<i>Pulegij uires.</i>	65. D
<i>Pleuritico quo tempore danda medicamina.</i>	52. E	<i>Pulmonis natura.</i>	5. C. 22. F. 50. H
<i>Pleuriticis eclegma utile.</i>	52. E	<i>Pulmo dolore uacat.</i>	21. H
<i>Pleuritidi diurnæ medicamen conueniens.</i>	52. E	<i>Pulmo cur dolore uacat.</i>	6. E
<i>Pleuriticis oxymel quando dandū.</i>	52. E	<i>Pulmo semper ad se humores allicit.</i>	53. E
<i>Pleuritidis non uera.</i>	52. F	<i>ex Pulmone quomō humor pellitur.</i>	22. F
<i>Pleuritidi non ueræ aqua frigida pdesse ualet.</i>	52. F	<i>Pulmonis affecti notæ.</i>	6. D
<i>Pleuritidi ueræ etiam frigida spiratio nocet.</i>	52. G	<i>Pulmonis morbi pleuritidi succedentes insalubres.</i>	50. H
<i>Pleuritidis reliquæ cur mature tollendæ.</i>	52. G	<i>Pulmoni madefactio inimica.</i>	53. H
<i>Podagra.</i>	37. E	<i>Pulmoni qualia medicamenta conueniant folio.</i>	53. E
<i>Podagræ mutatio.</i>	38. B	<i>Pulmonis sanguinem fundētis notæ.</i>	8. E
<i>Podagræ permutatio.</i>	38. G	<i>Pulmonia Peripneumonia.</i>	6. E
<i>Podagra sepe in chiragrā mutatur.</i>	38. B	<i>Pulmonia malum peracutū et letale.</i>	53. A
<i>Podagra raro continua.</i>	38. E	<i>Pulmonia quotidie necat.</i>	6. G
<i>Podagricus in olympicis uictor.</i>	38. E	<i>Pulmonia quando interficit.</i>	22. F
<i>Podagra quibus magis accidat.</i>	38. F	<i>Pulmonia iuuenibus exitialis.</i>	7. A
<i>Podagra cui etati magis infesta.</i>	38. F	<i>Pulmonia salubris.</i>	22. E
<i>Podagræ symptomata.</i>	38. F	<i>Pulmonie in melius uergentis crisis.</i>	6. G
<i>Podagricorum mores.</i>	38. G	<i>Pulmonia quæ in purulentia uertit.</i>	22. E
<i>Podagricis ueratrum quando utile.</i>	71. D	<i>Pulmonia signa.</i>	6. E
<i>Podagræ quinquefolium bonum.</i>	71. E	<i>Pulmonia sputa qualia.</i>	22. G
<i>Podagricis marrubium utile.</i>	71. E	<i>Pulmonia mira proprietates.</i>	22. G
<i>Podagræ conferunt mala citria.</i>	71. E	<i>Pulmonia pleuritis succedens minus mala.</i>	50. H
<i>Podagricos non idem semper iuuat.</i>	71. E	<i>Pulmonarium.</i>	23. E
<i>ad Podagricos capræ remedium.</i>	71. F	<i>Pulmonarium quādiu duret.</i>	23. E
<i>Præcordijs utilia.</i>	43. A	<i>Pulmonario qui sint obnoxij.</i>	23. E
<i>Principiorū uitij omnia consentiūt.</i>	2. C	<i>Pulmonarij signa.</i>	23. F
<i>Proboseis unde dicta.</i>	39. D	<i>Pulmonarium quomodo finit.</i>	23. F
<i>Pruna damascena.</i>	54. G	<i>Pulmonaria undiq; obsidenda impugnandaq;.</i>	53. E
<i>Isoæ.</i>	30. H	<i>Pulmonarijs quæ uena secanda & quantū sanguinis mittendum.</i>	53. A
<i>Ptissana quomō pleuriticis parāda.</i>	51. B	<i>Pulmonarios quā iuuat uenæ sectio.</i>	53. A
<i>Ptissana quibus condienda.</i>	67. A	<i>Pulmonarijs sedes quibus oblinenda.</i>	53. B
<i>Ptissana cremor coctilis & tenuis mater.</i>	70. D	<i>Pulmonarijs acres clysteres quādo & quā conueniunt.</i>	53. B
<i>Ptissanam licet in alicā permutare.</i>	70. D	<i>Pulmonarijs ubi cucurbitula affigenda folio.</i>	53. E

A R E T A E I

Pulmonarijs quæ ore sumenda. 53. F
 Pulmonarijs quædo somnifera danda. 53. F
 Pulmonarijs mēbra laxanda, & sputo euo-
 cando studendum. 53. G
 Pulmonarij pectori quæ imponenda. 53. H
 Pulmonario quibus extra ducendi humo-
 res, calor, & spiritus. 53. H
 Pulmonarijs cibi quales dandi. 53. G
 Pulmonarijs potus qualis & quātus. 53. G
 Pulmonarijs flatus infestī. 53. G
 Pupillæ amplificatio. 19. H
 Pupillæ phthisis. 19. H
 Purgatio stomacho ac uiribus laboriosa.
 folio. 69. A
 Pus bonum. 22. C
 Pus malum. 22. C
 Puris multiplices differentiæ. 22. C
 Pus internum per quas uias eijcitur. 21. E
 Puris exitus per uesticam securior. 24. B
 Pus per intestina quomō educendū. 71. A
 Pire undelibet erumpente cibi quales dan-
 di. 71. B
 Purulenti. 20. F, 21. E
 Purulentie causæ. 21. G
 Purulentie signa. 21. H
 Purulentie salubris signa. 22. D
 Purulentia in osse pectoris qualis. 22. D
 Pyc. 20. E

Q Vies exercitationibus succedat.
 folio. 66. G
 Quinquefolium podagræ bo-
 num. 71. E

R Abies si canis potentia. folio. 3. D
 Radices etiam elixæ prauæ sunt. 65. E
 Rarum cur bene sentit. 37. G
 Rarefactioni & diuisioni uenarū adstri-
 ctio medetur. 54. H
 Rarefactionis uenarum remedia. 55. A
 Regula in morbis acutis. 41. H
 Regula in mittendo sanguine. 46. G
 Remedia morbis materia esse debēt. 71. G
 Res quando in cōterarium mutantur. 9. G
 Renum descriptio. 30. E

Renum uentres quales. 30. G
 Renum natura. 61. E
 Renum actio quæ. 12. G
 Renum actionem quæ impediunt. 12. G
 Renes non multū periculis expositi. 12. F
 Renes morti inferendæ habiles. 12. G
 Renum qui morbi quo anni tēpore. 31. E
 Renum longi morbi. 30. F
 Renum profluuium sanguineum quando
 mortiferum. 13. E
 Renum ulcerum signa. 31. E
 Renum ulcera egre sanabilia. 30. E
 Renum ulcera uix sanabilia quæ. 31. E
 Renū inflāmatio & iccur inflāmat. 61. A
 Renum inflāmationē quæ sequunt. 61. A
 Renum calculi notæ. 30. H
 Renum calculo et inflammationi uenæ se-
 ctio quā proficit. 61. E
 Renibus calculosis & inflāmatis quæ ex-
 tra imponenda. 61. E
 Renum calculo & phlegmonæ quales chy-
 steres profunt. 61. C
 Renum calculo & phlegmone urinam ci-
 tantia & cibaria quæ profunt. 61. C
 Renes calculosos & inflāmatos cruditas
 ledit. 61. C
 Renum calculo & phlegmonæ lauatio et
 infusiones utiles. 61. C
 Renum calculo agitatio corporis pro-
 dest. 61. D
 Renibus lac utile. 61. C
 Resolutis quā sit utile castoreum. 46. E
 Resolutorum omnium præcipuum reme-
 dium. 47. D
 Rhei radix. 55. B
 Rheas. 31. G, 62. A
 Rhyteon. 34. G
 Rutaceū oleum intestinis propitū. 59. D

S Acrum dicitur omne magnum. fo-
 lio. 16. E
 Sacri ex aloë medicamento uires. 69. E
 Sal quomodo scarificato loco inspergen-
 dus. 52. A
 Sanguinis fons iccur. 60. E

I N D E X

- Sanguis calidus est.* 60.A
Sanguis naturæ prædium et alimentum. 68.G
Sanguinis natura. 54.A
Sanguis et bilis melancholia alimentum. 68.G
Sanguis nimius quas noxas affert. 62.H
Sanguinem calor elicit. 52.G
*Sanguine largius effuso natura cibi im-
 pia debilitatur.* 68.G
Sanguis unde quæq; fluat malum est. 54.A
Sanguinis effusionis tres modi. 7.G
*Sanguinis aliquo loco prius collecti effu-
 sio.* 7.A
*Sanguinis effusio quo tempore anni uiget
 et maxime letalis est.* 8.G
Sanguinis fluori terræ spēs medētes. 55.D
*Sanguini sistendo apti globuli sub lingua
 tenendi.* 55.E
Sanguini sistendo apti pastilli. 55.E
Sanguinem sistentia. 60.B
Sanguinē mittēti loco quæ iponenda. 54.E
*Sanguis in naribus fluēs quomodo sisten-
 dus.* 64.G
*Sanguinis spūū uel eruptio, Hemorrhæ-
 gia.* 7.B
Sanguis ab ore duobus modis exit. 7.A
Sanguinis ab ore fluentis signa. 7.B
Sanguinis ē capite manantis notæ. 7.B
Sanguinis ē capite fluentis curatio. 7.E
Sanguinis ē palato exeuntis notæ. 7.D
*Sanguinem spuenti quomodo gratifican-
 dum.* 55.G
*Sanguinem spuentibus quæ medela præ-
 stantior.* 54.H
*Sanguinis sputum sistentia ore sumenda
 triplicia.* 54.H
*Sanguinē expuenti deligaturæ quales cō-
 ueniant.* 54.E
*Sanguinem spuentibus epithemata uti-
 lia.* 54.F
*Sanguinem spuenti alimēta uaria cur dan-
 da et qualia.* 55.F
*Sanguinem spuenti dura concocta negan-
 da.* 55.H
*Sanguinem spuenti cur nimium siccantia
 et crassantia uitanda.* 56.A
Sanguinis reiectio, Anagoge. 7.E
*Sanguinis reiectionem semper comitan-
 tia.* 8.C
Sanguinis reiectio redire facile solet. 56.B
*Sanguis à uēna quo differt à sanguine ab
 arteria.* 8.A
*Sanguinis ab aspera arteria exeuntis no-
 tæ.* 8.E
Sanguinis quā effusione gula patiā. 8.B
Sanguinis a gula exeuntis signa. 8.C
Sanguinis ē pulmone effusi notæ. 8.E
*Sanguinis ex pulmone reiectio omnium pe-
 sima cur minime hominē terreat.* 8.H
Sanguinis ē pectore prodeūtis notæ. 8.E
*Sanguinis à membrana costas succingen-
 tis notæ.* 8.F
*Sanguinis à uentriculo exeuntis indi-
 cia.* 8.D
*Sanguis à iecore et liene quo propelli-
 tur.* 7.F
*Sanguinis profluvia maxima iecur pati-
 tur.* 11.C
*Sanguinis ē iecore profusio sisti non po-
 test.* 24.C
*Sanguinis ab inferioribus uisceribus reie-
 ctio mortifera.* 7.E
Sanguinis reiectiōi cito succurrēdū. 54.B
*Sanguinem reiectiōi qualis aer locus, de-
 cubitusq; conueniat.* 54.B
*Sanguinem reiectanti silentium et animi
 oblectatio prodest.* 54.B
Sanguini reiectiōi cū febre quæ p̄sint. 55.F
*Sanguinem reiectanti quando et quæ ue-
 na secanda.* 54.C
*Sanguinem reijcienti quantus et quomodo
 sanguis mittendus.* 54.D
*Sanguis si à liene fertur, quæ uena secan-
 da.* 54.C
*Sanguinē reiectanti emplāstra quæ con-
 ueniant.* 54.F
Sanguinē reiectati potus partissimus. 55.H
Sanguinem et spiritum crassantia. 55.H
*Sanguinis reiectione suppressa quid agen-
 dum.* 56.A
Sanguinis erupturi ad incistis notæ. 35.E

A R E T E A I

Sanguinis profluuium ab intestinis quan=		Scirrhus iccoris hydropem creat.	24.E
do mortiferum.	35.H	Scirrhus lienis, uide Lienis.	
Sanguinis ab intestinis profluuium cito oc=		Scirrhi inflammationibus succedūt.	71.C
currendum.	35.D	Sectio uenæ quibus uitijis cōpetit.	42.A
Sanguinis mictus, uide Mictus sanguinis.		in Sectione uenæ regula.	46.B
Sanguinis de uestica profluuium.	32.A	Seminis seu genituræ facultates.	32.E
Sanguinis in uestica congelati signū.	31.A	Seminis uitalis facultates.	32.F
Sanguis homines nuper iugulati.	67.G	Seminis profluuij causæ.	32.D
Sanguinis missio usq; ad defectum animæ		Seminis profluuium in mulieribus qua=	
dolorem sedat.	59.B	le.	32.D
Sanguinis missio, uide Sectio uenæ, &		Seminis profluuij symptomata.	32.E
Venæ sectio.		Seminis profluuium cur paralysim af=	
Satiari qbuslibet uel utilibus malū ē.	65.E	fert.	32.E
Satyri Dionysio sacri.	14.E	Seminis profluuium satyriasi succedit.	
Satyriasis.	14.E.39.E	folio.	32.G
Satyriasis unde oritur.	62.F	Senectus frigida.	29.D
Satyriasm quæ comitentur.	62.G	Senectæ frigida: & humida.	2.E
Satyriasi quæ accidunt.	14.E	Senectæ delirium unde fit.	17.H
Satyriasis facile neruos conuellit.	63.B	Senectæ uitium.	33.E
Satyriasis quomō iterum soluitur.	14.G	Sensuū caligo est somni principii.	42.G
Satyriasis septimo die hominem consu=		Sensuum nebula oculum est.	68.A
mit.	14.H	Sepiæ atramentum.	10.F
Satyriasis quibus anni temporibus, etati=		Sicyonium oleum.	64.D
bus, naturis maxime accidat.	14.G	Simia homini mire prodest.	72.E
Satyriasm mulieres pati nequeunt.	14.H	Sinapis uires.	45.F.65.C
Satyriasis curatio.	14.G	inter Sinistram & dextram corporis par=	
Satyriasm animæ deliquium leuat.	62.G	tem differentia.	19.D
Satyriasi qualis corporis purgatio conu=		Sisfarum.	65.E
petit.	62.H	Somni principium sensuum caligo est.	
Satyriasis quæ quibus locis exterius appo=		folio.	42.G
ni requirat.	62.H	Somnus multus refrigerat, resoluit, stupe=	
Satyriasi utilia cataplasmata & alia exte=		facitq; neruos.	14.G
rius applicanda.	62.A	Somnum inuitantia.	42.F
Satyriasm quales clysteres leuent.	63.A	Somniferum quomodo papauer.	42.G
Satyriasm cucurbitulæ ubi positæ iu=		Somnum inuitant cuiq; usitata.	42.H
uent.	63.A	Somni medioeris utilitas.	66.D
Satyriasi hirudines quō profunt.	63.A	Somnus multus crassum facit.	68.A
Satyriasis inueterata qua methodo curan=		Sordida cuti mordacia.	72.F
da.	63.B	Spirandi initium in pectore.	3.G
Satyriasi quales cibi utiles.	63.C	Spirandi principium cor.	6.D.23.A
Scarificato loco sal quomodo inspergen=		Spirationis instrumenta.	6.D
du.	52.A	Sputū sanguinis uel eruptio, Hæmorrhæ=	
Scarificatio minus uires ledit.	56.E	gia.	7.B
Scotoma.	16.B	Sputum citantia.	52.C
Scirrhus.	23.H	Sternutatoria.	45.C

I N D E X

Sternutatoria quæ. 64.D
Sternon, os pectoris. 21.E
Stomachi vires. 32.G
Stomachi munera. 70.F
Stomachi delectatione quæ sequat. 32.G
Stomachus ieiunus atra bile uexat. 32.G
Stomachici nonnunquã melancholici fiunt. 33.B
Stomacho laborant literarũ studiosi. 33.C
Stomachi læst notæ. 9.D
Stomachi ægri uaria symptomata. fo = lie. 32.G/H
Stomachus cordi noxas impertit. 9.C
Stomacho cor contiguũ quos morbos excitet. 33.C
Stomachus si male deuoret, æger, morbo fameq; consumitur. 70.F
Stomachi morborum causæ. 33.C
Stomachus ante uiolenta uomitoria excrucendus est. 66.B
Stomachus atra bile uexatus quomõ purgandus. 68.H
Stomacho ac uiribus laboriosa est purgatio. 68.H
Stomachum pure occupari exitiosissimum. 70.F
Stomachi pure occupati notæ. 70.G
Stomacho pus suscipienti quomodo succurrendum. 70.G
Stomacho diligenter cauendum in omnibus puris effluuijs. 71.A
Storyne. 64.F
Strangulatũ auget deliquiũ animi. 53.A
Stratum durum neruis ingratum. 41.E
Strophus. 34.B
Succingens membrana cur tantum puris contineat. 21.G. uide Membrana.
Sudorem sistens epithema. 57.E
Sudori sistendo uaria remedia. 57.G
Suppurationem quæ partes ægre admittunt. 22.D
Suppuratio in quibus membris mortificanda. 22.E
Suum pedes concoctu faciles. 68.D
Synanche, Angina. 3.C

Syncopa. 9.A
Syncopã quid est. 56.C
Syncopa cordis & uitæ ægritudo est. 9.B
Syncopæ causa. 9.E
Synopæ causa causus febris. 9.E
Syncopæ initium febris ardens. 56.C
in Syncopã uersi causi symptomata. 9.C
Syncopæ notæ. 9.E
Syncopam futurã pspicere bonũ est. 56.C
Syncopa quando aduenit. 56.F
Syncopa iã præsens non facile tollit. 56.C
Syncopa futura arcenda, aut incipiens repellenda. 56.C
Syncopa uexatis plusquã alijs gratificandum. 57.A
Syncopæ potus & cibi quales. 56.H
Syncopæ inedia & fames inimica. 56.H
Syntectici, Colliquati. 24.G
Syria cœle quibus morbis subiecta. 4.G
Syriaca & Aegyptia ulcera. 4.G

T

T *Abidos facit ægritudo longa.* fo = lio. 25.D
Temperantiæ utilitas. 23.F
Tergentia corpus. 72.D
Terræ species fluori sanguinis medentes. 55.D
Tetanus, 2.C
Tetanus neruorum labes. 9.B
Tetanus ad syncopam uergit. 48.A
Tetanus quas partes corporis maxime lædat. 48.C
Tetani signa. 2.G
Tetanus a uulnere letalis. 48.F
Tetanus patientis cubiculũ quale. 48.A
Tetanus patientis lectus qualis. 48.A
Tetano sectio uenæ quõ adhibenda. 48.B
Tetano inedia non conuenit. 48.B
Tetano cibi conuenientes. 48.B
Tetano uexati corpus quibus inungendũ & oblinendum. 48.C
Tetani fomenta. 48.C
Tetani caput quomodo fouendum. 48.D
Tetanicorum capitis epiplysmata qualia. 48.E

A R E T A E I

Tetanicis cucurbitula ubi & quomodo
 affigenda. 48.E
 Tetanicis castoreum salutare. 48.G
 in Tetano quomodo utendū castoreo. 48.G
 Tetanicis laserpitij lachryma quomodo
 danda. 48.H
 Tetanici anus & uestica quibus illinen=
 da. 49.A
 Tetanico per clysterem quod purgatoriū
 infundendum. 49.A
 Tetani à uulnere curatio. 48.G
 Tetani ulceræ cataplasmata qualia. 48.G
 Thapsia cephalæa prodest. 65.B
 Theriaca elephantiscis omnium remedio=
 rum utilissima. 72.C
 Thymelea. 49.D. 67.F
 Thymi coma atram bilem educit. 68.H
 Tinesmus. 10.D
 Tosi in articulis. 38.D
 Tonus. 2.C
 Tonsillarum ulcera benigna. 4.D
 Tonsillarum ulcera pestifera. 4.D
 Tonsillas ledentia. 4.F
 Tonsillarū morbi cur pueros uexēt. 4.F
 Tonsillarum uitia qñ puellas tentāt. 4.G
 Tonsillarum uitia quibus regionibus abū=
 dent. 4.G
 Tonsillarum morbos comitantia. 4.G
 V
V Ari à græcis Ionthi appellati.
 folio. 38.D
 Vasculorum erosionis rupturæ & rarefa=
 ctionis curatio quo differt. 8.B
 Venenū in corporibus nostris creat. 3.D
 Venarum radicatio iecur. 11.C. 23.G
 Venæ causæ radicatio iecur. 60.E
 Venæ causæ situs & partes. 11.G
 Venæ causæ inflammatio. 12.B
 Venæ causæ inflammate signa. 12.B
 Venæ causæ & arteriæ innanitio non fa=
 cile defectum animi tollit. 60.F
 Venæ causæ & Arteriæ Ardor. uide
 Ardor.
 Venæ cubiti causæ utilitas. 54.C
 Venarū cubiti quarūda declaratio. 54.C

Venæ ad lienem pertinens. 54.D
 Venæ somnifera carotides. 13.H
 Venarum rarefactioni & diuisioni adstri=
 ctio medetur. 54.H
 Venarum rarefactionis remedia. 55.A
 Venarum erosioni congelatio sanguinis
 & caloris succurrit. 55.A
 Venarū erosionibus quæ applicanda. 55.C
 Venarum uulneris remedia. 55.B
 Venæ sectio quibus uitij conuenit. 42.A
 uide Sectio uenæ. uide Sanguinis
 missio.
 Venus capiti ac neruis inimica. 65.F
 Venus epilepsie similitudinem adducit.
 folio. 68.E
 Veratri albi facultates. 72.G
 Veratrum album igni simile. 72.H
 Veratri exhibendi uarij modi. 66.B
 Veratrum nigrum quomodo exhiben=
 dum. 68.G
 Ventriculus concoctioni destinatus. 33.F
 Ventriculi concoctionis imperfectæ si=
 gna. 33.H
 Ventriculi sanguinē effundētis signa. 8.B
 Ventriculi inflammationi succurrentia=
 folio. 42.H
 Ventriculū tumidum curantia. 42.G
 oris Ventriculi remedia. 44.D
 Vertigo. 16.B
 Vertiginis notæ. 16.C
 Vertiginis causæ. 16.B
 Vertiginis uariæ causæ. 65.G
 Vertiginis causæ alimentum est sanguis
 & uentriculus. 65.H
 Vertiginis à cephalæa qualis curatio.
 folio. 65.G
 Vertiginis ab humorum retentione cura=
 tio. 65.H
 Vertigine quando sectio uenæ, quando cu=
 curbitula subuenit. 65.H
 Vertiginosis quæ uenæ, quæ arteriæ scan=
 dæ. 66.A
 Vertiginoso cucurbitula ubi ponenda.
 folio. 66.A
 Vertiginoso capiti omnia adhibenda quæ

I N D E X

- et cephalæ.* 66. A
Vertigini prodest cyclamini succus et a-
nagallidis in nares infusus. 66. A
Vertiginosi quando et quibus uomitibus
uti debent. 66. A
Vertiginis accessionibus quomodo succur-
rendum. 66. B
Vertiginis accessionem discutientes her-
bæ. 66. C
Vertigini quàm noceat somnus immodi-
cus. 66. D
Vertigini uigilia quæ noxia. 66. D
Vertiginem leuat alui lenitas. 66. D
Vertiginosis frictiones et ambulationes
quales conueniant. 66. D
Vertiginosi qualem uocem exercere de-
bent. 66. E
Vertiginosos qualis gestatio inuict. 66. E
Vertiginoso quomodo caput et manus exer-
cendæ et fricandæ. 66. F
Vertiginosis pilæ ludus detrimento est. 66. F
Vertiginoso predest saltus et cursus. 66. F
Vertiginosus quiescat ab audiendo et lo-
quendo. 66. H
Vertiginosi quibus locis ambulare de-
bent. 66. H
Vertiginoso qualis capitis lauatio pro-
dest. 66. G
Vertiginosus ante cœnam lauatur. 66. H
Vertiginosis potus et cibus qualis. 66. G
Vertiginosis oua qualia conueniunt. 66. H
Vertiginosi cœna qualis. 66. H
Vertiginosis quæ carnes sumendæ. 66. A
Vertiginosis secundæ mensæ quales. 67. A
Vertiginosis à cœna quæ faciendæ. 66. A
Vertiginem affert inspectus aquæ flu-
xus. 63. A
Vertiginem et epilepsiam circūuolutio
accescit. 68. B
Vertex capitis euacuationi commo-
dum. 44. H
Vesicæ locus. 13. C
Vesica et anus inter se coherent, mu-
tuosque afficiuntur. 31. H
Vesicæ munus. 13. C
Vesicæ natura. 13. C. 32. B
Vesicæ uitijis pueri maxime uacant. 13. F
Vesicæ uitia quo tempore quauæ etate ui-
gent. 13. E
Vesicæ acuti morbi qui accidunt. 61. E
Vesicæ acutorum morborum notæ. 13. E
Vesicam ledentes causæ uenenosæ. 13. E
Vesicam morbi omnes difficiles. 31. F
Vesica morbi laborantium miseria. 32. C
Vesica sæuos dolores patitur. 13. B
Vesicæ omni corpori dolorem impertit. 13. B
Vesicæ dolor acutior et mors celerrima
sequitur. 61. E
Vesicæ occlusionis frequens causa. 13. C
Vesica occlusa quæ mala inferat. 13. C
de Vesica sanguinis profluumum. 32. A
Vesica qualem sanguinem effundit. 13. E
Vesicæ sanguineum profluumum raro mor-
tiferum. 13. E
Vesicæ grummi et phlegmonæ exitiales
sunt. 13. F
Vesicæ grummi quæ sequuntur. 32. A
Vesicæ urinariæ paresis. 19. F
Vesicæ resolutio. 47. C
Vesicæ ulcerum signa. 32. B
Vesicæ uulnus letale. 32. B
Vesicæ calculi, uide Calculi.
Vesicæ pus suscipientis notæ. 70. F
Vesica cur non ualde refrigeranda. 61. G
Vesica laborante quæ pars corporis se-
canda. 61. F
Vesica laborans quibus irriganda. 61. F
Vesicæ ægræ quæ medicamina potanda. 61. G
Vesicæ laboranti cicadæ utiles. 61. G
Vesicæ laboranti iefectiones quæ utiles. 61. H
Vesicæ laborari quales cibi conueniant.
folio. 61. G
Vesicæ grummi quibus dissoluendi. 61. G
Vesicæ inflammationi specillo uti non po-
dest. 61. H
Vesicæ resolutæ curatio. 47. D
Vesicæ pus suscipienti quomodo succur-
rendum. 70. H
Veterno similis est catobus. 45. H
Veternus flatibus abundat. 44. H

A R E T A E I

Veternosis quale sit inuē īteſtinū. 44.D
Veternosum excitantia. 44.C
Veternus phrenitidi ſuccedens quomodo curandus. 44.C
Veternus per ſe incipiens quomodo tollendus. 44.D
Veternofus quomodo habendus. 44.C
Veterno quando & qualis ſectio uenę qñ & qualis purgatio conueniat. 44.D
Veternoſo inedia & cibi multitudo nocet. 44.E
Veternoforum cibi. 44.E
Veternoforū capitis irrigationes. 44.F
Veternoforum inunctiones. 44.F
Veternofis quando cucurbitula applicanda & ubi. 44.H
Veterni illitiones. 44.H
Veterni fomenta. 45.A
Veternofis conuenientes potiones. 45.A
Veternofis utilia odoramenta. 45.C
Veternofis pedes & genua quibus illinenda. 45.D
Veternofis conueniens cataplaſma. 45.E
Veternoforum apophlegmatifmi. 45.F
Veternofis caput cur radendum. 45.G
Veternofis qñ Lauatio proderit. 45.G
Veternofis quando prodeſt lenis corporis agitatio. 45.G
Veternofis urtica utilis. 45.D
Veterno ſimilis eſt catochus. 45.H
Viſitæ cacoehymæ carnes habent gradinas. 40.B
Vigilia ad exterius mouet ac diſſipat. folio. 17.E
Vigilia & motus diſcutiunt. 44.H
Vigilia famem cit. 18.F
Vini poti facultates. 44.A
Vini potus quorum auctor. 63.B
Vinū ſolum refrigeratos reſtituit. 57.D
Vinum ſine cibo ſumptum ledit mentem. folio. 57.C
Vini potio cauſo uexatis quando obest, qñ prodeſt. 56.F
Vinum abſinthite elephāticis bonū. 72.F
Viperæ remedium quo inueniunt. 40.F

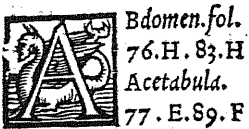
Viperatum carnes quomodo elephāticis parandæ. 72.B
Viſio alijs ſenſibus certior eſt. 20.G
Vitæ principium in præcordijs eſt. 4.H
Vitæ principium cor. 6.D.33.A
Vita quorū nō poſſit eſſe longior. 10.A
Viuent ob quæ præcipue animalia. 6.C
Viuera. 22.B
Vlcera Aegyptia, & Syriaca. 4.G
Vlcus in articulo difficile eſt. 32.C
Vlcera inteſtinorum, uide Inteſtinum.
Vlcera renum, uide Renes.
Vlcera ueſicæ, uide Veſica.
Volatilium carnes natura leues. 63.C
Voluulus, Ileus. 10.E
Voluuli cauſæ. 10.F
Voluulum qñ creat frigida potus. 10.F
Voluulus quas ætates plus minusue lædit. 10.G
Voluulus quo tempore anni plus minusue infeſtat. 10.G
Voluuli mediocriſ ſigna. 10.G
Voluuli maxiſ ſigna. 10.G
Voluuli in colo inteſtino ſigna. 11.A
Voluulus in colo cur minus periculoſus. 11.B
Volulus celerrime ac ſædiſſimè necat. folio. 59.B
Voluulo præſentiſſima remedia adhibenda. 59.B
Voluulo quādo miſſio ſanguinis larga conueniat. 59.B
Voluuloſo quando non ſecāda uena. 59.C
Voluulo qñ uomitus conuenit. 59.C
Voluuloſis quæ ano adhibenda. 59.C
Voluulo conuenientes clyſteres. 59.D
Voluuloſo quæ exterius uentri adhibenda. 59.D
Voluuloſo cucurbitulæ ubi apponendæ. folio. 59.D
Voluuloſo quæ bibēda medicamēta. 59.E
Voluuloſo cibi alium lenientes dādi. 59.F
Voluuloſo iura ſubducentia conueniunt. folio. 59.F
Voluuloſo uinum quando prodeſt. 59.F

Vex

I N D E X

<i>Vox mediocriter acuta capiti prodest.</i>		<i>Vulturis cerebrum.</i>	67. G
folio.	66. E	<i>Vulvæ situs.</i>	13. G. 62. A
<i>Vocem acutam edere quàm noceat capi-</i>		<i>Vulvæ natura.</i>	62. A
ti.	66. E	<i>Vulva ueluti in animali quoddam ani-</i>	
<i>Vrina interclusa quæ mala inferat.</i>	12. G	mal.	13. G
<i>Vrina interclusa qui pereant, qui libe-</i>		<i>Vulva quibus delectetur & contristetur.</i>	
rentur.	13. A	folio.	13. G
<i>Vreteres, Urinæ ductus.</i>	13. D	<i>Vulvæ mobilitas.</i>	13. G
<i>Urinæ canales.</i>	30. E. 31. B	<i>Vulva suapte natura superfluitat.</i>	fo =
<i>Vrethra.</i>	31. B	lio.	14. C
<i>Ursi adeps.</i>	72. D	<i>Vulvæ ascendens causæ.</i>	14. A
<i>Urtica esculenta est.</i>	63. D	<i>Vulva superiora petens quantum ledat.</i>	
<i>Urtica ueternosis utilis.</i>	45. D	folio.	13. G
<i>Uteri functiones.</i>	36. D	<i>Vulva sursum petens celerrime strangula-</i>	
<i>Uteri tunica.</i>	37. D	lat.	62. B
<i>Uteri membranæ.</i>	37. D	<i>Vulvæ strangulati morbus similis.</i>	13. H
<i>Uteri tunica cur exit.</i>	37. D	<i>Vulvæ strangulatus causæ.</i>	14. A
<i>Uteri osculum quomodo procidit & re-</i>		<i>Vulvæ strangulatus quas ætates nexet.</i>	
dit.	37. D	folio.	14. C
<i>Uteri morbi longi.</i>	36. D	<i>Vulvæ strangulatu affectæ post mortem</i>	
<i>Uteri fluoris differentia secundum mate-</i>		magis rubent.	14. D
rias.	36. E	<i>Vulvæ exitus.</i>	37. C
<i>Uteri fluoris differentia secundum circui-</i>		<i>Vulvæ exitus causæ.</i>	37. D
tus.	36. E	<i>Vulvæ exitus plerumque mortiferus un-</i>	
<i>Uteri profluvij signa.</i>	36. F	de.	37. C
<i>Uteri profluvium quod pessimum.</i>	36. G	<i>Vulvæ morbi communes uiris.</i>	14. D
<i>Uteri profluvium quod minime malum.</i>		<i>Vulvæ sanguinis profusio celeriter ne-</i>	
folio.	36. G	cat.	14. D
<i>Uteri ulcera.</i>	36. H	<i>Vulvæ inflammata quæ accidunt.</i>	62. D
<i>Uteri cancer.</i>	37. B	<i>Vulvæ prodest ut menses ferantur.</i>	62. F
<i>Vua.</i>	3. H. 4. A. 50. A	<i>Vulvæ prodest hiera cum castoreo.</i>	62. F
<i>Vulvæ & columnæ celerrime succurren-</i>		<i>Vulva quomodo violentius depellenda.</i>	
dum.	50. A	folio.	62. E
<i>Vulvæ & columnæ uenæ sectio qualis con-</i>		<i>Vulva sursum lapsa inferius quæ appo-</i>	
uenit.	50. A	nenda.	26. D
<i>Vulvæ & columnæ convenientes clyste-</i>		<i>Vulvæ detrahenda ubi cucurbitula defi-</i>	
res.	50. B	gantur, ubi strangulati leuando.	62. E
<i>Vulvæ & columnæ convenientes ligatu-</i>		<i>Vulvæ strangulatum sedantia.</i>	62. C
re.	50. B	<i>Vulva infestante quibus ad se redibimus</i>	
<i>Vulvæ & columnæ quando & ubi cucur-</i>		lier.	62. F
bitula conveniat.	50. B	<i>Vulvæ inflammata strangulati quæ uenæ</i>	
<i>Vulvæ & columnæ adstringentia quæ con-</i>		secta opituletur.	62. E
ueniant.	50. C	<i>Vulva inflammata quæ uenæ secanda.</i>	62. C
<i>Vulvæ ulceratæ quæ adhibenda.</i>	50. C	<i>Vulva inflammata quibus anus inungendus</i>	
<i>Vulpanser autem species.</i>	72. D	& quibus clysteribus utendū.	62. D

IN RVFFI LIBRIS.

Antilobis. 75.D

79.E

Carotides arteriæ. 80.H.

Carotides arteriæ. 80.H.

R V F F I I N D E X

<i>Cartilaginee.</i>	81.A.88.B	<i>Collum.</i>	76.A.83.D	<i>Cranteree.</i>	75.F
<i>Caro uiscerum.</i>	81.A	<i>Colli uertebrae.</i>	88.H	<i>Crassa arteria.</i>	80.H
<i>Cauerna.</i>	79.B.80.G	<i>Collum uteri.</i>	8.C	<i>Cremni.</i>	77.C
<i>Cauda uena.</i>	80.D	<i>Collum uesticae.</i>	77.A	<i>Crines.</i>	74.F.82.E
<i>Cauum.</i>	74.G	<i>Colon.</i>	79.E.87.C	<i>Crotaphi.</i>	74.I
<i>Cauum pedis.</i>	84.D	<i>Columella.</i>	83.C.85.G	<i>Crystalloides tunica oculi</i>	78.H.83.E
<i>Centones.</i>	77.D	<i>Columna.</i>	75.C.H.82.F	<i>Ctedones.</i>	85.I
<i>Cercis.</i>	89.B	<i>Conceptacula cordis.</i>	86.F	<i>Cubicum os.</i>	89.H
<i>Cerebellum.</i>	85.A	<i>Concha.</i>	75.D.83.A	<i>Cubitus</i>	76.D.83.E.89.B
<i>Cerebrum.</i>	81.B	<i>Condyl.</i>	76.E	<i>Cubitissare.</i>	76.D
<i>Cerebrum in homine maxi</i>		<i>Conuexum iecoris.</i>	79.F	<i>Cuculus.</i>	77.D.84.B
<i>mum.</i>	85.A	<i>Coniungens futura.</i>	78.B	<i>Cunnae.</i>	80.C
<i>Cerebri substantia.</i>	85.A	<i>Copulatiui nerui.</i>	81.A	<i>Cypselis.</i>	81.C
<i>Cerebri uentriculi.</i>	78.F	<i>Cor.</i>	76.G.83.G		
<i>Cerebri psuaricosa.</i>	78.F	<i>Cordis auricule.</i>	86.F		
<i>Cerebri membran.</i>	78.F	<i>Cordis caput.</i>	79.B		
<i>Cerebri pria tunica.</i>	85.B	<i>Cordis conceptacula.</i>	86.F		
<i>Cerebri secunda tunica.</i>	85.B	<i>Cordis corpus.</i>	86.E		
<i>Ceruix.</i>	76.A.80.C.83.	<i>Cordis forma.</i>	86.E		
<i>C.D</i>		<i>Cordis motus.</i>	86.E		
<i>Ceruix linguae.</i>	75.G	<i>Cordis sinus.</i>	86.E		
<i>Cerumina.</i>	81.C	<i>Cordis situs.</i>	86.E		
<i>Cesta.</i>	76.G	<i>Cordis morsus.</i>	76.G		
<i>Chela.</i>	74.G	<i>Corae, Pupilla.</i>	82.G		
<i>Chemosis.</i>	75.A	<i>Cornea oculi tunica.</i>	85.C		
<i>Cheta.</i>	82.E	<i>Cornicularis tunica.</i>	75.A		
<i>Chorion.</i>	85.E		78.G		
<i>Choroides tunica cerebri</i>		<i>Cornua et Cirri.</i>	80.B		
	78.F	<i>Corona.</i>	75.A		
<i>Choroides tunica oculi</i>		<i>Coronae.</i>	74.G		
	85.D	<i>Corona futura capitis.</i>			
<i>Chylos.</i>	81.E		82.E		
<i>Chymos.</i>	81.E	<i>Coronaria futura.</i>	78.B		
<i>Cilia.</i>	74.G.82.G		88.F		
<i>Circuloſſalis tunica.</i>	78.A	<i>Corſe.</i>	74.F		
<i>Circulus.</i>	82.G	<i>Coryza.</i>	75.B		
<i>Cirri.</i>	80.B	<i>Costae.</i>	83.G		
<i>Claues.</i>	83.D	<i>Costarum forma.</i>	89.D		
<i>Clitoris.</i>	77.C	<i>Costae spuriae.</i>	76.G.83.		
<i>Clunes.</i>	77.E.84.B		G.89.E		
<i>Coccyx.</i>	77.D.8.B	<i>Cotyla.</i>	89.F		
<i>Coles.</i>	84.A	<i>Coxae.</i>	89.E		
<i>Colis.</i>	77.A	<i>Coxendix.</i>	77.E		
		<i>Cremnaſter.</i>	80.D		

D

D Artos. fol.86.D
87.G

Deiectiones albae. 86.C
Delphis. 80.B
Dens uertebrae. 79.A
Dentes. 75.F.83.B
Dentes incisores. 83.B
Dentes genuini. 75.G
Bera. 83.D
Dexterae ptes cur sinistrae
ualidiores. 86.D
Digitorum terna ossa praeter
pollicem. 89.C
Digitus magnus. 76.E
Digitus medius. 76.E
Dionysius Oxymachi 80.F
Diploe. 78.B
Discoides tunica oculi.
85.E

Dodecadactylus. 87.B
Dorsalis medulla. 78.G
81.B
Dorsum nati. 75.C
Dorsum scapularum. 76.B
Draconitides uena. 80.E

E

E Fflorescentia. fo-
lio. 80.F
***** ij

R V F F I

Electuini nervi. 81.A
 Epanthismos. 80.F
 Ephebron. 76.H
 Ephedrana. 84.B
 Epidermis. 75.A
 Epigastrium. 76.H.83.H
 Epiglossis 75.H.83.C.85.F
 Epigonatis. 77.F.89.G
 Epigumides musculi. 84.C
 Epimylis. 77.F
 Epiploon. 79.F
 Epistion. 77.C.83.H
 Episcenion. 74.F.82.E
 Επὶ τριῶν cubicum os.
 89.H
 Epomides. 76.B.83.D
 Erythroides tunica. 80.D
 87.G
 Eudemus. 80.F
 Eunuchi quale semen eij=
 ciunt. 87.G
 Exortus biceps. 79.E
 Extremitas nass. 75.C

F

F Aba. folio. 76.G
 Facies. 75.E
 Fauces. 75.H
 Femina. 77.E.84.E
 Femora. 89.F
 Fibra. 75.D.83.A
 Fissum. 84.A
 Flatus. 81.C
 Flaua bilis. 81.C
 Frons. 74.F.82.E
 Fundum cordis. 79.B
 Fundū scroti. 77.B.84.A
 Fundum uteri. 80.C

G

G Afrocnemia. fo=
 lio. 77.F
 Gemini testes. 77.B
 Geminorum caput. 77.B

Genæ. 74.G
 Genitales uenæ. 79.H.
 87.F
 Genitura. 80.B.81.D
 Genuini dētes. 75.G.83.B
 Genu. 77.F
 Gingiue. 75.G.83.B
 Glabella. 74.F.82.E
 Gladius in iecore pars.
 79.G
 Glandulosa (uasa semina=
 ria). 79.H. uel glandu=
 lost. 87.F
 Glandulosa carnes. 88.A
 Glans. 77.A
 Glena. 74.H.82.G
 Globulus. 75.C.82.F
 Gonos. 81.D
 Gracile intestinum. 79.E
 Gula. 79.B.86.A
 Gula figura. 86.H
 Gula munus. 86.H
 Gula situs. 86.G
 Gurgulatio. 76.B
 Gurgulio. 75.H.83.C
 Guttur. 76.B.79.B.83.D

H

H Abena. fol. 75. G
 83.B
 Helice. 75.D.83.A
 Hemine. 77.D
 Hepaticis. 80.E
 Hilithya membrana cur
 Ammas dicta. 81.F
 Hircus. 75.D
 Hō exiguus mundus. 85.A
 Homo latissimi pectoris
 est. 76.C
 Hostiarius. 79.D.87.A
 Hostium uentriculi. 83.G
 Hostium uteri. 80.C
 Humerus. 76.B.C.83.E
 88.H.

Humeri brachiorum capi=
 ta. 83.D
 Humeri acetabulum. 76.B
 Humeri caput. 76.D
 Humeri forma et situs.
 89.B
 Humeri uteri. 80.C
 Humor uitreus. 85.E
 Humores in tunick foetus.
 81.F
 Hyaloides tunica oculi.
 79.H
 Hypena. 75.F
 Hypochōdria. 76.G.83.H
 Hypodermis. 77.C
 Hypodiris. 76.A
 Hypoglossis. 75.H.83.C
 Hypoglutides. 77.E
 Hypopia. 75.B.82.H
 Hyporinon. 75.C.82.F
 Hypopondylon. 77.D.
 84.B
 Hypostema. 84.A
 Hypothenar. 76.E
 Hypothenatron. 83.E
 Hystera. 80.B

I

I Anitor. folio. 79.D
 Iecur. 86.B
 Iecoris conuexum. 79.F
 Iecoris porta. 79.G
 Iecoraria uena. 80.E
 Ieiunum. 79.D.87.B
 Ilia. 77.D
 Ilium ossa. 77.D
 Inanitates. 80.G
 Incisores dētes. 75.F.83.E
 Index digitus. 76.E.83.E
 Inguina. 77.E.84.C
 Intercostalīa. 76.G.83.G
 Interfemina. 77.B
 Internodia. 76.E.83.F.
 89.C.90.D

Inter

INDEX

Intersepientes membræ =
na. 79.C
Interseptum seu Septū trās
uersum. 86.G
Interseptum nasi. 75.B
82.F
Intestinum. 79.D
Intestinum cæcum. 79.E
Intestinum gracile. 79.E
Intestinorū gracilium om-
nium longitudo & si-
tus. 87.B
Intestinum maius. 87.C
Intestinum rectum. 87.C
Intestinum laxum. 79.E
Intestinorum omnium unū
& idē foramen. 87.A
Irk. 74.C.82.G
Isthmus. 85.H
Iter urinarium. 77.A
Isthmoide foramina. 78.B.
uel *Isthmodes os.* 88.G
Ingalia ossa. 78.C
Inguia. 76.B.83.D
Inguis forma et situs. 89.A
Inguis. 83.D
Iulius. 75.E. seu *Iuli.* 47.F.
82.E

L

L *Abia. folio.* 75.C.
82.F
Lac. 81.D
Laccopedon. 77.B.84.A
Laccoschea. 77.B
Lacerius. 83.E
Lactes. 79.E.87.D
Lambdalis sutura. 88.F
Lambdoides sutura. 78.H
Lanugo. 74.F.75.E.82.E
Lapare partes. 77.D
Lapidea ossa. 78.C
Lata scapularū ossa. 76.B
Latus. 76.G.83.G

Laxum intestinum. 79.E
Lenticularis mēbrana oculi.
li. 78.H.85.C
Lepidoides sutura. 78.B
Leucaria. 75.E.76.B.
82.H
Lienaria uena. 80.E
Lienis caput. 79.G
Lienis forma. 86.D
Lienis uenæ quales. 80.E
Lingua. 75.G.85.F
Linguae cernix. 75.G
Linguae radix. 75.G
Lobus. 75.D
Loci muliebres. 80.C
Lumbi. 76.F.83.G.84.B

M

M *Agnus digitus.*
fol. 76.E.83.E
Maius intestinum. 87.C
Malæ. 75.E.82.H
Mallooli. 77.F.84.D
Mammæ. 76.F.83.G
Manus. 76.E
Marmorata. 86.I
Mandibula. 82.H
Maxilla. 75.E.82.H
Maxillares dentes. 75.F
Meatus auditorij. 83.A
Meatus bilis ad intestina.
86.C

Medius digitus. 76.E.83.E
Medulla. 81.B.88.C
Medulla dorsalis seu spi-
nalis. 78.G.81.B.85.B
39.D
Medulla ossalis. 81.B
Membrana. 81.A
Membrana cerebri. 78.F
Membrana intersepient-
es. 79.C
Membrana succingens.
86.G

Mēbratula spinalis. 81.B
Mēsa in iccore pars. 79.G
Mensa. 75.G.83.B
Menses. 81.D
Mentum. 75.E.82.H
Mesæron. 79.E.87.D
Mesenterion. 79.E.87.D
Mesemenia. 77.E
Mesophryon. 74.F.82.E
Metacarpion. 76.D
Metacondyli. 76.E
Metaphrenon. 76.F.83.F
Metra. 80.B
Minimus digitus. 83.E
Mnestheti opinio d Chylo,
& Chymo. 81.E
Mola. 84.C.89.G
Molares dētes. 75.F.83.B
Morsus cordis. 76.G
Mortariola. 75.G.83.B
Mucor. 75.B
Mucus. 81.C
Muliebres loci. 80.C
Muliebris sinu. 80.C
Musculus. 88.B
Musculi tēporarij. 78.D
Musculorum caro. 81.B
Myrtocula. 77.C.84.B
Myrton. 77.C.84.B
Mystraces. 75.F
Myxa. 75.B

N

N *Ares. fol.* 82.F
Nasus. 75.B.82.E
Nasi dorsum. 75.C
Nasi extremitas. 75.C
Nasi interseptum. 75.B
Nasi pinna. 75.C
Nates. 75.B.77.E.84.B
Nauiculare os. 90.A
Nervus. 88.B
Nervorum origo. 78.F
Nervorum natura duplex

I N D E X

quales. 80.F
Pulsus. 88.A
Pupilla. 74.H
Pyelides. 88.G
Pyloros. 79.D
Pyrinoides uertebra.
79.A

Q

Q Vatrio Alla=
chius. fo=
lio. 89.H.

R

R Adius. fol. 89.H
Radij sinus duo
89.C
Radices unguum. 83.F
Radix linguae. 83.C
Rectum intestinum. 87.C
Renes. 79.G
Renum cribra. 87.D
Renum meatus. 87.E
Ren dexter altior & ma=
ior sinistro. 87.D
Renum uulnus mortife=
rum. 87.D

S

S Acrum os. fol. 77.
D. 89.E
Sacra ueteres omnia ma=
gna nominabant. 89.E
Salua. 81.C
Sanguis. 81.C
Sanguineus sinus. 86.E
Scaphula. 88.F
Scapularū ossa lata. 76.B
Schisma. 77.C
Sciissura. 77.C
Scoptula aperta. 83.D.
88.H
Scrotum. 77.A. 88.A
S croti caput. 84.A

Scroti fundū. 77.B. 84.A
Scuticulæ. 76.E. 83.F
Scytades. 89.C
Secundæ. 81.F
Sedes. 79.E
Sedilia. 77.E
Sedimentum. 77.A. 84.A
Semen. 81.D
Semen fecundum. 87.F
Semen infecundum. 87.F
Seminaria uasa glandulo=
sa. 79.H
Seminaria uasa uaricosa.
79.H. 87.F
Seminaria uasa & in foe=
minis sunt. 79.H
Sensorij nerui. 81.A
Septum transversum. 79.C
83.G. 86.G
Seranges. 81.B
Sinus muliebris. 80.C
Sinus spirituosus. 86.E
Sinus sanguineus. 86.E
Sophronisteres. 75.G.
83.B
Spatulæ. 83.G
Sperma. 81.D
Sphincter. 87.B.C
Spina. 77.D. 83.D. 84.
B. 89.E
Spinalis medulla. 78.G.
81.B. 85.B. 89.D
Spinnalis membranula.
81.B
Spiritus. 81.E
Spirabilia uasa. 80.G
Spirituosus sinus. 86.E
Splenitis. 80.E
Spuriæ costæ. 76.G
Squamosæ futuræ. 88.G
Stema. 77.A. 82.A
Sternon. 77.F. 89.G
Sterthos. 76.E. 77.G
Stiloides processus. 78.D

Stomachus. 29.A
Subcartilaginea. 83.H
Subcauum. 74.G
Subcaui tumor. 74.G
Sub mala habere. 76.G
Subnatales. 77.E
Subocularia ossa. 75.B.
82.H
Succingens membrana. 79.
C. 86.G
Sudor. 81.C
Sumen. 83.H
Sura. 77.F. 84.C.D.
89.G
Supercilia. 74.F. 82.E
Supertentorium. 74.F.
82.E
Suffensor. 80.D
Suture capitis. 77.H
83.F
Suture squamosæ. 88.G
Suture in facie. 88.G
Synciput. 74.F. 82.B
Scytalides. 90.A

T

T Alus. folio. 77.F
89.H
Tarsl, idest Cilia oculorum
74.G. 82.G
Tarsus Os pedis. 77.G.
84.D. 90.A
Tempora. 74.F. 82.E
Temporarij musculi. fo=
lio. 78.D
Tendones. 76.B. 81.A
Tenores. 79.B
Tergum. 83.F
Testes gemini 77.B
Testium altrices uenæ. fo=
lio. 80.D
Testium materia. 87.H
Thenar. 76.E. 83.F
Thorax. 81.D

R V E F F I I N D E X

Thorax.	74.E.82.B	lio.79.H.87.F	Viffo.	74.B	
Thymus.	79.D	Vafculorum feminis exi-	Viforij nervi.	85.C	
Tibia. fol.77.F.84.D.		tus.	87.F	Vitreaticum.	85.E
89.G		Vafculum bilis.	79.G	Vitreus humor.	85.E
Tibiae proceffus.	89.H	Vber.	76.G	Vlna.	83.E
Toni.	79.B.81.A	Vbera.	76.F	Vmbilicus.	76.H.81.F.
Tonfilla.	76.A.85.G	Venarum officium.	88.A	83.H	
Tragus.]	75.D.83.A	Vene aquile.	80.E	Vnguis.	75.A
Tramifk.	77.A	Vene arteriales.	80.F	Vnguium radices.	76.E.
Transuerfum feptum. fo-		Vene draconitides.	80.E	83.F	
lio.	79.C	Vene uel arteriae pulmo-		Vnguis in icore.	79.G
Tunica.	81.A	nis quales.	80.F	Vngula.	74.G
Tunica prima cerebri. fo-		Vene genitales.	79.H.	Vola.	76.F.83.E.F
lio.	85.B	87.F		Vreteres.	77.A.79.H
Tunica fecunda cerebri. fo-		Vene lienis quales.	80.E	Vrethra.	77.A
lio.	85.B	Venter. fol.76.H.79.D.		Vrina.	81.C
Tunica aranealis.	85.E	83.H		Vrinaculum.	81.F
Tunica candida.	85.C	Venter inferior.	79.E	Vrinarium iter.	77.A
Tunica cornicularis.	78.G	Ventriculus.	79.D.86.H	Vter.	76.G
Tunica oculi cornea.	85.C	Ventriculi forma.	86.H	Vterus.	80.B.C
Tunica vitrea.	85.E	Ventriculi natura.	87.A	Vteri figura.	87.H
Tunica reticularis.	85.E	Ventriculi situs.	86.H	Vteri situs.	87.H
Tunica oculi prima.	85.C	Ventriculi os.	76.G	Vterales nervi.	80.A
Tunica oculi fecunda.	85.D	Ventriculi cerebri.	78.F	Vna.	75.H.83.C.85.G
Tunica oculi tertia.	85.E	Ventriculi cordis.	79.B	Vualis tunica.	85.D
Tunica oculi quarta.	85.E	Vertex.	74.F.82.E	Valfer proceffus.	75.H
Tunica oculi perforata.		Vertebrae.	77.D.84.B	Vulpes.	80.A
85.D		Vertebrarum ftructura et		Vulua.	80.B.C
		forma.	89.D		
		Vertebrae omnes quatuor			
		& uiginti.	89.D		
		Vertebrae colli.	88.H		
		Vertices.	76.E		
		Vefica.	79.H		
		Vefigium.	84.D		
		Vetula.	76.H.83.H		

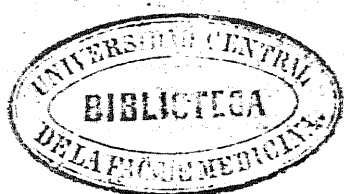
V	Varicofa pars cerebri. folio.78.F	Y	Pfiloides oficu = lum. folio.79.A
	Varicofa feminis uafa. folio.79.H.87.F	Z	
	Vafa feminis. 79.H	Z	Enonis opinio de Calore & Spiritu. folio.81.E
	Vafa feminis uaricofa. fo-		

Varicofa pars cere
bri. folio.78.F
Varicofa feminis uafa. fo-
lio. 79.H.87.F
Vafa feminis. 79.H
Vafa feminis uaricofa. fo-

Y Pfiloides oficu-
lum. folio.79.A

Z Enonis opinio de
Calore & Spiritu.
folio.81.E

F I N I S T A B V L A E.

Errores sic corrigito.

Prior numerus significat folium. a priorem paginam. b'
posteriorem. posterior numerus lineam indicat.

2. a 10. effertu. lege effertur. b 1. etates. lege etates. 6. b 13.
præcipue. lege præcipue. b 38. continue. lege continuo. 11. a 18. ægro=
tant. lege ægrotant. b 19. circa lege circa. 13. a 4. plegmone. lege phleg=
mone a 11. continentur. lege continenter. a 34. legendum. Sed mors
ab ulceribus sanè quàm celerrima inuadit. 16. a 20. melancholicæ. lege
melancholiæ. 26. a 22. staturata. lege saturata. 29. a 17. euidenter.
lege euidentes. 38. b 27. medicabilis. lege immedicabilis. 40. a 12.
fastidio. lege fastigio. 44. a 38. nico. lege cnico. 45. a 6. rype. lege
ryte. 48. b 19. totibus. lege fotibus. 52. a 36. Picarium. lege Pi=
cerium. 55. b 9. electro. lege Electro. 58. a 9. lege plane concocta
erunt. 62. a 1. Rheas. lege Rheas. 63. b Cap. xliij. & xv. lege
xliij. & xliij. 64. b 37. malefactum. lege maledactum. 67. a 7. flari=
bus. lege flatibus. 6. b 28. reperies. lege cum interrogatione. 71 b 22.
maiore. lege maior. 74. b 36. lege. De oculi. 75. a 19. Coryxam.
lege coryxam. 78. a 40. uocant. lege uacant. 79. a 11. Oosphagus.
lege Oesophagus. 80. a 14. neruus. lege neruos. a 16. loci. lege locis.
b 16. Efflorescentiam. lege Eflorescentiam. 82. b 38. ueràm. lege ue=
rùm. 89. b 26. Epigomatida. lege Eptigonatida.

Reliquos tum ad orthographiam, tum ad alia, si qui sint, spectantes, facile sibi
unusquisque corriget.

Regiftrum.

* A B C D E F G H I K L M N O P

Q R S T V X Y.

*, **, ***, ****, Duerniones omnes preter

Y & ****, Terniones.

VENETIIS APVD IVNTAS.

M D L I I